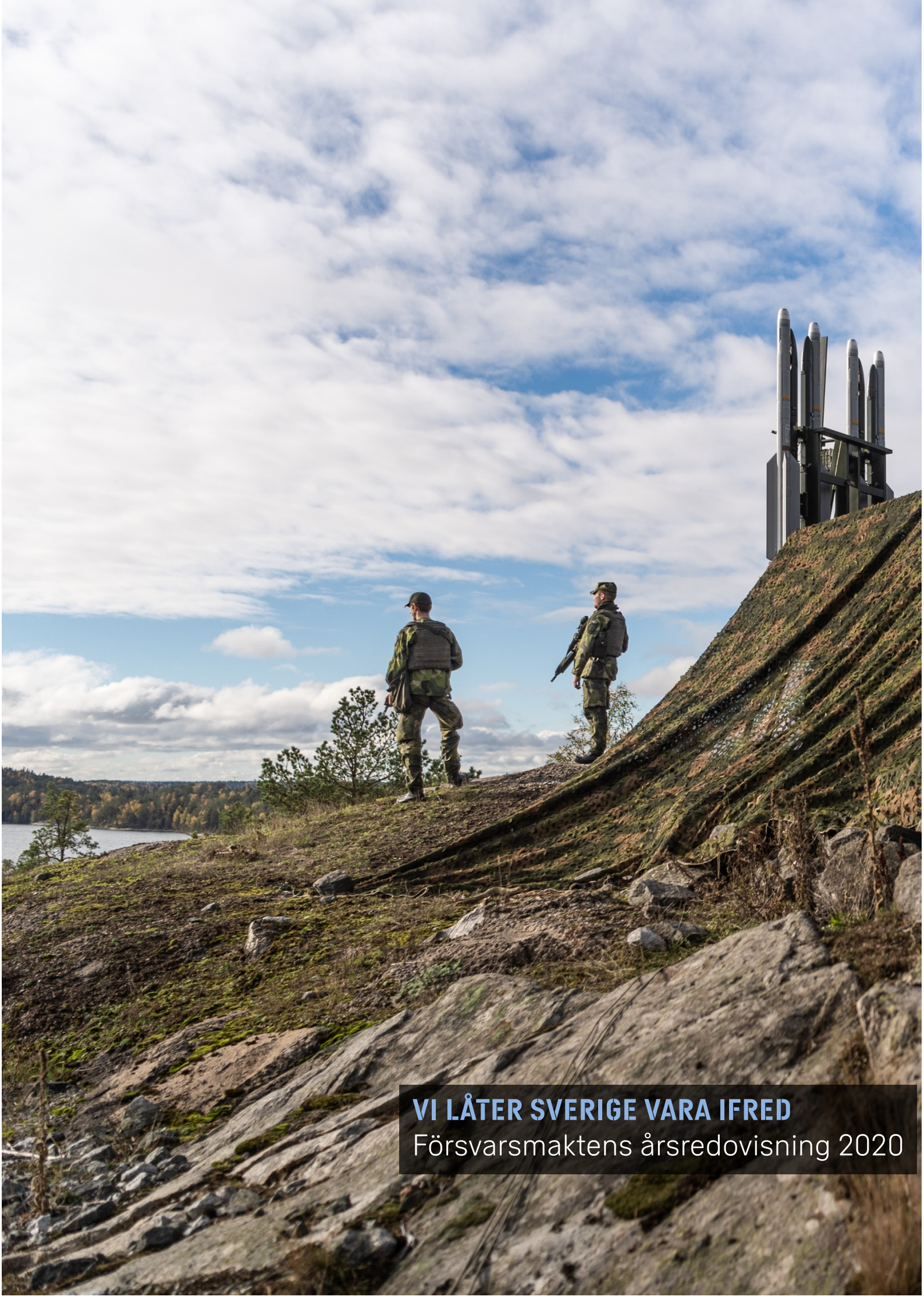

VI LÅTER SVERIGE VARA IFRED
Försvarsmaktens årsredovisning 2020

FÖRSVARSMAKTENS ÅRSREDOVISNING 2020

Resultatredovisning,
resultat- och balansräkning,
anslagsredovisning,
finansieringsanalys samt noter

Denna årsredovisning publiceras även på Försvarmaktens hemsida (www.forsvarsmakten.se)

Försvarmaktens årsredovisning 2020. FM2019-26031:18

Huvuddokument

Framsida:

Beredskapskontroll, Stockholms skärgård oktober 2020. Soldater vid luftvärnsrobotar skyddar stridsfartyg som lastar minor.

Foto: Bezav Mahmod /Försvarmakten.:

Baksida:

Under coronapandemin lämnade Försvarmakten ett omfattande stöd till samhället. Bland annat sattes två fältsjukhus upp.

Foto: Jimmy Croona/Försvarmakten.

Regeringen och sändlista

Ert tjänsteställe, handläggare

Ert datum

Er beteckning

Vårt tjänsteställe, handläggare

Vårt föregående datum

Vår föregående beteckning

HKV LEDS PLANEK,
Eva Gillberg, 08-788 90 68

Försvarmaktens årsredovisning 2020 (Huvuddokument, två bilagor och en underbilaga)

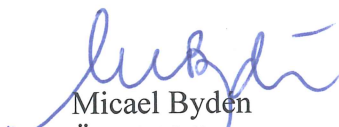
Försvarmaktens årsredovisning för budgetåret 2020 fastställs. Den kompletta årsredovisningen utgörs av denna handling samt ytterligare två handlingar, med särskild sändlista, enligt tabell på nästa sida.

— o o o —

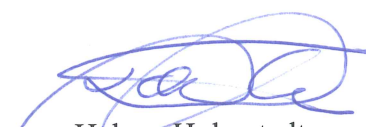
Arbetstagarorganisationerna har informerats enligt *Avtal om samverkan för utveckling inom Försvarmakten*.

Chefen för ledningsstaben, produktionschefen, insatschefen, chefen för militära underrättelse- och säkerhetstjänsten, chefsjuristen, ekonomidirektören, personaldirektören och kommunikationsdirektören har under ärendets beredning getts tillfälle att yttra sig enligt 22 § förordningen (2007:1266) med instruktion för Försvarmakten.

Denna årsredovisning har beslutats av general Micael Bydén. I den slutliga handläggningen har dessutom viceamiral Jonas Haggren, kommendör Jonas Hård af Segerstad, chefscontroller Eva Gillberg och redovisningschef Andreas Grönkvist deltagit och som föredragande ekonomidirektör Helena Holmstedt.

Micael Bydén
Överbefälhavare

Helena Holmstedt

(EGI)

Postadress
Försvarmakten
107 85 Stockholm

Besöksadress
Lidingövägen 24

Telefon
08-788 75 00

Telefax
08-788 77 78

E-post, Internet
exp-hkv@mil.se
www.forsvarsmakten.se

Handlingar/ bilagor	Benämning	Handling
Hdok (ES)	Huvuddokument	Denna handling
1. (ES)	Personalberättelse	Denna handling
2. (ES)	Materielberättelse	Denna handling
3. (KH)	Försvarsmaktens operativa förmåga 2020	FM2019-26031:19
4. (KH)	Sammanställning krigsförbandsvärdering	FM2019-26031:19
5. (H)	Övriga hemliga redovisningar	FM2019-26031:20

Under- bilagor	Benämning	Handling
2.1 (H)	Materielinvesteringar – Hemlig redovisning	FM2019-26031:20
2.2 (SK)	Materielinvesteringar – Ekonomi	FM2019-26031:20
2.3 (ES)	Effektivitet i materielförsörjningen	Denna handling
3.1 (H)	Nationell och internationell beredskap samt nationella operationer	FM2019-26031:19
4.1 (KH)	Krigsförbandsvärdering – Arméförband	FM2019-26031:19
4.2 (KH)	Krigsförbandsvärdering – Flygvapenförband	FM2019-26031:19
4.3 (KH)	Krigsförbandsvärdering – Marinförband	FM2019-26031:19
4.4 (KH)	Krigsförbandsvärdering – Lednings- och underrättelseförband	FM2019-26031:19
4.5 (KH)	Krigsförbandsvärdering – Logistikförband	FM2019-26031:19
4.6 (KH)	Krigsförbandsvärdering – Hemvärnsförband	FM2019-26031:19

Förklaring:

ES	Ej sekretess
SK	Sekretessklassificerad
H	Hemlig
KH	Kvalificerat hemlig

Sändlista

Försvarsutskottet
Riksdagens utredningstjänst
Riksrevisionen
Regeringen
Regeringskansliet (Fö)
Regeringskansliet (Fi)
Regeringskansliet (UD)
Försvarets materielverk (FMV)
Försvarets radioanstalt (FRA)
Kustbevakning (KBV)
Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB)
Rekryteringsmyndigheten
Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI)
Ekonomistyrningsverket
Rikspolisstyrelsen
Riksarkivet
Fortifikationsverket
Statskontoret
OFR/O FM
OFR/S
SACO Försvar
SEKO Försvar

(fortsättning nästa sida)

Inom Försvarsmakten

ÖB

GD

AST, LG, I 19, K 3, P 4, P 7, P 18, A 9, Lv 6, Ing 2, TrängR, SWEDEC, SkyddC, MSS

MS, 1. ubflj, 3. sjöstriflj, 4. sjöstriflj, Amf 1, MarinB, SSS,

FS, F 7, F 17, F 21, Hkpflj, LSS,

MR Syd, MR Väst, MR Mitt, MR Norr, HvSS

FMLOG, FMTS, FömedC

MHS K, MHS H, FM HRC

LedR, FMTIS, FMUndSäkC

SOG

Infochefer vid förband, skolor och centrum

Inom Högkvarteret

HKV STAB

LEDS

LEDS STAB

LEDS CIO

LEDS INRI

LEDS JUR

LEDS KOMM

LEDS PERS

C LEDS PLANEK

LEDS PLANEK

LEDS TF

LEDS SFL

MUST

PROD

INS

REV

SÄKINSP

FLYGI

FIHM

OFR/O HKV

OFR/S HKV

SACO HKV

SEKO Försvar HKV

Arkiv

Innehållsförteckning

Om redovisningens disposition och innehåll.....	1
Överbefälhavarens kommentarer	3
Den försvarspolitiska inriktningsperioden 2016 - 2020	4
Förmågan har utvecklats under försvarsinriktningsperioden	4
Sammanfattning av verksamhetsåret 2020.....	6
Anslagsredovisning	8
Resultatredovisning.....	11
Operativ förmåga vid utgången av 2020	11
Uppbyggnad av insatsorganisationen och beredskap	14
Insatser - nationellt och internationellt	30
Stöd till samhället.....	42
Utveckling	44
Övrig verksamhet	51
Fördelning anslagsförbrukning per anslag	63
Utfall netto (kostnader och intäkter)	64
Reformer och verksamhetsförändringar i Försvarsmakten	65
Arbetet med ledning för ett starkare försvar	65
Arbetet med totalförsvaret.....	68
Ökat fokus på mobilisering	70
Övrig redovisning med återrapporteringskrav	71
Upphandling.....	71
Vind- och vågkraft	73
Avgiftsfinansierad verksamhet.....	76
Finansiell redovisning	77
Sammanställning över väsentliga uppgifter (tkr)	77
Resultaträkning	78
Balansräkning.....	79
Anslagsredovisning	81
Finansieringsanalys	84
Tilläggsupplysningar och noter.....	85
Revision, granskning, kontroll och tillsyn.....	106
Försvarsmaktens internrevision.....	106
Försvarsinspektören för hälsa och miljö	106
Flygsäkerhetsinspektören	107
Chefen för säkerhetsinspektionen	107

Militära säkerhetstjänsten och tillsyn av säkerhetsskyddet	108
Försvarmaktens interna styrning och kontroll	109
Försvarmaktens organisation	111
Bilagor	118
Sökregister återsrapporteringskrav i årsredovisningen	118
Särskilda redovisningar som skett under 2020	124
Överbefälhavarens intygande av myndighetens årsredovisning	129

Tabellförteckning

Tabell 1 Anslagsutfall samtliga anslag 2018-2020.....	8
Tabell 2 Anslag 1:1.1 – större poster.....	9
Tabell 3 Gångtimmar per fartygstyp 2018-2020	17
Tabell 4 Flygtimmar per flygplans- och helikoptertyp 2018-2020.....	19
Tabell 5 Betydande övningsverksamhet	25
Tabell 6 Regeringsbeslut avseende SSR verksamhet, ram samt utfall	35
Tabell 7 Ekonomiskt utfall per insats under utgiftsområde 6, anslagspost 1:2.1 och 1:2.2.....	38
Tabell 8 Genomförd verksamhet vid Fredsfrämjande insatser	40
Tabell 9 Ekonomiskt utfall per insats utgiftsområde 5 anslag 1:2.....	40
Tabell 10 Kostnader uppdelat mellan relevanta lagar och förordningar.....	42
Tabell 11 Verksamhetsutfall anslag 1:4 fördelat på FoT-områden, koncernstödsuppdrag samt studier m.m.	49
Tabell 12 Utfall netto - Verksamhetsindelad 2018-2020.....	64
Tabell 13 Omstrukturering- samt infrastrukturella kostnader vid inrättandet av försvarsgrensstaber	67
Tabell 14 Omstrukturering- samt infrastrukturella kostnader vid inrättandet av militärregionstabler	68
Tabell 15 Upphandlat belopp där miljökrav ställts i förhållande till myndighetens sammanlagda upphandlingsvärde	72
Tabell 16 Utfall remissvar 2020 på vindkraftsremisser och positioner	74
Tabell 17 Avgiftsintäkter utöver 4 § avgiftsförordningen som redovisas mot anslag 2018-2020.....	76
Tabell 18 Försvarsmaktens organisation 2020 inklusive fastställda krigsförband IO20	117
Tabell 19 Sökregister återrapporteringskrav i årsredovisning 2020	123
Tabell 20 Särskilda redovisningar som skett under 2020	128

Figurförteckning

Figur 1 Vikten av ett militärt försvar (Källa: KantarSifos varumärkesmätning 2020).....	28
Figur 2 Förtroende, kännedom och inställning till Försvarsmakten (Källa: KantarSifos varumärkesmätning 2020)	29
Figur 3 Anslagsutfall/Andel 2020	63
Figur 4 Utveckling bemanning vid försvarsgrensstaber 2019-2020.....	67
Figur 5 Försvarsmaktens lokalisering av förband, skolor och centrum.....	112

FÖRSVARSMAKTENS VERKSAMHETSIDÉ

Vi försvarar Sverige och landets intressen, vår frihet och rätt att leva som vi själva väljer.

FÖRSVARSMAKTENS VISION

Ett starkare försvar – möter varje hot, klarar varje utmaning

FÖRSVARSMAKTENS ÖVERGRIPANDE MÅL

Ökad och trovärdig militär förmåga. Den säkerhetspolitiska utvecklingen i vårt närområde har försämrats vilket innebär att den totala svenska försvarsförmågan måste stärkas och utvecklas. Krigsförbandens operativa förmåga ska ökas för att kunna verka avhållande emot och möta hot och angrepp i alla former. Dimensionerande för våra krigsförband ska vara att möta ett väpnat angrepp från en kvalificerad motståndare.

Relevans och förtroende externt. För att verka avhållande mot angrepp på Sverige och Sveriges integritet, ska Försvarsmakten på egen hand och tillsammans med andra utveckla, upprätthålla och uppvisa en trovärdig och tillgänglig militär förmåga och därmed bidra till tröskeleffekt i enlighet med den svenska säkerhetspolitiken. Om Sverige trots detta utsätts för angrepp, hot eller påtryckningar ska landet försvaras med alla till buds stående medel.

Stolthet och förtroende internt. Personal är ett av grundfundamenten för vår operativa förmåga. Anställda, frivilliga och pliktpersonal ska vara ansvarstagande, stolta och ha förtroende för Försvarsmakten och förmågan att fullgöra uppgifterna. Tillgång till rätt antal individer med rätt kompetens är en förutsättning för operativ förmåga. Försvarsmaktens personal ska verka i en jämställd organisation där kvinnor och män kan utvecklas och bidra med sin fulla potential till Försvarsmaktens operativa förmåga.

Om redovisningens disposition och innehåll

Årsredovisningen inleds med *Överbefälhavarens kommentarer*, följt av en icke-obligatorisk sammanfattning hur Försvarsmaktens förmåga utvecklats under de senaste fem åren i avsnittet *Den försvarspolitiska inriktningsperioden 2016-2020*. Därefter följer de obligatoriska delar i årsredovisningen som inleds med *Sammanfattning av verksamhetsåret 2020* och avsnittet *Anslagsredovisning* som på en övergripande nivå redogör för årets anslagsutfall kopplat till genomförd verksamhet inklusive eventuellt under-/överutnyttjande av anslagstilldelning vid årets slut.

*Resultatredovisningen*¹ inleds med myndighetens värdering av den operativa förmågan vid utgången av 2020 och hur olika verksamheter bidragit till förmågeutvecklingen. Därefter redovisas verksamhetens resultat (enligt nedan verksamhetsindelning) i förhållande till de uppgifter som framgår av myndighetens instruktion och till vad regeringen, i förekommande fall, har angett i regleringsbrev eller i annat regeringsbeslut.² Jämfört med årsredovisning 2019 har avsnittet omdisponerats i syfte att öka läsbarheten. Delar av resultatredovisningen, inklusive *resultatindikatorer* och *nyckeltal*, framgår även i kvalificerat hemliga bilagor.

- *Uppbyggnad av insatsorganisationen och beredskap* (förbandsproduktion). Avsnittet innehåller beskrivning av den verksamhet som genomförts i syfte att utbilda personal och producera krigsförband till insatsorganisationen samt för att upprätthålla anbefalld beredskap. Vidare redovisas betydande övningar som bidragit till stridskrafternas operativa förmåga, en kortfattad redovisning avseende materiel- respektive personalförsörjningen. En mer detaljerad resultatredovisning avseende de två sistnämnda delarna framgår av bilaga 1 - Personalberättelsen respektive bilaga 2 – Materielberättelsen och dess underbilagor. Slutligen redovisas för hur stödet för ett militärt försvar utvecklats.
- *Insatser, nationellt och internationellt*, beskriver planerade, genomförda samt avslutade insatser under året inklusive dess resultat. I avsnittet redovisas nationella insatser för hävdandet av territoriell integritet samt bevakning av skyddsobjekt, de väpnade insatser och övriga internationella insatser som Sverige genom Försvarsmakten bemannat. Vidare framgår fredsfrämjande insatser som genomförts inom ramen för s.k. enskilda insatser, exempelvis militärobservatörer. Denna del av verksamheten finansieras genom UD. Avsnittet avslutas med redogörelse för hur genomförandet av den nationella handlingsplanen för kvinnor, fred och säkerhet fortgått.
- *Stöd till samhället* beskriver genomförd verksamhet under 2020 där bidrag skett i form av personal och materiel i syfte att stödja civil verksamhet.
- *Utveckling* omfattar bl.a. forskning, teknikutveckling, studier och konceptutveckling samt materielutveckling fram till beslut om anskaffning. Avsnittet beskriver de av myndigheten prioriterade områdena samt där det är möjligt vilka resultat som har uppnåtts under året.
- Avsnittet om *övrig verksamhet* avhandlar bl.a. Försvarsmaktens internationella samarbeten, den exportverksamhet som, enligt avtal, genomförts till olika länder samt den statsceremoniella verksamheten. Avsnittet avslutas med en redovisning avseende Försvarsmaktens miljö- och hållbarhetsarbete.

Resultatredovisningen avslutas med en grafisk illustration av respektive anslags andel av den totala förbrukningen under året samt det totala nettoutfallet för myndighetens olika verksamheter.³

Efter resultatredovisningen följer avsnitt som beskriver pågående *reformer och verksamhetsförändringar* exempelvis arbetet med ledning för ett starkare försvar och totalförsvaret.

Avsnittet *Övrig redovisning med återrapporteringskrav* omfattar antingen redovisningar som har en hög detaljeringsnivå eller som inte naturligt hör hemma i tidigare avsnitt.

---

¹ Ordningsföljden utgår i stort från Förordning (SFS 2007:1266) med instruktion för Försvarsmakten

² Enligt 3 kap.1 § i Förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag (FÅB)

³ Enligt 3 kap.2 § i Förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag (FÅB)

Därefter följer *finansiell redovisning* och genomförd verksamhet inom *revision, granskning, kontroll och tillsyn* samt arbetet med *intern styrning och kontroll*. I avsnittet *Försvarsmaktens organisation* redogörs för hur verksamheten är organiserad samt geografisk lokalisering av förband, skolor och centrum. Redovisningen avslutas med en förteckning över bilagor och dess innehåll, ett sökregister för återrappporteringskrav i årsredovisningen och en förteckning över särskilda redovisningar som skett under året. Huvuddokumentet avslutas med överbefälhavarens intygande av myndighetens årsredovisning.

Olika redovisningsprinciper

Anslagsutfall samtliga anslag (tabell 1) avser Försvarsmaktens totala utgiftsbelastning per anslag. Disponibelt anslag är de anslag som tilldelats Försvarsmakten enligt regleringsbrevet inklusive eventuellt anslagssparande eller kredit från föregående år. Anslagssparande (+) eller kredit (-) avser Försvarsmaktens under-/överutnyttjande av disponibelt anslag för bokslutsåret. Tabellen är jämförbar med anslagsredovisningen i den finansiella redovisningen.

Nettoredovisning (tabell 12) speglar nettoresultatet av kostnader och intäkter per Försvarsmaktens olika verksamheter, vilket motsvarar resultaträkningens verksamhetsutfall exklusive anslagsintäkter, i enlighet med 3 kap.2 § i Förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag (FÅB).

Principer avseende den finansiella redovisningen framgår under avsnittet Redovisnings- och värderingsprinciper.

Personalstatistik. Det finns en viss eftersläpning i redovisningen av personalhändelser. Förhållandet påverkar t.ex. de personalflöden som redovisas i personalberättelsen (bilaga 1).

Redovisning av återrappporteringskrav

Återrappporteringskraven återges löpande i kursiv text och i avsnitt *Sökregister återrappporteringskrav (tabell 19)* framgår under vilket avsnitt i huvuddokumentet, eller i vilken bilaga redovisning återfinns. *Särskilda redovisningar som skett under 2020* utifrån återrappporteringskrav i antingen regleringsbrev eller särskilda regeringsbeslut framgår av *tabell 20*.

Överbefälhavarens kommentarer

Verksamhetsåret 2020 var det sista i en försvarsbeslutsperiod som på många sätt befäster en vändpunkt. Vi har gått från att reducera och skala ner till att bli en större och starkare organisation. De senaste årens tillskott har gett god effekt och ger oss det avstamp vi behöver för kommande period. Samtidigt återstår mycket att göra för att även framöver vara rustade att hantera en osäker omvärldsutveckling.

Det senaste året har visat just detta, hur svårförutsägbar världen är. När året började kunde ingen förutse hur vi alla skulle komma att prövas av den pandemi som fortfarande pågår. Den har påverkat Försvarsmakten i den dagliga verksamheten och genom att vi lämnat – och fortsätter att lämna – stöd till det samhälle som vi är en del av. De erfarenheter detta ger ska vi ta med oss i arbetet med att stärka totalförsvaret och hela samhällets förmåga att klara kriser.

Försvarsmakten har under året visat att vi är en organisation som löser vårt uppdrag även under helt nya förutsättningar. Vi har genomfört en mycket bra grundutbildning av totalförsvarspliktig personal. Vi har svarat upp mot kraven på beredskap med flera beredskapskontroller och insatser som tydligt visar vad våra omedelbart tillgängliga förband kan göra. Vi har fortsatt att utveckla vår förmåga, även om en del övningar har fått anpassas och i några fall skjutas på framtiden. De omfattande och viktiga internationella samarbetena har till del påverkats av pandemin och vi har inte kunnat öva tillsammans med våra partners i den utsträckning som planerat. Tillsammans med andra nationer har vi under året fortsatt att bidra till en ökad säkerhet på utsatta platser som Mali, Irak och Afghanistan.

Antalet yrkesofficerare och antalet kontinuerligt anställda soldater och sjömän ökar, våra civila medarbetare har blivit fler och antalet inryckande totalförsvarspliktiga ökade under 2020. Vi ser även ett rekordstort antal elever på våra officersutbildningar vilket har överträffat våra högt ställda mål. Det är på många sätt glädjande, både för att det ger oss de långsiktiga förutsättningarna för att växa, och för att det visar att Försvarsmakten är en organisation som unga människor vill vara en del av.

Nu väntar en ny period med höga målsättningar. Försvarsbeslutet från december 2020 innebär ett rejält tillskott och det är vårt gemensamma ansvar att tillsammans bygga den större försvarsmakt som beslutats, samtidigt som vi håller vår beredskap och finns på plats runt om i landet och i världen. Det kommer att kräva initiativ, drivkraft och att vi agerar på det sätt som är kärnan i vår militära profession.

Vi är och vi ska vara ett aktivt försvar - som är på plats där och när det behövs.

Officersexamen juni 2020. Vid Militärhögskolan Karlberg har officerare utbildats sedan 1792, och 2020 var antalet elever på utbildningarna större än på många år. Foto: Niklas Englund

Den försvarspolitiska inriktningsperioden 2016 - 2020

I 2015 års försvarspolitiska inriktningsproposition (prop. 2014/15:109) för perioden 2016-2020 beskrivs att den säkerhetspolitiska situationen i Europa har försämrats, vilket ställer ökade krav på den svenska totalförsvarsförmågan⁴. I samma proposition konstateras att det sedan lång tid inte funnits någon systematisk planering eller andra aktiva förberedelser inför höjd beredskap i Sverige. Därför måste planeringen av totalförsvaret återupptas och prioriteras.

Utgående från inriktningspropositionen fattade regeringen beslut om *Inriktning för Försvarsmaktens verksamhet för åren 2016 till och med 2020*.⁵ Av inriktningsbeslutet framgår att det militära försvaret ska stärkas och krigsförbandens krigsduglighet öka, i syfte att stärka den samlade förmågan hos det militära försvaret att verka krigsavhållande. Under perioden erhöll Försvarsmakten ekonomiska tillskott om cirka 16 miljarder kronor, fördelade på ett antal specificerade inriktningar i syfte att finansiera ytterligare åtgärder för att stärka förmågan fram till 2020.

Försvarsmakten mottog i december 2017 ett uppdaterat inriktningsbeslut⁶ för perioden 2018-2020, dvs. återstoden av försvarsbeslutsperioden. Beslutet uttrycker fortsatt att det enskilt viktigaste under försvarsinriktningsperioden är att *öka den operativa förmågan i krigsförbanden och att säkerställa den samlade förmågan i totalförsvaret*. I slutet av perioden beslutade regeringen om ytterligare förstärkningar av Försvarsmaktens anslag med totalt 18 miljarder kronor under perioden 2019-2021.

Förmågan har utvecklats under försvarsinriktningsperioden

Försvarsmakten går ur perioden 2016-2020 starkare och bättre. Den omfattande styrningen i Försvarsbeslut 15 har inte givit Försvarsmakten full handlingsfrihet i uppbyggnaden av den operativa förmågan, men likväl har resurser tillförts och perioden kan inte ses som något annat än ett trendbrott där vi går från att skära ned till att bygga upp och börja växa.

Att utveckla den samlade operativa förmågan har fortsatt varit prioriterat och förmågan har också utvecklats tydligt. Ökad tillgänglighet till personal, ett tydligt fokus mot nationellt försvar och kvalificerade övningar har bidragit till detta. Materiel har tillförts eller vidmakthållits, även om allt som planerats för perioden inte kunnat levereras.

Mobiliseringsförmågan har utvecklats, men från en låg nivå och den når ännu inte våra mål. Utvecklingen har omfattat planering och framtagande av rutiner, men även tillförsel av personal och resurser för mobiliseringsförberedelser i fred.

Utvecklingen av krigsförbanden har på många sätt gått i rätt riktning. Vid övningar och insatser, samt vid det ökande antalet beredskapskontroller påvisas den goda kvaliteten hos våra förband. En konsekvens av inställda repetitionsutbildningar är att det vid årsskiftet 2020/21 har gått mer än tio år sedan många värnpliktiga tjänstgjorde, och därmed riskerar att förlora sin krigsplacering. För att undvika detta har Totalförsvarets rekryteringsmyndighet (TRM)⁷ efter hemställan från Försvarsmakten beslutat att 5 000 värnpliktiga får förlängd krigsplacering, så att de med kompletterande utbildning kommer kunna krigsplaceras i kommande försvarsbeslutsperiod.

Inom ramen för reformen *Ledning för starkare försvar (LFSF)* sattes från 2019 försvarsgrenstaber upp som leder sina underställda förband både inom produktion och vid insatser. Delar av materielansvaret överfördes samtidigt från FMV till Försvarsmakten. Depåförband inrättades som krigsförband vid varje garnison, i syfte att kunna stödja aktivering i fredstid och mobilisering i krig. Hemvärnets organisation sågs över och delades in i lokalt och regionalt organiserade hemvärnsbataljoner, och tillfördes viss ledningsförmåga och materiel.

⁴ Enligt lagen om totalförsvar och höjd beredskap är totalförsvar verksamhet som behövs för att förbereda Sverige för krig. Totalförsvaret består av militär verksamhet (militärt försvar) och civil verksamhet (civilt försvar).

⁵ Regeringsbeslut 7, 2015-06-25 Inriktning för Försvarsmaktens verksamhet för åren 2016 till och med 2020.

⁶ Regeringsbeslut 7, 2017-12-18, F62017/01724/MFI Inriktning för Försvarsmaktens verksamhet för åren 2018-2020

⁷ Från 1 februari 2021: Plikt- och prövningsverket

Under perioden återinrättades Gotlands regemente (P 18) med en mekaniserad stridsgrupp. Delar av lednings- och logistikförbanden omorganiserades för att bättre kunna ingå i brigadsystemet. Förbandsreserver sattes upp, med kravet att inom tre år kunna iståndsättas som krigsförband. Ur förbandsreserverna har bland annat luftvärnsförband till Gotland och de två armébrigaderna organiserats. Övriga delar bidrar till att lägga en grund för tillväxten av nya krigsförband i kommande försvarsbeslutsperioder.

Personalförsörjningen har tagit positiva steg framåt, och i stort sett alla personalkategorier har ökat. I samband med LFSF gick nästan 2 000 medarbetare från FMV över till Försvarsmakten, och ett ökat antal civila anställda bidrar utöver detta till att skapa förutsättningar för verksamheten och den kommande tillväxten. Under perioden återinrättades grundutbildning med värnplikt och antalet som grundutbildas årligen var mot slutet av perioden uppe i nära 5 000. Intresset för att anställas eller på annat sätt ha ett fortsatt engagemang i Försvarsmakten är stort och det tydligt ökande antalet elever på officersutbildningarna är särskilt viktigt för framtiden. Antalet kvinnor har ökat inom de militära personalkategorierna och är fortsatt högt bland de civilanställda. Flera steg har tagits med det organisatoriska införandet av trebefälssystemet.

Flera av de tillskott som under perioden tillförts Försvarsmakten var inriktade mot materiel och bland det som tillförts krigsorganisationen under perioden märks artilleripjäser, granatkastarpansarbandvagnar, brobandvagnar, lastbilar, ammunition, jakt- och luftvärnsrobotar, taktisk datalänk till helikopter, spaningsbåtar, halvtids-modifieringar av ubåtar samt sjukvårdsmateriel. Renoveringar av stridsfordon har inletts och kommer fortsätta. Systemet för att ta ut och krigsplacera civil egendom återaktiverades under perioden, med ett första fokus på krigsorganisationens behov av fordon. Förberedelser för att införa ett nytt luftvärnsrobotsystem har inletts, samt en översyn och uppgradering av den fasta sensorkedjan.

Under perioden har övningsverksamheten inriktats mot nationella och stridskraftsgemensamma övningar. En försvarsmaktsövning genomfördes 2017 och en var planerad till 2020, men fick skjutas upp p.g.a. coronapandemin. Under perioden var avsikten att alla krigsförband skulle genomföra krigsförbandsövningar, vilket i huvudsak hade kunnat uppnås om FMÖ 20 kunnat genomföras som planerat. Försvarsmakten har både lett, planerat och deltagit i flera större multinationella övningar. Inom ramen för det finsk-svenska samarbetet deltar länderna regelbundet i varandras övningar.

Våra internationella samarbeten följer inriktningen, och i synnerhet har samarbetet med Finland fördjupats, bl.a. genom lagstiftning om operativt stöd. Samarbetena har också lett till förbättrade förutsättningar att kunna ta emot militärt stöd, vilket också kan kopplas till behovet av att snabbt kunna mobilisera och göra initialt motstånd mot ett väpnat angrepp, intill dess militärt stöd utifrån kan påräknas. Ett flertal andra internationella samarbeten har inrättats eller fördjupats under perioden, bland annat inom EU, med Nato och bi- eller multilateralt med andra nationer. Det operativa samarbetet inom brittiskledda *Joint Expeditionary Force* kan utgöra en modell för framtida stridskraftssamarbete och stridsflygsamarbetet FCASC med Storbritannien och Italien samverkar om möjligheterna till att gemensamt utveckla nästa generations stridsflygplan.

Under försvarsbeslutsperioden har samordningen med civila aktörer i samhället varit en viktig del i arbetet med att öka den samlade förmågan i totalförsvaret. Försvarsmakten har arbetat nära Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) och bland annat utvecklat planeringsmetoder. Ett omfattande arbete har genomförts med att samordna krigsplacering av personer av betydelse vid höjd beredskap. Ett av flera områden har varit civila myndigheters möjligheter att verka och lämna stöd till Försvarsmakten under höjd beredskap, eftersom det militära försvarets förmåga till del bygger på att det övriga samhället har en grundläggande motståndskraft mot påfrestningar i kris eller krig. En del av detta har varit att se över hur näringslivet ska integreras i totalförvarsplaneringen, samt samordning av uttag av civil egendom för hela totalförsvarets behov. En överenskommelse om operativt nyttjande av Kustbevakningen har träffats, vilket stärker den delen av det långsiktiga samarbetet mellan de maritima myndigheterna. Coronapandemin bedöms också ha ökat samhällets krismedvetenhet.

Sammanfattning av verksamhetsåret 2020

Försvarsmaktens verksamhet har genomförts i enlighet med regeringens beslut, uppsatta mål och förordningen (2007:1266) med instruktion för Försvarsmakten.

Under 2020 har den operativa förmågan och krigsdugligheten vid Försvarsmaktens krigsförband upprätthållits och i några avseenden utvecklats. Försvarsmakten har hållit förband och funktioner i beredskap. Ett antal beredskapskontroller och insatser har genomförts.

Med anledning av coronapandemin har framför allt utbildnings- och övningsverksamheten vid förbanden anpassats under året. Flera större övningar, särskilt multi- och internationella samövningar, har ställts in, skjutits upp eller planerats om. De lokala och regionala verksamheterna, inte minst grundutbildningen, har däremot ofta gått att planera om med goda resultat.

Försvarsmakten har bidragit med stöd till samhället under pandemin. Stödet har bl.a. omfattat uppsättande av fältsjukhus, stabsstöd, materiel- och sjuktransporter, stöd med materiel och utrustning etc. Stödet till samhället har bidragit till att samverkansförmågan med andra myndigheter och organisationer har utvecklats på ett positivt sätt.

Arbetet med att rekrytera och utbilda personal har fortsatt under året i syfte att öka krigsförbandens användbarhet. Från grundutbildningsomgången 2019–20 uppgick antalet godkända soldater och sjömän till drygt 4 100. Det är över 90 procent av de 4 500 som påbörjade grundutbildningen under 2019 och fler än något enskilt år sedan 2010. Över 4 900 värnpliktiga ryckte in till grundutbildning 2020, trots att kapacitet till inskrivningsprövning minskat på grund av pandemin. Fortfarande är det få värnpliktiga som avbryter utbildningen.

Antalet elever vid officersutbildningarna är det högsta sedan de nuvarande utbildningarna startade för drygt tio år sedan och överträffar i några fall till och med målsättningarna, vilket är positivt för den långsiktiga tillgången till yrkes- och reservofficerare. I takt med att inflödet av yrkesofficerare har ökat har pensionsavgångarna balanserats och tillgången till yrkesofficerare är vid slutet av 2020 högre än vid försvarsbeslutsperiodens inledning. Försvarsmaktens behov av kontinuerligt tjänstgörande soldater och sjömän har gynnats av det stora intresset för anställning hos de utryckande i grundutbildningsomgången 2019–20. Vidare har antalet civilanställda ökat, vilket kommer att bidra till bättre produktionsförutsättningar för tillväxt i nästa försvarsbeslutsperiod.

Under året har materielleveranserna endast i mindre omfattning påverkats av pandemin. Inom flera områden har den begränsade tillgängligheten till materiel av andra anledningar, främst materiel till grund- och systemutbildningar, påverkat förbandsverksamheten.

Bland de viktigare leveranserna av materielsystemen kan nämnas slutleverans av granatkastarpansarbandvagnar till de mekaniserade bataljonerna, renoverade stridsfordon, radarjaktrobot Meteor, modifiering av en helikopter 14E, slutleverans av uppgraderade bevakningsbåtar, stridsbåtar och slutleverans av spaningsbåtar. Vidare har förberedelser för luftvärnsrobotsystem 103 (Patriot) genomförts och två halvtidsmodifierade ubåtar levererats. Även testskjutningar med luftvärnsrobot 98 har genomförts.

Övningsverksamheten har påverkats av rådande pandemi och flera av de planerade krigsförbandsövningarna med inkallade totalförsvarspliktiga har inte kunnat genomföras. I stället har Försvarsmakten övat regionalt och lokalt, samt genomfört slutövningar för de värnpliktiga i grundutbildningsomgången 2019–2020. Bland övningarna kan Baltops, SWENEX och det finsk-norsk-svenska flygövningssamarbetet framhållas. Vidare genomfördes en övning i samordnad sjömålsstrid under första halvåret, som en beredskapskontroll, med robotskott från land, flyg och fartygsbaserade system..

Endast delar av totalförsvarsövning 2020 har kunnat genomföras, men den prövning av samhällets uthållighet och funktion som pandemin inneburit har givit viktiga erfarenheter för den fortsatta utvecklingen av totalförsvaret och hur samhället ska hantera kriser.

Generellt har således samverkan med andra aktörer i totalförsvaret ökat även detta år och arbetet med att integrera näringslivet i totalförsvarsplaneringen har påbörjats, liksom förberedelser för Försvarsmaktens nyttjande av Kustbevakningen under höjd beredskap och krig.

Även de internationella insatserna har påverkats av pandemin och inom flera insatser har verksamheten nedgått, vilket resulterat i att färre personer deltagit i internationella militära insatser än tidigare år. I FN:s stabiliseringsinsats i Mali (MINUSMA) har Försvarsmakten flyttat bidraget till insatsen från Timbuktu till Gao. Stödet med rådgivare i den Nato-ledda militära utbildnings- och rådgivningsinsatsen *Resolute Support Mission* (RSM) i Afghanistan har minskats enligt plan, och verksamheten i den militära utbildningsinsats som genomförs av den globala koalitionen mot Daesh, *Operation Inherent Resolve* (OIR) i Irak har nedgått med anledning av pandemin. Säkerhetsläget har varit ansträngt i flera av insatsområdena. Utbildningsinsatser har genomförts inom ramen för *European Union Training Mission* (EUTM) i Somalia, Mali och Centralafrikanska republiken, men i mindre omfattning än planerat.

De internationella samarbetena har i huvudsak följt inriktningen. I synnerhet har samarbetet med Finland fördjupats, bl.a. genom lagstiftning om operativt stöd. Ett trilateralt samarbete mellan Sverige, Norge och Finland har tillkommit under 2020.

På grund av pandemin har varken in- eller utgående rustningskontroller eller verifikationsbesök, inom ramen för Wiendokumentet, kunnat genomföras. Sverige har dock lämnat förhandlingsstöd och underlag för arbetet inom vapen- och klusterkonventionerna.

Forskning och teknikutveckling har bl.a. bedrivits inom sensorer och signaturanpassning, försvarsunderrättelseforskning, undervattensteknik, vapen och skydd, fysiologi, telekrig och operationer i cyberdomänen. Nya forskningsområden är exempelvis rymdrelaterade förmågor, systemforskning inom mark- och sjödomänen, obemannade och autonoma farkoster samt artificiell intelligens.

Den statsceremoniella verksamheten har legat på en lägre nivå än tidigare år och främst bestått av högvakt vid Stockholms och Drottningholms slott. Salut har avgivits i samband med högtidligheter i Kungahuset samt vid högtidsdagar som nationaldagen, Riksdagens öppnande och veterandagen. Försvarsmakten har vid några tillfällen varit engagerad vid utländska besök.

Det systematiska hållbarhetsarbetet har fokuserats kring metod- och sakfrågor i syfte att utveckla och understödja planering, genomförande, samt utvärdering av verksamhet på området. Under året har bl.a. en handlingsplan för klimatanpassning av verksamheten tagits fram samt en handlingsplan för hantering av förorenade områden och substitution av PFAS-ämnen i brandsläckningsskum.

Pandemins effekt på verksamheten återspeglas i det samlade ekonomiska utfallet som underskrider disponibla medel med drygt 1 000 miljoner kronor. Större delen av underutnyttjandet (drygt 800 miljoner kronor) har skett inom anslag 1:1 *Förbandsverksamhet och beredskap*. För anslag 1:4 *Forskning och teknikutveckling* nyttjades dock del av tilldelad anslagskredit.

Slutligen har Försvarsmakten vid flertalet tillfällen lämnat underlag till regeringen inför den försvarspolitiska inriktningspropositionen för perioden 2021-2025. Genomförbarheten av förslagen i Försvarsberedningens rapporter *Motståndskraft* och *Värnkraft* har analyserats inkl. de ekonomiska beräkningar som legat till grund för dem.

Anslagsredovisning

Anslag/Anslagspost (Mnkr)		2020			2019	2018	Not
		Disponibla anslag	Utfall	Anslags-sparande (+) kredit (-)	Utfall		
Utgiftsområde 6 (Försvarsdepartementet)							
1:1.1	Förbandsverksamhet och beredskap	29 971	29 406	565	28 843	27 191	
1:1.2	Statlig ålderspensionsavgift	105	105	0	76	42	
1:1.3	Vidmakthåll materiel & anläggningar	7 468	7 248	220	6 742	6 333	
1:1.4	MUST	1 085	1 053	32	958	893	
1:1	Förbandsverksamhet och beredskap	38 630	37 812	817	36 619	34 459	
1:2.1	Väpnade insatser internationellt samt Athena	1 153	953	200	924	981	
1:2.2	Övriga insatser internationellt	62	51	11	55	55	
1:2	FM insatser internationellt	1 215	1 004	211	980	1 037	
1:3	Anskaffning materiel & anläggningar					10 728	1
1:3.2	Anskaffning materiel & anläggningar	2 854	2 824	30	2 776		1
1:4	Forskning och teknikutv.	717	730	-14	687	635	
Utgiftsområde 5 (Utrikesdepartementet)							
1:2.1	Freds- och säkerhetsfrämjande vht	57	45	12	55	55	
Summa Försvarsmakten		43 473	42 416	1 057	41 116	46 913	

Tabell 1 Anslagsutfall samtliga anslag 2018-2020

1. Utgifterna som fram t.o.m. 2018 belastade anslag 1:3 belastar från och med 2019 flera anslagsposter. Försvarmakten disponerar anslagspost 1:3.2 för leverantörsutgifter och FMV disponerar anslagspost 1:3.1 för leverantörsutgifter och anslagspost 1:11.4 för direkta FMV utgifter i 1:3.1 projekt. Även en del av FMV förvaltningsutgifter finansierades via anslag 1:3 t.o.m. 2018. För att jämföra utfall mellan åren se *bilaga 2, tabell 2 Investeringsplan för anskaffning av försvarsmateriel*.

Anslag 1:1 Förbandsverksamhet och beredskap

För anslagspost 1:1.1 *Förbandsverksamhet och beredskap* hade Försvarmakten en utnyttjad anslagskredit vid årets början om 405 miljoner kronor vilket reducerade de disponibla medlen med motsvarande belopp jämfört med regleringsbrevets tilldelade 30 376 miljoner. 2020 har präglats av coronapandemin med anpassningar och har främst påverkat planerad utbildnings- och övningsverksamhet. Ambitionen har varit att anpassningarna ska få en så liten negativ påverkan som möjligt på måluppfyllelsen att öka den operativa förmågan i krigsförbanden.

Utfallet uppgick till 29 406 miljoner kronor och nedbrytning avseende större poster framgår av tabell 2.

Jämfört med föregående års utfall har bl.a. kostnader för resor minskat med drygt 40 procent (motsvarande drygt 270 miljoner kronor) vilket är en konsekvens kopplat till pandemin och till del bidragande orsak till underskridandet. Årets sista prognos pekade på utfall i nivå med disponibla medel men det totala utfallet innebär ett sparande om 565 miljoner kronor. Detta beror på lägre utfall än prognosticerat under slutet av året och hänförs bl.a. till överföring avseende arbetstidskostnader för materielunderhåll och vidmakthållande, från förbandsverksamheten till anslagspost 1:1.3 (136 miljoner kronor), för högt förutbetalda köpta tjänster av FMV (82 miljoner kronor), högre externa exportintäkter (57 miljoner kronor) samt ännu lägre kostnader för resor (61 miljoner kronor). Ambitionen att under sista kvartalet återta framskjuten verksamhet genom ett antal inplanerade åtgärder gick inte att uppnå.

Nedbrytning anslagspost 1:1.1 (Mnkr)	Utfall			Förändring jmf med fg år		Andel av totalt utfall			Not
	2020	2019	2018	2020	2019	2020	2019	2018	
Personalrelaterade kostnader	16 570	15 876	13 885	+694	+1 991	56%	55%	0%	1
Kostnader för lokalyr	3 171	2 910	2 614	+261	+296	11%	10%	0%	
Materielunderhåll	2 761	2 522	2 201	+239	+321	9%	9%	0%	
Köpta tjänster	1 819	1 853	2 078	-34	-225	6%	6%	0%	
Resekostnader	398	669	542	-271	+127	1%	2%	0%	
Rekryt-, officersaspirants- och pliktörsättningar	671	667	431	+4	+236	2%	2%	0%	
Konsulttjänster	411	556	651	-145	-95	1%	2%	0%	
Övrigt (inkl ex förbrukningsmtrl och drivmedel)	3 605	3 790	4 789	-185	-999	12%	13%	0%	
Totalt anslagsutfall	29 406	28 843	27 191	+563	+1 652				

Tabell 2 Anslag 1:1.1 – större poster

1. Främst fast lön, arbetsgivaravgifter, pensionspremier och lönetillägg

Inom anslagspost 1:1.2 *Förbandsverksamhet och beredskap - STÅP* tilldelades Försvarsmakten 105 miljoner kronor. Anslagsposten avser statliga ålderspensionsavgifter för totalförsvarspiktiga som fullgör värnplikt. Utbetalning har i stort skett till SPV enligt tilldelad ram.

Vid ingången av 2020 hade Försvarsmakten ett sparande om 64 miljoner kronor att överföra från 2019 till anslagspost 1:1.3 *Vidmakthållande av materiel och anläggningar* vilket ökade de disponibla medlen med motsvarande belopp jämfört med regleringsbrevets tilldelade 7 404 miljoner kronor. Utfallet uppgick till 7 248 miljoner kronor vilket innebär ett sparande om 220 miljoner kronor. Årets sista prognos pekade på utfall i nivå med disponibla medel men med anledning av produktionsstörningar främst orsakade av pandemin blev utfallet under senhösten lägre än prognosticerat. Åtgärder har vidtagits för minska produktionsnedgången exempelvis genom tidigareläggning av delar i investeringsplanen men detta har inte fullt ut kompenserat för den uteblivna produktionen.

För anslagspost 1:1.4 *MUST* hade Försvarsmakten en utnyttjad anslagskredit vid årets början om 2 miljoner kronor vilket reducerade de disponibla medlen med motsvarande belopp jämfört med regleringsbrevets tilldelade 1 087 miljoner kronor. Verksamheten har fortsatt varit omfattande men något lägre än planerat med anledning av pandemin. Utfallet uppgick till 1 053 miljoner kronor och innebär ett sparande om 32 miljoner kronor vilket redogörs för i särskild ordning av *MUST*.

Anslag 1:2 FM insatser internationellt

Vid ingången av 2020 hade Försvarsmakten ett totalt sparande om 35 miljoner kronor för bägge anslagsposterna inom anslag 1:2 att överföra från 2019 som tillfördes anslagslagspost 1:2.1 *Försvarsmaktens väpnade insatser internationellt samt Athena*. Därmed ökade de disponibla medlen med motsvarande belopp jämfört med regleringsbrevets tilldelade 1 118 miljoner kronor. Utfallet för anslagsposten uppgick till 953 miljoner kronor vilket innebär ett underutnyttjande om 200 miljoner kronor. Underskridandet beror framför allt på att återställningskostnaderna för att avveckla verksamheten i Timbuktu (Mali) har blivit lägre under 2020 då huvuddelen av materielen kommer att transporteras hem först under 2021. Vidare har personalen i insatsen SWE TF i Irak tagits hem med anledning av pandemin vilket medfört lägre personalkostnader.

För anslagspost 1:2.2 *Försvarsmaktens övriga insatser internationellt* motsvarade de disponibla medlen regleringsbrevets tilldelade 62 miljoner kronor. Utfallet för anslagsposten uppgick till 51 miljoner kronor, vilket innebär ett underutnyttjande om 11 miljoner kronor. Underutnyttjandet beror framför allt på lägre kostnadsutfall avseende EUTM insatsen i Centralafrikanska republiken samt Nato-insatsen i Irak.

Anslagspost 1:3.2 Anskaffning av materiel och anläggningar

Vid ingången av 2020 hade Försvarsmakten en anslagskredit att reglera från 2019 om 58 miljoner kronor inom anslagspost 1:3.2. De disponibla medlen reducerades därmed med motsvarande belopp jämfört med regleringsbrevets tilldelade 2 912 miljoner kronor. Utfallet uppgick till 2 824 miljoner kronor vilket innebär ett sparande om 30 miljoner kronor.

Anslag 1:4 Forskning och teknikutveckling

Inom anslag 1:4 tilldelades Försvarsmakten 717 miljoner kronor. Utfallet uppgick till drygt 730 miljoner kronor vilket innebär ett nyttjande av anslagskredit om knappt 14 miljoner kronor.

Utrikesdepartementets anslagspost 5.1:2.1 Freds- och säkerhetsfrämjande verksamhet

Vid ingången av 2020 hade Försvarsmakten ett sparande om 2 miljoner kronor att överföra från 2019 till anslagspost 1:2.1 vilket ökade de disponibla medlen med motsvarande belopp jämfört med regleringsbrevets tilldelade 55 miljoner kronor. Under året har coronapandemin bitvis påverkat förutsättningarna och verksamheten inom insatserna, vilket främst tagit sig uttryck i försenade transporter av materiel och personal. Utfallet uppgick till 45 miljoner kronor vilket innebär ett sparande om 12 miljoner kronor.

Resultatredovisning

Resultatredovisningen ska utformas så att den kan utgöra ett underlag för regeringens bedömning av myndighetens resultat och genomförande av verksamheten. Den ska utgå från de uppgifter som framgår av myndighetens instruktion samt de mål och krav som regeringen har angett i regleringsbrev eller något annat beslut. Redovisningen ska innehålla analyser och bedömningar av verksamhetens resultat och dess utveckling.⁸

Operativ förmåga vid utgången av 2020

Allmänt

Försvarsmakten ska enligt förordningen (2007:1266) med instruktion för Försvarsmakten upprätthålla och utveckla ett militärt försvar som ytterst kan möta ett väpnat angrepp. Grunden för verksamheten ska vara förmågan till väpnad strid.

Sverige ska kunna försvaras och den svenska säkerheten främjas. Försvarsmakten ska upptäcka och avvisa kränkningar, värna Sveriges suveräna rättigheter och svenska intressen samt kunna förebygga och hantera konflikter och krig såväl nationellt som internationellt. Försvarsmakten ska kunna utföra uppgifterna självständigt, men även i samverkan med andra myndigheter, länder och organisationer samt kunna ge respektive ta emot militärt stöd.

Omvärldsbevakning ska bedrivas för att kunna upptäcka yttre hot mot Sverige och svenska intressen samt utgöra underlag för beslut om höjd beredskap. Vid höjd beredskap ska Försvarsmakten kunna mobilisera och använda alla krigsförband för att möta ett militärt hot. Stöd till civil verksamhet ska dessutom kunna lämnas med befintlig förmåga och resurser. Vidare ska Försvarsmakten kunna delta i såväl kortvariga som långvariga internationella militära insatser.

Värderingen av Försvarsmaktens förmåga har liksom tidigare omfattat krigsförbandsvärderingar, taktiska värderingar, funktionsvärderingar, operativ värdering och militärstrategisk värdering. Nedan redovisas operativ förmåga 2020 i förhållande till de uppgifter som framgår ovan och i regleringsbrev 2020. En mer utförlig redovisning av Försvarsmaktens och dess krigsförbands förmåga framgår av hemliga bilagor till årsredovisningen.⁹

Försvarsmaktens samlade operativa förmåga

Försvarsmaktens förmåga har varit under fortsatt utveckling och övningsverksamhet har genomförts men med anpassningar kopplade till coronapandemin. Försvarsmakten har under året i huvudsak löst de uppgifter som ställs på myndigheten i fredstid, men det finns begränsningar i förmågan att hantera händelseutvecklingar som kan uppstå vid ett försämrat omvärldsläge samt att lösa uppgifter vid högre konfliktnivåer.

En mer detaljerad redovisning framgår av bilaga 3 (hemlig).

Förmåga att genomföra nationella insatser

Försvarsmakten har haft förmåga att främja svensk säkerhet genom nationella insatser. Myndigheten har haft förmåga att bedriva omvärldsbevakning för att upptäcka och identifiera yttre hot mot Sverige och svenska intressen samt att ta fram underlag för beslut om höjd beredskap. Försvarsmakten har vidare haft förmåga att upptäcka och avvisa kränkningar av det svenska territoriet respektive att värna Sveriges suveräna rättigheter och nationella intressen. Vissa begränsningar har funnits, bl.a. avseende möjligheterna att möta långvariga påfrestningar. Vidare har Försvarsmakten haft begränsningar i förmågan att möta olika händelseutvecklingar och hot som kan uppstå vid ett snabbt och allvarligt försämrat omvärldsläge. Det föreligger dessutom vissa begränsningar inom ramen för uppgiften att ta emot militärt stöd.

⁸ 3 kap.1 § i Förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag (FÅB)

⁹ Bilaga 3. Försvarsmaktens operativa förmåga 2020 respektive bilaga 4. Sammanställning krigsförbandsvärdering

Förmåga att genomföra internationella militära insatser

Försvarsmakten har haft förmåga att främja svensk säkerhet genom att samtidigt genomföra ett flertal internationella insatser i bl.a. Mali och Irak. Vidare har Försvarsmakten haft förmåga till omvärldsbevakning för att upptäcka och identifiera hot mot de internationella insatser som Försvarsmakten deltagit i. Försvarsmakten har utöver genomförda internationella insatser haft förmåga att ge militärt stöd med delar av organisationen.

Förmåga att stödja civil verksamhet

Försvarsmakten har under året haft förmåga att lämna stöd till civil verksamhet med myndighetens befintliga förmåga och resurser. Försvarsmakten har, i likhet med tidigare år, lämnat stöd till civil verksamhet vid ett antal tillfällen, inte minst kopplat till coronapandemin.

Förmåga att utveckla det militära försvaret

Försvarsmaktens förmåga har upprätthållits och utvecklats genom övningar, insatser, kompetensutveckling, studier samt forskning och teknikutveckling.

Verksamhetens bidrag till förmågeutveckling

Under året 2020 har verksamheten fortsatt fokuserat på att öka den operativa förmågan vid krigsförband. Huvuddelen av krigsförbanden har uppnått ställda krav.

Förbandsverksamheten och förmågeutvecklingen har under 2020 påverkats av den pågående coronapandemin. Denna har lett till omplaneringar och anpassningar av både utbildnings- och övningsverksamheten. Krigsförbanden har inte kunnat genomföra verksamhet och övningar i den omfattning som det var planerat under 2020.

Under 2020 var försvarsmaktsövning 2020 (FMÖ 20) planerad att genomföras tillsammans med totalförsvarsövning (TFÖ 20). Flera krigsförband var planerade att delta under övningen i en större kontext för att genomföra samövningar mellan stridskrafterna. Övningen planerades om och anpassades med anledning av rådande pandemi vilket ledde till att flera krigsförband inte deltog i övningen.

Krigsförbandsövningar där inkallade totalförsvarspliktiga skulle ha deltagit genomfördes inte, utan istället lades fokus på att genomföra slutövningsverksamhet för soldater och sjömän i grundutbildningsomgång 2019/2020.

Stridskrafterna har fortsatt att utveckla förmågan att uppträda och verka gemensamt. Marinen och flygvapnet har genomfört gemensam träningsverksamhet och deltagit i gemensamma samövningar, som sammantaget har utvecklat den sjöoperativa förmågan. Exempelvis har det under andra kvartalet genomförts en gemensam beredskapskontroll, med samövningsmoment, i syfte att öka förmågan till gemensam sjömålsstrid. I samband med denna beredskapskontroll genomfördes prov med robot 15 där samma mål, i en gemensam insats, bekämpades såväl från land- som från fartygs- och flygbaserade system. Detta har ökat förmågan till verkan mot gemensamt mål i tid och rum vilket är en viktig komponent i förmågeutvecklingen.

Planerad materielltillförsel har genomförts under året med flera viktiga leveranser till förbanden. Tillförseln har bidragit till att öka den operativa förmågan hos krigsförbanden och skapar därmed goda förutsättningar att kunna fortsätta förmågeutvecklingen. Förberedelserna för införandet av luftvärnsrobotsystem 103 (Patriot) har fortsatt under året. Dessa förberedelser har bl.a. innefattat utbildningsverksamhet och infrastrukturella åtgärder.

De tre försvarsgrensstaber som inrättades 2019 fortsätter sin uppbyggnad bl.a. avseende ökad ledningsförmåga och funktionalitet.

2020 har totalt sett inneburit ett fortsatt stort fokus på krigsförbanden och dess förmåga till ökad operativ effekt. Den övnings- och utbildningsverksamhet som genomförts under året har, trots stora anpassningar och omplaneringar, utgjort grunden för att vidmakthålla och utveckla krigsförbandens operativa förmåga.

Grundutbildningen av gruppbefäl, soldater och sjömän har anpassats och stort fokus har lagts på att genomföra slutövningar för inläggande grundutbildningsomgång där utryckande individer krigsplaceras i krigsförband.

Internationella militära insatser

Försvarsmakten ska redovisas hur insatserna påverkat förbandsproduktionen och krigsförbandens utveckling.

RB p 3
(del av)

Försvarsmakten har bidragit med förband, stabsofficerare, instruktörer och observatörer i flera internationella insatser. Deltagande i insatser inom olika internationella organisationer såsom FN, EU, Nato och multinationella samarbeten, bidrar till ökad förmåga samt utvecklar vårt anseende som en trovärdig och pålitlig samarbetspartner. Dessutom utvecklas förbanden genom att officerare och soldater får erfarenhet av skarp verksamhet i en operativ kontext, något som inte fullt ut går att återskapa under övningsverksamhet. Förband som genomför internationella insatser ökar också förmågan till samverkan. Sammantaget bidrar detta till Försvarsmaktens förmågeutveckling.

Erfarenheterna från insatserna visar bl.a. på en utvecklad förmåga att samverka med utländska förband och organisationer. Vidare har deltagandet bidragit till att Försvarsmaktens interoperabilitet vidmakthållits, främst på stridsteknisk och taktisk nivå.

De internationella militära insatserna innehåller ofta en stor andel yrkesofficerare vilket kan leda till resurskonflikter med den nationella förbandsproduktionen. Därutöver är behovet av specialistkompetenser i insatserna svårt att tillgodose över tiden på grund av den begränsade tillgängligheten i insatsorganisationen. I viss mån påverkar insatserna även krigsförbandens förmågeutveckling genom begränsningar i materiell tillgång och tillgänglighet. I syfte att minska målkonflikter eftersträvas att de internationella insatserna som genomförs även bidrar positivt till den nationella förmågebyggnaden. Exempelvis bör förbandsbidrag i huvudsak utgöras av manöverförband, snarare än funktionsförband samt att officersbefattningar i möjligaste mån bör reduceras till förmån för soldatbefattningar.

Förmågeutveckling har också skett under året inom Forskning- och teknikutveckling genom modernisering och införande av ny teknik som sensorer, kompetensöverföring inom området telekrig som bidragit till validering av system inför insatserna i Mali och för verkan mot obemannade farkoster samt användning av urvalstest för uttagning av cybersoldater.

Uppbyggnad av insatsorganisationen och beredskap

Genomförd verksamhet och dess resultat

Arméstridskrafterna

Arméstridskrafterna har under året upprätthållit såväl nationell som internationell beredskap och deltagit med förband i beredskapskontroller i enlighet med givna direktiv.

Verksamheten har utifrån tillgängliga resurser prioriterat insatser och grundutbildning före förmågeutveckling. Krigsförbanden har med enstaka undantag uppnått ställda krav på operativ förmåga vilket framgår av bilaga 4 (hemlig).

Förbandsproduktionen har under 2020 påverkats av coronapandemin, men har trots det kunnat genomföras mot angivna målsättningar. Grundutbildningen har i rådande läge planerats om och anpassats genom exempelvis längre sammanhållande tjänstgöringsperioder för ineliggande totalförsvarspliktiga. Dessa anpassningar har medfört ökad belastning på den anställda personalen och förbandens stödfunktioner. Anpassningarna har samtidigt möjliggjort måluppfyllnad och minskat risken för smittspridning.

Under året har arméförband bl.a. deltagit i övningen Vintersol 20 i norra Sverige och övningen *Cold Response* 20 i Norge. Vidare har lokala slutövningar vid huvuddelen av arméns förband ersatt det planerade genomförandet av försvarsmaktsövningen 2020 (FMÖ 20), som flyttats fram i tiden. De lokala slutövningarna genomfördes med gott resultat och säkerställde att utbildning kunde fullföljas och möjliggöra krigsplacering av värnpliktiga ur grundutbildningsomgång 2019/20.

Som en följd av den uppskjutna FMÖ 20 har även huvuddelen av de planerade krigsförbandsövningarna flyttats fram. Då krigsförbandsövningar är en väsentlig del av arméns utbildningssystem har detta medfört att uppfyllandet av målsättningarna vid vissa förband försenats i förhållande till gällande plan. Under andra halvåret genomfördes Ledningsövning 20 (LÖ 20) samt ett antal fältövningar. Grundutbildningsomgång 2020/21 påbörjades i stort enligt plan, med viss anpassning av tjänstgöringsperioder och övningsverksamhet. Lokal övningsverksamhet har förstärkts i syfte att öka arméns krigsduglighet.

Som en konsekvens av pandemin har stor del av planerat deltagande i internationella övningar utgått. Det internationella samarbetet har dock fortsatt i möjligaste mån genom stabssamtal och planering för återtagande när läget tillåter.

Grundutbildningen av totalförsvarspliktiga vid armén har uppnått målsättningarna. Positiva trender är ett reducerat antal avgångar och en större andel kvinnor samt att fler totalförsvarspliktiga efter avslutad grundutbildning söker fortsatt engagemang inom Försvarsmakten.

Under året har ett antal återanställningar av officerare samt nyanställningar av civila medarbetare skett inom armén. Vidare har antalet avslutade anställningar minskat under året inom samtliga personalkategorier. Sammantaget har detta bidragit positivt till arméns tillväxt, även om personella utmaningar med en relativt hög andel vakanser bland officerare kvarstår.

Materieltillförseln har fortsatt under året. Bland annat har fortsatt leverans av granatkastarpansarbandvagn 90120 skett, vilket bidragit positivt till krigsförbandens förmåga. Förberedelserna för införandet av luftvärnsrobotsystem 103 (Patriot) har fortsatt under året enligt införandeplan, vilket bl.a. omfattat utbildning och infrastrukturrella åtgärder. Inom materielområdet har bristande tillgänglighet till stridsfordon, stridsvagnar och hjulfordon påverkat förbandsproduktionen negativt. Främsta anledningen till dessa brister har varit renoveringar och ett sedan lång tid ackumulerat behov av reparationer (reparationsskuld).

Stor del av Försvarsmaktens markmateriel är ålderstigen vilket kräver stora resurser för vidmakthållande. Detta innebär en successivt ökad reparationsskuld vilket påverkar tillgängligheten för förbandsproduktion samt nationella och internationella insatser. Sammantaget påverkar detta krigsförbandens utveckling negativt.

Arbete pågår med att tydliggöra planering, styrning och uppföljning av materielunderhåll och materielnyttjande.

Under året har fokus lagts på att planera och förbereda renovering och modifiering av bl.a. stridsfordon, stridsvagnar och artillerisystem i syfte att säkerställa systemens tillgänglighet för bl.a. förbandsproduktionen.

Armén har under året deltagit i nationella insatser inom framför allt underrättelse- och säkerhetsfunktionen. Den höga insatsfrekvensen har dock medfört svårigheter att samtidigt bedriva förbandsproduktion vilket har resulterat i negativ påverkan på förbandens uthållighet och förmågeutveckling. Arméstaben har övertagit produktionsledningen av underrättelse- och säkerhetsförband, vilket bidragit till tydligare lednings- och lydnadsförhållanden.

Arméstridskrafterna har under året ansvarat för de internationella förbandsinsatserna MINUSMA (Mali) och RSM (Afghanistan). Mer detaljerad redovisning avseende dessa internationella insatser framgår i avsnitt *Internationella insatser*.

Vidare har huvudsakligen personellt och materiellt stöd lämnats till samhället med anledning av den rådande pandemin. Stödet har bl.a. utgjorts av transporter, expertis inom området CBRN samt stöd med stabspersonal.

Etableringen av arméstaben i Enköping har fortsatt under året och fokuserat på tillförsel av personal och organisationsutveckling för att lösa givna uppgifter samt att utveckla metoder internt och externt. Mer detaljerad redovisning avseende etableringen framgår i avsnitt *Arbetet med ledning för ett starkare försvar*.

Sammantaget har förbandsproduktionen 2020, med undantag för större övningar, genomförts enligt plan. Detta har inneburit att operativ förmåga och krigsförbandens krigsduglighet inom arméstridskrafterna med enstaka undantag vidmakthållits. Resultatindikatorn Krigsduglighet per krigsförband redovisas i bilaga 4 (hemlig).

Jägarsoldater ur 193. Jägarbataljonen. Foto: Jonathan Isaksson.

Marinstridskrafterna

Marinen har under året upprätthållit beredskap enligt plan och kompletterande order.

Marinen upprätthåller ständig beredskap och bedriver kontinuerligt sjöövervakning i hela Sveriges territorialhav med sensorer från land, fartyg till sjöss och med stöd av flygvapnet och Frivilliga flygkåren.

Trots coronapandemin har flertalet av årets planerade övningar kunnat genomföras. Året inleddes med en funktionsövning i ubåtsjakt på västkusten. Övningen genomfördes enligt plan men med reducerat internationellt deltagande (exempelvis utgick det amerikanska deltagandet). Med anledning av att försvarsmaktsövningen 2020 (FMÖ 20), flyttades fram ersattes denna med en marin samövning *Swedish Naval Exercise 20 (SWENEX 20)*. I övningen deltog bl.a. flygvapnet i syfte att öva gemensam sjömålsstrid. För att minska risken för smittspridning gjordes inga förbandsförflyttningar utan istället genomfördes parallella delövningar. På västkusten övades sjöfartsskyddsoperationer och i Stockholms skärgård samt Östersjön övades en kustförsvarsoperation. Två fartyg ut *Standing NATO Maritime Group One* deltog övningen. Under våren deltog Sverige som en av 17 nationer i den årliga övningen BALTOPS och under hösten genomfördes funktionsövning ytstrid och luftförsvar, med deltagande enheter från flygvapnet, samt funktionsövning bastjänst.

I september återinvigdes Kungsholms fort i Karlskrona som huvudsakligen kommer att användas för Sjöstridsskolans (SSS) värnpliktsutbildning vilket skapar förutsättningar för ökade utbildningsvolymerna.

Grundutbildningen av totalförsvarspliktiga vid marinen har uppnått målsättningarna. Reducerat antal avgångar och en större andel kvinnor som genomfört grundutbildning är positiva trender under året. Vidare har intresset för anställning efter grundutbildningen varit högt och 80 procent av de som slutfört grundutbildningen vid SSS har sökt anställning som GSS/K. Vid Amf 1 var antalet sökande fler än antalet lediga befattningar. Antagningsläget till grundläggande officersutbildning är bra. Vid Sjöstridsskolan har den hittills största kursen påbörjat specialistofficersutbildning, sammanlagt läser 110 kadetter utbildningen inriktade mot marinen.

Sjöförbanden har under de senaste åren fått ett antal vakanser som nu kommit att påverka verksamheten negativt. De ökade utbildningsvolymerna bedöms dock påverka utvecklingen positivt på sikt.

Verksamheten har under året förstärkts med leverans av fem spaningsbåtar av typ Djärv samt de tre sista livstidsförlängda bevakningsbåtarna av typ 88. Två halvtidsmodifierade ubåtar av Gotlandsklass överlämnades i juni respektive november till Försvarsmakten. Halvtidsmodifieringen av de två korvetterna typ Gävle har försenats och överlämning till Försvarsmakten planeras till 2021 i stället för 2020. Ytterligare sex nybyggda Stridsbåt 90 HSM med vapenstation har överlämnats till Försvarsmakten. Nybyggnationen av signalspaningsfartyget HMS Artemis har försenats. Driften av det äldre signalspaningsfartyget HMS Orion kommer därför att förlängas för att säkerställa signalspaningsförmågan, med ökade materielunderhållskostnader som följd.

Inga större avvikelser är noterade inom materielunderhållets påverkan på förbandens tillgänglighet till plattformar och system för förbandsproduktion. De marina underhållsleverantörerna, interna och externa, följs upp avseende kvalitet och kompetensresurser i produktionen ställt mot kostnader. Brister i reservmateriel läget har konstaterats under året. Arbete för att åtgärda detta pågår genom att bl.a. teckna avtal med leverantörer för att säkerställa återuppfyllnad av materiel i förråd och därmed öka tillgängligheten till de marina materielsystemen.

Under första halvåret 2020 genomfördes en beredskapskontroll i form av en övning i samordnad sjömålsstrid med robotskott från land-, flyg- och fartygsbaserade system. Marinen deltog i höstens beredskapsinsats i Hanöbukten och södra Östersjön. Ingående fartyg deltog parallellt med övningsverksamhet i beredskapsinsatsen.

Amfibieregementet har under första halvåret bemannat insatsen *Operation Inherent Resolve* i Irak. I mars kallades styrkan hem med anledning av att pandemin försvårat utbildningsinsatsen. Styrkan stod därefter i beredskap fram till sommaren.

Under pandemin har marinen bistått Socialstyrelsen med stabspersonal samt lånat ut sjukvårds- och skyddsmateriel. Försvarsmaktens dyk- och navalmedicencentrum i Karlskrona har deltagit i ett forskningsprojekt i syfte att behandla covid-19-patienter med hjälp av tryckkammare.

Den nyetablerade Marinstaben har under året varit fortsatt geografiskt delad mellan Muskö och Stockholm. Arbetet med att iordningställa de permanenta lokalerna fortsätter och operationsavdelningen beräknas vara

samlökaliserad med övriga delar av Marinstaben under 2022. Marinstaben är vid utgången 2020 i stort sett fullbemannad. Mer detaljerad redovisning avseende etableringen framgår i avsnitt *Arbetet med ledning för ett starkare försvar*.

Sammantaget har de marina förbanden genom omplanering och anpassning nått ställda utbildningskrav för året, trots coronapandemin. Detta innebär att operativ förmåga och krigsförbandens krigsduglighet inom marin-stridskrafterna med enstaka undantag har vidmakthållits. Resultatindikatorn Krigsduglighet per krigsförband redovisas i bilaga 4 (hemlig).

Gångtimmar per fartygstyp

Fartygstyp	2020	2019	2018	Not
Korvett (Vby)	4 777	5 592	5 395	
Korvett (Gbg)	0	0	547	1
Patrullfartyg (Sto)	1 205	2 193	2 724	3
Ubåt	3 543	4 046	2 698	2
Minröjningsfartyg (Ksr)	5 987	6 295	6 563	
Röjdykarfartyg (Spå)	1 228	2 100	2 559	4
Stödfartyg (Ckr, Trö och Bel)	2 984	4 297	3 561	5
Signalspaningsfartyg	3 887	3 932	3 994	
Summa	23 611	28 455	28 041	

Tabell 3 Gångtimmar per fartygstyp 2018-2020

1. Bägge enheterna har genomgått modifiering under 2018-2020
2. Antalet tillgängliga fartyg varierar mellan åren p.g.a. pågående modifiering.
3. En enhet stillaliggande sex månader p.g.a. personalvakanser
4. En enhet stillaliggande sex månader p.g.a. personalvakanser
5. Nedgången i gångtid jämfört med föregående år förklaras av omplanering av verksamhet med anledning av pandemin och att gångtidsuttaget 2019 var ett udda år med avsevärt högre uttag än normalt

Flygstridskrafterna

Flygvapnet har under året upprätthållit nationell och internationell beredskap enligt order.

Flygvapnet har planenligt fortsatt att prioritera insats och utbildning före förmågeutveckling, främst på grund av begränsade personella resurser. Krigsförbanden har dock med enstaka undantag uppnått ställda krav på operativ förmåga.

Förbandsproduktionen har under 2020 till stor del präglats av pandemin vilket inneburit att del av planerad verksamhet antingen utgått, flyttats fram eller planerats om. Exempel på verksamhet som skjutits fram eller utgått är försvarsmaktsövningen 2020 (FMÖ 20), *Green flag* (övning för taktiskt transportflyg i USA) samt *Arctic Fighter Meet* (AFM).

Flygvapnet har under året bl.a. genomfört övning *Ruska* (finsk flygvapenövning) samt ett antal mindre samövningar inom ramen för *Finnish Swedish Training Event* (FSTE) med internationella partners som USA och Frankrike. Som ersättning för försvarsmaktsövning 2020 (FMÖ 20) genomförde flygvapnet lokala slutövningar för grundutbildningsomgång 2019-20 samt övning i gemensam sjömålsstrid med marinen under övningen SWENEX 20. Samövningar inom ramen för *Cross Border Training* (CBT) har genomförts löpande under året. Totalt sett har övningsverksamheten för 2020 minskat jämfört med 2019 på grund av coronapandemin.

Flygvapnet har, tillsammans med marinen, fortsatt att genom ordinarie träningsverksamhet och gemensamma övningar utveckla den sjöoperativa förmågan. Detta främst inom området sjöövervakning, men även ubåtsjakt och gemensam sjömålsstrid.

Under våren genomfördes en gemensam beredskapskontroll tillsammans med marinen i syfte att pröva förmågan till gemensam sjömålsstrid. Som en del i kontrollen genomfördes en övning med robot 15 från flyg-, fartygs- och landbaserade system.

Statsflygverksamheten och övrigt transportflyg har flugit mindre under året, vilket till viss del beror på uteblivna kundbeställningar med anledning av coronapandemin. Engagemanget i det multinationella transportflygsamarbetet *Heavy Airlift Wing* i Ungern har fortsatt.

De materielproblem som identifierades under 2019 på skolflygplan sk 60, i samband med översyn inför gångtidsförlängning, har under året till stor del åtgärdats. Tillgången på sk 60 har dock fortsatt varit en begränsande faktor relativt behovet, främst under första halvåret. Som en konsekvens av detta har produktionen av flygtid på sk 60 inte fullt uppnått planerad nivå.

För helikoptersystemen har produktionen i stort gått enligt plan. Förberedelser med helikopter 16 inför Operation Takuba, samt transport av patienter med covid-19 med helikopter 14 och 16 har till del påverkat helikopterförbandets förmåga, t.ex. utbildning av nya piloter, under 2020. Avseende tillgänglighet till JAS 39 så har åtgärder, som översyn av underhåll, vidtagna alltsedan 2019 och därefter börjat ge effekt. Detta har under 2020 inneburit att flygtidsproduktionen på JAS 39 gått avsevärt bättre än planerat och för första gången under försvarsbeslutsperioden 2016-2020 överträffat planen.

Grundutbildningen av totalförsvarspliktiga vid flygvapnet har uppnått målsättningarna. Reducerat antal avgångar och en större andel kvinnor som genomfört grundutbildning är positiva trender som identifierats under året. Vidare tenderar fler totalförsvarspliktiga efter avslutad grundutbildning söka anställning i Försvarmakten än tidigare år.

Ett antal yrkesofficerare inom strategiskt viktiga personalkategorier som pilot, flygtekniker och flygstridsledare har återanställts under året, men samtidigt har officerare inom dessa kategorier också valt att lämna sina anställningar i förtid. Detta innebär att flygvapnet fortsatt har personella utmaningar inom dessa nyckelkategorier.

En modifierad markoperativ helikopter 14E har levererats och inför operation Takuba anpassades ett antal helikopter 16. Vidare har ett antal helikopter 14 och 16 tillfälligt anpassats under våren för att kunna transportera patienter med covid-19.

Materielunderhållet har under året mött tillgänglighetskraven. Pandemin har dock påverkat försörjningskedjan och produktionskapaciteten vid externa verkstäder. Ett kontinuerligt arbete sker för att åtgärda dessa utmaningar, men inom vissa system finns risk för långsiktig påverkan på robusthet och uthållighet. Verkstadskapacitet vid flygverkstäderna i Ronneby och Luleå för helikopter 14 har etablerats och verkstäderna är bemannade till ca 75 procent.

Flygvapnet har under året genomfört nationella insatser samt bl.a. deltagit i den internationella insatsen EUTM-Mali. För mer detaljerad redovisning se avsnitt *Internationella insatser*.

Stöd med taktiskt transportflyg till pågående internationella insatser har lämnats vid flera tillfällen. Dessa insatser har stärkt förmågan att verka i skarpa konfliktmiljöer. Resurser har lagts på förberedelser inför operation Takuba. Korta tidsförhållanden och operationens karaktär har inneburit operationsplanering parallellt med materiella förberedelser, i syfte att vara klara för insats i början av 2021.

Flygvapnet har under året lämnat personellt och materiellt stöd till det civila samhället i samband med pandemin. Stödet har lämnats i form av exempelvis ambulanser med förare, stabspersonal till Socialstyrelsen samt helikoptertransporter av patienter med covid-19. En intensiv arbetsinsats genomfördes för att ta fram förmåga att transportera patienter.

Erfarenheterna från förberedelser och genomförande har ökat förmågan att stödja samhället i allmänhet och sjukvården i synnerhet. Stöd har även lämnats vid skogsbränder under våren och sommaren.

Under våren 2020 har flygvapnets insatsledning (*Air Operations Center*) flyttats till Uppsala. Detta innebär att Flygstabens etablering i Uppsala, som påbörjades i januari 2019, nu är klar. Mer detaljerad redovisning avseende etableringen framgår i avsnitt *Arbetet med ledning för ett starkare försvar*.

Sammantaget har förbandsproduktionen 2020, med undantag för större övningar, genomförts enligt plan. Detta innebär att operativ förmåga och krigsförbandens krigsduglighet inom flygvapnet med enstaka undantag vid-

makthållits. Vidare kan konstateras att vidtagna åtgärder i syfte att öka tillgängligheten på JAS 39 under året har lett till en högre produktion än planerat.

Resultatindikatorn Krigsduglighet per krigsförband redovisas i bilaga 4 (hemlig).

Flygtimmar per flygplans- och helikoptertyp

Flygplanstyp	2020	2019	2018	Not
JAS 39	11 308	9 624	10 233	
Sk 60	3 922	3 475	4 526	2
Tp 84	1 447	1 952	2 197	1
Fpl 100	1 304	1 693	1 602	1
Fpl 102	1 489	1 596	1 607	1
Hkp 14	1 165	1 025	1 454	
Hkp 15	3 772	3 653	3 637	
Hkp 16	2 326	2 449	2 815	
Summa	26 733	25 467	28 071	

Tabell 4 Flygtimmar per flygplans- och helikoptertyp 2018-2020

1. Uteblivna kundbeställningar p.g.a. coronapandemin har medfört lägre produktion än planerat.
2. Kvarstående strukturproblem sedan 2019 har medfört låg tillgänglighet, främst under första halvåret 2020.

Specialförbanden

Specialförbanden har under året upprätthållit nationell och internationell beredskap enligt order.

Tillsammans med armén, marinen, flygvapnet och hemvärnet har specialförbanden genomfört övningsverksamhet som bidragit till Försvarsmaktens förmåga till gemensamma operationer och till interoperabilitet med andra stater, bland annat en samövning med USA.

Vidare har förutsättningar skapats för att i kommande försvarsbeslutsperiod fortsatt utvecklas inom hela spektret av specialoperationer. Specialförbanden har planerat och förberett kommande års insatsverksamhet med stöd av armén, marinen och flygvapnet.

Sammantaget har förbandsproduktionen 2020, med undantag för större övningar, genomförts enligt plan. Detta innebär att operativ förmåga och krigsförbandens krigsduglighet inom specialförbanden med enstaka undantag vidmakthållits.

Lednings- och underrättelseförband

Lednings- och underrättelseförbanden har under året upprätthållit nationell och internationell beredskap enligt order.

Lednings- och underrättelseförbanden har enligt plan fortsatt prioritera insats och utbildning före tillväxt. Krigsförbanden har med enstaka undantag uppnått ställda krav på operativ förmåga. Avvikelser har främst orsakats av personal- och materielbrister. Förbandsproduktionen under 2020 har påverkats av coronapandemin, men har trots detta uppnått målsättningarna.

Den framskjutna försvarsmaktsövningen 20 (FMÖ 20) ersattes av lokala slutövningar för huvuddelen av lednings- och underrättelseförbanden.

Del av förbanden deltog även i och gav stöd till andra försvarsgrenars lokala övningar. De lokala och till del regionala slutövningarna genomfördes med gott resultat. Därmed möjliggjordes krigsplacering av grundutbildningsomgång 2019/20. Under andra halvåret påbörjades grundutbildning med viss anpassning av inryckningsdatum, tjänstgöringsperioder och övningsverksamhet.

Brist på personal och materiel har medfört att grundutbildningen prioriterats före de stående förbandens verksamhet. Där det varit möjligt har de stående förbanden förstärkt innevarande grundutbildningsomgång under övningar.

Ett utökat deltagande vid specialistofficersutbildningen på Ledningsregementet (LedR) och Försvarsmaktens underrättelse- och säkerhetscentrum har planerats och förberetts.

Grundutbildning av cybersoldater har påbörjats och 28 värnpliktiga har inlett befattningsutbildningen. Målsättningen är att kunna utbilda 60 värnpliktiga per år. Grundutbildningen av totalförsvarspliktiga vid lednings- och underrättelseförbanden har uppnått mål-sättningarna. Reducerat antal avgångar och en större andel kvinnor som genomför grundutbildning är positiva trender under året. Intresset för anställning inom Försvarsmakten som gruppbefäl, soldat eller sjöman (GSS/K) efter genomförd grundutbildning är stor.

Vakansläget är fortsatt problematiskt, främst på officerssidan. Utifrån mängden pensionsavgångar, personal som avslutar sin anställning samt byter anställning till andra försvarsgrenar och stridskrafter sker ingen nettotillväxt.

Som exempel på viktigare materielleveranser kan nämnas materiel för att sambandstekniskt kunna genomföra FMÖ 20 samt ingå i *Federated Mission Networking* (FMN) vilket ökat den operativa förmågan nationellt samt internationellt. FMN är grunden för samverkan, gemensamma operationer, nationellt såväl som med internationella partners.

Förseningar av leveransen av radiosystem 570 (Ra570) och stridsledningssystem bataljon (SLB) har inneburit problem för innevarande års och kommande värnpliktsutbildningar, framför allt arméförbanden.

Drift, underhåll och förvaltning inom ledningssystemområdet har genomförts med begränsningar inom såväl insats- som verksamhetsledningssystemen. Begränsningarna beror främst på brist på personal, reservdelar och utbytesenheter.

Lednings- och underrättelseförbanden har under året genomfört nationella insatser enligt givna order och deltagit i internationella insatser.

Lednings- och underrättelseförbanden har under året bemannat de internationella förbandsinsatserna MINUSMA (Mali), Irak och RSM (Afghanistan). Förberedelse inför nästkommande rotationer pågår. Ansvar för ledningen av insatsen EUTM (Somalia) har övertagits av lednings- och underrättelseförbanden och genomförts under hösten. Planering för nästkommande rotation har påbörjats och är till huvuddelen bemannad.

Lednings- och underrättelseförbanden har under pandemin lämnat stöd med sjukvårdspersonal och därutöver upprättat en karantänfacilitet som stöd till rotationer till de internationella insatserna i Mali.

Under året har stöd till samhället i samband med coronapandemin främst lämnats i form av personal och materiel. Stödet har bestått av exempelvis transporter och kommunikationslösningar.

Lednings- och underrättelseförbanden har fortsatt att utveckla metoder och samarbeten utifrån en ny ledningsorganisation samt påbörjat analys om fortsatt organisering efter 1 januari 2022. Omgruppering av egna organisationsenheter inom lednings- och underrättelseförbanden är genomförd enligt plan. Även stöd till etableringen av försvarsgrensstaberna har fortsatt under året. Mer detaljerad redovisning avseende etableringen framgår i avsnitt *Arbetet med ledning för ett starkare försvar*.

Sammantaget har förbandsproduktionen 2020, med undantag för större övningar, genomförts enligt plan. Detta innebär att operativ förmåga och krigsförbandens krigsduglighet inom ledningsstridskrafterna med enstaka undantag vidmakthållits och höjts.

Fortsatta utmaningar finns främst inom tillgången till personal och materiel, men även till viss del inom infrastrukturområdet. Åtgärder för att utveckla stridskraften personellt och organisatoriskt har genomförts mot en målbild 2025.

Resultatindikatorn Krigsduglighet per krigsförband redovisas i bilaga 4 (hemlig).

Logistikförband

Logistikförbanden har under året upprätthållit beredskap enligt order.

Förbandsproduktionen har påverkats av coronapandemin, men genom förändrad planering av verksamhet har huvuddelen av verksamheten trots detta genomförts mot givna målsättningar. Begränsningarna med anledning av pandemin som påverkat verksamheten har varit en utmaning men samtidigt inneburit en praktisk tillämnning av alternativa metoder för ledning och genomförande, därmed har också förbandens uthållighet och förmåga prövats.

Grundutbildningen och uppbygganden av den första Operativa logistikbataljonen har påbörjats vid Försvarmaktens tekniska skola i Halmstad.

Grundutbildningen omplanerades och anpassades med anledning av coronapandemin. Grundutbildningen av totalförsvarspliktiga vid logistikförbanden har uppnått målsättningarna. Positiva trender är ett reducerat antal avgångar och en större andel kvinnor. Intresset att anställas som gruppbefäl, soldat eller sjöman i Försvarmakten (GSS/K) efter genomförd grundutbildning är stor.

Under inledningen av året genomfördes, med gott resultat, den första logistikstabsövningen (LSÖ 20) vid Ledningsstridsskolan/Ledningsregementet. Övningen gav möjlighet att beskriva och sätta Logistikkonceptet i en operativ och taktisk kontext där samtliga ledningsnivåer var involverade. Trots att FMÖ 20 inte genomfördes har erfarenhetshanteringen kunnat förvalta de viktigaste lärdomarna av plan- och förberedelsearbetet som utgångspunkt för motsvarande framtida övningar i nationell och/eller internationell kontext.

Logistikförbanden har under året genomfört nationella insatser enligt order och ställt resurser till förfogande och bemannat befattningar vid de internationella förbandsinsatserna. Dessutom har ett omfattande systemstöd lämnats. För mer detaljerad redovisning se avsnitt *Internationella insatser*.

Vidare har personellt och materiellt stöd lämnats till samhället med anledning av pandemin. Stöd har lämnats i form av upprättande av fältsjukhus, materielförsörjning, transporter och stabsstöd.

Sammantaget har förbandsproduktionen 2020, med undantag för större övningar, genomförts enligt plan. Detta innebär att operativ förmåga och logistikkrigsförbandens krigsduglighet med enstaka undantag vidmakthållits.

Materielltillförseln inom området logistikmateriel omfattar leveranser av mängdmateriel inom sjukvårdssystem, drivmedelsdistributionssystem samt bas- och underhållsutrustning. Tankbilsekipage har levererats vilket möjliggjort en säkrare drivmedelsförsörjning mellan bakre och främre nivå inom organisationen.

Resultatindikatorn Krigsduglighet per krigsförband redovisas i bilaga 4 (hemlig).

Hemvärnsstridskrafter (med militärregioner och territoriella förband)

Som ett led i reformarbetet med ledning för ett starkare försvar organiserades stridskraften Hemvärnet den 1 februari 2020. I och med detta underställdes de fyra militärregionstaberna och utbildningsgrupperna

rikshemvärnschefen. Militärregionstaberna lyder under insatschefen avseende markterritoriell verksamhet. Utbildningsgrupp Gotland är fortsatt underställd chefen P 18, men lyder under rikshemvärnschefen avseende produktionen av 32. hemvärnsbataljonen.

Etablerandet av militärregionstaberna framgår av avsnitt *Arbetet med ledning för ett starkare försvar*.

Stridskraften Hemvärnet har under året upprätthållit beredskap enligt plan. Hemvärnet har också bidragit med stödinsatser till samhället för att hantera coronapandemin.

Hemvärnsförbandens produktionsförutsättningar skiljer sig väsentligt från andra förband då förbanden bemannas av frivilliga soldater med avtal omfattande 4 – 15 avtalsdagar per år. Hemvärnets övnings- och utbildningssystem innehåller såväl årliga krigsförbandsövningar (KFÖ), särskilda övningar förband (SÖF) och kompletterande utbildning (KU). Stridskraften planerade att delta i FMÖ 2020 med tre av fyra militärregioner samt med 26 av 40 hemvärnsbataljoner och samtliga funktionsförband. Alla deltagande förband skulle ha genomfört sina avtalsövningar i samband med övningen.

Verksamheten har under året i stor omfattning påverkats av pandemin bl.a. genom det inställda deltagandet i FMÖ 20 samt inställd och reducerad verksamhet inom Hemvärnets övnings- och utbildningsverksamhet inklusive stödet till de frivilliga försvarsorganisationerna.

Från och med mitten av mars till och med augusti var samtliga av Hemvärnets planerade avtalsövningar, kompletterande utbildningar, introduktionsutbildningar, krigsförbandsövningarna för södra och norra militärregionala staben samt allt stöd till de frivilliga försvarsorganisationerna inställda. Syftet med besluten om att ställa in verksamheten var att säkerställa Hemvärnets operativa förmåga, handlingsfrihet och uthållighet i att kunna hantera stödbegäran från samhället.

Från och med september har Hemvärnets övnings- och utbildningssystem återstartats. Övnings- och utbildningsverksamhet inklusive stödet till de frivilliga försvarsorganisationerna har bedrivits i anpassad form efter regionala och lokala förutsättningar. HvSS har under året genomfört 21 av 55 planerade kurser med 311 av planerade 917 elever, vilket innebär ett återtagandebehov kopplat till chefs- och instruktörsutbildningar. Utöver detta har HvSS genomfört fortsatt utbildningsverksamhet tillsammans med amerikanska arméns specialförband.

Totalt genomfördes under året endast 3 av 40 KFÖ samt 12 av 86 SÖF relativt ursprungliga planer för övningarna. 19 av 40 bataljonsstaberna genomförde ledningsövning enligt plan och alla militärregionstaberna deltog i LÖ 20.

Samtliga vaktparader med hemvärnsmusikkårer har ställts in, vilket innebär ett återtagandebehov avseende certifiering för statsceremoniell verksamhet. Även en stor del av den planerade KU under året har ställts in och planerade övningar för de regionala staberna har utgått. Konsekvensen är att merparten av den planerade övningsverksamheten för 2020 inte har genomförts, vilket på sikt kan påverka krigsförbandens krigsduglighet (KDU)

Hemvärnets fyra granatkastarplutoner skulle ha genomfört övningar, innehållande skjutningar, under FMÖ 20. Trots att övningen ställdes in har tre av plutonerna kunnat genomföra skjutningar enligt plan och den av regeringen beslutade granatkastarförmågan har tillförts verksamheten. Norra och södra militärregionala staberna har deltagit i totalförsvarsövning 20, vilket uppfattas ha vidmakthållit egen förmåga och utvecklat samordningen med beredskapsplanerande myndigheter. Mellersta och västra militärregionala staberna kunde inte delta, med anledning av pandemin.

Militärregionerna och hemvärnsförbanden har bidragit i Försvarsmaktens stöd till samhället med anledning av pandemin. Beslutet att ställa in Hemvärnets övnings- och utbildningsverksamhet medförde att tillgängligheten inom hela stridskraften var hög.

Militärregionstaberna har i och med pandemin erhållit god träning och fördjupad förmåga avseende samverkan med civila samhället. Bland stödinsatserna kan särskilt nämnas upprättandet av fältsjukhusen i Älvsjö och i Göteborg. Hemvärnssoldater har under 2020 arbetat totalt 44 095 timmar avseende stöd till samhället och Lagen

om skydd mot olyckor (LSO) motsvarande 28 årsarbetskrafter, jämfört med 37 200 timmar och 23 årsarbetskrafter under 2019. Merparten av utfallet avseende stöd till samhället år 2020 är relaterat till pandemin men stridskraften har även deltagit i ett antal insatser avseende stöd till samhället som brandsläckning och eftersök inom samtliga militärregioner.

Stridskraften omfattar per årsskiftet 762 anställda i tillägg till de 20 266 frivilliga i hemvärnsförbanden. Bemanningsläget i stridskraften är gott i förhållande till måltal. Vissa vakanser avseende nyckelbefattningar finns dock fortfarande efter etableringen av militärregionstaberna som egna organisationsenheter.

Under 2020 har stridskraften tillförts 22 lastbilar i syfte att förbättra utbildningsgruppernas logistikstöd till hemvärnsförbanden.

Sammantaget har stridskraften, trots de utmaningar pandemin medfört, löst sina uppgifter och lämnat efterfrågat stöd till samhället. Tidiga beslut avseende hemvärnets övnings- och utbildningssystem har medfört att stridskraften varit en resurs för stöd till samhället, samtidigt som risken för smittspridning minimerats. Pandemins påverkan på Hemvärnets övnings- och utbildningssystem under 2020 medför att genomförande av KFÖ, SÖF och KU under de kommande åren blir avgörande för utvecklingen av förbandens förmågor.

Resultatindikatorn Krigsduglighet per krigsförband redovisas i bilaga 4 (hemlig).

Övningsverksamhet

Försvarmaktens operativa förmåga – Övningar

Försvarmakten ska redovisa samtliga försvarmaktsövningar, krigsförbandsövningar samt repetitionsutbildningar med inkallad totalförsvarspliktig personal. Av redovisningen ska bland annat framgå i vilken utsträckning hela krigsförband har övats och i vilken utsträckning totalförsvarspliktiga har repetitionsutbildats.

RB p 1
(del av)

Under året har ingen försvarmaktsövning genomförts. Genomförd repetitionsutbildning (krigsförbandsövningar) med totalförsvarspliktig personal framgår av bilaga 5 (hemlig) samt även i bilaga 4 (hemlig) under respektive krigsförband. Nedan beskrivs genomförd övrig övningsverksamhet.

Övningsverksamheten har under året begränsats av coronapandemin. Nationella övningar har genomförts lokalt/-regionalt och/eller i mindre skala än tidigare år och internationella övningar har i stor omfattning ställts in, varför Försvarmaktens deltagande har varit begränsat.

Mot bakgrund av pandemin och de begränsningar som Folkhälsomyndigheten rekommenderat och efter Försvarmaktens analys, flyttades den planerade försvarmaktsövningen 2020 (FMÖ 20) till år 2023. Konsekvenser av den uppskjutna övningen är bl.a. att regionala och lokala slutövningar istället har genomförts, vilket skett med gott resultat och flertalet taktiska målsättningar har uppnåtts inom försvarsgrenarna. Några operativa, och huvuddelen av de strategiska målsättningarna, förskjuts däremot in i nästa försvarsbeslutsperiod. De totalförsvarsaktiviteter som skulle ha genomförts under FMÖ 20 har ställts in.

Totalförsvarsövning 2020 (TFÖ 20) inleddes i november 2019 med lokalt genomförande hos kommuner, regioner, länsstyrelser och centrala myndigheter med regional indelning. Under januari och februari 2020 övade samma aktörer i gemensamma regionala övningsaktiviteter i södra och norra militärregionerna.

De gemensamma regionala övningsaktiviteterna i västra och mellersta militärregionerna har med anledning av coronapandemin skjutits upp till 2021. De totalförsvarsaktiviteter som skulle ha genomförts under FMÖ 20 har ställts in, eftersom övningen senarelagts till 2023.

Den avslutande övningsaktiviteten i TFÖ 20, då nationella myndigheter och organisationer samt länsstyrelser skulle ha övat under hösten, har senarelagts och planeras genomföras så tidigt som möjligt under 2021.

De genomförda övningarna nedan har trots rådande pandemi bidragit till Försvarmaktens förmåga, bl.a. avseende genomförandet av gemensamma operationer, brigadledning, interoperabilitet, logistikförsörjning och samverkan, men inte till den nivå som var planerad för år 2020.

Betydande övningsverksamhet

Övning	Syfte och övergripande beskrivning	Måluppfyllelse (ja, delvis, över)	Involverade stridskrafter
BALTIC OPERATIONS 20	Samövning med Nato och partnerländer i Partnership for Peace där interoperabilitet mellan Nato och Sverige vidmakthölls och utvecklades. Förmågemål: Vidmakthålla och utveckla interoperabilitet inom främst ubåtsjakt, luftförsvar och sjömålsbekämpning.	Ja	Marinstridskrafter
COLD RESPONSE 20	Svenskt deltagande med 193. jägarbataljonen med en underställd dansk enhet. Övergripande nationell målsättning är att utveckla förmågan till operationer med tredje part. Övningen genomfördes i Norge. Förmågemål: Krigsförbandsövning inriktad mot underrättelseinhämtning.	Ja	Arméstridskrafter
FUNKTIONSÖVNING MINRÖJNING	Syftet med funktionsövningen var fortsatt utveckling av det marina samarbetet mellan Finland och Sverige, i synnerhet vad gäller sjöminröjning och förmågan till ledning av sjöminröjning. Övningen genomfördes i Åbo skärgård i Finland. Förmågemål: Att utveckla ledning av sjöminröjning enskilt och tillsammans med Finland och sjöminröjning på stridstekniks nivå.	Delvis	Marinstridskrafter (från Finland och Sverige)
LEDNINGSÖVNING 20	Ledningsövning 2020 (LÖ 20) övade Högkvarterets ledningsförmåga. Främst ledningsstaben, insatsstaben, militärregionstaber och försvarsgrensstaber ingick i övningen.	Ja	Högkvarteret och försvarsgrensstaber
RUSKA 20	Finska flygvapnets årliga nationella flygövning, motsvarande svenska FVÖ. Förmågemål: Fortsatt utveckling av det finsk - svenska samarbetet.	Ja	Flygstridskrafter
SWEDISH NAVAL EXERCISE 20	Swedish Naval Exercise 2020 (SWENEX 20) var en nationell marinövning med samövningsmoment med Norge och Tyskland för att utveckla förmågan till mottagande av stöd från tredje part och därmed stärka säkerheten i Östersjöregionen. Förmågemål: Vidmakthållande av operativ förmåga och interoperabilitet. Områden som främst övades var marin ledning, ubåtsjakt, luftförsvar och sjömålsbekämpning.	Ja	Marin- och flygstridskrafter
TOTALFÖRSVARÖVNING 20	Syftet med totalförsvarsövning 2020 (TFÖ 20) var att pröva, utveckla och stärka Sveriges totalförsvarsförmåga, i enlighet med målen för totalförsvaret. TFÖ 20 skulle därutöver ge underlag för den fortsatta utvecklingen av totalförsvarsförmågan efter 2020. Förmågemål: Det civila och militära försvaret övade tillsammans inom ramen för totalförsvaret och under höjd beredskap för att, skydda samhällsviktiga funktioner, värna civilbefolkningen och försvara landet mot väpnat angrepp genom: •Samverkan och ledning •Gemensam inriktning, samordning och prioritering av tillgängliga resurser •Gemensamt inrikta och samordna information och kommunikation	Delvis	Högkvarteret och regionala staber

Tabell 5 Betydande övningsverksamhet

Materielförsörjning

Försvarmaktens materiellproduktion har under 2020 genomförts med ett bra resultat sett till förutsättningarna. Försvarmakten har fortsatt implementeringen av ny finansiell styrmodell som infördes 2019. Under 2020 har fortsatt stor kraft lagts på införandet och utvecklingen av nya arbetssätt och ansvarsförhållanden med anledning av ny ledningsorganisation med bl.a. försvarsgrensstaber. Samordnad resursproduktion har nu tillämpats på ett antal nya objekt i syfte att omhänderta krigsförbandens alla påverkansområden samt förbereda för uppföljning under hela objektets livscykel. Försvarmakten och FMV har fortsatt att utarbeta arbetsformer i enlighet med den ansvarsfördelning som började gälla 2019-01-01. Bland annat har en överenskommelse träffats om upphandlingsstöd inom vidmakthållande samt en genomlysning av samtliga tekniska system i syfte att klarlägga ledning och arbetsfördelning inom vidmakthållande verksamheten. Arbetet kring värdeöverföring, tidigare benämnt statskapitalöverföring, från FMV till Försvarmakten har utvecklats med ett gott resultat i jämförelse med 2019.

Till markstridskrafterna har artillerisystem Archer, modifierade stridsvagnar och stridsfordon samt granatkastarpansarbandvagnar fortsatt levererats, vilket ökar de mekaniserade brigadernas förmåga till markstrid. Luftvärnsförmågan har stärkts genom tillförseln av nya och äldre modifierade eldenheter (EldE 98 och EldE 97) samt modifierade radarenheter (UndE 23). Inom det marina området har två halvtidsmodifierade ubåtar av Gotlands-klass levererats samt att amfibieförmågan har förbättrats genom leveranser av nya respektive livstidsförlängda stridsbåtar. Byggnationen av nytt signalspaningsfartyg har försenats varför driften av befintligt fartyg behöver förlängas. Flygstridskrafterna har bl.a. fått leverans av en modifierad Helikopter 14E och slutleveranser av radar-jaktroboten Meteor. Området lednings- och underrättelsemateriel har förstärkts genom leveranser av bland annat IT-säkerhetsprodukter, krypton och strategiska nät. Leverans av drivmedelsdistributionssystem, exempelvis tankbilsekipage, har genomförts vilket förbättrar förutsättningarna för drivmedelsförsörjning mellan bakre och främre nivå i insatsorganisationen.

Granatkastarpansarbandvagn 90120 slutlevererades under 2020. Foto: David Kristiansen

Resurskontroller är genomförda vid FMTS och Marinbasen där en rad förbättringsområden identifierats och hanterats i syfte att förbättra förutsättningarna för resursproduktion, både lokalt och centralt. Riksrevisionen har genomfört granskningar vid tre organisationsenheter, P 18, Amf 1 och F 17, samt granskningar vid två ammunitionsförråd, två reservdelsmaterieförråd och Försvarmaktens centrala lager (FMCL). Granskningarna har bl.a. omfattat inventering och materielkontroller.

Projektet "Jämställd materielförsörjning", med fokus på brister avseende buren personlig utrustning, har slutförts och en handlingsplan är beslutad och under införande.

Coronapandemin har till viss del begränsat materielproduktionen både avseende arbetsformer och tillförsel av materiel från industrin. Materielproduktionen har anpassats bl.a. genom tidigareläggning av planerad verksamhet i investeringsplanen. I ett fåtal projekt inom anslagspost 1:3.1 har FMV också reglerat kredituskuld.

En del i verksamheten har varit att lämna stöd till samhället med anledning av den pågående coronapandemin, bland annat i form av upprättande av fältsjukhus och stöd till Socialstyrelsen avseende upphandling och lån av skyddsutrustning.

För detaljerad redovisning avseende materieförsörjningen se bilaga 2.

Personalförsörjning

Det nationella försvaret har fortsatt att vara i fokus för Försvarmaktens personalförsörjning. Under hela försvarsbeslutsperioden har Försvarmakten arbetat med en krigsorganisation i tillväxt såväl kvantitativt som kvalitativt. Under året har flera tillväxtfrämjande resultat uppnåtts samtidigt som vissa utmaningar kvarstår.

Drygt 4 900 värnpliktiga påbörjade grundutbildning 2020 vilket är strax under årets målsättning. Antalet värnpliktiga som avbrutit grundutbildningen är något lägre relativt föregående år. Andelen kvinnor fortsätter att öka under perioden., men når ännu inte upp till målsättningen. Drygt 4 100 värnpliktiga ur grundutbildningsomgång 2019/20 är godkända och därmed krigsplaceringsbara.

Antalet kontinuerligt tjänstgörande har ökat jämfört med 2019. För personalgruppen yrkesofficerare är det ett resultat av att det är fler som slutför de grundläggande officersutbildningarna men också en följd av gynnsam återrekrytering av förtidsavgångna yrkesofficerare. Den faktor som företrädesvis begränsar nettoökningen är allttjämt pensionsavgångar. Personalkategorin kontinuerligt tjänstgörande gruppbefäl, soldater och sjömän (GSS/K) har också ökat som ett resultat av ett fortsatt stort intresse för vidare engagemang i Försvarmakten efter genomförd grundutbildning. Dessutom noteras en lägre personalomsättning för GSS/K vilket bedöms till del bero på den ökade osäkerheten på arbetsmarknaden. Antalet civila arbetstagare har ökat som ett resultat av det tillväxtinitiativ som beslutades 2019. Volymmässigt innebär årets utfall att myndigheten har minskat differensen mellan det organisatoriska behovet och den faktiska tillgången. Dock återstår arbete vad avser att öka ändamålsenligheten i kompetensallokeringen.

En avgörande faktor för personalförsörjningen, av militär personal, är att utbildningarna som leder till anställning som officer eller specialistofficer levererar mot det organisatoriska behovet. Under 2020 har målsättningarna för antagna till dessa utbildningar överträffats och det är fler som påbörjat officersprogrammet eller specialistofficersutbildningen än något enskilt tidigare år. Andelen kvinnor som påbörjar grundläggande officersutbildning och officersprogrammet ökar och det bör särskilt framhållas att vid officersprogrammet 2020/23 är var fjärde elev kvinna.

Genom både snabb och ändamålsenlig anpassning av den planerade verksamheten p.g.a. pandemin bedömer myndigheten att förändringarna hittills inte har begränsat personalförsörjningen, snarare tvärtom. Personalomsättningen är generellt sett något lägre jämfört med föregående år. Försvarmaktens bedömning är att pandemin har bidragit till bättre förutsättningar för rekrytering. Samtliga längre sammanhållande utbildningar har anpassats för en ökad grad av distansundervisning utan att göra avkall på utbildningsmålen. Den totala sjukfrånvaron för året har ökat som en direkt följd av pandemin och de konsekvenser som Folkhälsomyndighetens rekommendationer, för att motverka smittspridning, medfört.

Försvarmaktens arbete avseende jämställdhet och jämlikhet fortsätter att integreras i verksamheten. Fler kvinnor genomför grundutbildning. Likaså är det fler kvinnor som söker till officersutbildningarna. Samtidigt som flera positiva indikationer för en ökad jämställdhet har kunnat konstateras är det angeläget för myndigheten att fortsätta ansträngningarna för att vara en jämställd organisation.

Förhandling och samverkan med arbetstagarorganisationerna

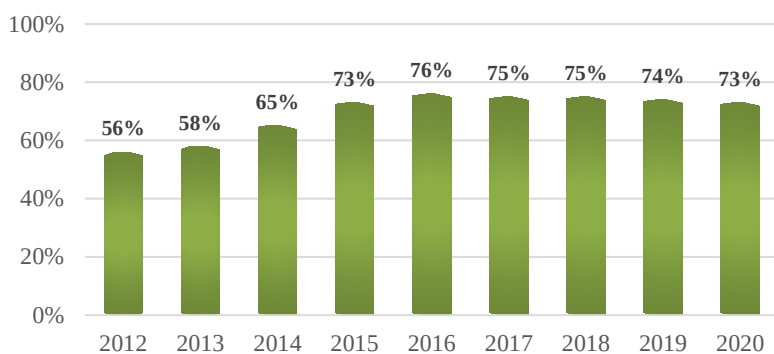
Samverkan mellan arbetsgivaren och arbetstagarorganisationerna (ATO) har genomförts i enlighet med gällande kollektivavtal. Under detta år, framför allt under perioden mars-juni, har vi vid sidan av den kollektivavtalsstyrda samverkan haft en i princip daglig mötesstruktur med ATO. Syfte med detta har varit att på ett lösningsorienterat sätt, i dialogform, lyfta frågeställningar och uppkomna situationer som p.g.a. pandemin med kort varsel har behövt hanteras på ett sätt som avviker från ordinarie regelverk, kollektivavtal och rutiner. Detta arbete har genomförts på ett flexibelt, ansvarstagande och konstruktivt sätt.

Relevans och förtroende externt - stödet för ett militärt försvar

I ett omfattande förändrings- och utvecklingsarbete är det viktigt att ha såväl medarbetarnas som allmänhetens förtroende. Försvarsmakten mäter sedan 2012 löpande hur myndigheten och dess uppgifter uppfattas.

I 2020 års externa mätning som har genomförts av KantarSifo, framgår att allmänhetens stöd för ett militärt försvar är högt och stabilt under året. Det är fortsatt ungefär tre av fyra som uppger att de tycker det är viktigt att Sverige har ett militärt försvar. Stödet är lika stort hos män och kvinnor, men i likhet med tidigare undersökningar framgår skillnader i olika åldersgrupper och vikten av ett militärt försvar ökar med stigande ålder. Bland unga är det 63 procent som anser att ett militärt försvar är viktigt. Motsvarande siffra för 65- till 75-åringar ligger på drygt 78 procent.

Oro på grund av omvärldsläget bedöms vara en betydande faktor för stödet för ett militärt försvar. Helt naturligt och till skillnad från tidigare år, ses coronapandemin som den största anledningen till oro under 2020 och därefter kommer klimatförändringar. Drygt 70 procent uppger under 2020 att de känner oro på grund av omvärldsläget, vilket är på samma nivå som 2019.

Figur 1 Vikten av ett militärt försvar (Källa: KantarSifos varumärkesmätning 2020)

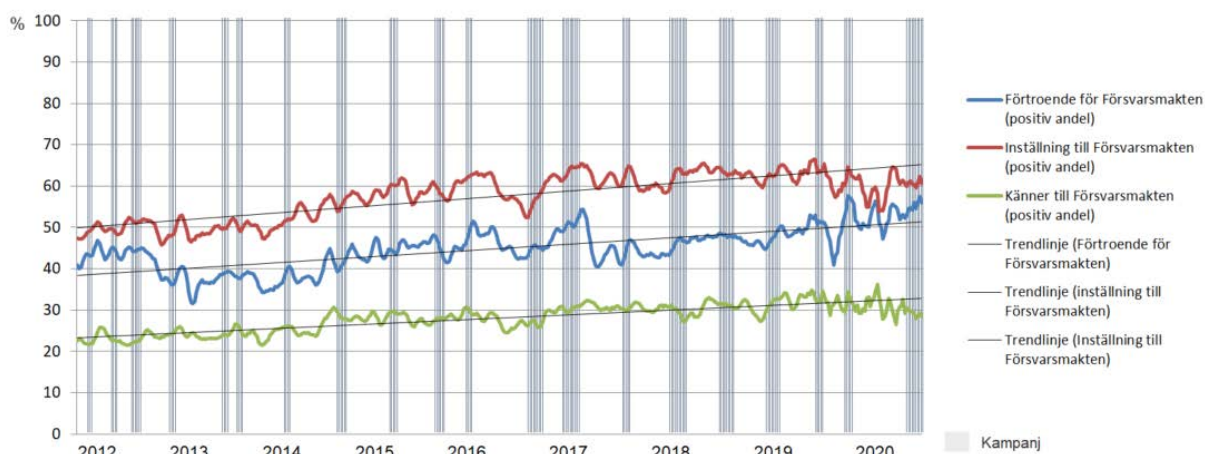
Ökat förtroende under året i samband med stöd till samhället, försvarsbeslutet och kommunikationsaktiviteter

Det övergripande förtroendet för Försvarmakten ökar signifikant under 2020 jämfört med 2019 enligt KantarSifos undersökning och ligger på 54 procent, vilket är det högsta värdet på årsnivå sen undersökningens start 2012.

Det högsta värdet, 57 procent, uppmättes under december i samband med nyhetsrapporteringen kring försvarsbeslutet och höstkampanjen ”Just nu”. Under april månad och i samband med Försvarmaktens stöd till samhället under pandemin uppmättes ett nästan lika högt värde. 56 procent av allmänheten uppgav då att de har stort förtroende för Försvarmakten. Undersökningen visar även att vårkampanjen ”Många har många frågor” där huvudmålgruppen var unga kvinnor, bidrog till en positiv varumärkeseffekt och ökat förtroende. Drygt 80 procent av alla i åldrarna 15 till 25 år observerade kampanjen och motsvarande siffra för huvudmålgruppen låg på nära 90 procent. I samma undersökning framgår det att kampanjen även fick ett brett och positivt genomslag hos allmänheten.

Förtroendet för Försvarmaktens nationella uppgifter har ökat under det senaste året, vilket är en trolig förklaring till att även det övergripande förtroendet för Försvarmakten har ökat. Den förtroendefaktor som tydligast har förbättrats sedan mätningens start 2012 handlar om Sveriges förmåga att upptäcka och avvisa kränkningar av Sveriges gränser. 54 procent uppger att de har förtroende för Försvarmaktens förmåga att lösa dessa uppgifter, vilket är en signifikant ökning jämfört med föregående år då motsvarande värde var 49 procent. Sannolikt är det ett resultat av beredskapsinsatsen på och kring Gotland i augusti samt annan uppmärksammas verksamhet. Förtroendet för Försvarmaktens förmåga att bistå samhället vid katastrofer och kriser har också ökat betydligt, från 71 procent 2019 till 75 procent 2020, vilket främst är ett resultat av Försvarmaktens stöd till samhället i samband med pandemin.

Generellt syns ett samband mellan ökat förtroende för Försvarmaktens nationella uppgifter, genomförda kommunikationsaktiviteter, nyhetsrapporteringen kring tillväxt i försvarsbeslutet, stödet till samhället och övningar. Sammantaget har det bidragit till ett stärkt förtroende för Försvarmakten under 2020.

Figur 2 Förtroende, kännedom och inställning till Försvarmakten (Källa: KantarSifos varumärkesmätning 2020)

Insatser - nationellt och internationellt

Nationella insatser

Försvarsmakten ska kunna upptäcka och avvisa kränkningar av det svenska territoriet och upprätthålla Sveriges territoriella integritet. Dessa uppgifter ska kunna utföras självständigt eller i samverkan med civila myndigheter. Utifrån befintlig förmåga och resurser ska myndigheten lämna stöd till samhället, exempelvis vid olyckor, större polisinsatser eller som under 2020 vid coronapandemin. Verksamheten ska bedrivas på ett förtroendeingivande och trovärdigt sätt och ingen del av landet ska förbises.

Genomförd verksamhet och dess resultat

Försvarsmakten har hållit enheter och förband i beredskap i enlighet med grundoperationsplanen (GROP). Övervakning av svenskt territorium har bedrivits kontinuerligt och verksamheten i Sveriges närområde har följts, i syfte att upptäcka och avvisa kränkningar, upprätthålla Sveriges territoriella integritet samt som förutsättning för insatser till skydd för skyddsvärd verksamhet. Enheter och förband har upprätthållit beredskap för att kunna ingripa mot överträdelser, snabbt anpassa beredskapen utifrån rådande situation samt därutöver kunna lämna stöd till samhället enligt Förordning (2002:375) om Försvarsmaktens stöd till civil verksamhet stödförordningen samt Lagen (2003:778) om skydd mot olyckor (LSO). Stödet till samhället och civila myndigheter enligt stödförordningen har under 2020 varit mycket omfattande i samband med pandemin. Förmågan att samverka med civila myndigheter och organisationer har fortsatt utvecklats, speciellt avseende civil-militär samverkan under den omfattande hanteringen av pandemin. Under delar av året har vår militära närvaro ökat i områden där vi normalt inte bedriver övningsverksamhet, detta har skett genom insats- och övningsverksamhet med förband ur samtliga stridskrafter. Beredskapskontroller har regelbundet genomförts i form av föranmälda och icke föranmälda kontroller. Under 2020 genomfördes tre större oanmälda operativa beredskapskontroller, en mindre oanmäld och en mindre administrativ. Beredskapsanpassningar har genomförts för att möta den periodvis höga militära aktiviteten i närområdet, bl.a. kan nämnas den utökade övningsverksamheten och beredskapsinsatsen på och kring Gotland i samband med rysk övningsverksamhet under augusti - september.

Sveriges luft- och sjöterritorium har kontinuerligt övervakats med såväl fasta som rörliga sensorer. Militära fartyg och flygplan har haft hög beredskap för att kunna identifiera och vid behov ingripa mot överträdelser mot Tillträdesförordningen (1992:118). Frivilliga flygkåren har använts till stöd för marinens sjöövervakning. Utöver ordinarie beredskap har förmågan att möta och ingripa vid överträdelser upprätthållits genom anpassad beredskap och genomförda insatser. På marken har beredskapsstyrkor och bevakningsresurser ständigt funnits avdelade och myndigheten har genomfört insatser som omfattar skydd- och bevakning av skyddsvärd verksamhet, både avseende militära transporter samt vid stationära militära objekt.

Det periodvis omfattande stödet till samhället har kontinuerligt värderats mot beredskap m.m. enligt GROP. Effekterna av och restriktionerna kopplade till coronapandemin har inte påverkat förmågan till nationella insatser, men haft viss negativ påverkan på förmågehöjande verksamhet hos krigsförbanden vilket framgår av tidigare redovisning under avsnittet *Verksamhetens bidrag till förmågeutveckling*, där detta beskrivs i mer detalj.

Under året har totalt elva överträdelser konstaterats, varav fem skett i luften och sex till sjöss. Detta är ungefär samma nivå som föregående år då totalt nio överträdelser konstaterades.

Sverige har, likt 2019, inte brutit mot andra nationers tillträdesbestämmelser vid något tillfälle.

Internationella insatser

Internationella militära insatser

Försvarsmakten ska redovisa verksamhet och erfarenheter från genomförda internationella militära insatser.

RB p 3
(del av)

Den strategiska målbilden, given av regeringen för de svenska militära styrkebidragens verksamhet i internationella insatser, kan sammanfattas i tre linjer: Stödja värdlandets förmåga att själv omhänderta ansvaret för säkerheten i det egna landet så att ett grundläggande skydd av civilbefolkningen kan upprätthållas. Aktivt verka för att FN:s säkerhetsrådsresolution 1325 om kvinnor, fred och säkerhet implementeras, dels externt i konfliktområdet så att en varaktig effekt skapas, dels internt för att bygga Försvarsmaktens förmåga inom detta område genom att säkerställa att all deltagande personal har utbildning i att praktiskt verka för implementeringen. Slutligen ska deltagande i internationella militära insatser bidra till att bygga förmågan hos våra nationella krigsförband och staber.

Coronapandemin har under året även påverkat förutsättningarna för de internationella operationerna i vilka Försvarsmakten deltar. Operativt har verksamheten inom de internationella insatserna kunnat bibehållas på en acceptabel nivå men materiel- och personalflöden, har påverkats, i form av försenade materielleveranser och fördröjda personalrotationer. Dessa fördröjningar har dock inte haft negativ effekt på den svenska styrkans förmåga att lösa tilldelade uppgifter i respektive insatsområde.

Finansieringen avseende internationella insatser sker genom att varje insats tilldelas en ram, i antingen regleringsbrev eller i särskilda regeringsbeslut. Därför skiljer sig resultatredovisningen för internationella insatser jämfört med övrig resultatredovisning i form av kommentarer kopplat till eventuella avvikelser gentemot ekonomiska ramar.

Väpnade insatser internationellt

MINUSMA Mali

Under 2020 har fortsatta stridigheter mellan de maliska försvars- och säkerhetsstyrkorna och de väpnade grupperna skett. Islamistiskt våldsfrämjande grupper utgör de primära hotaktörerna och består av grupperingar lojala mot både al-Qaida och Daesh. Attacker motiveras både av territoriella ambitioner och för att tillskansa sig resurser. Oroligheterna är koncentrerade till de centrala och norra delarna av landet, med tyngdpunkt vid gränsområden mellan Mali, Burkina Faso och Niger. Attacker med indirekt eld mot fasta installationer har förekommit i norra Mali. Militärkuppen och efterföljande sanktioner mot Mali från omvärlden har medfört en spänd och osäker period för säkerhetsläget i landet.

Ovan har påverkat Försvarsmaktens verksamhet på plats. Bland annat har den förhållandevis korta nedstängningen av luftrummet över Mali (augusti) inneburit förseningar i de planerade materieltransporterna till Gao. Men då både luftrum och flygplatser inom Mali numera åter är öppna för trafik, så har materieltransporterna kunnat fullföljas och avslutas, om än med förseningar.

Det svenska bidragets huvudsakliga uppgift under 2020 i den FN-ledda insatsen MINUSMA i Mali har bestått i att avveckla den tidigare grupperingsplatsen i Timbuktu för att därefter etablera en ny grupperingsplats i Gao, tillsammans med det tyska förbandsbidraget. Förbandsbidragets sammansättning har därför justerats ifrån den tidigare underrättelseinriktningen till att istället utgöras av en manöverenhet bestående av ett förstärkt motoriserat skyttekompani med gruppering i MINUSMA sektor öst. Den operativa verksamheten på fältet till stöd för MINUSMA har med anledning av detta varit mindre än föregående år. Däremot har det ansvariga logistikförbandet som genomfört avvecklingen, flytten och etableringen verkat i en komplex miljö med många aktörer, extremt klimat och med bristfällig infrastruktur. Förbandet har varit rustat att möta dessa utmaningar. Insatsen har utvecklat förmågan att verka i multinationella förbandsinsatser.

De internationella insatserna har under året påverkats av pandemin, som bl.a. medfört krav på upp till två plus två veckors karantän i samband med rotationer. Detta har i sin tur medfört att den operativa effekten i förhållande till avdelade resurser nedgått samt att möjligheterna att sända ner adekvat systemstöd till insatsområdena försvårats. Trots utmaningarna relaterat till pandemin har det under året genomförts en ny etablering från Timbuktu till Gao i Mali i stort sett enligt plan.

I det svenska styrkebidraget återfinns sedan oktober 2018 befattningen *Force Commander*, inklusive en svensk stödorganisation om tolv personer. Sverige har under 2020 avslutat bemanningen av ställföreträdande sektorchef för Sektor Väst i MINUSMA, med basering i Timbuktu, där även två stabsofficerare tjänstgjort fram tills bemanning avslutats under året. Deltagandet i insatsen har utvecklat förmågan att verka i och leda multi-nationella staber samt bidragit till att utveckla bilden av Sverige och Försvarmakten, som en kapabel och pålitlig aktör inom ramen för FN-insatser.

Återställande av Camp Nobel i MINUSMA har försenats med anledning av coronapandemin och den tilldelade ramen har inte kunnat nyttjas. För insatsen MINUSMA har däremot ramen utökats under året och den är i stort sett förbrukad vilket föranletts av ökade kostnader p.g.a. karantänsbestämmelser.

Insatsen i Mali fortsatte under 2020. Foto: Försvarmakten

Operation Barkhane (Takuba)

Försvarmakten har under sista kvartalet 2020 påbörjat etableringen av en specialförbandsstyrka i Mali till den franskledda insatsen *Operation Barkhane*. Det svenska bidraget är en helikopterburen snabbinsatsstyrka som ska ingå i *Task Force Takuba*, och bland annat kunna sättas in vid oförutsedda händelser. Det svenska bidraget består av cirka 150 personer. Specialförbandsstyrkan förväntas kunna börja lösa uppgifter i området i början av 2021.

De svenska förbandsbidragen i de olika insatserna i Mali (MINUSMA, EUTM Mali och *Task Force Takuba*) kan gemensamt använda vissa nationella stödelement, bland annat logistik, men i övrigt har insatserna olika mandat och är separerade från varandra. Vid nödlägen kan dock *Task Force Takuba* understödja andra insatser i området om så krävs.

Operation Inherent Resolve (OIR) - Irak

Daesh är fortsatt aktiva i Irak, även om deras verksamhet är kraftigt reducerad och koncentrerad till ett antal provinser där huvudsakligen gerillakrigföring bedrivs. Under 2020 har antalet attacker med indirekt eld mot koalitionsbaser ökat från milisgrupper. Bedömningen är att attackerna med indirekt eld är en konsekvens av en ökad spänning mellan USA och Iran. De robotattacker som under inledningen av 2020 riktats mot baser, där bl.a. svenska förband grupperar, har endast haft mindre påverkan på uppgifternas lösande.

Det svenska styrkebidraget till OIR ska enligt uppdraget kunna verka vid koalitionen samtliga baser i Irak där säkerheten så medger. Det svenska styrkebidraget ska förutom rådgivare och utbildare även omfatta personal för skydd och bevakning vid koalitionen baser samt stabsofficerare för placering i för insatsen relevanta staber.

Förutsättningarna för OIR har under året förändrats som en konsekvens av bl.a. samtal mellan USA och Irak avseende förutsättningarna för insatsen. Vidare har såväl ett försämrat säkerhetsläge som coronapandemin påverkat insatsen negativt.

Sammantaget har utvecklingen och de förändrade förutsättningarna för insatsen under 2020 inneburit att Försvarmakten under våren, i dialog och samstämmighet med berörda samarbetsparter, genomfört nödvändiga justeringar i sammansättningen av förbandsbidraget till Irak. Förändringen har bl.a. inneburit att den tidigare grupperingen tillsammans med Storbritannien vid Tadjikistan har avvecklats och överlämnats till irakiska säkerhetsstyrkor. Vidare har förbandsbidragets numerär reducerats från ca 50 personer på plats till fem stabs- och rådgivarbefattningar eftersom träningsverksamheten inom insatsen har avslutats. Dessa befattningar återfinns vid koalitionen staber i Bagdad och Kuwait.

Deltagande i insatsen har utvecklat förmågan att verka i skarp operationsmiljö och att arbeta i multinationella staber samt utvecklat samarbetet med Storbritannien.

Ovan har resulterat i lägre personalkostnader än planerat och utfallet underskred tilldelad ekonomisk ram.

Resolute Support Mission (RSM) - Afghanistan

Under 2020 har säkerhetsläget i Afghanistan varit fortsatt ansträngt. På marken har talibanerna långsamt utökat kontrollen över landsbygden, samtidigt som säkerhetsstyrkorna med stöd av den internationella koalitionen fokuserat på att upprätthålla befintligt säkerhetsläge i regeringskontrollerade områden och befolkningscentra.

Det svenska styrkebidraget till den Nato-ledda insatsen RSM har under året fått förändrade förutsättningar. Avtalet som slöts mellan USA och talibanrörelsen under inledningen av 2020 innebär att utländsk trupp ska lämna Afghanistan inom 14 månader, dvs före maj 2021 förutsatt att talibanrörelsen uppfyller specificerade åtaganden. Konsekvenserna härav har därför inneburit att det svenska förbandsbidragets sammansättning och gruppering kommit att justeras i enlighet med de gemensamma planeringsförutsättningar som råder för insatsen. Detta har medfört en reduktion av bemanningen ifrån tidigare 25 (2019) till 16 befattningar, huvudsakligen grupperade vid Camp Marmal i Mazar-e-Sharif. Fordon, materiel och personal har tagits hem och står i beredskap.

Deltagande i insatsen har utvecklat förmågan att verka i skarp operationsmiljö, genom rådgivning och arbete i en multinationell stab i en Nato-kontext.

Med anledning av att personal togs hem tidigare än planerat då verksamheten med rådgivare upphörde underskred utfallet tilldelad ekonomisk ram.

Övriga insatser internationellt

European Union Training Mission (EUTM) - Somalia

Utbildningsinsatsens uppdrag i Somalia omfattar strategisk rådgivning till den somaliska försvarssektorn och direkt stöd till den somaliska nationella armén genom utbildning, rådgivning och mentorskap. Syftet med den EU-ledda insatsen är att bidra till en stabilisering av Somalia.

Sverige har under året deltagit i insatsen med fem stabsofficerare varav tre varit placerade i Mogadishu och två i Nairobi. Inga organisationsförändringar av förbandsbidraget har skett under året och Försvarmakten har fortsatt att bemanna befattningen ställföreträdande styrkechef (*Deputy Mission Force Commander*). I insatsen har även fyra instruktörer deltagit under perioden oktober 2019 – mars 2020 med placering i Mogadishu.

Deltagandet i insatsen har utvecklat förmågan att verka i multinationella utbildningsinsatser. Under året har mandatet för EUTM Somalia genomgått en översyn, med nya uppgifter som följd. På kort sikt har detta inte medfört några praktiska förändringar för Försvarmaktens personal.

Den tilldelade ekonomiska ramen har nyttjats i sin helhet. Personalen var med anledning av coronapandemin tillfälligt hemtagen men återgick under hösten till verksamheten.

European Union Training Mission (EUTM) - Centralafrikanska republiken (RCA)

Uppdraget för utbildningsinsatsen i Centralafrikanska republiken omfattar strategisk rådgivning till försvarssektorn samt utbildning och träning av landets försvarsmakt. Syftet med den EU-ledda insatsen är att stödja landets pågående reform av försvars- och säkerhetssektorn med målet att skapa en modern, effektiv och demokratisk försvarsmakt som kan hantera landets säkerhetsutmaningar.

Försvarsmakten har deltagit med en stabsofficer, sex instruktörer samt två tolkar i ett träningsteam vid utbildningsplatsen i Camp Kassai. Inga förändringar av organisationsstrukturen har skett under året.

Deltagandet i insatsen har utvecklat förmågan att verka i multinationella utbildningsinsatser. I likhet med övriga EUTM-insatser har mandatet för EUTM RCA under året genomgått en översyn, med nya uppgifter som följd. På kort sikt har de nya uppgifterna dock inte medfört några praktiska förändringar för Försvarsmaktens personal.

Tilldelad ekonomisk ram har inte fullt ut nyttjats.

European Union Training Mission (EUTM) - Mali

Uppdraget för insatsen i Mali omfattar utbildning, rådgivning och mentorskap till stöd för Malis försvarsmakt. Syftet med den EU-ledda insatsen är att stärka Malis förmåga att hantera de egna säkerhetsutmaningarna samt att stärka den legitima civila kontrollen över dess försvarsmakt.

Sverige har deltagit med en stabsofficer baserad i Bamako samt sju instruktörer i ett träningsteam som varit baserade vid utbildningsplatsen i Koulikoro. Sedan pandemins utbrott har EU begränsat insatsen. Därför har större delen av bidraget befunnit sig i beredskap i Sverige sedan andra kvartalet 2020. Deltagandet i insatsen har trots pandemin utvecklat förmågan att verka i multinationella utbildningsinsatser. I likhet med övriga EUTM-insatser har mandatet för EUTM Mali under året genomgått en översyn, med nya uppgifter som följd. På kort sikt har de nya uppgifterna dock inte medfört några praktiska förändringar för Försvarsmaktens personal.

Tilldelad ekonomisk ram har inte fullt ut nyttjats.

EUNAVFOR Somalia Operation Atalanta

Syftet med den EU-ledda marina insatsen Atalanta är att bidra till att avvärja, förebygga och bekämpa sjöröveri och väpnade rån till sjöss utanför Somalias kust. Försvarsmakten har deltagit med tre stabsofficerare vid *Operational Headquarters* (OHQ) i Rota (Spanien).

Deltagandet i insatsen har utvecklat förmågan att verka i multinationell krishantering.

Tilldelad ekonomisk ram har inte fullt ut nyttjats.

EUNAVFOR MED Operation Sophia

Under året utvecklades *EUNAVFOR MED Operation Sophia* och ersattes av *Operation Irini*, med delvis nya uppgifter. Som en följd av detta har operationens verksamhet på Medelhavet utökats vilket ur Försvarsmaktens perspektiv inneburit en bemanningsökning från en till två stabsofficerare vid *Operational Headquarters* (OHQ).

Deltagandet i insatsen har utvecklat förmågan att verka i multinationell krishantering.

Trots förändringar i verksamhet och utökad bemanning underskred utfallet tilldelad ekonomisk ram.

Nato Mission Irak (NMI)

NMI är en utbildnings- och träningsinsats som leds av Nato. Insatsen är knuten till OIR, se föregående avsnitt. Sverige bidrar med en person som innehar sjukvårdskompetens, i nära samarbete med Danmark. Personalen organiseras i samma kontingent som det svenska styrkebidraget till OIR i Irak.

Deltagandet i insatsen har utvecklat förmågan att verka i multinationella utbildningsinsatser.

Utfallet underskred kraftigt tilldelad ekonomisk ram då det inte funnits personal i insatsområdet under större del av året.

Insatser för säkerhetssektorreform, SSR

Internationella militära insatser

[...] Även resultatet av genomförda insatser för säkerhetssektorreform ska redovisas.

RB p 3
(del av)

Försvarmaktens stöd till säkerhetssektorreformer (SSR) inriktas av regeringen genom särskilda regeringsbeslut för varje land/region. Målsättningen med stödet är att via SSR-projekten bidra till ökad effektivitet och transparens, att stärka demokratisk och politisk styrning av ländernas försvarsmakter, att främja förståelsen för mänskliga rättigheter, samt bidra till praktiska färdigheter inom landet/regionens säkerhetssektor. Aktiviteterna tas fram i samråd med respektive land och i enlighet med given inriktning från Regeringskansliet. Ansatserna att tidigarelägga planering, reducera antalet aktiviteter samt ge tydligare målbeskrivningar har fortgått. Detta har resulterat i färre aktiviteter men större volym, vilket i sin tur bedöms ha haft en positiv inverkan på Försvarmaktens bidrag till den övergripande måluppfyllnaden.

Sammanställning regeringsbeslut

Region	Regeringsbeslut	(Tkr)		
		Bemyndigande	Utfall	Över-, (-) under- (+) skridande
Kosovo	Regeringsbeslut 3, 2019-12-17, Fö2019/01069/MFI Uppdrag till Försvarmakten om fortsatt stöd till Kosovos säkerhetsstruktur	4 000	3 824	176
Ukraina	Regeringsbeslut 5x, 2019-12-17, Fö2019/00945/SI (delvis) Uppdrag till Försvarmakten avseende försvarsrelaterat samarbete med Ukraina under 2020	3 000	2 895	105
Georgien	Regeringsbeslut 6, 2019-12-17, Fö2019/00945/SI (delvis) Uppdrag till Försvarmakten om avseende försvarsrelaterat samarbete med Georgien under 2020	1 000	860	141
Moldavien	Regeringsbeslut 7, 2019-12-17, Fö2019/00945/SI Uppdrag till Försvarmakten att lämna stöd till säkerhetssektorreformen i Moldavien under 2020	400	475	-75
EASF Kenya	Regeringsbeslut 5, 2019-12-05, Fö2019/01171/MFI (delvis) Uppdrag till Försvarmakten att stödja den östafrikanska fredsstyrkan under 2020	150	0	150
Summa		8 550	8 054	496

Tabell 6 Regeringsbeslut avseende SSR verksamhet, ram samt utfall

Kosovo

Försvarmakten har under 2020 fortsatt att bidra till utveckling av Kosovos säkerhetsstruktur. Bidraget har bestått av sekundering av personal till högkvarteret för *Kosovo Force* (KFOR) samt i *Nato Advisory and Liaison Team* (NALT). Det senare har till uppgift att vara rådgivare åt Ministeriet för *Kosovo Security Force* (MKSF) samt *Kosovo Security Force* (KSF) att planera och implementera dessa myndigheters nuvarande uppgifter och mandat.

Försvarmaktens bidrag bedöms ha haft en positiv inverkan på KFOR:s och NALT:s övergripande måluppfyllnad.

Utfallet för insatsen låg i linje med tilldelad ekonomisk ram.

Ukraina

Försvarsmakten ska redovisa genomförd verksamhet och uppnådda resultat i samband med årsredovisningen för 2020.¹⁰

Försvarsmakten stödjer säkerhetssektorreformen i Ukraina genom kunskapsöverföring och erfarenhetsutbyte tillsammans med Ukrainas försvarsministerium, försvarsmakt och försvarshögskola. Stödet genomförs bl.a. i samarbete med Ukrainas Försvarsdepartementet, Försvarsmakten och med *National Guards*. Stödet kanaliseras främst genom den kanadensiskt ledda utbildningsinsatsen *Operation UNIFIER (Canadian Armed Forces Joint Task Force- Ukraine)* där Försvarsmakten har haft som avsikt att bidra med fyra personer över tid under året. Coronapandemin har medfört reserestriktioner och begränsat antalet personer på plats under året. Försvarsmakten har dock under hela året behållit minst en person på plats och har även givit stöd till ukrainska försvarsmakten genom skräddarsydda utbildningar i minröjning och ammunitionsshantering. Vidare har Försvarsmakten under året initierat ett marinsamarbete.

Därutöver har deltagande skett i det av Ukraina och USA ledda koordineringsforumet *Multinational Joint Commission on Defense Reform and Security Cooperation with Ukraine* (MJC), dess exekutiva kommitté samt i dess subkommittéer. Flertalet möten har genomförts på distans.

Försvarsmakten har uppfyllt det uppdrag som erhållits i regeringsbeslutet, även om pandemin har begränsat vissa aktiviteter. Vidare bedöms Försvarsmaktens bidrag ha haft en positiv inverkan på *Operation UNIFIERs* och MJC:s övergripande måluppfyllnad.

Försvarsmakten har även lämnat finansiellt bidrag till *NATO Trust Fund* med drygt 730 000 kronor vilket ingår i utfallet för insatsen som låg i linje med tilldelad ekonomisk ram.

Georgien

Försvarsmakten ska redovisa genomförd verksamhet och uppnådda resultat i samband med årsredovisningen för 2020.¹¹

Försvarsmakten stödjer bland annat den georgiska säkerhetssektorreformen med en rådgivare vid *NATO-Georgia Joint Training and Evaluation Centre* (JTEC) i Tbilisi. Rådgivaren har inte varit på plats i Tbilisi under hela året på grund av restriktioner med anledning av coronapandemin utan istället genomfört verksamheten på distans.

Försvarsmaktens bidrag bedöms ha haft en positiv inverkan på JTEC:s övergripande måluppfyllnad.

Vidare har Försvarsmakten lämnat finansiellt bidrag till *NATO Trust Fund* om knappt 406 000 kronor vilket ingår i utfallet för insatsen som underskred totalt tilldelad ekonomisk ram.

Moldavien

Försvarsmakten ska redovisa genomförd verksamhet och uppnådda resultat i samband med årsredovisningen för 2020.¹²

Försvarsmakten stödjer Moldavien i utvecklingen av säkerhetssektorn, främst inom området jämställdhet samt inom kvinnor, fred och säkerhet.

Stödet genomförs via *Nordic Centre for Gender in Military Operations* (NCGM). Bland annat har en skräddarsydd kurs genomförts i Moldavien. NCGM och det moldaviska försvarsdepartementet har gjort upp en långsiktig plan för samarbetet. Planen sträcker sig i nuläget till och med 2021.

Vidare har Försvarsmakten lämnat finansiellt bidrag till *NATO Trust Fund* med knappt 275 000 kronor.

Försvarsmakten har under året hemställt om utökad ekonomisk ram till 500 000 kronor för insatsen. Något beslut om ökad tilldelning fattades aldrig och utfallet överskred ekonomisk tilldelad ram.

---

¹⁰ Regeringsbeslut 5, utfärdat 2019-12-17 (Fö2019/00945/SI (delvis) - Uppdrag till Försvarsmakten avseende försvarsrelaterat samarbete med Ukraina under 2020

¹¹ Regeringsbeslut 5, utfärdat 2019-12-17 (Fö2019/00945/SI (delvis) - Uppdrag till Försvarsmakten avseende försvarsrelaterat samarbete med Georgien under 2020

¹² Regeringsbeslut 5, utfärdat 2019-12-17 (Fö2019/00945/SI (delvis) - Uppdrag till Försvarsmakten avseende försvarsrelaterat samarbete med Moldavien under 2020

EASF, Kenya

Försvarsmakten ska i årsredovisningen för 2020 redovisa resultatet av det svenska bidraget.¹³

Under 2020 har Försvarsmakten inte kunnat genomföra det av regeringen beslutade uppdraget avseende stöd till den östafrikanska fredsstyrkan EASF då samtlig tilltänkt kursverksamhet vid SWEDINT fick ställas in med anledning av restriktioner för coronapandemin. Till 2021 har inte Försvarsmakten hemställt om fortsatt uppdrag avseende stöd till EASF, varvid Försvarsmaktens stöd sannolikt utgår helt.

Med anledning av inställd verksamhet har insatsen inte belastats med några kostnader.

Övrig insatsrelaterad stödverksamhet

NATO ANA Trust Fund

Försvarsmakten ska i årsredovisningen för 2020, utifrån Natos sedvanliga kvartalsredovisning för ANA Trust Fund, redovisa vilken verksamhet som genomförts för det svenska bidraget.¹⁴

Sverige har bidragit till *NATO Afghan National Army (ANA) Trust Fund* vilket utgör en del av ett långsiktigt svenskt stöd för att stärka en demokratiskt styrd och fungerande afghansk säkerhetssektor. Försvarsmaktens finansiella stöd till fonden uppgick till 7 miljoner kronor under 2020, i enlighet med regeringsbeslut.¹⁵ Stödet är avsett för kapacitetsuppbyggnad av den afghanska armén i norra Afghanistan.

Försvarsmaktens finansiella stöd under 2019 har nyttjats i fondens projekt under 2020. Försvarsmakten bidrar med finansiellt stöd till fonden utan förbehåll om allokeringen till specifika projekt.

Fonden publicerar kvartalsvis genomförd verksamhet och redovisningen för sista kvartalet publiceras i slutet av mars 2021. Försvarsmakten kan således redogöra för genomförd verksamhet under sista kvartalet 2019 samt första, andra och tredje kvartalet 2020. Det finansiella stödet har under nämnda period använts till ett projekt från 2017 avseende utbildning i spektrumshantering som även har avslutats under 2020. Därutöver har det finansiella stödet använts till projekt som startades 2018 inom infrastruktur för kvinnliga poliser.

---

¹³ Regeringsbeslut 5, utfärdat 2019-12-15 (Fö2019/01171/MFI (delvis) - Uppdrag till Försvarsmakten att stödja den östafrikanska fredsstyrkan under 2020

¹⁴ Regeringsbeslut 5, utfärdat 2019-12-11 (Fö2019/00009/MFI (delvis) - Uppdrag till Försvarsmakten att bidra till Natos fond för kapacitetsuppbyggnad av den afghanska armén)

¹⁵ Regeringsbeslut 10, utfärdat 2020-11-12 (Fö2020/01118 - Uppdrag till Försvarsmakten att bidra till Natos fond för kapacitetsuppbyggnad av den afghanska armén)

Ekonomiskt utfall per insats under utgiftsområde 6, anslag 1:2

Internationella militära insatser

[...] Utfall respektive budget ska redovisas i enlighet med särkostnadsmodellen.

RB p 3
(del av)

Insats (Mnkr)	2020			2019		2018		Not
	Ram	Utfall	Utfall/ Ram	Utfall	Utfall/ Ram	Utfall	Utfall/ Ram	
Anslagspost 1:2.1 Försvarsmaktens väpnade insatser internationellt samt Athena								
MINUSMA Mali	700	699	100%	721	85%	764	90%	1
Återställningskostnader MINUSMA	50	14	27%					1
Förberedelse Takuba	70	70	99%					
SWE TF - Irak	126	88	70%	104	73%	117	77%	2
RSM Afghanistan	60	45	75%	58	87%	57	97%	3
Uppföljning personal i internationella insatser	20	4	22%	18	92%	19	95%	4
Athena	40	34	85%	24	80%	24	96%	5
Summa Försvarsmaktsram	1 066	953		924		981		
Totalt tilldelat anslagspost 1:2.1	1 118	953	85%	924	84%	981	91%	
Överföringar från 2019	35							
Totalt disponibelt anslagspost 1:2.1	1 153							
Anslagspost 1:2.2 Försvarsmaktens övriga insatser internationellt								
EUTM Somalia	13	12	100%	13	88%	13	84%	
EUTM Mali	9	8	90%	9	100%	7	59%	
EUTM RCA (Centralafrikanska republiken)	12	9	82%	10	75%	11	56%	
Stab - OHQ EUNAVFOR op Atalanta	4	2	61%	3	62%	2	42%	
Stab - OHQ EUNAVFOR MED op Sophia	2	1	36%	2	54%	4	106%	
NATO Mission Irak (NMI)	3	0	5%	0	13%	0	0%	
SSR, verksamhet	9	8	94%	8	94%	8	94%	6
Ekonomiskt stöd till FN	0	0		2	100%	3	100%	
Insatsnära stab	0	3		3		3	83%	
NATO ANA Trust Fund	7	7	100%	5	100%	5	100%	
Summa Försvarsmaktsram	57	51		54		55		
Totalt tilldelat anslagspost 1:2.2	62	51	82%	54	80%	55	76%	
Överföringar från 2019	0							
Totalt disponibelt anslagspost 1:2.2	62							

Tabell 7 Ekonomiskt utfall per insats under utgiftsområde 6, anslagspost 1:2.1 och 1:2.2

- Uppsättande av förbandsbidraget i Gao har påverkats väsentligt anledning av pandemin. Det har blivit dyrare samtidigt som verksamheten blivit mer omfattande. Återställningskostnaderna för att avveckla verksamheten i Timbuktu har blivit lägre under 2020 då huvuddelen av materielen kommer att transporteras hem först under 2021.
- Insatsen i Irak har haft en temporär urdragnings sedan slutet av första kvartalet då förutsättningar att lösa uppdraget saknats p.g.a. pandemin. Större del av personalen har haft beredskap i Sverige under denna period. Endast fem befattningar är bemannade vid årets slut.
- Verksamheten med rådgivare upphörde under året.
- Gemensamma kostnader för insatserna har inte nyttjats i samma utsträckning som tidigare år.
- Ramen för Athena utökades under året med anledning av att den grundläggande andelen för Sverige höjdes vilken inte fullt ut nyttjades.
- Se tabell 5, SSR insatser

Ram avser den del av anslaget som Försvarmakten disponerar, d.v.s. de delar som regeringen särskilt beslutar om per operation eller uppgift. Utfallet i ovan tabell avser endast så kallade särutgifter enligt den tillämpning som beslutats av regeringen.

Fredsfrämjande insatser

Försvarsmakten ska redovisa samarbetet med andra svenska myndigheter kring freds-, säkerhetsfrämjande och konfliktförebyggande verksamhet samt hur erfarenheterna tas om hand inom myndigheten.

RB p 4

Försvarsmaktens deltagande i internationella insatser bidrar till att vidmakthålla och utveckla förtroendet för Sverige och Försvarsmakten som en kapabel och pålitlig aktör i fredsfrämjande insatser. Sammantaget syftar verksamheten till att följa de mandat som ligger till grund för insatserna som Sverige deltar i, och utgör en central del i Sveriges breda och långsiktiga internationella engagemang för fred och säkerhet. Deltagandet skapar förutsättningar för att utveckla internationella kontakter och samarbeten, samt ökar kompetensen hos Försvarsmaktens personal. Efter varje förbandsrotation i utlandet genomför Försvarsmakten en erfarenhetsanalys, vilket ligger till grund för utbildningen av kommande förband.

Inom ramen för Försvarsmaktens verksamhet inom fredsbevarande insatser deltar Försvarsmakten, enligt regeringsbeslut¹⁶, i Fredsfrämjande Rådet (FFR). FFR är en myndighetsgemensam grupp för samverkan rörande fredsbevarande insatser och består av en huvudgrupp och fem undergrupper. Under året har Försvarsmakten varit ordförande i FFR och bl.a. särskilt uppmärksammat frågor om multinationellt samarbete i fält, verksamhet i Ukraina som flera av myndigheterna är engagerade i samt samråd med Regeringskansliet kring gruppens arbete. Verksamheten leder till en ökad gemensam lägesbild mellan myndigheterna.

Under året har coronapandemin bitvis påverkat förutsättningarna och verksamheten inom insatserna, vilket främst tagit sig uttryck i försenade och fördröjda materiel- och personaltransporter.

Nedan redogörs för bemanning och genomförd verksamhet under 2020.

Insats	Bemanning och genomförd verksamhet
EU delegation i Ukraina	Försvarsmakten har under del av året avdelat en officer till EU-delegationen i Kiev som bidragit till genomförandet av den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken, bemanningen har under 2020 avslutats.
EU delegation i Kina /Peking	Försvarsmakten har under året inlett bemanningen och avdelat en officer till EU-delegationen i Peking som bidragit till genomförandet av den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken.
EU delegation i Kenya/Somalia	Försvarsmakten har under året avdelat en officer till EU-delegationen i Mogadishu som bidragit till genomförandet av den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken.
UNTSO, Mellanöstern	Under året har Försvarsmakten bemannat sju befattningar, fördelat på sex observatörsbefattningar och en stabsbefattning. Högkvarter (HQ) har upprättats i Damaskus och fortsatt återtagande av verksamheten i Syrien och Area of Separation (AOS) har påbörjats.
MONUSCO, Kongo	Sverige har under del av året deltagit med två militärobservatörer i FN:s stabiliseringsinsats i Demokratiska republiken Kongo, emellertid har det fortsatta bemanningsansvaret gentemot insatsen avslutats under året. Observatörernas främsta uppgift, i syfte att möjliggöra fria val och ge stöd till den valda regeringen, var att kontrollera och se till att eldupphöravtalet följs samt rapportera överträdelser.
UNMOGIP, Indien/Pakistan	Sverige har deltagit med militärobservatörer i övervakning av vapenvilan mellan Indien och Pakistan längs stillståndslinjen i Jammu- och Kashmirområdet. Bemanningen har nedgått ifrån fem (2019) till fyra befattningar.
NNSC, Sydkorea	Sverige har fortsatt deltagit med fem officerare i Neutrala nationers övervakningskommission i Korea som kontrollerar efterföljandet av vapenstillståndsavtalet mellan Nord- och Sydkorea. Försvarsmakten deltar i arbetet sedan 1953.
UNMISS, Sydsudan	Sverige har under del av året deltagit i insatsen med två samverkansofficerare i FN:s insats i Sydsudan, emellertid har det fortsatta bemanningsansvaret för insatsen avslutats under året. FN-verksamheten inom insatsen är fullt integrerad, vilket innebar att de militära samverkansofficerarna bildade integrerade team med FN:s civilpoliser och representanter från andra FN-organ som exempelvis FN:s flyktingkommissariat <i>United Nations Human Rights Council</i> (UNHCR.)
MINURSO, Västsahara	Sverige har under året deltagit i FN:s insats för folkomröstning i Västsahara. Militärobservatörernas huvuduppgift är att övervaka eldupphörsöverenskommelsen mellan parterna i konflikten.

¹⁶ Regeringsbeslut III:1, utfärdat 2013-09-12 (UF2013/52812/UD/SP) - Myndighetssamverkan vid internationell fredsfrämjande verksamhet

Insats	Bemanning och genomförd verksamhet
UNMHA, Jemen	Sverige har under del av året deltagit med en stabsofficer i etableringen av FN:s övervakningsinsats <i>United Nations Mission to support the Hedaydah Agreement</i> , med uppgift att stödja implementeringen av Stockholmsavtalet. Insatsens grundorganisation består av cirka 75 observatörer vilka bl.a. har till uppgift att övervaka avtalet om eldupphör samt ett ömsesidigt tillbakadragande av parterna från Al-Hudaydah och hamnar. På grund av det bekymmersamma säkerhetsläget har avsedd svensk bemanning ej kunnat uppfyllas.

Tabell 8 Genomförd verksamhet vid Fredsfrämjande insatser

Ekonomiskt utfall per insats under utgiftsområde 5, anslag 1:2

Insats (Mnkr)	2020			2019		2018		Not
	Ram	Utfall	Utfall/ Ram	Utfall	Utfall/ Ram	Utfall	Utfall/ Ram	
EU delegation i Ukraina		0,0		1,4		1,4		1
EU delegation i Kina/Peking		0,2						2
EU delegation i Kenya/Somalia		2,9		2,6		1,4		
EU OSSE		0,9						2
UNTSO		12,9		11,3		10,9		
MONUSCO		1,4		3,9		3,5		1
UNMOGIP		5,7		9,4		10,5		
NNSC		14,0		15,3		15,5		3
UNMISS		0,8		4,0		4,0		1
MINURSO		4,0		3,7		4,9		
UNMHA		1,6		1,1				
Summa Fredsfrämjande insatser	52,1	44,4	85%	52,7	97%	52,1	98%	4
Insatsnära vht (främst utbildning)	2,5	0,8		2,0		2,5		5
Språksatsning franska	0,7	0,0		0,0		0,0		6
Summa Försvarmaktsram	55,3	45,2		54,7		54,6		
Totalt anslagspost 1:2.1	55,3	45,2	82%	54,7	95%	54,6	97%	
Överföringar från 2019	1,7							
Totalt disponibelt anslagspost 1:2.1	57,0							

Tabell 9 Ekonomiskt utfall per insats utgiftsområde 5 anslag 1:2

1. Insatserna har avslutats under året.
2. Nya insatser vars utfall understiger planerat helårsutfall.
3. Planerat införskaffande av ett nytt sambands- och ledningssystem under 2020 uteblev varför utfallet underskrider planerat helårsutfall.
4. Enligt regleringsbrev 2020 får 52,1 miljoner kronor användas för personalbidrag inom ramen för EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik respektive FN:s fredsbevarande insatser med flera utan att specificera delramar per insats. Jämfört med föregående år sänktes tilldelning med två miljoner kronor, men trots detta underskrider det totala utfallet tilldelningen vilket förklaras i not 1-3.
5. Lågt utfall för Insatsnära verksamhet i förhållande till ram vilket kopplas till pandemin.
6. Endast en person har genomfört utbildning inom franska språket, detta inför tjänstgöring i MINURSO.

Ram avser den del av anslaget som Försvarmakten disponerar, d.v.s. de delar som regeringen särskilt beslutar om per insats eller uppgift.

För utgiftsområde 5 anslag 1:2 tillämpas inte särutgiftsmodellen. Samtliga kostnader inklusive grundlönkostnader ingår i utfallet i ovan tabell.

Genomförandet av den nationella handlingsplanen för kvinnor, fred och säkerhet

Försvarsmakten ska bidra till genomförandet av den nationella handlingsplanen för genomförande av FN:s säkerhetsrådsresolutioner om kvinnor, fred och säkerhet 2016-2020 (UD2016/07898/KH). En fördjupad verksamhetsrapport redovisas separat till Regeringskansliet.

Styrning och uppföljning

Försvarsmakten integrerar där det är möjligt jämställdhet i försvars- och operationsplanering. Vid internationell insats kopplas arbetet främst till mandat rörande skydd av civila och vikten av civil-militär samverkan. Vid vissa insatser inkluderar Försvarsmakten jämställdhetsexpertis, såsom exempelvis en *Gender Advisor* vid RSM i början av 2020.

I Försvarsmaktens doktrin för gemensamma operationer 2020 har ett förtydligande skett avseende resolution 1325 i jämförelse med tidigare operativ doktrin. På militärstrategisk nivå utvecklas mål och koncept under 2020, vilket är första gången sedan myndigheten började få 1325-uppdrag från politisk nivå. Detta arbete bedöms underlätta skedesvis framdrivning och uppföljning av ämnesområdet. Uppdrag har även givits för att kvalitetssäkra insatsförberedande 1325-utbildning.

Forskning

Under 2020 har ett forskningsprojekt avseende kvinnor, fred och säkerhet pågått vid Uppsala universitet. Projektet syftar till att öka de nationella kunskaperna om civilbefolkningens utsatthet under kris eller konflikt. På operativ nivå undersöks arbetet med resolutionen i internationella insatser över en längre tid, vilket syftar till att öka kunskaperna inför internationella insatser. En studie vid FOI undersöker hur Försvarsmaktens personal tränas i att synliggöra civilbefolkningen under utbildning och övningar. Resultatet ska ligga till grund för den framtida verksamhetsutvecklingen.

Utbildning

Målområdet i den nationella handlingsplanen som syftar till expertis och ledarskap är ett prioriterat arbete. Under 2020 har den andra kursen i Fördjupad civillägesbild genomförts. Kursen som startades 2019 syftar till att skapa ett koncept i ämnet i en nationell kontext. Vid *Nordic Center for Gender in Military Operations* (NCGM) genomfördes en *Gender Advisor*-kurs i början av året (35 deltagare, varav två svenska, med stor andel militär personal från Nato-länder, ett flertal med uppgift att arbeta som *Gender Advisor* i kommande insatser). *Gender Focal Point*-kurs har genomförts, en del digitala (över 50 utbildade, varav åtta från Försvarsmakten).

Samverkan

NCGM utgör en viktig kontaktyta gentemot Nordefco, Nato, FN och EU. Centrumet lanserade 2020 en 1325-guide för militära organisationer. Försvarsmakten deltog vid lanseringen samt även vid Natos årliga jämställdhetskonferens.

Förutom Sverige bidrar Finland, Norge, Danmark, Nederländerna och Kanada till NCGM. Under 2020 har NCGM stöttat *Nato Joint Warfare Centre* med utveckling av genusperspektiv i övningar samt bidragit till doktrinutveckling inom Nato. Resultatet av sådant arbete är långsiktig internationell framdrivning inom området, vilket även gynnar Försvarsmakten.

Nationellt samverkade Försvarsmakten med andra myndigheter avseende kvinnor, fred och säkerhetsagendan. Detta skedde genom 1325-arbetsgrupp under Fredsfrämjande Rådet; genom konsultationer med MSB, Polisen och länsstyrelser inom ramen för FoT-projektet; främsta resultat är en fördjupad funktionssamverkan med MSB i revidering av Gemensamma grunder (Grundsyn) för en sammanhängande planering för totalförsvaret (2016). Nuvarande skrivelse lyfter att genderperspektivet och barnperspektivet ska vara en integrerad del i all totalförvarsplanering. Inriktningen är att denna styrning fördjupas.

Ledarskap

Flera chefer ur Försvarsmaktens ledning har deltagit i *Gender Coach*-programmet. Programmet uppmärksammas av andra försvarsmakter och organisationer, bl.a. från *European External Action Service* (EEAS) i samband med ett seminarium med Förenade Arabemiraten.

Överbefälhavarens konferens om kvinnor, fred och säkerhet som genomfördes 2018 skulle följas upp genom den australiska försvarsmaktens konferensvärdskap i april 2020. Denna ställdes in på grund av pandemin vilket eventuellt även kommer att påverka nederländska försvarsmaktens värdskap 2021. Även överbefälhavarens planering att överta ordförandeskapet 2021 i *UN Women, Peace and Security CHOD Network* – har påverkats av pandemin och bedöms förskjutas i tid till 2022.

Stöd till samhället

Inom ramen för de lagar och förordningar som rör Försvarsmaktens stöd till samhället; Förordning (2002:375) om Försvarsmaktens stöd till civil verksamhet, Lagen (2003:778) om skydd mot olyckor (LSO) och Förordning (2017:1139) helikopterstöd till Polismyndigheten, så har stöd lämnats vid 149 tillfällen.

Stödet har under året varit betydligt mer omfattande än tidigare år. Detta beror i huvudsak på den pandemi som drabbat Sverige och övriga världen. Försvarsmaktens uppgift, att med befintlig förmåga och resurser kunna lämna stöd till civil verksamhet, har trots coronapandemin fungerat tillfredställande och övrigt stöd har kunnat ges.

Mottagare av stödet har i huvudsak varit myndigheter som Socialstyrelsen, Folkhälsomyndigheten, Tillväxtverket, Polismyndigheten, Tullverket, Kriminalvården, Migrationsverket, MSB, landets samtliga sjukvårdsregioner och tre länsstyrelser. Socialstyrelsen har på uppdrag av regeringen i mars varit sammanhållande för fördelningen av stöd till sjukvårdsregionerna som mottagare. Vem som varit mottagare av stöd har styrt hur avgifter har tagits ut.

Sammanlagt har 245 begäran om stöd inkommit till Försvarsmakten. Antalet beviljade stödbegäran var betydligt fler jämfört med 2019 då myndigheten lämnade stöd vid 82 tillfällen. Ökningen är en konsekvens av pandemin.

I 49 fall har begärt stöd inte lämnats. Det har i huvudsak berott på att begäran om stöd återkallats eller att begäran avsett åtgärder som faller utanför stödförordningens regelverk. I några fall har återremittering av stödbegäran skett p.g.a. att de inkommit till Försvarsmakten utan att ha passerat Socialstyrelsen som sammanhåller allt stöd till landets sjukvårdsregioner kopplat till pandemin. I några enstaka fall har det funnits operativa skäl till att inte kunna lämna stöd.

Kostnader uppdelat mellan relevanta lagar och förordningar:

Lag/förordning (Mnkr)	2020	2019	2018
Lag om skydd mot olyckor	7,4	10,2	81,0
Förordning om FM stöd till civil verksamhet	84,5	2,6	1,9

Tabell 10 Kostnader uppdelat mellan relevanta lagar och förordningar

Kostnader för stöd som lämnats inom Lag om skydd mot olyckor har minskat något jämfört med tidigare år. 2018 års utfall avser kostnader kopplade till bränderna under förra året (70 miljoner av totalt 81 miljoner kronor). Kostnader kopplade till stöd till civil verksamhet har ökat kraftigt jämfört med tidigare år med anledning av det utökade stödet i samband med pandemin.

Förordningen (2002:375) om Försvarsmaktens stöd till civil verksamhet

Det stöd som Försvarsmakten lämnat till civil verksamhet i samband med coronapandemin har i huvudsak omfattat de tre kategorierna materiel, kompetens och förmåga. Försvarsmakten har t.ex. bistått med en stor mängd tält för bl.a. provtagning, skyddsmask 90, skyddsbeklädnad i form av C-vätskeskydd och medicinteknisk utrustning i form av ventilatorer samt övervakningsmonitorer. Kompetensstöd har givits i form av stabs-officerare, specialister och inköpare, i syfte att stödja Socialstyrelsen, Tillväxtverket och tre länsstyrelser. Försvarsmakten har även lämnat stöd bl.a. med kvalificerade intensivvårdstransporter av covid-19 patienter med helikopter och ambulans, administration och handräckning vid provtagning samt två fältsjukhus med bl.a. intensivvårdskapacitet.

Försvarsmakten har givit stöd till civil verksamhet vid 141 tillfällen under 2020, i jämförelse med 19 tillfällen under 2019. Av dessa har 86 varit relaterade till pandemin och 55 till övrig verksamhet, som i huvudsak varit stöd till Polismyndigheten såsom; ammunitionsröjningsinsatser, oberoende luftövervakning och trafikdirigering.

En del av stödet till samhället under coronapandemin var helikoptertransporter av patienter med covid-19. Foto: Amanda Berg

Lagen (2003:778) om skydd mot olyckor

Försvarsmakten har lämnat stöd vid för skydd mot olyckor vid 54 tillfällen 2020, i jämförelse med 64 tillfällen föregående år. Stödet som lämnats har bestått av eftersök av försvunna personer, sjöräddning och fjällräddning.

Förordning (2017:113) om Försvarsmaktens stöd till polisen med helikoptertransporter

Stöd har lämnats vid en skarp insats med Nationella insatsstyrkan. Därtill har ombasering genomförts. Utöver den stående beredskapen har den totala flygtiden för stöd till polisen uppgått till 23 flygtimmar. Samarbetet har fungerat väl. Stödet inklusive beredskap har delvis begränsat förbands- och förmågeutvecklingen.

Utveckling

Genomförd verksamhet och dess resultat

Forskning och utveckling

Försvarsmakten ska redovisa resultatet av genomförd forskning och utveckling. Resultatet ska analyseras med utgångspunkt i regeringens beslut från den 18 december 2017 med inriktning för Försvarsmaktens verksamhet från 2018 till och med 2020 (Fö nr 7). Av redovisningen ska bl.a. framgå vilka överväganden som legat till grund för den forskning och utveckling som har beställts, hur resultaten avses användas i verksamheten och hur forskningsresurser nyttjats i övrigt.

RB p 8

Vidare ska redovisas hur medlen för försvarsunderrättelseforskning har använts.

I den försvarspolitiska inriktningen anges att forskning och utveckling ska bidra till den långsiktiga förmåge-utvecklingen och stärka Försvarsmaktens förmåga att möta framtida hot. Försvarsmakten har under året tagit ytterligare steg mot att utnyttja resultat av forskning och utveckling för att förutse den framtida operationsmiljön och på detta sätt stödja den framtida inriktningen av Försvarsmakten. Bedömningen är att den framtida operations- och stridsmiljön kommer att skilja sig från dagens. Särskilt kommer den tekniska utvecklingen att få stort genomslag på såväl materiel som taktik.

Forskningen inriktas mot att i större omfattning prioriteras mot förutsedda behov utifrån den framtida förändrade operationsmiljön och behovet av operativa förmågor. En viktig del av detta har varit att ytterligare öka bredden av forskning och utveckling och förstärka nya eller nyligen tillförda områden. Exempel på sådana områden är operationer i cybermiljön, autonomi samt artificiell intelligens. Under året har också projekt för förstärkning av nyttiggörande i mark- och sjödomänerna initierats genom områden för marksystem och sjösystem. För att ytterligare öka nyttiggörande av genomförd uppbyggnad av kunskap har verksamheten inom högre tekniska mognadsnivåer förstärkts genom teknologitransfer och förberedelser för ett kommande demonstratorprogram. För att kunna fortsätta denna utveckling långsiktigt har också studier fortsatt genomförts av hur teknik-utveckling- och demonstratorverksamheten kan bidra till att ytterligare öka nyttiggörandet i den operativa förmågan.

Under året har arbetet med att återuppbygga och förstärka Försvarsmaktens förmåga att på ett bättre sätt kravställa och nyttiggöra genomförd forskning och utveckling fortsatt.

Verksamheten inom FoU är främst förutsättningsskapande medan nyttiggörande i huvudsak sker inom andra verksamheter genom produktion och förmågeutveckling. Inom denna ram genomförs forskning och utveckling i ett flöde av tre perspektiv:

1. FoU avseende syfte och målsättningar. Detta perspektiv innehåller funktionsaspekter som underrättelse- och säkerhetstjänst, logistik, ledning, verkan, skydd, transport samt uppgifts- och syftesorienterade aspekter som krigsvetenskap, säkerhetspolitik, etik och filosofi, doktrin och juridik.
2. FoU avseende metod och tillämpning. Detta perspektiv innehåller mänskliga aspekter som mänskliga systeminteraktion, militär profession, organisation, ledning, utbildning, övning, färdighetsträning, samt operationsmiljöaspekter som mark, sjö, luft, rymd och cyber.
3. Grundläggande kategorier av förmågeskapande medel med komponenter som sensorer, materiel, verkansformer, delsystem som radar, telekrig, vapen, framdrivning, integrerade system: plattformar, fordon, automation/AI/autonomi, tekniska ledningssystem och områden som telekrig, CBRN, mark, sjö, luft, rymden, cyber. Här kan också människan som medel inklusive fysiologi och psykologi ingå.

Huvuddelen av verksamheten har genomförts och genomförs inom de tekniska delarna i det tredje perspektivet. I Försvarsmaktens strategiska inriktning har detta brutits ner i följande målsättningar:

- Forskning- och utvecklingsverksamheten ska i högre grad ges ett långsiktigt perspektiv.
- Ökad fokusering ska ske mot integritetskritiska och försvarsmaktsspecifika områden där andra alternativ är otillräckliga eller saknas.
- Behov av kompetens inom nya områden ska kontinuerligt identifieras, värderas och balanseras mot befintliga områden och successivt ges plats i Försvarsmaktens forsknings- och utvecklingsportfölj. Nya kompetensområden, eller områden där verksamheten nyligen har utökats, är bl.a. cyber, rymdrelaterade förmågor, obemannade farkoster och artificiell intelligens.

Forskning och Teknikutveckling (FoT)

Försvarsmakten bedriver forskning och teknikutveckling inom ett femtontal områden inklusive ett samverkansprogram och ett temaområde, vilket innebär en utökning jämfört med ett tiotal under 2019. FoT-verksamheten sker i samverkan med utvalda institut och lärosäten som levererar forskningsresultat.

Områden som prioriteras är: Sensorer och signaturanpassning, Undervattensteknik, Vapen och skydd, Telekrig, Operationer i cyberdomän samt delar av Ledning och MSI (Människa-System-Interaktion). Därefter kommer området Flygsystem som syftar till att bibehålla och vidareutveckla nationell kompetens med målet att långsiktigt bidra till förutsättningar för nationell handlingsfrihet för framtida materielförsörjning och förmågeutveckling inom flygområdet. Förutom dessa områden samverkar Försvarsmakten med FOI avseende föreslagen inriktning av CBRN-forskning. Denna forskning finansieras inte av Försvarsmakten men resultatet bidrar till Försvarsmaktens CBRN-förmåga.

Forskning

Genomförd forskning skapar förutsättningar för att bibehålla och vidareutveckla den nationella kunskapsbank som byggts upp under lång tid. Denna kunskapsbank används kontinuerligt som grund för långsiktiga beslut avseende Försvarsmaktens förmågeutveckling och kravställning. I ett kortare perspektiv stödjer forskningen utvecklingen av befintliga förmågor. Leveranser sker såväl i form av metod- och kunskapsstöd till Försvarsmaktens studier och konceptutveckling, som genom tillförsel av viktig kunskap för teknikutveckling och materielanskaffning.

Inom det humanorienterade området *militära professionen* har under året avtappning skett till Handbok "Optimera utbildning och träning 2020" som presenterar Försvarsmaktens urvals- och uppföljningssystem. Handboken omfattar ett preventivmedicinskt koncept som är framtaget och utvärderat genom att implementering kunnat pågå parallellt med forskningsarbetet. Konceptet är anpassat för soldater inför och under grund-, specialist- och officersutbildning samt för insatspersonal.

Inom området *försvarsrelaterad medicin* har militärmedicinskt inriktade djurmodeller för blödning och multi-trauma utvecklats och långtidseffekter vid skallskada kartlagts. Nya modeller för skadeutfallsberäkningar har utvecklats. Dekompressionsstudier och experiment i undertryckskammare har lett till såväl ökad kunskap om dykdekompressionstabeller som säkrare höjd-tidprofiler vid långvarig höghöjdsflygning med JAS 39 Gripen. Områdets forskningsresultat visar att kognitiv förmåga, och därmed förmåga att lösa sin tjänst, påverkas av reguljär (icke-extrem) tjänst, men med stor spridning mellan individer. Vidare har ett datorprogram som förut-säger ansträngningsgrad, energiomsättning och värmestress hos marksoldater utvecklats. Detta tar hänsyn till marschhastighet, buren vikt och beklädnad och i olika terräng och klimat.

Fokus för *samverkansprogrammet* ligger till stor del på innovation genom civil-militär samverkan. *Militärt innovationsprogram* (MIP) syftar till att identifiera civil teknik med militär potential och realisera tekniken till en sådan nivå att den kan föras in i ordinarie utvecklingsspår. Under 2020 har verksamheten omfattat bl.a. marina innovationssatsningar på KTH, vidareutveckling av Vinnova-projekt inom UAV-området samt förberedelser för Teknikdagar med syfte att knyta civila teknikföretag till militär teknikutveckling. Inom programmet har vidare under året arbetet med att utveckla kunskap rörande kritiska förutsättningsskapande tekniker och organisations-aspekter, samt juridiska och etiska aspekter, för framtidens militära obemannade och autonoma system fortsatt.

Programmet för *forskningsskanning och teknisk prognos* har fortsatt att identifiera trender och teknisk utveckling samt analysera påverkan på framtida förmågeutveckling. Under året har verksamheten utvecklats med att identifiera känsliga och skyddsvärda teknologier samt identifiera aktörer som innehar kompetens inom dessa. Resultat av denna verksamhet har nyttiggjorts i arbetet med skydd mot utländska direktinvesteringar i samverkan med Inspektionen för strategiska produkter, ISP.

Inom området *ledning och MSI* har forskningsresultat levererats framför allt inom delområdet samband och tele-kommunikation, avseende hur tillgängliga radiofrekvenser ska kunna nyttjas effektivare samt hur robust navigation och positionering ska åstadkommas för mindre plattformar. Inom delområdet beslutstöd och kognitiva system har det studerats hur kraftfulla analysstöd ska utformas så att dessa stödjer analytiker i att hantera och analysera stora datamängder. Forskning har bedrivits avseende förutsättningar att bruka artificiell intelligens (AI) i militära tillämpningar samt kring principer för effektiv anskaffning av ledningssystem. Forskning kring *Human Performance Enhancement* (HPE) har tillförts området.

Inom området *sensorer och signaturanpassning* har FoT-verksamhetens kompetens fortsatt stödja arbetet med modernisering av och införande av ny teknik i sensorerna ingående i Nytt sensorsystem. Även arbetet med att, med olika typer av sensorer, kunna detektera obemannade flygande system har intensifierats under året. Forskningsområdet har på olika sätt gett stöd till utvecklingen och moderniseringen av Försvarsmaktens tekniska bevakning. Arbetet har också fortsatt att utveckla förmågan att kunna detektera IED med fokus på det nationella försvaret. Forskning har startat upp inom atmosfäreffekter och hur sensorer påverkas av olika väder-förutsättningar. Vidare har utvärdering fortsatt i hur kommersiella sensorer och obemannade flygande system kan användas i militära tillämpningar. Arbetet med fokuseringsfri optik och lasersignaturreduceringar av optiska system har fortsatt med syftet att höja förmågan hos de militära användarna.

Inom *rymdområdet* har fokus legat på rymdlägesbild genom analys av satellitdata, egna försök och utveckling av presentationsverktyg för användare.

Inom *undervattensteknik* har viktiga framsteg gjorts gällande förmågan att bäringsbestämma mål med hjälp av passiva sonarer. FOI har vidareutvecklat metoder för adaptiv lobbildning. Metoderna har under året utvärderats med data från operativa sonarer och visats ge förbättrad möjlighet att upplösa mål som ligger nära varandra i bäring. Metoden förutses också ge fördelar i situationer med störande egenbuller och för svaga mål.

Inom *vapen och skydd* bedrivs forskningen i inom två områden. Det ena behandlar verkansformer som utöver olika former av kinetisk verkan innefattar laser- och mikrovågsvapen, vapentekniker, applikationer och skyddstekniker. Det andra behandlar värdering av vapen och skyddssystem, från delkomponentnivå upp till förbands-nivå. Under året har den genomförda forsknings- och teknikutvecklingsverksamheten bl.a. gett beslutsunderlag för införandet av nya skyddsteknologier, för anpassningar av positionerings- och målsökarsystem för ökad robusthet relativt en kvalificerad motståndare, samt för en ökad effekt av befintliga vapenteknologier.

Inom området *telekrig* har kompetensavtappning bidragit till validering av system inför insatserna i Mali samt också bidragit till anpassning av och arbete med de system som provas inom förmågeutvecklingen för verkan mot obemannade farkoster. Inom området har också samordningen mellan FOI och FRA utvecklats avseende förmågeutveckling inom område där båda myndigheterna kan bidra och komplettera den samlade kompetensen.

Området *flygsystem* har fortsatt fokuserat forskningen mot luftoperativ värdering. Vidare har forskning bedrivits inom värdering och utveckling av systemförmåga, plattformsanalys och modelleringsteknik samt prestanda-analys.

Området *operationer i cyberdomänen* bidrog under året till förberedelser inför Försvarsmaktens årliga cyberförsvarsövning *SAFE Cyber (Swedish Armed Forces Exercise Cyber)*, med stöd av FOI och övningsanläggningen CRATE. Den kombinerade tekniska och diskussionsbaserade övningen riktade sig till funktionskedjor i flygsektorn. Med anledning av pandemin ställdes övningen in, men planeringsarbetet har bidragit till kunskapsuppbyggnad som förbättrat cyberförmågan med avseende på samverkan. Övningen planeras att genomföras under 2021. Under året har förberedelser genomförts för att starta forskning och teknikutveckling som avser systemkunskap inom mark- och sjödomänerna. Syftet med denna verksamhet är att likt motsvarande verksamhet inom flyg och rymddomänerna sammanhålla såväl domänspecifik forskning och teknikutveckling som värdering av förmåga inom respektive domän.

Särskilt om försvarsunderrättelseforskning

Försvarsunderrättelseforskningen, som initierades under försvarsbeslutsperioden, syftar till att stödja förmågeutvecklingen av försvarsunderrättelseverksamheten. Forskningen under det gångna året har bl.a. fokuserat på att stärka förmågan till förvarning. Utöver det har de pågående projekten bedrivits inom ramen för delområdena doktrinärlärande konceptutveckling, skydd i informationsmiljön, kvalitativa beslutsstöd och framtidens informationsmiljö. En mer detaljerad redovisning framgår av *Årsredovisning för Must*.

Teknikutveckling

Teknikområdet autonomi och obemannade farkoster utvecklas i snabb takt, både civilt och militärt. Under året har inom *Samverkansprogrammet* arbete med att skapa ett utkast till en utvecklingsplan för autonomiområdet påbörjats. Inom teknikutvecklingsspåret fortgår kunskapsuppbyggnad medan forskningsspåret avser utveckla kunskap rörande kritiska förutsättningsskapande tekniker och organisationsaspekter, samt juridiska och etiska aspekter, för framtidens militära obemannade och autonoma system. Autonoma farkoster för undervattensarenan studeras inom *SMaRC (Swedish Maritime Robotics Center)* vilket är ett industriellt forskningscenter som i grunden finansieras av Stiftelsen för Strategisk Forskning (SSF), svensk industri och svenska myndigheter. Försvarsmyndigheternas deltagande i centret handlar bl.a. om att ta fram skräddarsydda och effektiva kommunikationslösningar specifikt lämpade för små obemannade enheter så som AUV:er och utlagda sensornoder.

Den mer produktnära teknikutvecklingen inom samverkansprogrammet genomförs inom ”Militär elektronikutveckling” och under året har EDA-projektet EUGaNIC¹⁷ avslutats. I projektet har nya halvledarmaterial studerats. Verksamheten som nu planeras fortsätta inom ramen för Pesco bidrar till en ökad europeisk försörjningstrygghet av antennära mikrovågsteknik och bidrar till att öka Försvarsmaktens förmåga till störning och spaning.

Inom *Ledning & MSI* har teknikutveckling framför allt bedrivits avseende hur lägesbilden och beslutsstödet kan förbättras genom användandet av andra myndigheters *Internet of Things (IoT)* datamängder. Vidare har arbete inom kognitiv radio och dynamisk spektrumaccess genomförts inom ramen för delområdet kommunikation inom det framtida försvaret.

Teknikutvecklingen inom *undervattensområdet* har bl.a. analyserat möjliga tillämpningar för nya hydrofon-element och möjligheten att använda elektriska sensorer i en AI-applikation. Teknikutvecklingen vad avser farkoster har bedrivits dels som bilateral studie, dels som samverkan med inhemsk akademi för att utforska små, samverkande, robotar.

---

¹⁷ European Gallium Nitride Industry supply Chain

Inom området *flygsystem* bedrivs fortlöpande teknisk kunskapsuppbyggnad som syftar till utveckling av nästa generations militära flygsystem. Pågående projekt inom flygsystem berör både tekniska lösningar, system-funktionalitet samt framtida plattformssystem och bedrivs inom både nationella och internationella samarbeten.

Transferprogram

Förra årets transferresultat (2019), urvalstest för cybersoldater, användes för första gången under året och har vidareutvecklats för kommande utbildningsomgångar. Under 2020 skapades förutsättningar för fortsatt kunskapsuppbyggnad i nästa försvarsbeslutsperiod, bl.a. genom centrumbildningen för cyberförsvar och informationssäkerhet (CDIS) vid KTH, liksom fortsatt uppbyggnad av forskningsverksamheten vid FHS och tekniktransferarbetet vid FMV.

Studier och konceptutveckling

Studier och konceptutveckling syftar till kunskapsuppbyggnad och till att ta fram beslutsunderlag avseende Försvarsmaktens utveckling på både kort och lång sikt. Underlag från studier och konceptutveckling har använts i förmågeutvecklingen och planering i övrigt samt som underlag till försvarsberedning. Studieverktyget används för att utveckla nya koncept och ny förmåga och studiernas omfattning har ökat under året. Studier som avslutats under året har berört bland annat ny teknik inom logistikområdet, användande av artificiell intelligens inom sjukvård, framtida ubåtsräddning, flygvapnets drivmedelsförsörjning samt hotbildsanalys för markdomänen.

Övrig och koncernövergripande forskning och utveckling (FoU)

Övrig och koncernövergripande FoU är en verksamhet av övergripande karaktär inom vars ram även stöd till ledning av forskning och utveckling beställs. Verksamheten har omfattat: vidareutveckling av flygvapnets luftstridssimuleringscentrum, Nationella flygtekniska forskningsprogrammet samt operationsanalytiskt stöd till Försvarsmakten. Utöver ovanstående uppdrag ingår i koncernövergripande FoU även vissa särskilda forskningsprojekt, utredningar och externt stöd.

Verksamhetsutfall anslag 1:4 per FoT-områden och andra FoU-områden

Område (Mnkr)	Forskning 2020	Teknikutv. 2020	Totalt 2020	Totalt 2019	Totalt 2018	Not
Modellering och simulering	0,0	0,0	0,0	0,0	4,7	1
Ledning och MSI (människa och systeminteraktion)	42,6	7,3	49,8	48,2	34,3	
Militära professionen	33,3	0,0	33,3	32,8	28,5	
Sensorer och signaturanpassning	69,3	24,8	94,1	97,9	88,3	
Undervattensteknik	47,6	13,7	61,3	54,5	44,8	
Vapen och skydd	67,2	38,7	105,9	96,1	73,8	
Operationer i Cyberdomänen	18,2	1,3	19,5	20,7	11,6	
Telekrig	69,8	16,9	86,7	82,5	84,1	
Försvarsrelaterad medicin	25,3	0,0	25,3	29,0	23,5	
Flygsystem	26,1	16,5	42,6	32,9	45,9	2
Temaområden (FOI)	5,6	0,0	5,6	5,0	8,0	
Scanning av forskningsfronten (FOI)	0,0	0,0	0,0	0,0	3,6	3
Samverkansprogrammet	12,0	13,6	25,6	16,3	10,7	
Underrättelse och säkerhet	15,0	0,0	15,0	15,0	14,7	
Program för Forskningsskanning och teknisk prognos	5,4	5,7	11,1	10,3		4
Program för Militärt OA	0,5	0,0	0,5	3,0		5
Sjösystem	2,5	0,3	2,8	3,1		6
Marksystem	0,5	0,0	0,5			7
Rymdsystem	1,4	0,0	1,4			8
Delsumma FoT	442,2	138,8	581,0	547,3	476,6	
Forskning- och teknologitransfer			30,8	14,3	14,2	
Forsknings- och utvecklingssamarbete inom den Europeiska försvarsbyrån, EDA			2,5	4,7	5,6	
Nationella flygtekniska forskningsprogrammet, NFFP			15,0	15,0	15,0	9
Koncernstödsuppdrag, inkl. FLSC och OA-stöd			66,5	75,2	77,6	
Studier och konceptutveckling			34,7	30,6	45,5	
Totalt	442,2	138,8	730,5	687,1	634,5	

Tabell 11 Verksamhetsutfall anslag 1:4 fördelat på FoT-områden, koncernstödsuppdrag samt studier m.m.

1. Modellering och simulering ingår från 2019 i FoT-området *Ledning och MSI*, tidigare har det ingått i koncernstödet
2. Elektronik och byggsätt ingår från 2019 i Samverkansprogrammet varför FoT-området bytt namn från *Flygteknik med elektronik och byggsätt* till *Flygsystem*
3. Ingår fr.o.m 2019 i Program för Forskningsskanning och teknisk prognos
4. Nytt FoT-område fr.o.m. 2019
5. Nytt FoT-område fr.o.m. 2019
6. Nytt FoT-område fr.o.m. 2019
7. Nytt FoT-område fr.o.m. 2020
8. Nytt FoT-område fr.o.m 2020
9. Högsta finansiella villkor enligt regleringsbrev 2020

Materielutveckling

Materielutvecklingen syftar till att, utifrån ett tekniskt perspektiv, stödja krigsförbandens långsiktiga utveckling mot operativa krav och realiseringen av planerad insatsorganisation.

Materielutvecklingen utgår från hot och möjligheter som ges av omvärldsutveckling i allmänhet och en accelererande teknikutveckling i synnerhet. Här utgör samordningen av utvecklingsplaner för olika operationsmiljöer en viktig del. I förekommande fall beaktas även den fysiska operationsmiljöns påverkan på teknisk systemprestanda, exempelvis avseende klimatologi.

Materielutveckling bedrivs i spannet enskild komponent till hela systemområden. Exempelvis har Försvarmakten under 2020 slutfört och redovisat studieverksamhet inom krav- och konceptområdet som bedrivits tillsammans med Storbritannien avseende *Future Combat Air System* (FCAS). Andra exempel på materielutveckling under 2020 återfinns inom områden såsom IT-säkerhet, geografisk informationsförsörjning och taktiska radiolänkar.

Utifrån Försvarmaktens egna materielrelaterade utvecklingsbehov följer Försvarmakten utvecklingen avseende den europeiska försvarsfonden (*European defence fund*) och det framväxande industriprogrammet (*European defence industrial development programme*).

Omfattningen av materielutvecklingen har ökat något jämfört med 2019.

Övrig verksamhet

Internationellt samarbete

Försvarsmakten ska särskilt redovisa hur myndighetens arbete i det svensk-finska samarbetet samt det trilaterala samarbetet mellan Sverige, Finland och USA fortskrider. Myndigheten ska även samlat redovisa sina samarbeten med Danmark, Estland, Frankrike, Lettland, Litauen, Nederländerna, Norge, Polen, Storbritannien, Tyskland och USA.

RB p 5

Vidare ska Försvarsmakten redovisa sitt samarbete med Nato, EU, FN, Nordefco, Joint Expeditionary Force (JEF), Framework Nations Concept (FNC), European Intervention Initiative (EI2). Försvarsmakten ska därtill redovisa myndighetens deltagande i Pesco-projekt.

Av redovisningarna ska framgå vilka aktiviteter som har genomförts, vilka resultat som har uppnåtts och hur resultatet har påverkat Försvarsmaktens operativa förmåga. Vidare ska resultatet av samarbetet med andra svenska myndigheter framgå.

Försvarsmakten ska redovisa genomförd internationell utbildnings- och övningsverksamhet samt till den kopplade erfarenheter i årsredovisningen.¹⁸

SRB 9

Utveckling av det internationella samarbetet

Riksdagen har beslutat¹⁹ att målet för det militära försvaret från och med 2016 ska vara att enskilt och tillsammans med andra, inom och utom landet, försvara Sverige och främja vår säkerhet. Denna målbild har resulterat i ett antal fördjupade samarbeten på militär nivå, t.ex.: EU:s permanenta strukturerade arbete (*Permanent Structured Cooperation, Pesco*), brittiskledda *Joint Expeditionary Force (JEF)* och *Future Combat Air System Cooperation (FCASC)*, det tyskledda *Framework Nation Concept (FNC)*, det franskledda *European Intervention Initiative (EI2)*, trilateralt samarbete mellan Sverige, Finland och USA samt bilateralt samarbete med Finland respektive USA och Storbritannien. Utöver sedan tidigare etablerade samarbeten har trilateralt samarbete mellan Sverige, Norge och Finland tillkommit under 2020.

I huvudsak bedöms Försvarsmaktens internationella samarbeten ha haft en positiv inverkan på Försvarsmaktens operativa förmåga. Denna inverkan bedöms dock ha minskats till följd av de konsekvenser som till coronapandemin relaterade restriktioner inneburit för t.ex. internationell/multinationell övnings-, tränings- och utbildningsverksamhet.

Den fortsatta ökningen av antalet internationella samarbeten, i kombination med en över tid hög ambitionsnivå, innebär en likaledes över tid ökande alternativkostnad för Försvarsmakten. Utvecklingen sker i den takt som politiska beslut samt ekonomiska och personella resurser medger.

Redovisningen av särskilt regeringsbeslut (SRB) 9 framgår under respektive rubrik nedan, främst avseende dragna erfarenheter. Övrig information avseende genomförda internationella övningar framgår av avsnittet *Uppbyggnad av insatsorganisationen och beredskap – Övningar*.

Bilaterala samarbeten

Finland

Det militära samarbetet med Finland har fortsatt varit högst prioriterat under 2020. Den lag avseende operativt samarbete som riksdagen beslutade om under året var viktig för förtroendet och trovärdigheten för samarbetet och möjliggjorde att planering avseende gemensam övervakning och värnande av territoriell integritet kunde påbörjas. De mötesrutiner, styrdokument och skyddade sambandssystem som etablerats sedan tidigare har varit till stor nytta under året då möjligheten till fysiska möten till följd av pandemin blev färre. Personalutbytet mellan ländernas högkvarter har under året utökats så att officerare från respektive land nu även tjänstgör vid den operativa ledningsnivån. Under året har arbetet följt det gemensamma Militärstrategiska konceptet och den gemensamma operations- och övningsplaneringen har fortsatt enligt plan och i linje med de anvisningar som reglerar samarbetet.

¹⁸ Regeringsbeslut 9, utfärdat 2019-11-28 (Fö2019/01256/MFI) - Rambeslut avseende Försvarsmaktens deltagande i internationell utbildnings- och övningsverksamhet under 2020-2021

¹⁹ prop. 2014/15:109, bet. 2014/15:FöU11, rskr. 2014/15:251

Till följd av coronapandemin har gemensamma övningar inte kunnat genomföras i avsedd omfattning som framgår av tidigare redovisning i dokumentet. FMÖ 20 flyttades till 2023 och på taktisk nivå har särskilt armén haft utmaningar att hitta former för gemensamma övningar. Marinen har dock i viss utsträckning kunnat samöva med finska enheter under året, exempelvis vid en funktionsövning i minröjning i Åbo skärgård. Vidare deltog flygvapnet i den finska flygövningen Ruska 20 i norra Finland. Att planerade gemensamma övningar genomförs under 2021 och åren därefter blir avgörande för att målsättningarna för samarbetet ska kunna uppnås enligt rådande tidsplan.

Övningssamarbetet har under året gett erfarenheter kring taktik och stridsteknik liksom kring stabsmetoder och ledningsvägar som tillsammans gett ökad interoperabilitet mellan svenska och finländska förband.

I början på året skrev de svenska och finska marincheferna under en gemensam plan med riktlinjer för det fortsatta samarbetet inom *FISE Naval*.

Vidare har Försvarmakten under året lämnat stöd till Regeringskansliets förhandlingar med Finland avseende ett bilateralt värdlandsstödsavtal.

Sammanfattningsvis har Försvarmaktens operativa förmåga att ge och ta emot stöd från Finland ökat under året.

Röjdykare under den finsk-svenska minröjningsövningen i Åbo skärgård. Foto: Försvarmakten.

Danmark

Samarbetet med Danmark utgår från av regeringen givna inriktningar och beslut, inklusive det bilaterala samförståndsavtalet för försvarssamarbete som undertecknades i januari 2016. Av samförståndsavtalet framgår att samarbetet syftar till att stärka de båda ländernas operativa förmåga samt till att stärka samarbetet inom flygdomänen och den marina domänen, bl.a. vad avser förenklat tillträde till luftrum och territorialvatten.

Under 2020 har förhandlingar om ett fördjupat marint samarbete, i linje med regeringens bemyndigande, inletts med den danska försvarsmakten. Ett fördjupat marint samarbete syftar ytterst till att skapa förutsättningar för ökad handlingsfrihet och att stärka Försvarsmaktens operativa förmåga.

Samarbetet med Danmark avseende förenklad och snabb tillträdesprocess för genomflygningar av danskt och svenskt territorium, inklusive genomflygningar med incidentjaktberedskap, fortskrider. Genomflygningar i svenskt luftrum genomförs med specifika och förbestämda flygrutter. Samarbetet ökar i huvudsak Försvarsmaktens handlingsfrihet.

Estland, Lettland och Litauen

Samarbetet med Estland, Lettland och Litauen har fokus på utbildnings- och övningssamarbete exempelvis inom minröjningsövningen *Open Spirit* som i år genomfördes i Lettland där Försvarsmakten lämnade stöd med kompetenser under förberedelsefasen. Till stöd för detta har Försvarsmakten genomfört stabssamtal på militär-strategisk nivå med Estland och Litauen under 2020. Deltagandet i aktiviteter och möten för att stärka det bilaterala samarbetet på såväl högre som lägre nivåer har till största del genomförts på distans sedan mars månad med anledning av pandemin. Vidare har sedan tidigare pågående förhandlingar om hemvärnssamarbete fortsatt med Estland, Lettland och Litauen och representanter från nämnda länder har deltagit i olika mötesfora inom Nordefco.

Frankrike

Försvarsmaktens samarbete med Frankrike har under 2020 präglats av förberedelser kopplat till planerat svenskt deltagande i Operation Takuba. I övrigt har pandemin starkt begränsat det praktiska samarbetet.

Nederländerna

Under 2020 har Nederländerna bidragit med en stabsofficer till *Nordic Centre for Gender in Military Operations* (NCGM, baserad vid Livgardet) samt deltagit i centrets styrgrupp. Genomförd samverkan under året med Nederländerna har främst syftat till att planera tilltänkta aktiviteter under 2021 såsom besök och stabssamtal på försvarsgrensnivå.

Norge

Tyngdpunkten för det bilaterala samarbete med Norge är ett nära utbildnings- och övningsutbyte på förbands-nivå, vilket återspeglats i utbytet även under 2020. Svenska, norska och finska flygstridskrafter har inom ramen för *Cross Border Training* (CBT) genomfört regelbunden gemensam övningsverksamhet. Försvarsmaktens deltagande i övningen *Cold Response 20* kortades ner med anledning av pandemin.

Sammantaget bedöms det bilaterala utbildnings- och övningsutbytet med Norge ha gett stridstekniska erfarenheter och ha haft en positiv inverkan på Försvarsmaktens operativa förmåga.

Polen

Försvarsmakten arbetar kontinuerligt för att stärka det bilaterala försvarssamarbetet med Polen.

Till stöd för detta har stabssamtal på militärstrategisk nivå samt en scenariobaserad övning genomförts på militärstrategisk och operativ-taktisk nivå under 2020. Denna bedöms ha bidragit till Försvarsmaktens operativa förmåga genom ökad interoperabilitet, framför allt inom sjöarenan. Försvarsmaktens deltagande i aktiviteter och möten för att stärka det bilaterala samarbetet på såväl högre som lägre nivåer har till största del genomförts på distans sedan mars månad med anledning av pandemin.

Storbritannien

Samarbetet med Storbritannien utgår från av regeringen givna inriktningar och beslut, inklusive den bilaterala avsiktsförklaringen (*Statement of Intent*) från 2014. Av avsiktsförklaringen framgår att samarbetet ska syfta till att optimera användningen och utvecklingen av ländernas försvarsförmågor. Vidare ska samarbetet bidra till att förstärka möjligheten till operativ samverkan (*ability to deploy alongside each other operationally*).

Samarbetet med Storbritannien bedrivs huvudsakligen inom ramen för det brittiskeledda *Joint Expeditionary Force* (JEF), och *Future Combat Air System Cooperation* (FCASC) samt det brittiska *Development, Concepts and Doctrine Center* (DCDC). Utöver samarbete inom dessa områden har det under 2020 även genomförts möten inom konstellationen *Joint Management Committee* vilka syftar till att följa upp och identifiera nya samarbetsområden för gemensam förmågeutveckling. Gemensamma försvarspolitiska och militärstrategiska stabssamtal genomfördes i januari 2021. Ländernas försvarsmakter har även ett nära utbyte inom utbildningsverksamhet, exempelvis vinterutbildning, vilket genomförs regelbundet.

Future Combat Air System Cooperation (FCASC)

Försvarsmakten har under året tillsammans med Storbritannien genomfört studieverksamhet avseende utveckling av framtida stridsflygsförmåga och stridsflygssystem, FCASC, inom ramen för det samförståndsavtal som tecknades 2019. Det bilaterala studiearbetet färdigställdes i oktober 2020 och regeringsuppdraget återrapporterades i november 2020.

Development, Concepts and Doctrine Center (DCDC)

Samarbetet med Storbritannien inom det doktrinära och konceptuella utvecklingsområdet DCDC är ett prioriterat och strategiskt långsiktigt val. Samarbetet bidrar bl.a. till Försvarsmaktens Perspektivstudie (PerP), vilken i sin tur bidrar med ingångsvärden till den strategiska inriktningen av Försvarsmaktens verksamhet.

Tyskland

Försvarsmakten deltog i början av året vid bilaterala stabssamtal i Berlin, syftande till att följa upp och identifiera nya samarbetsområden. Därutöver har pandemin begränsat det praktiska samarbetet.

USA

Samarbetet med USA grundar sig i den avsiktsförklaring som undertecknades 2016, vilket omfattar ambitionen att utöka samarbetet inom interoperabilitet, övning och utbildning, materielsamarbete, forskning och utveckling samt internationella operationer.

Försvarsmakten har sedan 2016 arbetat intensivt för att fördjupa samarbetet inom samtliga ovan angivna områden. På strategisk nivå genomförs stabssamtal och arbetsmöten med såväl *United States Joint Staff* (US JS) som med *United States European Command* (US EUCOM), där delar av samtalen även förs i en trilateral kontext mellan Sverige, Finland och USA. Det trilaterala samarbetet tar sin utgångspunkt i den trilaterala avsiktsförklaringen som undertecknades av respektive lands försvarsminister den 8 maj 2018.

Försvarsmakten står återkommande värd för högnivåbesök från representanter ur den amerikanska försvarsmakten, och deltar i seminarier och utbildningar som organiserats av US JS och/eller US EUCOM. Även om pandemin begränsat möjligheten att genomföra fysiska möten har relationen med USA kunna upprätthållas, genom bl.a. de förbindelseofficerare som Försvarsmakten har stationerade vid exempelvis US EUCOM och US JS. De fysiska möten som var planerade och som ställdes in har i stor omfattning kunnat genomföras virtuellt.

Övningssamarbetet med USA har utvecklats över tid både i kvantitet och komplexitet inom både bi- och multilaterala övningar i Sverige och vårt närområde. Den gemensamma specialförbandsövning som genomfördes i november 2020 är ett konkret exempel på detta. Övningssamarbetet har bidragit med erfarenheter kring taktik och stridsteknik liksom kring stabsmetoder och tekniska lösningar som tillsammans ger ökad interoperabilitet. Som en följd av det försämrade säkerhetsläget i Sveriges närområde över tid har närvaron av amerikanska enheter i Östersjön ökat. Detta har bidragit till att Försvarsmaktens förband, på ett mer rutinmässigt sätt, fått möjlighet att vidareutveckla interoperabilitet med amerikanska enheter och förband, inte minst inom sambandsområdet. Även planeringsprocessen inför dessa övningar har utvecklats.

Multilaterala samarbeten

Nato

Sveriges samarbete med Nato är centralt för förmågeutvecklingen, både för den nationella försvarsförmågan och för förmågan att genomföra operationer tillsammans med andra i eller utanför närområdet. Partnerskapet med Nato ger tillgång till kvalificerad utbildnings- och övningsverksamhet, samt standardiserings-, evaluerings-, och certifieringsverksamhet. Dessa delar bidrar samtliga till nationell förmågeutveckling och byggandet av ett starkare försvar. Försvarsmakten deltar i vissa Nato-ledda insatser, vilka redovisas under avsnittet

Internationella insatser.

Sverige har inom Nato status som *Enhanced Opportunities Partner* (EOP), vilket erbjuds utvalda partnerländer på treårsbasis. Svensk status förlängdes i november 2020 med ytterligare tre år. EOP förbättrar möjligheter att ytterligare fördjupa samarbetet med Nato inom ovan nämnda områden. Försvarsmakten har under året varit fortsatt engagerad i flertalet av de internationella operationer som genomförs inom ramen för Nato.

Under 2020 har formerna för informationsutbyte och krishantering med Nato vidareutvecklats, bl.a. genom deltagande i återkommande övningar såsom t.ex. *Jupiter*-serien och *Crisis Management Exercise* (CMX).

Vidare har arbetet med ett tekniskt avtal (*Technical Arrangement*) för värdlandsstöd fortsatt.

Partnership for Peace Planning and Review Process (PARP) och partnerskapsmålen är fortsatt en central och viktig process för hur Försvarsmakten utvecklar sin förmåga och interoperabilitet för militära operationer. Detta inom ramen för Nato men även för EU, FN och OSSE. Det regelbundna arbetet med att vartannat år utvärdera, respektive utveckla, nya partnerskapsmål är ett adekvat verktyg för att omhänderta erfarenheter från operationer och övningar. Under året påbörjades arbetet med den återkommande översynen av partnerskapsmålen. Arbetet ska bl.a. bidra till att stärka kopplingen mellan PARP och *Individual Partnership and Cooperation Programme* (IPCP). Försvarsmaktens deltagande i Natos standardiserings- och interoperabilitetsarbete sker genom deltagande i övnings-, kurs-, seminarier- och workshoputbyte som erbjuds inom ramen för bl.a. *Partnership Cooperation Menu* (PCM).

EU

Försvarsmakten deltar i EU:s krishanteringsinsatser och utbildningsmissioner som bidrar till fred och säkerhet i berörda länder och regioner samt bidrar till att höja den samlade europeiska militära förmågan och ger värdefulla erfarenheter för Försvarsmaktens personal. Deltagandet i respektive EU-insats redovisas under avsnittet

Internationella insatser.

Vidare har utvecklingen av den militärstrategiska ledningsstrukturen för EU:s insatser och operationer, *Military Planning, Conduct & Capability* (MPCC), fortsatt under året. Med genomförandet av krishanteringsövningen *EU Integrated Resolve* (EUIR 20) under hösten 2020 skedde även en evaluering av MPCC där svensk personal deltog. Resultatet av evalueringen förväntas att redovisas av EU:s militära stab (EUMS) under 2021.

Försvarsmakten har under 2020 fortsatt deltagit i och bidragit till arbete inom EU med förmågeutveckling, främst genom Europeiska försvarsbyrån (EDA), det permanent strukturerade samarbetet *Pesco* samt överväganden och förberedelser kopplat till Europeiska försvarsfonden EDF. Ett grundläggande ingångsvärde är utvecklingen på kort och lång sikt av Försvarsmaktens operativa förmåga.

Försvarsmakten har deltagit i förmågeutvecklingsprogram och -projekt tillsammans med andra länder med stöd av EDA. Sammanlagt 35 övergripande respektive tillfälliga aktiviteter. Tyngdpunkten i dessa samarbeten har legat på kravharmonisering, utbildning och övningar. Försvarsmakten har en regelbunden samordning med Försvarets materielverk (FMV) och Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI) som också deltar i EDA-aktiviteter inom sina respektive ansvarsområden. Med representation i EDA:s styrelse medverkar Försvarsmakten till att utforma EU:s militära förmågeutvecklingsplan (CDP - *Capability Development Plan*) och de prioriteringar som syftar till att utgöra utgångspunkt för förmågesamarbetet i Europa. Under 2020 deltog Försvarsmakten i att slutbehandla det tvååriga arbetet med EU:s samordnade försvarsöversikt, CARD, vilken tecknar en överblick över EU:s militära förmågelandskap och identifierar möjliga framtida områden för förmågesamarbeten till stöd för fortsatta överväganden bland EU:s medlemsländer.

Inom Pesco har Försvarsmakten deltagit i tre projekt inom militär rörlighet, sjukvård och gemensamma förmågor²⁰ samt varit observatörer i tre projekt inom maritima autonoma minröjningssystem, logistiska nätverksnav och stöd till operationer samt robotsystem för indirekt bekämpning.²¹ Genom deltagande i projekten har Försvarsmakten kunnat erhålla information och delta i utvecklingen av dessa områden, bl.a. till stöd för den nationella förmågeutvecklingen. I vissa projekt deltar Försvarsmakten som observatör för vidare utvärdering av eventuellt svenskt engagemang i projekten.

De första projektförslagen till det europeiska försvarsindustriella utvecklingsprogrammet (EDIDP) har godkänts av EU-kommissionen. Den andra omgången med projektförslag har under året utarbetats av industrikonsortierna och Försvarsmakten har i flera fall tagit ställning till om det finns möjlighet till medfinansiering för projekt som är i linje med de aktuella förmågebehoven och i flertalet fall har möjlighet identifierats.

Under året har två möten på försvarschefsnivå inom EU genomförts samt ett informellt möte med anledning av coronapandemin och respektive försvarsmakts stöd till samhället.

Från 2021 kommer EDF ge stöd till forskning, teknikutveckling och materielutveckling inom försvarsområdet. Försvarsmakten deltar tillsammans med FMV och FOI i EDF-kontoret och har bidragit med förslag till EU-kommissionens arbetsprogram som utgör grunden för kommande utlysningar. Syftet är att nyttja EDF som ett stöd för Försvarsmaktens förmågeutveckling.

Förenta Nationerna (FN)

Samarbete med FN syftar till att fördjupa och bredda organisationens kunskap om FN-systemet samt att bidra med erfarenheter och expertis till utvecklingen av FN:s krishanteringsförmåga. Försvarsmaktens deltagande med väpnad styrka inom FN-insatser är långsiktigt. Dessa insatser redovisas under avsnittet *Internationella insatser*.

Försvarsmakten har, tillsammans med Folke Bernadotteakademin (FBA), inlett planering för att arrangera två *Senior Mission Leader (SML)* -kurser, tillsammans med en internationell partner (Indonesien).

European Intervention Initiative (EI2)

Försvarsmakten har under 2020 deltagit vid *Military European Strategic Talks* i Paris i januari och annonserat deltagande i fyra av EI2:s arbetsgrupper. Vidare har deltagande skett vid *Military European Strategic Talks VTC* med fokus på hanteringen av pandemin i juni samt vid *Military European Strategic Talks* i december. Utöver detta har pandemin och därtill relaterade restriktioner inneburit att möjligheterna till samarbete inom EI2 begränsats.

Joint Expeditionary Force (JEF)

Samarbetet leds av Storbritannien och syftar till att utveckla förmågan att kunna genomföra gemensamma operationer och insatser. I samarbetet ingår dessutom Danmark, Estland, Finland, Lettland, Litauen, Nederländerna, Norge och Sverige.

---

²⁰ *Military Mobility, EU Medical Command och EU Collaborative Warfare Capabilities*

²¹ *Maritime (semi-) Autonomous Systems for Mine Countermeasures, Network of Logistic Hubs in Europe and Support to Operations och EU Beyond Line of Sight (BLOS) Land Battlefield Missile Systems*

Under året har arbetet inom JEF intensifierats med ett flertal möten på olika nivåer och arbetsgrupper inom ramen för samarbetet. Arbetet har huvudsakligen inriktats mot att skapa en gemensam målbild genom studier av vad JEF kan förväntas genomföra för verksamhet, geografiska fokusområden samt en ansats till gemensam målbild för förmågeutveckling och ett ramverk för övnings- och träningsverksamhet.

JEF-länderna var inbjudna att delta i FMÖ 20. På grund av pandemin senarelades dock övningen till 2023.

JEF-övningen *United Blade* genomfördes i september som en seminarieövning med deltagande från samtliga JEF medlemsländer. Övningen bidrog till fortsatt utveckling av de pågående studierna.

Under 2020 påbörjade Försvarsmakten planeringen för stabsövningen *Joint Protector 21*, som är tänkt att genomföras i Sverige under brittisk ledning.

Framework Nations Concept (FNC)

Försvarsmakten har under 2020 anmält en observatör till *Baltic Maritime Component Command* (BMCC) i Rostock, Tyskland. Syftet med detta är att utvärdera om Sverige bör eftersträva permanent bemanning i BMCC för att bidra till utvecklingen av det marina samarbetet med östersjöländerna.

Nordic Defence Cooperation - Nordefco

Försvarsmakten har under det danska ordförandeåret 2020 utgjort en aktiv samarbetspartner inom Nordefco. Områden som hanterats i olika arbetsgrupper under året har bland andra varit: Arktis, hybridkrigföring, telekrigföring, motmedel mot obemannade flygfarkoster och tillträdesfrågor inom Norden. Dessutom inom områdena utökat nordiskt samarbete inom logistik, övningskoordinering inom Norden och tillsammans med *US EUCOM*, miljöaspekter vid militär verksamhet²². Därutöver har samarbete mellan Nordefco och de baltiska staternas försvarsmakter ökat. Förmågan till gemensamt utbyte av luftlägesinformation i fredstid (NORECAS)²³ försenades under året och bedöms bli operativ andra kvartalet 2022.

Försvarsmakten har under året varit drivande i utvecklingen av en mer långsiktig förmågeutvecklingsprocess; *Long Term Project Development* (LTPD). Implementeringen av projektet bedöms fortsätta under det finska ordförandeåret 2021.

Sammantaget bedöms samarbetet inom Nordefco öka Försvarsmaktens operativa förmåga främst indirekt genom att de olika projekten överförs till, eller påverkar verksamheten i, linjeorganisationen samt genom att aktiviteterna och kontaktytorna ökar Försvarsmaktens interoperabilitet.

Samarbete mellan Sverige, Norge och Finland

Under 2020 har Försvarsmakten, i linje med beslutad politisk inriktning, initierat ett fördjupat militärt samarbete med Norge och Finland. Samarbetet ska, enligt den på politisk nivå överenskomna avsiktsförklaringen, bidra till att förbättra de deltagande ländernas förmåga att genomföra militära operationer.

Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE)

Försvarsmakten har under 2020 bistått förhandlingar inom ramen för OSSE. Bidraget har utökats med tre befattningar, vara två i Österrike och en i Ukraina. Vidare har åtgärder vidtagits under 2020 syftande till att stärka organisationen inför det svenska ordförandeskapet i OSSE 2021. Coronapandemin har i princip medfört att all verifikations- och besöksaktivitet har ställts in eller skjutits upp.

Internationella samarbeten på stridskraftsnivå

Internationella samarbeten inom arméstridskrafterna har fortsatt under året, dock med begränsningar i det fysiska utbytet med hänsyn taget till pandemin. Under året har arméstabsamtal genomförts med Storbritannien. Arméchefen och ställföreträdande arméchefen har besökt Finlands arméchef. Under året har även arméchefen övertagit ordförandeskapet i *European Land Forces Interoperability Centre* (FINABEL).

---

²² *Green Defence*

²³ *Nordic Enhanced Cooperation Air Surveillance*

Marinen har under året genomfört informationsutbyte på bilateral nivå med ett flertal nationer, där Finland, Ukraina, USA och Estland särskilt kan nämnas.

Specialförbanden har genom partnersamverkan stärkt sin ställning på den internationella arenan samt skapat förutsättningar för ett starkt nationellt försvar. Specialförbanden har för Försvarsmakten skapat en god insikt i hur interoperabilitetsutvecklingen kan genomföras och skapat en bra grund för fortsatt utveckling.

Som en konsekvens av pandemin har stor del av lednings- och underrättelseförbandens planerade deltagande i internationellt samarbete utgått och ersatts av telefon- och videokonferenser. Test- och evalueringsövningar inom *Federated Mission Networking* (FMN) har till del ställts in, med undantag för till exempel *Bold Quest 20.2* som genomfördes distribuerat. Inom Försvarsmakten har fortsatt utveckling vidmakthållits främst inom metod- och systemutveckling.

Internationella samarbeten inom logistikstridskraften har fortsatt under året, dock med begränsningar i det fysiska utbytet med hänsyn taget till pandemin. Måluppfyllande bedöms dock i huvudsak uppnås inom ramen för Nordefco och FISE-samarbetet som fortsatt har hanterats och engagerat logistikstridskraftavdelningen under återkommande möten.

Det gemensamma logistikkonceptet med Finland har inte tillämpats med anledning av att försvarsmaktsövning 2020 (FMÖ 20) inte genomfördes som planerat. Dock förvaltas och utvecklas konceptet i det fortsatta samarbetet med Finland. Övrigt internationellt samarbete inom logistikområdet har genomförts, men i begränsad omfattning p.g.a. coronapandemin.

Internationellt samarbete tillsammans med andra svenska myndigheter

Redovisning av återrapporteringskrav framgår i avsnitt *Fredsfrämjande insatser*.

Internationell militär test-, utbildning- och övningsverksamhet (ITÖ)

ITÖ är internationell militär test-, utbildnings- och övningsverksamhet i Sverige med utländska förband och/eller utländsk militär materiel, syftande till att öka nyttjandegraden inom tillgänglig test-, utbildnings- eller övningsinfrastruktur till full kostnadstäckning. ITÖ ska på så sätt även bidra till ökad nationell operativ förmåga genom bl.a. erfarenhetsöverföring. ITÖ får emellertid inte medföra negativa konsekvenser för Försvarsmakten, såsom exempelvis förbrukade miljötillstånd.

Tillgängliga övningsfält prioriteras i första hand för egen nationell verksamhet (Försvarsmakten och nationell försvarsindustri). Därefter prioriteras, vid internationell verksamhet, medlemmar i Nordefco. ITÖ-verksamheten samordnas därför regelbundet (månadsvis) med Försvarets materielverk (FMV) och Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI).

Då 2020 präglats av coronapandemin, har ITÖ-verksamheten varit begränsad och har genomförts vid sju tillfällen omfattande Belgien, Frankrike, Tyskland, Singapore och Storbritannien.

Rustningskontroll

Försvarsmaktens arbete inom förtroende- och säkerhetsskapande verksamhet inklusive rustningskontrollområdet syftar till att Försvarsmakten ska kunna infria åtaganden gentemot Regeringskansliet för att därigenom bidra till att Sverige uppfyller sina skyldigheter och åtaganden, bevakar sina rättigheter och intressen samt bidrar till ökad säkerhet och förtroende länder emellan.

Inom ramen för Wiendokumentet har Sverige som en följd av pandemin inte genomfört någon utgående eller inkommande verifikationsverksamhet. För att vidmakthålla förmågan har det istället genomförts utbildning och träning inom området. Deltagande vid observation av övning i Norge har skett med en representant och såväl övningen som observationen avbröts i förtid. Det ska dock beaktas att mycket av den verksamhet som under ett normalt år hade varit föremål för sådana aktiviteter har ställts in eller skjutits på framtiden av arrangerande stater. Informationslämning har genomförts och har i vissa delar även utvecklats till att genomföras såsom digital utväxling, något som tidigare har efterfrågats men stater inte kunnat enas om att genomföra.

Inom fördraget om observationsflygningar har Sverige som en följd av pandemin inte genomfört några utgående eller inkommande kvotobservationsflygningar och har i princip satts på paus. Uthyrning av OS-100 med besättning har skett vid två tillfällen innan pandemin kom att begränsa genomförande.

Inom förhandlingsstöd har underlag lämnats till den årliga rapporteringen inom 1980 års vapenkonvention Ottawakonventionen och Klusterkonventionen. Praktiska försök har genomförts vid A9 i Boden avseende protokollföring ERW (*Explosive Remnants of War*), inom ramen för 1980 års vapenkonvention protokoll V. Arbete har skett inom ramen för *Lethal Autonomous Weapon System*. Som en följd av pandemin har expertgruppmöten Ottawakonventionen, Klusterkonventionen, 1980 års vapenkonvention och *Lethal Autonomous Weapon System* genomförts med deltagare från ordinarie representation, övriga deltagare inklusive Försvarsmakten har deltagit via FN-tv.

Inom *Small Arms and Light Weapons* har underlag lämnats till Regeringskansliet för den årliga rapporteringen till OSSE angående identifierat överskott, samt beslagtagna och destruerade små lätta vapen. Delunderlag har även lämnats rörande information till FN avseende militärt innehav av konventionella vapen samt OSSE gällande dokumentet för uppförandekod. Inom arbetet med *Explosive Weapons in populated areas* har det genomförts fyra möten varav ett webbaserat. Som en följd av pandemin ställde FN in översynskonferensen rörande FN:s handlingsprogram om små och lätta vapen (UNPoA).

Underlags- och informationslämning som ligger till grund för transparens har i stort skett enligt normal rutin med den skillnaden att underlag *Annual Exchange of Military Information* och *Global Exchange of Military Information* under året har skett digitalt vilket i sammanhanget får ses som en utveckling.

Avvikelser i genomförande detta år i förhållande till planerad verksamhet kan tillskrivas pandemin och de restriktioner som införts som en följd av densamma.

Exportstöd

Exportstöd har genomförts på uppdrag av Försvarets materielverk (FMV) med full kostnadstäckning enligt den av Försvarsmakten fastställda modellen för beräkning av full kostnadstäckning. Vid erhållande av exportuppdrag från FMV analyserar Försvarsmakten om det finns en koppling till operativ förmåga. I det fall Försvarsmakten bedömer att så är fallet och att uppdraget kan genomföras utan större negativa konsekvenser för egen produktion bejakas uppdraget. Därutöver värderas risker i samband med exportstöd. Det bör särskilt noteras att exportstöd i sig inte innebär någon möjlighet till kostnadsdelning och därmed positiv försvarsnytta utifrån ett ekonomiskt perspektiv. De indirekta effekterna som en ökad försäljningsvolym har haft på industrins prissättning är svårbedömda. Däremot kan fler exportkunder innebära framtida möjligheter till kostnadsdelning vid en uppgradering och utveckling av materielsystem.

Stöd relaterat till exportåtagande rörande Gripen för Tjeckien, Ungern och Thailand har genomförts vid ett flertal tillfällen under 2020 med både materiellt stöd och utbildning. På uppdrag av FMV har stöd lämnats till Saab AB rörande export av Gripen till bl.a. Finland, Brasilien, Indien och Kanada. Ett stort fokus har bl.a. legat på att stödja FMV i aktiviteter inom ramen för Finlands H/X-program med syfte att införskaffa nytt stridsflygsystem i mitten av 2020-talet.

Även inom den marina domänen har stöd har lämnats till FMV. Exportstöd har genomförts avseende ubåtar till Polen och Nederländerna. Försvarsmakten har också under 2020 utfört exportstöd såväl inom ramen för ordinarie verksamhet som separata aktiviteter kopplat till Archer, utlåning av skjutfält, övningsfält samt övningsområden.

Arméchefen, marinchefen och flygvapenchefen har deltagit i ett flertal resor, besök och videokonferenser kopplat mot exportstöd under 2020.

Aktiviteter kopplat till exportåtaganden under 2020 har inte påverkat grundoperationsplanen, pågående insatser eller inneburit konsekvenser för flygvapnets, arméns eller marinens operativa förmåga.

Statsceremoniell verksamhet

Statsceremoniell verksamhet med traditionsvård har genomförts i form av bl.a. högvakt och salutskjutningar.

Utöver högvakt och ordinarie salutskjutningar har statsceremoniell verksamhet bedrivits vid följande tillfällen:

- Högtidligheter inom det kungliga huset (begränsad form)
- Veterandagen, nationaldagen och riksmötets öppnande (begränsad form)
- Två högtidliga audienser

Vidare har Försvarsmakten engagerats för ceremoniell verksamhet vid:

- Ett örlogsbesök
- Två utländska besök på nivå motsvarande försvarsministrar, generalspersoner och flaggmän
- Ett fåtal försvarsattachébesök

Med anledning av pandemin, har bevakningen av statschefens residens genomförts som högvakt men utan traditionell musikmedverkan och vaktparad. Den övriga statsceremoniella verksamheten har genomförts med reducerade truppstyrkor och utan publik.

Miljö- och hållbarhetsarbete

Försvarsmakten har under det gångna året arbetat systematiskt med miljö- och hållbarhet. Fokus har varit att utveckla samordning och kommunikation på miljö- och hållbarhetsområdet. Kartläggning visar på Försvarsmaktens bidrag till en hållbar utveckling genom åtgärder och aktiviteter kopplade till de sociala,²⁴ ekonomiska²⁵ och miljömässiga dimensionerna av en hållbar utveckling. Ett tecken på framgång i det arbetet är att *Sustainable brand index* placerar Försvarsmakten på plats 24 av 381 över Sveriges mest hållbara varumärken.²⁶

Hållbarhetsarbetet bidrar till ÖB:s strategiska effekter t.ex. genom att säkra möjligheten att nyttja egna övningsområden och annans mark för övning.²⁷ Följande avsnitt beskriver Försvarsmaktens hållbarhetsarbete med koppling till de globala målen i Agenda 2030, EU:s klimat-, energi, och miljömål, samt de nationella miljö kvalitetsmålen. På uppdrag av regeringen kommer en särskild miljöredovisning för verksamhetsåret 2020 att publiceras under 2021. Vidare redovisas hur upphandlingsverksamheten påverkat de nationella miljö kvalitetsmålen under avsnitt *Upphandling - Arbete med strategiskt inköpsarbete och hållbarhetsfokus*.

---

²⁴ Läs mer om det sociala perspektivet i avsnitten Insatser – nationellt och internationellt; Stöd till samhället samt i Bilaga 1 - Personalberättelsen

²⁵ Läs mer om det ekonomiska perspektivet under avsnittet Upphandling

²⁶ Rapporten finns att hämta på <http://www.sb-index.com>

²⁷ Läs mer om Försvarsmaktens samspel med samhället under avsnittet Arbetet med totalförsvaret

Ett systematiskt arbetssätt

Försvarsmakten är en miljömålsmyndighet vilket innebär att myndigheten enligt uppdrag från regeringen ska bidra till att miljömålen nås. Miljöarbetet sker bl.a. i samverkan med övriga myndigheter inom försvarssektorn där arbetsgrupper inom energi- och klimat, kemi och förorenade områden verkar. Försvarsmakten arbetar systematiskt med hållbarhetsfrågor med stöd av ett standardiserat miljöledningssystem.²⁸ Arbetet utgår från lagar och förordningar, samt de områden där verksamheten har en betydande miljöpåverkan. Övningar och insatser, konsumtion, energi och klimat samt förorenade områden är identifierade som betydande områden. Verksamhetsstyrningen, som sker med ambitionen om ständiga förbättringar, utgår från uppföljning inklusive utvärdering och har under året resulterat i kommunikativa insatser inom metod och sakfrågor. Däribland kan nämnas upprättande av system för kemikaliehantering, handlingsplaner, samt vidareutvecklat verktyg för lagbevakning. Arbetet har resulterat i ökad kvalitet på genomförande inom ramen för Försvarsmaktens huvuduppdrag.

Försvarsmaktens miljömål

I Försvarsmaktens strategiska inriktning ingår myndighetens miljöpolicy, med en inriktning för respektive målområde. Försvarsmakten har sex stycken interna mål, enligt nedan, vilka återspeglar områden där myndigheten har en betydande miljöpåverkan. Målen som utgår 2020 kommer att ersättas av mål med ett ökat fokus på de sociala, ekonomiska och miljömässiga dimensionerna av hållbarhet.

1. Minska den nationella verksamhetens el- och värmeanvändning
2. Öka andelen avfall som går till materialåtervinning
3. Miljöhänsyn vid övningar och insatser
4. Hållbar konsumtion²⁹
5. Minskad förorening till mark
6. Försvarsmakten ska vid behov vidta klimatanpassningsåtgärder för att säkerställa bibehållen operativ effekt

Minska den nationella verksamhetens el- och värmeanvändning

FN:s globala hållbarhetsmål: 7. Säkerställa tillgång till ekonomiskt överkomlig, tillförlitlig, hållbar och modern energi för alla samt mål 13. Bekämpa klimatförändringen.

Sveriges nationella miljö kvalitetsmål: Begränsad klimatpåverkan, Frisk luft, God bebyggd miljö

Energimålet syftar till att effektivisera energianvändningen i fastighetsbeståndet. Fortifikationsverket som äger och förvaltar de fastigheter som Försvarsmakten nyttjar är en viktig part i energieffektiviseringsarbetet. För att nå målet har fokus legat på att öka den interna kompetensen genom utbildningar, samt fortsatta lokala energikartläggningar. Försvarsmaktens möjligheter och utmaningar kopplat till samhällets omställning till klimatneutralitet har undersökts i en studie där förutsättningarna för användning av alternativa drivmedel analyseras för armén, flygvapnet och marinen.

Öka andelen avfall som går till materialåtervinning

FN:s globala hållbarhetsmål 12. Säkerställa hållbara konsumtions- och produktionsmönster

Sveriges nationella miljö kvalitetsmål: Giftfri miljö, God bebyggd miljö

Avseende miljöpåverkan kopplat till Försvarsmaktens avfallshantering har myndigheten under det gångna året upprättat och implementerat avfallsplaner för hantering av dagligt avfall nationellt och internationellt. Planerna är vägledande och har bidragit till en ökad medvetenhet inom verksamheten samt har skapat förutsättningar att öka andelen sorterat och återvunnet avfall. Försvarsmakten har ingått medlemskap i branschorganisationen Avfall Sverige, i syfte att följa utvecklingen inom lagstiftning, samt få tillgång till rapporter, studier och utbildningar på området.

---

²⁸ Enligt ISO 14001:2015

²⁹ Arbetet med målet beskrivs under avsnittet *Upphandling*

Miljöhänsyn vid övningar och insatser

FN:s globala hållbarhetsmål 14. Hav och marina resurser, mål 15. Ekosystem och biologisk mångfald, mål 16. Fredliga och inkluderande samhällen samt mål 17. Genomförande och globalt partnerskap. Sveriges nationella miljö kvalitetsmål: Begränsad klimatpåverkan, Giftfri miljö, Ett rikt växt- och djurliv, Hav i balans samt levande kust och skärgård

Övningar och insatser är de verksamheter inom Försvarsmakten som bedöms ha stor påverkan på miljön. I anslutning till varje övning och insats tas det fram en miljöbilaga som redogör för hur hänsyn ska tas i syfte att minska miljöpåverkan. Miljöbilagan föregås av ett planeringsarbete som bl.a. utgår från inventering av befintlig dokumentation avseende biologisk mångfald och naturvärden på utvalda organisationsenheter inom verksamhetens övnings- och skjutfält samt flygflottiljer. Kunskapsunderlaget ger en högre intern medvetenhet avseende verksamhetens påverkan i samband med övning och insats, vilket skapar förutsättning för verksamheten att ta miljöhänsyn.

Minskad förorening till mark

FN:s globala hållbarhetsmål 6. Rent vatten och sanitet, mål 12. Hållbar konsumtion och produktion samt mål 15. Ekosystem och biologisk mångfald. Sveriges nationella miljö kvalitetsmål: Giftfri miljö, Grundvatten av god kvalitet, Levande sjöar och vattendrag

Målet avseende förorenade områden syftar till att genomföra preventiva insatser för att förhindra spridning till mark och vatten genom riskbedömningar och vid behov skydds- och efterbehandlingsåtgärder.

Under år 2020 har arbetet kopplat till förorenade områden lyfts upp som ett fokusområde vid fortsatt samverkan inom försvarssektorn. Myndigheten redogör för sitt arbete inom området i särskilda redovisningar enligt ställt uppdrag i regleringsbrev för budgetår 2020.³⁰ I uppdraget ingår bl.a. att redovisa en handlingsplan för PFAS-förorenade områden, vilket har redovisats till regeringen i juni 2020. Planen kommer att ligga till grund för myndighetens fortsatta arbete kopplat till PFAS-förorenade områden.

Under året har samarbetsprojektet med *Research Institutes of Sweden* (RISE) fortsatt som syftar till att finna kommersiellt tillgänglig och miljöeffektiv teknik för att till skäliga kostnader rena PFAS-föroreningar i mark och vatten. Inom samarbetsprojektet eftersöks också tekniska och hållbara lösningar för substitution av släckmedel som innehåller PFAS-ämnena.

Vidare har Försvarsmakten deltagit i samverkan med andra statliga organisationer som ansvarar för statens förorenade områden. Försvarsmakten representeras i styrgrupp och arbetsgrupp som arbetar enligt handlingsplan med prioriterade arbetsområden för samverkan 2019 - 2020.

Försvarsmakten ska vid behov vidta klimatanpassningsåtgärder för att säkerställa bibehållen operativ effekt

FN:s globala hållbarhetsmål: 7. Säkerställa tillgång till ekonomiskt överkomlig, tillförlitlig, hållbar och modern energi för alla, samt mål 13. Bekämpa klimatförändringen. Sveriges nationella miljö kvalitetsmål: Begränsad klimatpåverkan, Frisk luft, God bebyggd miljö

Försvarsmakten utvecklade under 2019 ett nytt mål inom klimatområdet som syftar till att myndigheten vid behov ska vidta klimatanpassningsåtgärder för att säkerställa operativ effekt. Under 2020 har klimatanpassningsarbetet fokuserat på att genomföra åtgärder listade i Försvarsmaktens handlingsplan för klimatanpassning.³¹ Kommunikativa insatser avseende klimatförändringar, klimatanpassning och klimatneutralitet ur ett Försvarsmaktsperspektiv har genomförts genom bl.a. utbildningar och presentationer inom organisationen, samt externt till andra myndigheter och allmänheten. Erfarenhetsutbyte kring möjligheter att minska klimatpåverkan har skett med övriga nordiska försvarsmakter via Nordefco.

³⁰ Punkt 18, Förorenade områden.

³¹ Redovisat till regeringen i samband med årsredovisning 2019

Internationellt försvarsmiljösamarbete

FN:s globala hållbarhetsmål 17: Genomförande och globalt partnerskap

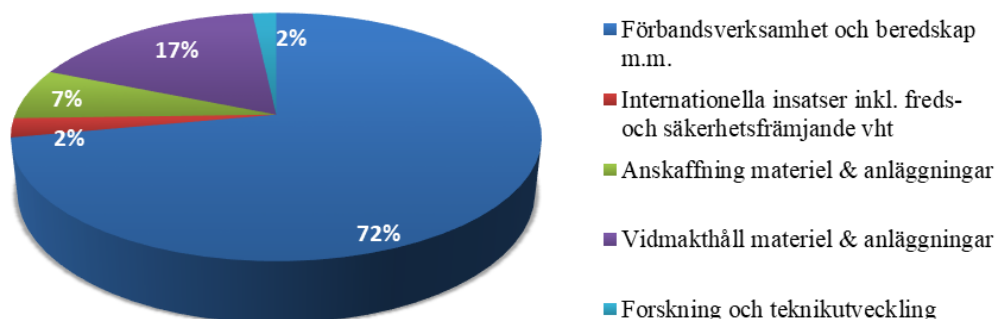
Försvarmakten ska i enlighet med förordningen med instruktion för Försvarmakten medverka i det internationella försvarsmiljöarbetet. Detta har utöver kunskapsöverföring inom sakområden och möjligheter till vidare samverkan inneburit en möjlighet för Sverige att påverka utvecklingen av det internationella försvarsmiljöarbetet. Med anledning av coronapandemin har vissa aktiviteter genomförts under alternativa former eller ställts in.

Försvarmakten har deltagit vid möten med Europeiska försvarsbyrån, (EDA) som bl.a. behandlat implementeringen av EU:s direktiv och förordningar, samt i EDA:s arbetsgrupp för energi och miljö.³² Detta har resulterat i kunskap om forskningsresultat och den strategiska inriktningen av försvarsmiljöarbete inom EU. Deltagande har även skett i *Consultation Forum for Sustainable Energy in the Defence and Security Sector* (CF SEDSS) som bl.a. behandlar möjligheter för gränsöverskridande samverkan kring energiprojekt.

Regelbundet deltagande sker även i *EU Network for Defense Departments* (DEFNET), ett informellt försvarsmiljönätverk mellan de europeiska försvarsdepartementen. DEFNET är ett forum för utbyte av erfarenheter och information inom försvar och miljö. Under 2020 har lagbevakning och uppföljning av direktiv på EU nivå varit fokus inom verksamheten.

Försvarmakten har medverkat i *NATO Environmental protection working group* (EPWG) och tillhörande undergrupper där fokus är att etablera, utveckla och nyttja gemensamma standarder³³ inom miljö- och hållbarhetsområdet. Standarderna utgör kunskapsunderlag som bl.a. vägleder hur miljöhänsyn ska tas vid övning och insats nationellt och internationellt, vilket skapar förutsättning att öka graden av miljöhänsyn och säkerställa en hög kvalitet vid genomförande av uppdrag.

Fördelning anslagsförbrukning per anslag

Figur 3 Anslagsutfall/Andel 2020

Av ovanstående figur framgår respektive anslags andel av det totala utfallet under året.

Genomförandet av internationella insatser har under året uppgått till drygt två procent av det totala anslaget, vilket är något lägre än föregående år (tre procent).

Förbandsverksamhetens andel uppgår till 72 procent i form av utbildning, övning, rekrytering och förrådshållning m.m. Detta är något lägre än föregående år (73 procent). Försvarmaktens andel för materielanskaffning ligger på sju procent vilket motsvarar föregående år. Andelen för vidmakthållande av materiel har ökat något jämfört med föregående år (16 procent).

³² Energy and Environmental Working group

³³ Standard NATO Agreement (STANAGS)

Utfall netto (kostnader och intäkter)

Nettoredovisning av kostnader och intäkter per verksamhet³⁴

Utfall netto (Mnkr)	2020	2019	2018	Not
1 Insatser				
07 Internationella insatser	1 198	1 228	1 296	
09 Nationella insatser	98	121	41	
<i>Totalt insatser</i>	<i>1 296</i>	<i>1 349</i>	<i>1 336</i>	
2 Uppbyggn. av IO och beredskap				
08 För Insatsorg. Gemensamt	6 806	6 160	3 633	
01 Arméförband	8 843	7 604	8 391	1
02 Marinförband	6 401	6 085	5 739	
03 Flygvapenförband	10 968	11 848	11 774	2
04 Lednings- och undförband	9 092	8 443	9 426	
05 Logistikförband	2 175	1 851	3 046	3
06 Nationella skyddsstyrkorna	1 317	1 495	1 469	4
<i>Totalt IO/Beredskap</i>	<i>45 602</i>	<i>43 486</i>	<i>43 478</i>	
3 Utveckling				
10 Forskning och utveckling	764	718	668	
11 Materielutveckling	488	386	541	
<i>Totalt utveckling</i>	<i>1 252</i>	<i>1 104</i>	<i>1 210</i>	
4 Övriga verksamheter				
12 Övriga produkter	275	436	390	5
5 Int. Fredsfrämjande verksamhet				
13 Fredsfrämjande verksamhet	45	55	55	
6 Stöd till samhället				
14 Lag Skydd Olyckor och stöd t civil vht	14	14	81	
Summa Försvarsmakten	48 484	46 444	46 549	

Tabell 12 Utfall netto - Verksamhetsindelad 2018-2020

1. Nettoutfallet avseende Arméförband har ökat 2020 jämfört med föregående år, vilket bl.a. beror på högre avskrivningskostnader för t.ex. stridsfordon och stridsvagnar.
2. Nettoutfallet avseende Flygvapenförband har minskat 2020 jämfört med föregående år, vilket bl.a. är kopplat till minskade avskrivningskostnader för JAS 39 C som nu är fullt avskrivna.
3. Nettoutfallet avseende Logistikförband har ökat 2020 jämfört med föregående år, som bl.a. förklaras av högre avskrivningskostnader för exempelvis lastbilar och drivmedelsekipage.
4. Nettoutfallet avseende Nationella skyddsstyrkorna har minskat jämfört med föregående år. Det beror på lägre kostnader m.a.a. att Hemvärnets övnings- och utbildningssystem inklusive introduktionsutbildningar inte kunnat genomföras under ca sex månader till följd av coronapandemin.
5. Inom ramen för Övrig verksamhet ingår rustningskontroll, exportstöd och åtaganden samt statsceremoniell verksamhet. Nettoutfallet har minskat jämfört med föregående år vilket beror bl.a. ökade intäkter för exportåtaganden och minskade kostnader för statsceremoniell verksamhet.

I tabell 12 redovisas nettokostnader där indirekta kostnader är restlöst fördelade enligt Försvarsmaktens verksamhetsindelning.

³⁴ Enligt Försvarsmaktens Ekonomimodell

Reformer och verksamhetsförändringar i Försvarmakten

Drivkraften för pågående reformer och verksamhetsförändringar i Försvarmakten har sin utgångspunkt i den förändrade inriktningen av Försvarmakten 2016 - 2020³⁵ som fokuserar mer på det nationella försvaret jämfört med tidigare inriktning för Försvarmakten där fokus främst låg på internationella insatser. Det enskilt viktigaste med verksamhetsförändringen är att öka den operativa förmågan i krigsförbanden och att säkerställa den samlade förmågan i totalförsvaret. Försvarmaktens grundläggande ansvar är att upprätthålla och utveckla ett militärt försvar som ytterst kan möta ett väpnat angrepp. Detta har föranlett behov av att genomföra olika organisations- och verksamhetsförändringar vilka redovisas nedan med tyngdpunkt på verksamhet som genomförts 2020.

Arbetet med ledning för ett starkare försvar

Det övergripande långsiktiga syftet med utvecklingsarbetet Ledning för ett starkare försvar (LFSF), är att öka den operativa förmågan genom en stärkt ledningsstruktur och en ny utformning av materiel- och logistikförsörjningen.

I årsredovisningen 2019 redogjordes för upprättandet av försvarsgrensstaber som nya organisationsenheter på nya platser, omdaning av Försvarmaktens logistikorganisation samt verksamhetsövergången från Försvarets materielverk (FMV). Under 2020 har överföringen av avtal från FMV, där Försvarmakten ska vara avtalspart, fortsatt. Vidare har utveckling och framtagande av principer, arbetssätt och rutiner inom avtalsområdet genomförts, såväl inom respektive myndighet som mellan myndigheterna. Fortsatta insatser och arbeten förväntas genomföras även under 2021. Fortsatt arbete med överföring av statskapital har beskrivits i avsnittet om materielförsörjning.

Under det gångna året har reformarbetet fokuserat på synliggörandet av Hemvärnet och fortsatt omlokalisering av verksamhet från Gärdet i Stockholm samt fortsatt arbete med att fullt ut etablera och utveckla försvarsgrensstaberna och deras taktiska ledningscentraler.

Ledningsstrukturen för Hemvärnet har under 2020 stärkts på motsvarande sätt som för försvarsgrenarna under 2019. Detta har skett genom att ge rikshemvärnschefen ett samlat ansvar för produktionen av hemvärnsförbanden och regionalisera verksamhetens genomförande under fyra militärregionchefer med militärregionala staber som nya organisationsenheter. Militärregionstaberna har under året inrättats som egna organisationsenheter i regionerna norr, mitt, väst och syd. Arbetet med att inrätta staberna beskrivs längre fram i detta avsnitt.

Infrastrukturella begränsningar har medfört att omlokalisering inte varit möjlig till planerad nivå vilket inneburit att kostnadsreduktioner av hyror inte kunnat realiseras i tänkt omfattning. Infrastrukturella brister i form av lokaler har till del hämmat försvarsgrensstabernas tillväxt.

LFSF ger ett mer sammanhållet ansvar till försvarsgrenscheferna genom att skapa förutsättningar för kortare ledtider och ökad handlingsfrihet. Ledningsstrukturen stärks genom enkla och tydliga lednings- och lydnadsförhållanden, en chef ur förbandets perspektiv. Ansvar och genomförande av produktion och insatser decentraliseras och baseras på ökad målstyrning och uppdragstaktik. Försvarsgrenschefernas uppgifter och bemyndiganden motsvarar stridskraftschefernas, med den skillnaden att de dessutom *taktiskt leder* sina krigsförband i operationer samt styr underställda organisationsenheter och styr logistikresurserna.

Försvarmakten har därutöver tagit över det huvudsakliga *tekniska designansvaret*,³⁶ för överlämnad materiel, och skapat förutsättningar för detta, bl.a. genom organisering av teknisk direktör vid högkvarteret och tekniska chefer vid försvarsgrensstaberna. Det fortsatta arbetet med etableringen av försvarsgrensstaberna beskrivs nedan.

Under året har Försvarmakten genomfört förberedelser för att under 2021 implementera en ny anslagsmodell där materielunderhållskostnader överförs och redovisas från förbandsanslaget (1:1.1) till anslaget för vidmakthållande (1:1.3).

³⁵ Inriktning för Försvarmaktens verksamhet för åren 2016 till och med 2020, F62015/00953/MFI inkl. uppdaterat regeringsbeslut 2017-12-18, F62017/01724/MFI Inriktning för Försvarmaktens verksamhet för åren 2018-2020

³⁶ Med *tekniskt designansvar* avses typansvar, omfattar det materiella innehållet i krigsförbanden och övrig materiel, kravställning på materielsystemen och styrningen av utformningen av tekniska system.

Arbetet med att inrätta försvarsgrensstaber

Försvarmakten ska redovisa arbetet med att inrätta försvarsgrensstaber. Av redovisningen ska resultatet för personalförsörjningen och omstrukturerings- samt infrastrukturella kostnader framgå.

RB p 9

Under året har säkerställandet av bemanningen vid försvarsgrensstaber som framgår av figur 4 på nästa sida uppvisat en successivt fortsatt och positiv trend genom tillförsel av såväl militär som civil personal.

Omstruktureringsarbetet har fortsatt vid försvarsgrensstaberna under 2020 dock med viss fördröjning med anledning av infrastrukturella begränsningar. Se tabell 13 för en redogörelse av stabernas omstrukturerings- och infrastrukturella kostnader.

Nedan redogörs för status i etableringen av staberna vid utgången av år 2020.

Arméstaben

Arméstabens etablering i Enköpings garnison pågår och är ännu inte fullt bemannad. Staben utövar som temporär lösning ledning från olika lokaler inom garnisonen och planering för en permanent gruppering genom nybyggnation pågår. Etableringen har bidragit till att skapa ett helhetsgrepp på huvuddelen av de produktions- och insatsrelaterade uppgifterna. Tydligheten gentemot underställda organisationsenheter har stärkts. Arméstaben har efter nyetableringen som organisationsenhet under 2020 för första gången genomfört uppdagsplanering, d.v.s. tagit fram produktionsuppgifter till sina underställda förband.

Marinstaben

Marinstaben har under året utvecklats enligt plan och de friktioner som kvarstår är hanterbara. Rekrytering och kompetensuppbyggnad pågår samt förberedelser för omgrupperingen av operationsavdelningen från Stockholm till Muskö.

Organisationen har stegvis byggts upp i syfte att möta nya mandat. I huvudsak har fokus legat på framtagandet av interna rutiner och processer i syfte att staben även ska utveckla hur de olika delarna inom staben koordineras. Huvuddelen av de styrande dokument och planer som krävs för olika typer av funktioner har tagits fram under året. De marina förbanden upplever att det efter att Marinstaben inrättats finns en större tydlighet i den taktiska styrningen samt att den sammantagna marina verksamheten är betydligt bättre koordinerad idag.

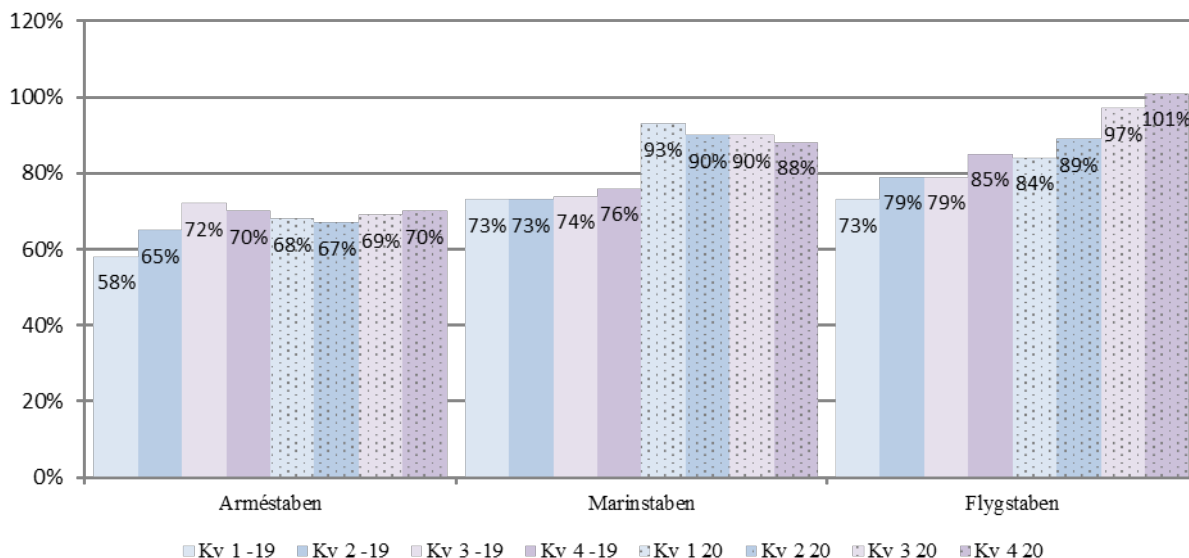
En av de större uppgifter som överfördes från FMV under 2019 och 2020 var designansvaret för materiel. Tillsättning av teknisk chef har skett men det saknas personella resurser för att ta över designansvaret för hela det marina materielområdet.

Flygstaben

Flygstaben har vid utgången av 2020 kommit drygt halvvägs i den treåriga etableringsfas som upprättandet planerats mot. Etableringen fortgår genomgående bra och i stort enligt tidsplanen.

Bemanningsmässigt är personalläget bra vid Flygstaben inklusive de nyckelkompetenser med aktuella erfarenheter som behövs för att kunna leda flygvapnet. Det är en bit kvar till full operativ förmåga men det går fortsatt bra och förbandsandan är god.

Synergierna som uppstod genom upprättandet framgick från första början och har efterhand förstärkts när metoder och rutiner utvecklats och mognat. Etableringen har bl.a. haft en positiv inverkan på verksamheten i form av en synkroniserad ledning av verksamheten i flygvapnet avseende både produktionsledning, insatsledning och vidmakthållande. Särskilt fokus har legat på att etableringen inte skulle leda till någon nedgång i förmågan att leda insatser eller negativ flygsäkerhetspåverkan, varför särskild uppföljning avseende detta genomförs. Ett nytt *Air Operations Center* (AOC) har etablerats för ledning av insatser och ett nytt reglemente för militär luftfart avseende flygsäkerhet är under implementering samtidigt som flygstaben arbetat med att implementera och tydliggöra flygsäkerhetsledningen i den nya Flygstaben.

Figur 4 Utveckling bemanning vid försvarsgrensstaber 2019-2020

Omstrukturerings- och infrastrukturella kostnader etablering försvarsgrensstaber (Tkr)	2020	2019	2018	Not
Omstruktureringskostnader	49 403	39 041		
Infrastrukturella kostnader	4 492	5 600		
Totalt	53 895	44 641	0	
Tekniska installationer Försvarsgrensstaberna A, M och FV	33 000	56 400		1

Tabell 13 Omstrukturerings- samt infrastrukturella kostnader vid inrättandet av försvarsgrensstaber

1. Nyttjande medel ur verksamhetsinvesteringsbudget (se regleringsbrevet)

Arbetet med att inrätta militärregionstabler

Försvarmakten ska redovisa arbetet med att inrätta militärregionstabler. Av redovisningen ska resultatet för personalförsörjningen och omstrukturerings- samt infrastrukturella kostnader framgå.

RB p 10

Den 1 februari 2020 inrättades militärregionstaberna som egna organisationsenheter, vilka tidigare ingick i förbanden I 19, LG, P 4 resp. P 7. De nya organisationsenheterna är fortfarande grupperade i samma garnisoner som före förändringen. Etableringen av militärregionstaberna som organisationsenheter följer planen och militärregionstaberna löser sina uppgifter utan större begränsningar. Inga avgörande faktorer har under året hindrat, eller bedöms framtida hindra, det fortsatta etablerandet. Kostnader för omstruktureringsarbetet under året avseende de nyetablerade militärregionstaberna framgår av tabell 14 på nästa sida.

Befattningar har tillförts militärregionstaberna för genomförande av samverkan med andra totalförsvarsaktörer samt för att stärka förmågan att leda operationer med hemvärnsförbanden. Bemanningen avseende de tillförda befattningarna är under slutförande med viss eftersläpning i samtliga militärregionstabler, där rekryteringar fortgår eller är under avslut.

Begränsningar i att kunna anställa civil personal under 2020 uppfattas ha varit negativt för att nå nödvändig redundans. Detta har dock inte påverkat etableringens fullföljande eller möjligheten att lösa ställda uppgifter.

Inom infrastrukturområdet finns indikationer på att befintliga grupperingar för militärregionstabler behöver ses över med anledning av tillförda befattningar. Samtliga militärregionstabler anmäler behov av lokaler, såväl för

egen stab som för utbildningsgrupper och bataljoner. Detta hanteras i ordinarie infrastrukturprocess och av berörd garnison.

I samband med inrättandet av militärregionstaberna övertog dessa ansvaret för 21 av de 22 utbildningsgrupperna tillsammans med utbildningsgruppernas 39 underställda hemvärnsbataljoner. Dessa tillhörde tidigare andra organisationsenheter i Försvarsmakten. Hemvärnsförbanden leds i och med förändringen av samma chef i såväl krig, kris som fred både avseende insats och produktion. Geografiskt finns både utbildningsgrupperna och hemvärnsförbanden kvar på samma platser som tidigare, men är underställda ny chef.

En utbildningsgrupp, Gotlandsgruppen, med underställd hemvärnsbataljon kvarstår under chefen för P 18. Chefen för P 18 är underställd arméchefen men lyder under rikshemvärnschefen avseende produktion av hemvärnsförband. Chefen för P 18 leder markterritoriell verksamhet på Gotland med motsvarande uppgifter som militärregionerna.

Huvudsyftet med den stärkta regionala ledningen är att öka förmågan att leda territoriell verksamhet inklusive underställda förband och öka samverkan med övriga samhället för att skapa förutsättningar för regional försvarsplanering samt bidra till samhällets krisberedskap. Vidare medför den återupptagna nationella försvarsplaneringen en utökad samverkan med det civila samhället.

Det finns variation i militärregionstabernas analys- och planeringsförmåga då det delvis saknas sådan erfarenhet hos staberna och personalen till viss del är ny. Pandemin har påverkat verksamheten och erfarenheterna som planerades att byggas upp under 2020 till har till stor del uteblivit. Detta medför att osäkerheter kvarstår avseende resursåtgång och kostnader för lösande av militärregionstabernas uppgifter. Pandemin har dock även medfört att de militärregionala staberna har fått omfattande erfarenhet av samverkan med andra aktörer, vilket upplevs ha stärkt verksamheten..

Omstrukturerings- och infrastrukturella kostnader etablering militärregionsstab (Tkr)	2020	2019	2018	Not
Omstruktureringskostnader	46 700			
Infrastrukturella kostnader	4 200			
Totalt	50 900	0	0	

Tabell 14 Omstrukturerings- samt infrastrukturella kostnader vid inrättandet av militärregionstab

Arbetet med totalförsvaret

Under året har arbetet med att utveckla totalförsvaret fortsatt tillsammans med andra myndigheter och organisationer där utgångspunkten har varit inriktningen i Försvarsbeslut 2015, för perioden 2016 - 2020.

En viktig del i arbetet med att inrikta utvecklingen av totalförsvaret har, likt föregående år, varit de myndighetsträffar som har genomförts under året. Totalförsvarets chefsmöte, där överbefälhavaren och generaldirektören på MSB är värdar och generaldirektörer och landshövdingar från ett 50-tal myndigheter och länsstyrelser deltar, samt Totalförsvarets planeringsmöte för handläggare vid centrala myndigheter.

Försvarsmakten har tillsammans med näringslivet påbörjat ett arbete för att integrera näringslivet i totalförsvarsplaneringen på samtliga nivåer. Arbetet har till del utgått från förslag i Försvarsberedningens rapport Motståndskraft och slutrapporten Värnkraft samt betänkandet Näringslivets roll inom totalförsvaret.

Överenskommelsen, som slöts med Kustbevakningen i december 2019 tar omhand och förbereder Försvarsmaktens nyttjande av Kustbevakningens personal och materiel under höjd beredskap och krig utifrån förordning 1982:314 och Försvarsmakts författningssamling, FFS 2019:1. Det gemensamma arbetet har under året resulterat i upprättande av arbetsgrupper inom områden som övning och utbildning.

Försvarmakten och länsstyrelsen på Gotland har på uppdrag av regeringen³⁷ fortsatt arbetet med att stärka totalförsvaret i länet med att ta fram strukturer för samverkan såsom rutiner för ledning, informationsinhämtning samt delning och rapportering av information inom totalförsvaret i Gotlands län.

Hanteringen av coronapandemin har gett viktiga erfarenheter för den fortsatta utvecklingen av totalförsvaret och har delvis varit en prövning av samhällets funktionalitet. Försvarmakten har via stödförordningen stöttat myndigheter och regioner med både personal och materiel. Myndigheterna behöver stärka sin egen förmåga och uthållighet. Pandemin har visat på vikten av samverkan nationellt där förmågan till strategisk kommunikation och att upprätta strategiska civillägesbilder är två grundläggande delar.

Vidare har totalförsvarsövning (TFÖ 20) som planerades att genomföras under året påverkats av pandemin. Försvarmakten och MSB har tillsammans med centrala myndigheter, länsstyrelser, samtliga kommuner, regioner, näringsliv och frivilliga försvarsorganisationer planerat övningen som består av fyra separata aktiviteter. Delar av övningen har anpassats och kunnat genomföras under året och de aktörer som genomfört aktiviteterna har dragit nytta av erfarenheterna vid hanteringen av pandemin. Planering för att genomföra de utestående delarna av TFÖ har skett under hösten. Både förändrad planering och genomförandet av övningsaktiviteterna har bidragit till den fortsatta totalförsvarsutvecklingen.

Försvarmakten och MSB har påbörjat förberedelser för att omhänderta kommande inriktningar för utvecklingen av totalförsvaret inför nästa försvarsbeslutsperiod 2021 - 2025. I arbetet omhändertas erfarenheter från den tidigare grundsyn och den förmågeuppbyggnad som skett under innevarande försvarsbeslutsperiod. Vidare har planeringsmodellen för det civila försvaret utvecklats, ett arbete som kommer att fortsätta under kommande år.

Samövning mellan Kustbevakningen och förband ur 2. Amfibiebataljonen.

---

³⁷ Regeringsbeslut 9, utfärdat 2017-12-18 (Fö2017/01726/MFI). Uppdrag till Försvarmakten och Länsstyrelsen i Gotlands län om samverkan och organisation inom totalförsvaret i Gotlands län .

Ökat fokus på mobilisering

Mobilisering omfattar alla åtgärder som vidtas vid krigsförbanden för att sammanföra personal, förnödenheter, anläggningar samt planer. Försvarsmaktens återtagning av förmågan till mobilisering har ytterligare utvecklats under året. Uppföljningen av krigsorganisationens förmåga genomförs årligen inom ramen för krigsorganisationsvärderingen och redovisas i bilaga 4 (kvalificerat hemlig).

Mobiliseringsreglementet (MOB R 2018) och Handbok mobilisering (H MOB 2019) nyttjas i hela organisationen som underlag för planering och utbildning samt som stöd i utvecklingen av krigsorganisationens förmåga att genomföra mobilisering. Utbildningsarbete har under året skett på alla nivåer, bl.a. som webbaserade kurser för enskilda respektive krigsförbandschefer i Försvarsmaktens Lärportal och genom internutbildningar på såväl lokal som central nivå. Årligen genomförs ett mobiliseringsseminarium med samtliga förband. Årets seminarium genomfördes på grund av coronapandemin som videokonferens med ett begränsat antal deltagare.

Under 2020 genomfördes ett seminarium om mobilisering med försvarsgrens- och stridskraftscheferna i syfte att följa upp utvecklingen av krigsförbandens mobiliseringsförmåga. Seminariet syftade vidare till att ytterligare understryka vikten av mobiliseringsförberedelser inom försvarsgrenar och stridskrafter och chefernas uttalade ansvar.

Repetitionsutbildningar ska inledas med en mobiliseringsövning. Coronapandemin och den därmed under våren inställda försvarsmaktsövningen har gjort att dessa mobiliseringsövningar till huvuddel inte genomförts under året.

En myndighetsgemensam övning, med fokus på personaltjänsten vid aktivering, ÖB Givakt! och mobilisering, har genomförts med deltagande ur Försäkringskassan, Rekryteringsmyndigheten och Försvarsmakten.

Uttagningsbeslut för hela totalförsvarets behov har tillsänts fordonsägare till över 4 000 fordon runt om i landet. Inom respektive militärregion finns ett antal avlämningsplatser där dessa fordon ska lämnas i händelse av höjd beredskap.

Samverkan med länsstyrelsernas nätverk av jurister samt beredskaps- och säkerhetshandläggare har utvecklats vidare under året. Försvarsmakten bedömer att länsstyrelserna har påbörjat sitt arbete med lokala värderingsnämnder, framtagning av handläggningsrutiner för ersättningsärenden mm. Länsstyrelsernas förordnande av gode män till avlämningsplatserna har påbörjats och förväntas vara slutfört under 2021. Militärregionerna har påbörjat utbildning av nyckelpersonal på avlämningsplatserna.

Arbetet med en ny handbok för uttagning av fartyg har fortsatt under året.

Ett fortsatt behov föreligger gällande konkretisering av flera sammanhängande frågor på riksnivå bl.a. Riksvärderingsnämndens arbete med framtagning av lagstyrd taxa och samverkan med lokala aktörer.

Övrig redovisning med återrapporteringskrav

Upphandling

Försvarmakten ska redovisa antalet upphandlingsskadeavgifter som myndigheten blivit ålagda under året, respektive belopp och totalt belopp. Försvarmakten ska även redovisa respektive bakomliggande upphandlingsärenden och anledning till den ålagda avgiften.

RB p 26

Försvarmakten ska redovisa hur arbetet med strategiskt inköpsarbete utvecklats efter övertagandet från Försvarets materielverk. Försvarmakten ska redovisa hur myndigheten påverkat de nationella miljö kvalitetsmålen genom sin upphandlande verksamhet. Försvarmakten ska även redovisa nyckeltalet upphandlat belopp där miljökrav ställts i förhållande till myndighetens sammanlagda upphandlingsvärde.

Utöver ordinarie verksamhet inom upphandling och inköp har Försvarmakten genomfört särskilda insatser avseende stöd till samhället med anledning av den pandemi som präglade året. Stödet har i huvudsak skett till Socialstyrelsen med utgångspunkt i hemställan om stöd i arbete med inköp av skyddsutrustning.

Planerad utveckling av verksamheten har i stort begränsats av de aktiviteter och beaktanden som skett för att möta pandemin. Samtidigt har verksamheten såväl prövats som utvecklats för att kunna verka under svåra förhållanden och därmed dragit nya viktiga lärdomar och erfarenheter.

Under året har arbetet med vägledning för kontakter med marknadens aktörer inom ramen för LOU³⁸ och LUF³⁹ fortgått. Även detta arbete har dock påverkats av andra arbetsuppgifter till följd av pandemin.

Arbete med hantering av anmälningsskyldigheten avseende finansiella instrument har löpt på under året. Vidare har deltagande skett i Myndighetsnätverk mot korruption under Statskontorets ledning.

Arbete med strategiskt inköpsarbete och hållbarhetsfokus

Det arbetas kontinuerligt med strategiskt inköpsarbete. Under 2020 har den kommersiella verksamheten på strategisk nivå presenterats i Försvarmaktens Kommersiella råd, ett forum som samlas fyra gånger årligen i syfte att presentera upphandlingsstrategier för prioriterade/strategiska områden och skapa transparens och delaktighet. Besluten fattas därefter i linjen inom Högkvarteret.

Genom ett planerat utvecklingsarbete på strategisk nivå är målsättningen att *Försvarmaktens kommersiella:*

- *verksamhet* ska vara nutida, rationell och effektiv utan att ge avkall på de av statsmakterna angivna krav på Försvarmaktens unika kärnupdrag och förmåga.
- *strategier* ska säkerställa konkurrens och möjliggöra innovation samt verka för att även små och medelstora leverantörer ska kunna delta vid anbudsgivning.
- *riktning* ska främja goda affärer och långsiktiga partnerskap för att säkerställa robust försörjning i alla konfliktnivåer.

Försvarmakten befinner sig i ett utvecklingsskede för att säkerställa att det strategiska inköpsarbetet för vidmakthållande och projekt som hanteras via köp av tjänst från FMV också möter ovanstående krav.

Under 2020 träffades en överenskommelse med FMV avseende biträde vid upphandling av vidmakthållande, drift och underhåll av Försvarmaktens materiel. Genom denna överenskommelse regleras formerna för myndigheternas arbetssätt avseende beredning och beslutsfattande vid upphandlingar i vidmakthållandeskede samtidigt som den skapar förutsättningar för fortsatt utveckling utifrån en myndighetsgemensam grund.

Den upphandlande verksamheten följer lagar, förordningar och övriga för myndigheten styrande dokument. Försvarmaktens miljöpolicy, som är en ingående del i den strategiska inriktningen, inriktar miljöarbetet och beaktas även i den upphandlande verksamheten.

Målet är att miljö- och hållbarhetskrav ska ställas i samband med anskaffning av försvarsmateriel, varor och tjänster, samt att dessa systematiskt följs upp. Nedanstående tabell verifierar detta.

---

³⁸ Lag om offentlig upphandling

³⁹ Lag om upphandling på försvars- och säkerhetsområdet

Anslagspost		Fakturerat belopp (tkr)	Andel med miljökrav
1:1.1	Förbandsverksamhet och beredskap	11 132 661	100%
1:1.3	Vidmakthåll materiel & anläggningar	5 079 277	100%
1:3.2	Anskaffning materiel & anläggningar	853 746	100%
Totalt		17 065 684	100%

Tabell 15 Upphandlat belopp där miljökrav ställts i förhållande till myndighetens sammanlagda upphandlingsvärde

Enligt allmänna villkor ska leverantören vid genomförande av kontrakt följa tillämpliga lagar och förordningar inom områdena miljö, mänskliga rättigheter, arbetsvillkor, antikorruption, jämställdhet och mångfald. Allmänna villkor finns som grund vid alla avtal och direktupphandlingar och därigenom ställs miljökrav.

Med utgångspunkt i FN:s ramverk Agenda 2030 med de 17 globala målen för hållbar utveckling fokuseras Försvarsmaktens arbete kring områden där myndigheten har störst påverkan, alternativt störst möjlighet att påverka. Härvid berörs FN:s globala hållbarhetsmål 7. Hållbar energi för alla, mål 8. Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt, mål 12. Säkerställa hållbara konsumtions- och produktionsmönster samt mål 13. Begränsa klimatförändringarna.

Hur Försvarsmakten har påverkat de nationella miljökvalitetsmålen under 2020, genom den upphandlande verksamheten, exemplifieras nedan avseende bl.a. miljökvalitetsmålen *Begränsad klimatpåverkan*, *Frisk luft*, *Giftfri miljö* samt *Ett rikt växt- och djurliv*:

- *Begränsad klimatpåverkan och Frisk luft*

Genom upphandling av busstransporter har Försvarsmakten haft intentionen att öka de kollektiva persontransporterna av egen personal och därigenom minska antalet transporter som sker inom ramen för Försvarsmaktens verksamhet. Genom upphandlingen har det även möjliggjort egen pendeltrafik till platser där möjligheten att åka kollektivt är låg såsom Muskö och Vidsel för den egna personalen, vilket minskar den totala mängden resor. Genom att upphandla civila aktörer gynnas den civila marknaden på det sätt att den kan investera i en modernare fordonsflotta med motorer som bidrar till lägre utsläppsnivåer alternativt användande av biodrivmedel.

- *Giftfri miljö*

Ramavtal för leveranser av verkstadskemikalier har upphandlats under 2020, där det ställdes krav att produkterna ska klara av de krav som finns uppställda i försvarssektorns kriteriedokument. Dokumentet syftar till att begränsa användningen av hälso- och miljöfarliga ämnen i kemiska produkter och varor. Kriteriedokumentet ställer i flera fall mer långtgående krav än gällande lagstiftning.

Under 2020 har ramavtal för hotell samt byggmaterial tecknats, i båda upphandlingarna fanns krav på miljömärkning. I upphandling av hotell har krav ställs på att delar av hotellens förbrukningskemikalier, såsom städ- och tvättkemikalier ska vara miljömärkta enligt t.ex. Svanen eller EcoLabel. Vid upphandling av byggmaterial ställdes krav på att produkterna ska uppfylla BASTA:s egenskapskriterier. BASTA är ett verktyg som används inom framför allt byggsektorn.

- *Ett rikt växt- och djurliv*

Genom att minska vårt resursuttag från naturen vid tillverkning av t.ex. livsmedel, råvaror eller energi kan den biologiska mångfalden öka. I upphandlingarna avseende hotell och byggmaterial ställdes även krav som kan härledas till miljökvalitetsmålet Ett rikt växt- och djurliv. I upphandlingen av byggmaterial ställdes krav på att råvaran som använts ska ha legalt ägande/nyttjanderätt och vara spårbar i hela försörjningskedjan, genom uppvisande av certifikat från PEFC eller FSC. I upphandling av hotell krävdes att leverantören ska arbeta för att minska matsvinn och öka återvinning.

Utveckling av hållbarhetskrav sker i samverkan med FMV. Arbetet fokuseras kring materielsystemens hela livscykel, från råmaterialet, tillsatser, tillverkning, användning och till avveckling av uttjänt materiel för att säkerställa att hållbarhetskraven omhändertas systematiskt. Kravställningen fokuseras kring resursanvändning, energieffektivitet, förekomst av farliga kemiska ämnen, återvinningsbarhet med beaktande av regeringsbeslut, samt arbetsrättsliga villkor inom och utom Sveriges gränser.

Under 2020 har en studie genomförts tillsammans med FMV som syftar till att bereda underlag för inriktning om hur Försvarmaktens styrning och organisation bör utformas för att på ett effektivt sätt arbeta med hållbara upphandlingar efter att delar av ansvaret för upphandlingar gått över från FMV.

Överprövningar och ålagda upphandlingsskadeavgifter

Under 2020 har sex upphandlingar blivit överprövade och vid årets slut har förvaltningsrätten meddelat dom i fem av målen, alla till Försvarmaktens fördel.

Försvarmakten har under året inte ålagts att betala någon upphandlingsskadeavgift. Konkurrensverket har inte ansökt om att Försvarmakten ska åläggas att betala någon upphandlingsskadeavgift hos allmän förvaltningsrätt.

Vind- och vågkraft

Myndighetens medverkan i beredningen av ärenden rörande vind- och vågkraft

Försvarmakten ska till Regeringskansliet (Förvarsdepartementet) årligen redovisa myndighetens medverkan i beredningen av ärenden rörande vind- och vågkraft samt de åtgärder myndigheten har vidtagit för att bidra till att nå den nationella planeringsramen för vindkraft. Förordning (2010:650).

SFS
2007:1266
5 B§

Riksintressen är ett sätt för staten att påverka och bevaka intressen av särskild nationell betydelse inom samhällsplaneringen. Ett riksintresse är ett mark- eller vattenområde som långsiktigt ska skyddas mot åtgärder som påtagligt kan skada det värde som utgör riksintresset. I enlighet med förordningen (1998:896) om hushållning med mark- och vattenområden är Försvarmakten sektorsmyndighet avseende riksintressen för totalförsvarets militära del. Som ett led i detta bevakar och ansvarar Försvarmakten för riksintressen kopplade till Försvarmakten, Försvarets radioanstalt (FRA), Försvarets materielverk (FMV) och Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI). Riksintressen för totalförsvarets militära del innefattar bl.a. skjut- och övningsfält, flygplatser, sjöövningsområden och tekniska system. Dessa är förutsättningsskapande för den operativa förmågan och bedöms därför vara en grundläggande produktionsresurs för försvarsverksamheten.

I den mån riksintresset inte omfattas av försvarssekretess kan de redovisas öppet med kartmaterial och värdebeskrivning. De riksintressen som omfattas av sekretess påverkas till stor del av höga objekt, så som byggnader, vindkraftverk och telemaster, samt av anläggningar i mark och vatten. Samråd ska därför ske med myndigheter avseende samtliga objekt som överstiger 20 meter utanför tätort, respektive 45 meter inom tätort. Riksintresseanspråken samt vilka ärenden Försvarmakten önskar få på remiss redovisas på myndighetens hemsida. Informationen sänds även direkt till kommuner, länsstyrelser och andra berörda myndigheter.

Vindkraftverk och andra höga objekt

En vindkraftsetablering föregås av en tillståndsansökan enligt miljöbalken,⁴⁰ alternativt vid en bygglovsprövning. I dessa processer genomförs ett samråd med Försvarmakten som i egenskap av sektorsmyndighet yttrar sig över den föreslagna åtgärdens eventuella påverkan på verksamheten som konstituerar riksintressen eller områden av betydelse för totalförsvarets militära del. I majoriteten av inkomna remisser har Försvarmakten inte haft något att erinra.

Under 2020 har 222 remisser gällande vindkraft analyserats och synpunkter framförts på ca 25 procent av föreslagna positioner respektive 53 procent av föreslagna områden. Synpunkterna utgör en naturlig del av tillståndprocessen där föreslagna positioner för vindkraftverk ges en återkoppling i förhållande till potentiella konflikter. Synpunkter är därför inte synonymt med avslag utan myndigheten, likt övriga parter, strävar efter att i dialog med sökanden styra mot konfliktfria positioner och delområden.

Att andelen synpunkter är högre vid remisser gällande områden beror till stor del på att Försvarmakten i sin analys av dessa remisser måste ta höjd för att utbyggnad sker i hela området och att områdena ofta är mycket stora.

---

⁴⁰ Framgår i miljöbalken kap 6 och kap 9.

När möjlighet finns erbjuder Försvarmakten en service med att i ett tidigt skede, redan inför en tillståndsprocess, lämna en preliminär bedömning direkt till sökande. Under 2020 har den servicen erbjudits i begränsad omfattning. Detta beror på de förändrade arbetssätt som föranleddes av pandemin, samt den stora ökningen i antalet inkommande riksintresseremissor. Dessa har ökat stadigt de senaste åren och under 2020 var antalet ca 25 procent högre än 2019. Försvarmakten har prioriterat att delta i formella samråd och processer.

Ärendetyp	Antal ärenden	Totalt antal positioner/delområden	Positioner/områden FM inte haft synpunkter	Synpunkter	Andel synpunkter	Under beredning
Remisser, enskilda positioner	152	1 968	1 301	423	25%	244
Remisser, områden	70	100	43	48	53%	9
Analyserade vindkraftsremisser totalt	222	2 068	1 344	471	26%	253

Tabell 16 Utfall remissvar 2020 på vindkraftsremisser och positioner

Nationella planeringsramen för vindkraft

Försvarmakten deltar i Energimyndighetens och Naturvårdsverkets arbete med strategi för en nationell hållbar vindkraftsutbyggnad. Försvarmakten bidrar till strategin genom att förse Energimyndigheten och Naturvårdsverket med information gällande områden som kan hamna i konflikt med vindkraftsetablering, samt meddela var Försvarmakten inte ser en sådan konflikt. En förutsättning för deltagandet var inledningsvis att strategin skulle omhänderta samtliga riksintressen för totalförsvarets militära del, det vill säga både öppet redovisade riksintressen och sådana som omfattas av sekretess. Detta för att skapa ett så långt som möjligt fullständigt och förutsägbart nationellt planeringsunderlag. Omhändertagande av de riksintresseområden som omfattas av försvarssekretess rymdes dock inte inom Energimyndighetens tidplan för framtagandet av strategin. Detta innebär att strategin i nuläget enbart omhändertar öppet redovisade riksintressen för totalförsvarets militära del. Försvarmakten har tagit fram en vägledning som beskriver hur öppet redovisade riksintressen såväl som riksintressen som omfattas av sekretess kan påverkas av vindkraftsetablering, samt hur beredning av vindkraftsärenden går till inom myndigheten.

Vågkraft

Försvarmakten tar emot få remisser gällande vågkraft. Under 2020 har Försvarmakten svarat på en fördjupad översiktsplan för havet i Tjörns och Orust kommuner, där två områden pekas ut som lämpliga för testbäddar avseende våg- och strömkraft. Synpunkter på ett av de två områdena framfördes i remissvaret, med anledning av att detta är lokaliserat inom ett sjöövningsområde där fasta installationer skulle utgöra hinder för fartygens möjligheter att fritt kunna förflytta sig inom sjöövningsområdet.

Försvarmaktens regleringsbrev 2020 - uppgift 19

Försvarmakten ska i sina yttranden i våg- och vindkraftsärenden utveckla förmågan till tidig dialog och samverkan med övriga samhället. Försvarmakten ska analysera jämförbara länders och grannländers erfarenheter av fungerande samexistens mellan försvarsmakt och kraftigt utbyggd vindkraft inom samma geografiska område. Försvarmakten ska återkomma med förslag på hur det svenska systemet kan förbättras i det avseendet

RB p 19

Arbetet med uppgiften i regleringsbrevet gällande våg- och vindkraftsärenden inleddes med en dialog mellan generaldirektörerna för Försvarmakten och Energimyndigheten under våren 2020. Samarbetet försvårades inledningsvis av rådande situation med coronapandemin, men har under året inneburit ett kontinuerligt kunskapsutbyte mellan myndigheterna gällande vindkraft. Energimyndigheten har bl.a. bidragit med information kring vad som är efterfrågat från vindkraftsbranschen, det statliga perspektivet avseende en vindkraftsutbyggnad, inom vilka geografiska områden en vindkraftsutbyggnad är prioriterat. Deltagandet i Energimyndighetens och Naturvårdsverkets arbete med att ta fram en strategi för hållbar vindkraftsutbyggnad har även bidragit till arbetet. Vidare har dialog med de av regeringen utsedda vindkraftssamordnarna genomförts tillsammans med Energi-myndigheten. Lösandet av uppgiften är pågående, men sammanfattningsvis har Försvarmakten genom sam-verkan med Energimyndigheten mottagit information som möjliggör prioriteringar och åtgärder i arbetet med vindkraft. Försvarmakten kommer utifrån detta bedöma vilka förändringar och åtgärder som är möjliga att vidta.

Uppgiften att genomföra en analys av jämförbara länders och grannländers erfarenhet av fungerande samexistens mellan försvarsmakt och kraftigt utbyggd vindkraft och komma med förslag hur det svenska systemet kan utvecklas; är både omfattande och komplex. Försvarsmakten har tillsammans med Energimyndigheten fört dialog med Totalförsvarets Forskningsinstitut (FOI) i frågan. Avsikten är att FOI, med stöd av Försvarsmakten och Energimyndigheten, tar fram en studie under 2021 som möjliggör svar på frågeställningen.

Avgiftsfinansierad verksamhet

Avgiftsintäkter utöver 4 § avgiftsförordningen som redovisas mot anslag

Enligt regleringsbrevet för år 2020 får Försvarsmakten, utöver vad som anges i 4 § avgiftsförordningen, även disponera inkomster från ett antal uppdragsverksamheter.

Uppdragsverksamheter (Tkr)	2020		2019	2018	Not
	Intäkter	Beräknad budget	Intäkter	Intäkter	
Försvarslogistik och verkstadsverksamhet	329 052	439 000	302 530	333 080	
Övning och utbildning	622 315	403 000	496 769	512 182	1
Transportverksamhet	14 525	8 400	14 292	21 504	
Statsflyget	3 008	10 000	7 486	5 202	
Rumsuthyrning i Försvarsmaktens anläggningar	6 480	1 500	7 671	1 235	
Stöd till civil verksamhet	76 623	1 500	-385	834	2
Övrig uppdragsverksamhet	1 325	15 000	11 120	14 887	
Summa	1 053 328	878 400	839 483	888 924	

Tabell 17 Avgiftsintäkter utöver 4 § avgiftsförordningen som redovisas mot anslag 2018-2020

1. Försvarsmakten har under 2020 genomfört ytterligare utbildningar för elever från Ungern och Tjeckien, samt erhållit nytt utbildningsuppdrag för elever från Brasilien. Härutöver har försäljning genomförts av flygförarutrustning till industrin.
2. Intäkterna har ökat då Försvarsmakten bistått regionerna med transporter och fältsjukhus med anledning av att coronapandemin.

Finansiell redovisning

Sammanställning över väsentliga uppgifter (tkr)

Belopp (tkr)	2020	2019	2018	2017	2016	Not
Låneram Riksgäldskontoret						
Beviljad låneram	2 650 000	2 698 300	2 500 000	2 975 000	3 000 000	
Utnyttjad låneram vid årets slut	2 290 920	2 180 269	1 997 844	2 045 265	2 326 506	
Kontokrediter hos Riksgäldskontoret						
Räntekontokredit	1 200 000	1 200 000	1 200 000	1 200 000	1 500 000	
Övriga kreditramar	1 000 000	2 000 000	0	0	0	
Maximalt utnyttjade kontokrediter	0	0	0	0	0	
Räntekonto						
Räntekostnader	377	15 497	23 445	22 699	32 817	1
Ränteintäkter	9	72	190	9	0	
Avgiftsintäkter och andra ersättningar						
Avgiftsintäkter uppdragsverksamhet, beräknat belopp i regleringsbrev	878 400	852 000	736 000	0	0	
Avgiftsbelagd uppdragsverksamhet	1 053 328	839 483	888 925	914 179	863 060	
Övriga avgiftsintäkter	325 415	419 675	488 299	473 501	1 061 018	2
Anslagskredit						
Beviljad anslagskredit	1 371 700	1 221 397	1 579 832	1 348 854	2 083 334	3
Utnyttjad anslagskredit	13 594	464 774	25 929	554 292	837 456	4
Anslagssparande						
Summa utgående anslagssparande	1 070 193	290 216	300 122	140 873	100 671	5
Bemyndiganden						
Summa tilldelade bemyndiganden	21 500 000	20 300 000	95 100 000	93 000 000	93 900 000	6
Totalt gjorda åtaganden	12 356 684	12 169 224	89 265 967	85 988 389	83 690 788	7
Anställda						
Antalet årsarbetskrafter	22 170	21 333	18 821	18 828	18 935	
Medelantalet anställda	23 674	23 022	20 562	20 435	20 529	
Driftkostnad per årsarbetskraft	1 965	1 864	2 125	2 009	1 990	
Driftkostnad	43 558 001	39 769 554	39 990 550	37 826 624	37 686 667	
Kapitalförändring						
Årets kapitalförändring	-7 548 422	-6 654 767	-7 928 276	-7 570 185	-8 182 219	
Balanserad kapitalförändring	-437 392	-22 345	-1 051	0	0	8

1. Räntesatsen för ränte- och avistakonton hos Riksgälden har varit negativ från början av 2015 men från och med den 8 januari 2020 är räntan 0 procent.
2. I övriga intäkter ingår avgifter som myndigheten tagit ut med stöd av 4 § avgiftsförordningen (1992:191) med 308 910 tkr.
3. Beviljad anslagskredit avser anslagen 1:1, 1:2, 1:3 och 1:4. Fördelningen framgår av "Anslagsredovisning – Finansiella villkor".
4. Utnyttjad anslagskredit avser anslaget 1:4. Fördelningen framgår av "Anslagsredovisning – Finansiella villkor".
5. Utgående anslagssparande avser anslagen 1:1, 1:2, 1:3 och UD-anslag 1:2 ap. 1. Fördelningen framgår av "Anslagsredovisning - - Finansiella villkor".
6. Summa tilldelade bemyndiganden avser beställningsbemyndiganden för anslagen 1:1 och 1:3. Fördelningen framgår av "Anslagsredovisning - Redovisning av beställningsbemyndigande".
7. Totalt gjorda åtaganden avser beställningsbemyndiganden för anslagen 1:1 och 1:3. Fördelningen framgår av "Anslagsredovisning - Redovisning av beställningsbemyndigande".
8. Balanserad kapitalförändring består av försäkringsteknisk omvärdering av pensionsavsättning innevarande år och från och med 2019 även av avsättningar för miljöåtgärder från föregående år.

Resultaträkning

Belopp (tkr)	2020	2019	Not
Verksamhetens intäkter			
Intäkter av anslag	40 898 850	39 788 843	1
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	1 378 743	1 259 158	2
Intäkter av bidrag	68 389	10 113	3
Finansiella intäkter	23 820	21 719	4
Summa Verksamhetens intäkter	42 369 802	41 079 833	
Verksamhetens kostnader			
Kostnader för personal	-16 895 471	-16 292 394	5
Kostnader för lokaler	-2 787 783	-2 529 723	6
Övriga driftkostnader	-23 874 747	-20 947 438	7
Finansiella kostnader	-13 903	-34 458	8
Avskrivningar och nedskrivningar	-6 346 320	-7 930 587	9
Summa Verksamhetens kostnader	-49 918 225	-47 734 600	
Verksamhetsutfall	-7 548 422	-6 654 767	
Uppbördsverksamhet			
Intäkter av avgifter m.m. som inte disponeras	39 955	119 437	10
Medel som tillförts statens budget från uppbördsverksamhet	-39 955	-119 437	
Saldo	0	0	
Transfereringar			
Medel som erhållits från statsbudgeten för finansiering av bidrag	82 771	84 385	
Lämnade bidrag	-82 771	-84 385	11
Saldo	0	0	
Årets kapitalförändring	-7 548 422	-6 654 767	12

Balansräkning

Tillgångar (tkr)	Utgående balans 2020-12-31	Utgående balans 2019-12-31	Not
Immateriella anläggningstillgångar			
Balanserade utgifter för utveckling	4 422	102 177	13
Summa Immateriella anläggningstillgångar	4 422	102 177	
Materiella anläggningstillgångar			
Förbättringsutgifter på annans fastighet	414 690	355 718	14
Maskiner, inventarier, installationer m.m.	1 872 150	1 765 971	14
Pågående nyanläggningar	236 346	131 698	14
Beredskapstillgångar	77 196 682	75 720 960	15
Summa Materiella anläggningstillgångar	79 719 868	77 974 348	
Varulager m.m.			
Varulager och förråd	476 687	510 995	16
Summa Varulager m.m.	476 687	510 995	
Kortfristiga fordringar			
Kundfordringar	225 049	63 296	
Fordringar hos andra myndigheter	810 976	866 745	17
Övriga kortfristiga fordringar	10 756	11 961	18
Summa Kortfristiga fordringar	1 046 781	942 002	
Periodavgränsningsposter			
Förutbetalda kostnader	520 835	480 674	19
Upplupna bidragsintäkter	4 924	215	20
Övriga upplupna intäkter	94 481	147 614	21
Summa Periodavgränsningsposter	620 240	628 503	
Avräkning med statsverket			
Avräkning med statsverket	-995 071	256 844	22
Summa Avräkning med statsverket	-995 071	256 844	
Kassa och bank			
Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret	7 444 326	8 199 354	23
Kassa och bank	116 505	46 103	
Summa Kassa och bank	7 560 831	8 245 457	
Summa Tillgångar	88 433 758	88 660 325	

Balansräkning (forts)

Kapital och Skulder (tkr)	2020-12-31	2019-12-31	Not
Myndighetskapital			24
Statskapital	84 536 127	81 975 142	25
Balanserad kapitalförändring	-437 392	-22 345	24
Kapitalförändring enligt resultaträkningen	-7 548 422	-6 654 767	12
Summa Myndighetskapital	76 550 313	75 298 030	
Avsättningar			
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	271 787	228 411	26
Avsättningar för avhjälpande av miljöskador	742 092	552 842	27
Övriga avsättningar	567 337	450 217	28
Summa Avsättningar	1 581 216	1 231 469	
Skulder m.m.			
Lån i Riksgäldskontoret	2 290 920	2 180 269	29
Kortfristiga skulder till andra myndigheter	2 513 339	3 430 652	30
Leverantörsskulder	1 637 075	3 150 964	
Övriga kortfristiga skulder	250 898	253 161	31
Summa Skulder m.m.	6 692 232	9 015 046	
Periodavgränsningsposter			
Upplupna kostnader	3 609 564	3 112 679	32
Oförbrukade bidrag	0	1 800	33
Övriga förutbetalda intäkter	433	1 301	34
Summa Periodavgränsningsposter	3 609 997	3 115 780	
Summa Kapital och Skulder	88 433 758	88 660 325	

Ansvarsförbindelser

Ansvarsförbindelser för avhjälpande av miljöskador	6 Mdkr	2 - 6 Mdkr	35

Anslagsredovisning

Redovisning mot anslag (tkr)

Anslag	Not	Ingående överföringsbelopp	Årets tilldelning enligt regleringsbrev	Omdisponerade anslagsbelopp	Utnyttjad del av medgivet överskridande	Indragning	Totalt disponibelt belopp	Utgifter	Inkomster	Utgående överföringsbelopp	
Anslag inom utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap											
1:1.1	Förbandsverksamhet och beredskap	36	-404 956	30 137 044	239 000	0	0	29 971 088	-30 823 167	1 417 525	565 445
1:1.2	Statlig ålderspensionsavgift	36	10	105 469	0	0	0	105 479	-105 469	0	10
1:1.3	Vidmakthållande av materiel och anläggningar	36	63 654	7 694 047	-290 000	0	0	7 467 701	-7 281 164	33 451	219 989
1:1.4	Militära underrättelse- och säkerhetstjänsten	36	-1 509	1 035 897	51 000	0	0	1 085 388	-1 053 358	0	32 030
1:2.1	Försvarsmaktens väpnade insatser internationellt samt Athena	36	203 589	1 118 488	13 816	0	-182 528	1 153 365	-954 879	2 014	200 500
1:2.2	Försvarsmaktens övriga insatser internationellt	36	13 816	62 000	-13 816	0	0	62 000	-51 447	9	10 561
1:3.2	Anskaffning av materiel och anläggningar	36	-58 309	2 912 141	0	0	0	2 853 832	-2 841 757	17 839	29 914
1:4.1	Forskning och teknikutveckling	36	4 850	716 905	0	0	-4 850	716 905	-730 499	0	-13 594
Anslag inom Utgiftsområde 5 Internationell samverkan											
1:2.1	Freds- och säkerhetsfrämjande verksamhet	36	4 297	66 591	-11 300	0	-2 577	57 012	-45 383	114	11 743
S:a			-174 558	43 848 582	-11 300	0	-189 955	43 472 770	-43 887 123	1 470 953	1 056 599

Redovisning mot inkomstittel (tkr)

Inkomstittel	Beräknat belopp	Inkomster
4525 Återbetalning av lån för svenska FN-styrkor	-	39 955

Redovisning av beställningsbemyndigande (tkr)

Anslag	Tilldelat bemyndigande	Ingående åtaganden	Utestående åtaganden	Utestående åtagandenas fördelning per år				
		2020	2020	2021	2022	2023	2024 -	
1:1.3	Vidmakthållande av materiel och anläggningar	18 500 000	11 012 442	11 584 733	6 309 580	3 370 446	1 174 699	730 008
1:3.2	Anskaffning av materiel och anläggningar	3 000 000	1 156 782	921 951	507 263	356 299	58 275	114

Fördelningen avser utestående åtaganden uppdelade på de år när infrianden (redovisning mot anslag) beräknas ske. Beräkningen är gjord med hänsyn tagen till de prognoser för leveranser (infrianden) som respektive leverantör lämnar till Försvarsmakten. Behov kvarstår av att fastställa ram för beställningsbemyndigande enligt ny finansiell styrmodell.

Finansiella villkor (tkr)

Anslag		Anslagskredit	Anslagsbehållning som disponeras 2020	Indrag av anslagsbelopp	Utnyttjad anslagskredit	Överdrag	Anslagssparande
Anslag inom utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap							
1:1.1	Förbandsverksamhet och beredskap	911 281	3%	0	0	0	565 445
1:1.2	Statlig ålderspensionsavgift	3 164	3%	0	0	0	10
1:1.3	Vidmakthållande av materiel och anläggningar	222 121	3%	0	0	0	219 989
1:1.4	Militära underrättelse- och säkerhetstjänsten	32 606	3%	0	0	0	32 030
1:2.1	Försvarsmaktens väpnade insatser internationellt samt Athena	33 539	34 877	-182 528	0	0	200 500
1:2.2	Försvarsmaktens övriga insatser internationellt	1 875	3%	0	0	0	10 561
1:3.2	Anskaffning av materiel och anläggningar	145 607	3%	0	0	0	29 914
1:4.1	Forskning och teknik-utveckling	21 507	Inget	-4 850	-13 594	0	0
Summa utgiftsområde 6		1 371 700		-187 378	-13 594	0	1 058 450
Anslag inom Utgiftsområde 5 Internationell samverkan							
1:2.1	Freds- och säkerhetsfrämjande verksamhet	1 997	3%	-2 577	0	0	11 743

Redovisning av utfall mot villkor i regleringsbrev och regeringsbeslut för 2020

Nr	Villkor för anslag	Utfall (tkr)
Anslag inom utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap		
	1:1 ap.1 Förbandsverksamhet och beredskap	
5	Högst 2 500 000 kronor får användas till stöd för utländskt deltagande vid PFF-aktiviteter samt aktiviteter i andan av PFF och motsvarande i Sverige och utlandet.	0
6	Högst 116 000 000 kronor får användas för uppdragssättning till de frivilliga försvarsorganisationerna för deras utbildningsverksamhet, inklusive ungdomsverksamhet.	90 386
7	Högst 51 500 000 kronor får användas till organisationsstöd enligt 5§ förordning (1994:524) om frivillig försvarsverksamhet. Av dessa medel får högst 1 700 000 kronor användas för bidrag till Försvarets civila idrottsförbund och till vissa militära tidskrifter.	49 716 1 700
8	Högst 30 000 000 kronor får användas till statsbidrag till frivilliga veteran- och anhängarorganisationer för verksamhet som stödjer Försvarsmaktens personal före, under och efter tjänstgöring i internationella militära insatser samt anhöriga till sådan personal. Lämnade bidrag fördelas på Sveriges militära kamratförening 401 tkr, Individzonen 6 064 tkr, Sveriges Veteranförbund Fredsbaskrarna 6 652 tkr, Svenska Soldathemsförbundet 7 453 tkr samt Idrottsförbundet för sårade/skadade veteraner 1 420 tkr - totalt 21 990 tkr.	21 990
9	Försvarsinspektören för hälsa och miljö ska tilldelas högst 24 000 000 kronor. Av dessa medel ska högst 2 000 000 kronor användas för dess kontroll och tillsynsverksamhet exklusive lönekostnader. ¹⁾	21 427 842
10	Högst 500 000 kronor ska utbetalas till Geneva Center for Security Policy (GCSP).	500
11	Försvarsmakten får använda högst 83 073 300 kronor som abonnemangsavgift för det gemensamma radiokommunikationssystemet Rakel. Beloppet ska betalas efter fakturering från Myndigheten för samhällsskydd och beredskap.	83 073
12	Högst 5 000 000 kronor får användas för förtroende- och säkerhetsskapande verksamhet i enlighet med bilaga 3.	932
15	Högst 2 000 000 kronor får användas till projekt om samverkan och organisation inom totalförsvaret i Gotlands län.	1 008
Fö2019/00945/SI	Försvarsmakten bemyndigas att med behörig myndighet i Ukraina förhandla och ingå överenskommelser om en årsplan för det försvarsrelaterade samarbetet 2020. Kostnaden för de i årsplanen upptagna bilaterala aktiviteterna får uppgå till högst 2 500 000 kronor.	341
Fö2019/00945/SI	Försvarsmakten bemyndigas att med behörig myndighet i Georgien förhandla och ingå överenskommelser om en årsplan för det försvarsrelaterade samarbetet 2020. Kostnaden för de i årsplanen upptagna bilaterala aktiviteterna får uppgå till högst 1 000 000 kronor.	44
	1:2 ap.1 Försvarsmaktens väpnade insatser internationellt samt Athena	
1	För respektive insats får Försvarsmakten använda högst följande belopp per insats (beloppen avser särutgifter): RSM Minusma Återställningskostnader Minusma Förberedelser TAKUBA OIR ATHENA (inkl. Sveriges nationella kostnader samt Sveriges del av gemensamma kostnader) Uppföljning personal i internationella insatser	(tkr) 60 000 700 000 50 000 70 000 126 000 40 000 20 000 44 890 698 562 13 600 69 508 87 947 34 149 4 377
	1:2 ap.2 Försvarsmaktens övriga insatser internationellt	
Fö2019/01170/MFI	Uppdrag till Försvarsmakten om fortsatt deltagande i EU:s utbildningsinsats i Mali till stöd för Malis försvarsmakt. Försvarsmaktens kostnader för placeringen får för 2020 uppgå till högst 8 500 000 kronor.	7 669
Fö2019/01168/MFI	Uppdrag till Försvarsmakten om fortsatt deltagande i EU:s utbildningsinsats i Somalia till stöd för den nationella somaliska armén. Försvarsmaktens kostnader för placeringen får för 2020 uppgå till högst 12 500 000 kronor.	12 489

Nr	Villkor för anslag	Utfall (tkr)
Fö2019/01169/MFI	Uppdrag till Försvarsmakten om fortsatt deltagande i EU:s utbildningsinsats i Centralafrikanska republiken till stöd för reformen av den nationella försvars- och säkerhetssektorn. Försvarsmakten kostnader för placeringen får för 2020 uppgå till högst 11 500 000 kronor.	9 374
Fö2019/00060/MFI	Uppdrag till Försvarsmakten att delta i den NATOs kapacitetshöjande insats i Irak. Högst 3 000 000 kronor får användas för uppdraget.	164
Fö2019/00154/MFI	Uppdrag till Försvarsmakten att fortsatt placera officerare vid högkvarteret för EU:s insats EUNAVFOR Somalia/Op. Atalanta. Försvarsmaktens kostnader för placeringen får för 2020 uppgå till högst 4 000 000 kronor.	2 457
Fö2019/01015/MFI	Uppdrag till Försvarsmakten om att fortsatt placera officerare vid EU:s operativa högkvarter i Rom, Italien. Försvarsmaktens kostnader för placeringen får för 2020 uppgå till högst 2 000 000 kronor.	716
Fö2020/01182	Uppdrag till Försvarsmakten att lämna stöd till Förenta Nationerna under 2020. Högst 450 000 kronor får användas för uppdraget.	450
Fö2019/01069/MFI	Uppdrag till Försvarsmakten om fortsatt stöd till Kosovos säkerhetsstruktur. Den totala kostnaden får uppgå till högst 4 000 000 kronor under 2020.	3 824
Fö2019/00945/SI	Uppdrag till Försvarsmakten att lämna stöd till säkerhetssektorreformprojekt i Moldavien 2020. Högst 400 000 kronor får användas för uppdraget. ²⁾	475
Fö2019/00945/SI	Uppdrag till Försvarsmakten att lämna stöd till säkerhetssektorreformprojekt i Georgien 2019. Högst 1 000 000 kronor får användas för uppdraget.	860
Fö2019/00945/SI	Uppdrag till Försvarsmakten att lämna stöd till säkerhetssektorreformprojekt i Ukraina under 2020. Högst 3 000 000 kronor får användas för uppdraget.	2 895
FÖ2020/01118	Uppdrag till Försvarsmakten att bidra till NATOs fond för kapacitetsuppbyggnad av den afghanska armén. Försvarsmakten får använda högst 7 000 000 kronor för bidrag till den nämnda fonden.	7 000
Fö2019/01171/MFI	Uppdrag till Försvarsmakten att stödja den östafrikanska fredsstyrkan 2020. Försvarsmaktens kostnader för verksamheten ska rymmas inom en ekonomisk ram om 150 000 kronor.	0
1:4 ap.1 Forskning och teknikutveckling		
2	Högst 15 000 000 kronor får användas för flygteknisk forskning inom NFFP i enlighet med de beslut som fattas inom programmet.	15 000
Anslag inom Utgiftsområde 5 Internationell samverkan		
	1:2 ap.1 Freds- och säkerhetsfrämjande verksamhet Försvarsmakten disponerar 55 291 000 kr.	
	Personalbidrag Enligt regleringsbrevet får 62 400 000 kronor användas för personalbidrag inom ramen för EU-delegationer samt EU:s, FN:s och andra organisationers insatser enligt specifikation. Tilldelade anslagsmedel för ändamålet uppgår enligt regleringsbrevet till 52 091 000 kronor.	44 355
	Insatsnära verksamhet	
	Av medlen får högst 2 500 000 kronor användas för annan insatsnära verksamhet i form av t.ex. insatsförberedande utbildning.	826
	Av medlen får 700 000 kronor användas i syfte att förstärka kunskaperna i franska språket hos utvald personal som avses för tjänstgöring i internationella krishanteringsinsatser där sådana kunskaper är nödvändiga.	45

1. På grund av coronapandemin har inspektioner genomförts på distans i stället för att göra besök på verksamhetsplatserna. Detta gör verksamheten mindre kostsam.
2. Försvarsmakten har hemställt om ökad ram hos Försvarsdepartementet.

Finansieringsanalys

Belopp (tkr)	2020		2019		Not
DRIFT					
Kostnader		-43 217 993		-39 149 017	37
Finansiering av drift:					
Intäkter av anslag	40 898 850		39 788 843		
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	1 378 743		1 259 158		-
Intäkter av bidrag	68 389		10 113		
Övriga intäkter	23 820		21 719		
Summa medel som tillförts för finansiering av drift		42 369 802		41 079 833	
Minskning (+) av lager		34 308		-36 086	
Minskning (+) av beredskapsvaror i lager		1 562 080		-1 036 669	
Ökning (-) av kortfristiga fordringar		-96 517		588 690	38
Ökning (-) av kortfristiga skulder		-1 896 083		1 838 145	39
Kassaflöde till drift		-1 244 402		3 284 897	
INVESTERINGAR					
Investeringar i materiella tillgångar	-2 164 458		-1 934 505		
Investeringar i immateriella tillgångar	0		-5 173		
Summa investeringsutgifter		-2 164 458		-1 939 678	
Finansiering av investeringar:					
Lån från Riksgäldskontoret	718 065		829 612		
- amorteringar	-607 415		-647 186		
Ökning/minskning av statskapital med medel som erhållits från/tillförts statens budget	1 404 833		1 210 998		
Summa medel som tillförts för finansiering av investeringar		1 515 483		1 393 424	
Förändring av kortfristiga fordringar och skulder		-43 164		-1 814 036	
Kassaflöde till investeringar		-692 139		-2 360 291	
UPPBÖRDSVERKSAMHET					
Intäkter av avgifter m.m. som inte disponeras	39 955		119 437		
Inbetalningar i uppbördsverksamhet		39 955		119 437	
Medel som tillförts statens budget från uppbördsverksamhet		-39 955		-119 437	
Kassaflöde uppbördsverksamhet		0		0	
TRANSFERERINGSVERKSAMHET					
Lämnade bidrag	-82 771		-84 385		
Utbetalningar i transfereringsverksamhet		-82 771		-84 385	
Finansiering av transfereringsverksamhet:					
Medel som erhållits från statens budget för finansiering av bidrag	82 771		84 385		
Summa medel som tillförts för finansiering av transfereringsverksamhet		82 771		84 385	
Kassaflöde transfereringsverksamhet		0		0	
Förändring av likvida medel		-1 936 541		924 606	
SPECIFIKATION AV FÖRÄNDRING AV LIKVIDA MEDEL					
Likvida medel vid årets början		8 502 301		7 577 695	
Ökning (+) av kassa och bank	70 402		22 041		
Minskning (-) av tillgodohavande RGK	-755 029		486 787		
Minskning (-) av avräkning med statsverket	-1 251 914		415 778		
Summa förändring av likvida medel		-1 936 541		924 606	
Likvida medel vid årets slut		6 565 760		8 502 301	

Tilläggsupplysningar och noter

Alla belopp redovisas i tusentals kronor (tkr) om inget annat anges. Till följd av detta kan summeringsdifferenser förekomma vid manuella summeringar.

Redovisnings- och värderingsprinciper

Allmänt

Myndighetens bokföring följer god redovisningssed och förordningen (2000:606) om myndigheters bokföring samt Ekonomistyrningsverket (ESV):s föreskrifter och allmänna råd till denna förordning. Årsredovisningen är upprättad i enlighet med förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag samt ESV:s föreskrifter och allmänna råd till denna förordning.

I enlighet med ESV:s föreskrifter till 10 § FBF (Förordning om myndigheters bokföring) tillämpar myndigheten brytdagen den 5 januari. Brytdagen föregående år var den 3 januari. Som periodavgränsningspost bokförs huvudsakligen belopp överstigande 100 tkr.

Ändrade redovisningsprinciper

Under 2020 har Försvarsmakten övergått till att huvudsakligen beräkna lagervärdet efter principen med genomsnittligt anskaffningsvärde. Med anledning av att enstaka lager har låg omsättning kan särskilda bedömningar göras där anskaffningsvärdet väsentligt skiljer sig åt mellan olika artiklar. Vid sådana tillfällen kan metoden med först- in först ut (FIFU) komma att tillämpas för att ge ett mer rättvisande värde.

Värdering av anläggningstillgångar

Komponentredovisning

Försvarsmakten tillämpar reglerna för komponentredovisning på de tillgångar som levereras fr.o.m. 2016 och där även den större delen av tillgången kommer att uppföras och färdigställas från 2016 och framåt.

Redovisningsprincipen kommer successivt införas genom att den tillämpas vid utbyte av komponenter på befintliga tillgångar som fanns den 31 december 2015. Försvarsmakten gör en bedömning i samband med anskaffningen om en anläggningstillgång ska delas upp i komponenter om anläggningstillgångens totala anskaffningsvärde överstiger 100 mnkr, komponentens värde är mer än tio procent av huvudanläggningens totala anskaffningsvärde samt nyttjandeperioden är mindre än 50 procent gentemot huvudanläggningen. För att en tillgång ska vara föremål för uppdelning i komponenter ska samtliga dessa tre kriterier vara uppfyllda.

Under 2020 har Försvarsmakten inte redovisat några objekt som komponenter till huvudanläggningar då bedömningen är att det inte funnits några objekt som uppfyllt dessa tre kriterier. En viss komponentredovisning sker genom att anskaffningar görs inom olika beställningar och av olika typer av materiel. Exempelvis anskaffas radiomateriel med avskrivningstid tio år till fordon med avskrivningstid på 15 år.

Immateriella anläggningstillgångar

Immateriella anläggningstillgångar består av programvaror, licenser för datorprogram och utveckling som är av väsentligt värde för verksamheten under kommande år. Programvaror och licenser aktiveras i de fall anskaffningsutgiften överstiger 25 tkr. Utveckling aktiveras om de sammanlagda utgifterna överstiger 1 000 tkr.

Materiella anläggningstillgångar

Alla anskaffningar (undantaget beredskapstillgångar) med en ekonomisk livslängd om minst tre år och ett anskaffningsvärde av minst 25 tkr redovisas som anläggningstillgång.

Beredskapstillgångar

Förnödenheter för krigsändamål och beredskap, som har anskaffats för att klara landets behov vid kris och krig, definieras som beredskapstillgångar. Beredskapstillgångarna indelas i beredskapsinventarier och beredskapsvaror. För beredskapsinventarier är gränsen för aktivering 250 tkr.

Beredskapsvaror i lager värderas enligt principer för lagerredovisning. Försvarsmakten tillämpar anskaffningsvärdet enligt principen genomsnittligt anskaffningsvärde.

Försvarsmakten bedriver löpande ett kvalitetsarbete i syfte att redovisa ett korrekt lagervärde. Detta kan föranleda en årlig omvärdering av lagret.

Avskrivningstider

Avskrivningar enligt plan beräknas linjärt på tillgångarnas ursprungliga anskaffningsvärde med avskrivningstider som fastställs efter bedömning av tillgångarnas ekonomiska livslängd.

Verksamhetstillgångar

3 år	Licenser till datorprogram
3-5 år	Egenutvecklade IT-system
3 år	Persondator med kringutrustning
5 år	Lätta transportmedel, kommunikationsmedel, minidator, kontorsapparater, djur och övrigt
10 år	Verkstads- och tillverkningsutrustning, telefonväxlar, utbildningsanläggningar, simulatorer, tävlingsvapen, viss köksutrustning, tyngre transportmedel, förbättring på annans fastighet, datornät, stordatorer, möbler och inredning
15 år	Båtar

Beredskapstillgångar

3 år/5 år/10 år	Övriga beredskapsinventarier
10 år	Modifiering av materiel
15 år/25 år	Stridsfordon, fartyg, flygplan och helikoptrar (individredovisade materielsystem)

Avskrivningstiden kan i förekommande fall variera inom en anläggningsklass beroende på att individuella bedömningar gjorts i samråd med sakkunniga.

Varulager

Varulager har värderats till genomsnittligt anskaffningsvärde. Efter prövning har det inte framkommit något behov av att genomföra alternativ metod (FIFU) då genomsnittsvärdet har bedömts vara rättvisande.

Fordringar

Fordringar värderas till det belopp som bedöms komma att inflyta.

Tillgångar och skulder i utländsk valuta

Tillgångar och skulder i utländsk valuta redovisas i bokslutet omräknade till balansdagskurs.

Valutakursdifferenser redovisas som finansiella intäkter respektive kostnader.

Avsättningar

Avsättningar för pensioner

Försvarsmakten omfattas som statlig myndighet av det statliga tjänstepensionsavtalet PA 16 vilket gäller från och med 1 januari 2016. Avtalet reglerar tjänstepension, sjukpension och efterlevandepension.

Tjänstepensionen består av en premiebestämd ålderspension och en förmånsbestämd ålderspension.

Premiebestämd pension innebär att en viss procent av den anställdas lön betalas in som premier.

Förmånsbestämd pension innebär att den anställda är garanterad en viss procent av lönen i tjänstepension.

Avtalet är indelat i två avdelningar. Generellt tillhör de anställda som är födda 1988 eller senare avdelning ett och de anställda som är födda före 1988 tillhör avdelning två. Avdelning ett är till skillnad från avdelning två helt premiebestämd.

Försvarsmakten betalar enligt pensionsavtalet PA 16, 3 kap 2§ andra stycket gällande tjänstekategorin yrkesofficerare, vilka har möjlighet att gå i ålderspension vid 61 års ålder, dessutom en engångsavgift om 6,9 procent av lönen eller pensionsunderlaget för kalenderåret före det år individen uppnår pensionsåldern.

Kollektivavtalet Avtal om avsättning till Kåpan Extra för yrkesofficerare vid Försvarsmakten (HKV 16 115:60302) stadgar därtill erläggandet av en kompensatorisk extra tjänstepensionspremie för de tjänstgörande

yrkesofficerare som per 2008-01-01 var födda 1959 eller senare, och därför omfattades av reglerna om höjd pensionsålder, från 60 till 61 år.

Gällande tjänstekategorin flygförare, vilka har möjlighet att gå i ålderspension vid 55 års ålder, erläggs vid nyttjande av denna tjänsteförmån även en kompensatorisk engångspremie för att individens ålderspension ska vara fullt finansierad från 60/61 års ålder.

Sedan 2018 tillämpar Försvarmakten arbetsgivarverktyget "Enskild överenskommelse YO" (FM2019-14207:2) vilket innebär att av arbetsgivaren identifierade yrkesofficerare med nyckelkompetens som väljer att kvarstå i anställning efter uppnådd pensionsålder vid 61 år (55 år för flygförare) får ytterligare tjänstepensionsavsättning om 30% av grundlönen, placerad inom valbar del enligt pensionsavtalet PA 16. Beslut fattas av arbetsgivaren och gäller i normalfallet för en tid om två år, med möjlighet till förlängning.

Avsättningar för pensionsförpliktelser gällande delpensioner och flygförarpension före 61 års ålder skuldförs och redovisas till det försäkringstekniska värdet av pensionsåtagandena i enlighet med vad SPV fastställt och på årsbasis tillkännagivit. 2020 använde SPV ett ränteantagande på -0,4 procent (-0,7 procent för 2019) som diskonteringsränta för beräkningen.

Från och med årsredovisningen 2018 ska, enligt ESV:s föreskrifter och allmänna råd till förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag, effekten av försäkringstekniska omvärderingar av avsättningar för pensionsförpliktelser för egna anställda, som avser förmåner efter avslutad anställning, redovisas direkt mot myndighetskapital och inte såsom tidigare via resultaträkningen. För 2020 uppgick beloppet till -5 808 tkr (-366 tkr) inklusive särskild löneskatt på pensionskostnader (SLP).

Avsättningar för miljöåtgärder

Försvarmakten redovisar avsättningar för sanering av förorenade områden utifrån det register som finns över förorenade områden i den takt tillförlitliga kostnadsbedömningar görs för objekten. Försvarmakten redovisar också avsättningar för de tvister som uppstår med tredje man rörande föroreningar som har eller kan ha orsakats av Försvarmaktens verksamhet. Principen för bokföring är att avsättning sker då tvisten bedöms rendera i en förlikning eller en lagakraft vunnen dom och när en preliminär bedömning kan göras av belopp och tidpunkt. Vid de fall beloppen inte är möjliga att uppskatta har försiktighetsprincipen tillämpats och hela skadeståndsanspråket bokförts.

Vid avsättning för miljöåtgärder avräknas inte anslaget. Anslagsavräkning sker först när åtgärderna genomförs enligt modell som införts för staten från och med 2018.

Undantag från ekonomiadministrativa regelverket

Enligt regleringsbrevet för 2020 gäller följande undantag från ekonomiadministrativa regelverket:

1. Försvarmakten undantas från 12 § anslagsförordningen (2011:223) enligt nedan.

a) Försvarmakten får, vad avser förstagångsanskäffning (dvs. första lageruppbyggnad) för ny materiel, anskaffa ammunition, reservdelar m.m. under anslaget 1:3 ap.2 *Anskaffning av materiel och anläggningar*.

Försvarmakten får under anslaget 1:1 ap.3 *Vidmakthållande av materiel och anläggningar* återanskaffa ammunition och reservdelar m.m. Efter hand som förbrukning av förnödenheter sker i förbandsverksamheten ska kostnaden för detta föras mot anslaget 1:1 ap.1 *Förbandsverksamhet och beredskap* och motsvarande belopp föras som intäkt mot anslaget 1:3 ap.2 *Anskaffning av materiel och anläggningar* eller anslaget 1:1 ap.3 *Vidmakthållande av materiel och anläggningar*. Denna princip får även tillämpas vad gäller förnödenheter, inklusive drivmedel, anskaffade före 1 januari 2008.

b) När Försvarmakten förbrukar ammunition m.m. vid insatser internationellt ska kostnaden för detta föras mot anslaget 1:2 *Försvarmaktens insatser internationellt* och motsvarande belopp föras som intäkt mot anslagen 1:1 ap.1 *Förbandsverksamhet och beredskap* eller 1:1 ap.3 *Vidmakthållande av materiel och anläggningar*.

2. Försvarmakten behöver inte finansiera investeringar i anläggningstillgångar som används eller kommer att användas i samband med internationella insatser med lån i Riksgäldskontoret enligt 2 kap. 1 § kapitalförsörjningsförordningen (2011:210).

Ledande befattningshavare i Försvarmakten

Lön och andra ersättningar har av Försvarmakten utbetalats till ledande befattningshavare under 2020 enligt nedanstående tabell. I tabellen redovisas även uppdrag som styrelse- eller rådsledamot i andra statliga myndigheter samt uppdrag som styrelseledamot i aktiebolag och stiftelser.

Titel	Namn	Lön och andra ersättningar (kr)	Förmåner (kr)	Uppdrag som styrelse- eller rådsledamot i andra statliga myndigheter samt uppdrag som styrelseledamot i aktiebolag
Överbefälhavare	Micael Bydén	2 012 032	11 907	Ledamot i styrelsen för Arbetsgivarverket
Generaldirektör ¹⁾	Peter Sandwall	1 121 383	0	Ledamot i insynsråden för Ekonomistyrningsverket och Totalförsvarets rekryteringsmyndighet Ledamot i Statskontorets råd
Chef för ledningsstaben	Jonas Haggren	1 246 793	5 250	Ledamot i insynsrådet för Myndigheten för samhällsskydd och beredskap Ledamot i styrelserna för Teracom AB och Teracom Group AB
Produktionschef	Johan Svensson	1 249 543	0	Suppleant i styrelsen för Gitarrzombien AB
Insatschef ²⁾	Jan Thörnqvist	1 063 843	735	Ledamot i styrelsen för FMV
Insatschef ³⁾	Michael Claesson	1 117 791	0	Ledamot i insynsrådet för Folke Bernadotteakademin Ledamot i styrelsen för FMV
Chef för militära underrättelse- och säkerhetstjänsten	Lena Hallin	1 164 000	0	
Chefsjurist	Carin Bratt	1 214 152	0	Ledamot av Totalförsvarets Folkrättsråd Suppleant i Statens Överklagandenämnd
Ekonomidirektör	Helena Thunander Holmstedt	1 623 950	98	Ledamot i styrelserna för Södersjukhuset AB, Södertälje sjukhus AB, Danderyds sjukhus AB, Riksgälden och Institutet för kvalitetsutveckling SIQ Viceordförande i Resolutionsdelegationen
Personaldirektör	Klas Eksell	1 177 723	0	Ledamot i styrelserna för Stiftelsen MHS Bostäder och Försvarshögskolan
Chef för säkerhetsinspektionen	Christer Tistam	930 985	0	
Försvarsinspektör för hälsa och miljö	Pierre Campenfeldt	1 227 331	0	Ledamot i styrelserna för Stockholms Ortopediska Intyg AB och Rättsintyg Stockholm AB
Flygsäkerhetsinspektör	Anders Janson	977 179	0	

1. Generaldirektör till och med 21 september 2020.

2. Insatschef till och med 31 oktober 2020.

3. Insatschef från och med 10 september 2020.

Ledamöter i insynsrådet vid Försvarsmakten

Regeringen har utsett följande personer att vara ledamöter i insynsrådet vid Försvarsmakten från och med den 4 juli 2019 till och med den 31 maj 2022.

Titel	Namn	Uppdrag som styrelse- eller rådsledamot i andra statliga myndigheter samt uppdrag som styrelseledamot i aktiebolag
Landshövding Västmanlands län	Minoo Akhtarzand	Ordförande i insynsrådet för Länsstyrelsen i Västmanlands län Ordförande i Vattendelegationen vid Vattenmyndigheterna Ordförande i styrelsen för Södertörns Högskola
Riksdagsledamot	Janine Alm Ericson	Styrelseledamot i Exportkontrollrådet (EKR) och Speedheater System AB
Riksdagsledamot	Pål Jonson	
Riksdagsledamot	Niklas Karlsson	Vice ordförande Landskrona Stadshus AB.
Ställföreträdande rikspolischef, Polismyndigheten	Mats Löfving	
Företagsledare	Åsa Söderström Jerring	Styrelseordförande i Delete Oy, Forsen AB och Scanmast AB. Styrelseledamot i OEM International AB, Fibo AS, Nordic Home Improvement AB och Balco Group AB.

Inga ersättningar har utgått under 2020.

Noter till resultaträkningen

1. Intäkter av anslag

(tkr)	2020	2019
Intäkter av anslag i resultaträkningen	40 898 850	39 788 843
Netto utgifter/inkomster i anslagsredovisningen	-42 416 171	-41 116 461
Summa	-1 517 321	-1 327 617
Skillnaden beror på:		
- utgiftsmässiga anslag som räknas av mot statskapital	-1 404 833	-1 210 998
- redovisning i transfereringsavsnittet som medel som erhållits från statens budget för finansiering av lämnade bidrag	-82 771	-84 385
- semesterlöneskuld intjänad till och med 2008 som redovisats mot anslag enligt övergångsbestämmelsen till 12 § anslagsförordningen	-29 717	-32 234
Summa	-1 517 321	-1 327 617

2. Intäkter av avgifter och andra ersättningar

(tkr)	2020	2019
Intäkter av avgifter och andra ersättningar, varav: ¹⁾	1 378 743	1 259 158
avgiftsbelagd uppdragsverksamhet ²⁾	1 053 328	839 483
avgifter som tagits ut med stöd av 4§ avgiftsförordningen (1992:191) ^{3) 4)}	308 910	396 006
offentligrättsliga avgifter	23	173
intäkter från försäljning av övertalig materiel	7 673	11 570
intäkter enligt 6 kap. 1§ kapitalförsörjningsförordningen (2011:210)	5 439	0
intäkter av övriga ersättningar	3 370	11 927

1. Av intäkterna avser 853 289 tkr (755 122 tkr) intäkter från FMV. 136 976 tkr (168 478 tkr) av posten består av intäkter där Försvarsmakten varit både beställare och underleverantör till FMV.
2. Den avgiftsbelagda uppdragsverksamheten redovisas i resultatredovisningen under avsnittet "Avgiftsfinansierad verksamhet".
3. Varav tjänsteexport 111 (269) tkr.
4. På grund av coronapandemin har Försvarsmakten genomfört färre antal transporter under 2020. Även upplåtelse av flygplatser har minskat under 2020.

3. Intäkter av bidrag

(tkr)	2020	2019
Arbetsförmedlingen ¹⁾	1 609	4 447
Försäkringskassan ²⁾	64 550	862
Kammarkollegiet ³⁾	0	1 500
Kustbevakningen	0	1 530
Totalförsvarets forskningsinstitut	0	1 191
Polismyndigheten ⁴⁾	1 800	0
Övriga bidrag	430	583
Summa	68 389	10 113

1. Bidrag från Arbetsförmedlingen avser olika stöd för anställningar.
2. Ökningen beror på bidrag från Försäkringskassan för höga sjuklönekostnader på grund av covid-19 under 2020.
3. Minskningen beror på inställda kurser på grund av restriktioner kopplat till coronapandemin.
4. Bidraget avser inköp och utrustning för förbättring inom det marina området.

4. Finansiella intäkter

(tkr)	2020	2019
Ränta på konto hos Riksgäldskontoret ¹⁾	115	5 610
Realiserade kursvinster ²⁾	21 519	14 904
Övriga finansiella intäkter	2 186	1 206
Summa	23 820	21 719

1. Räntesatsen för ränte- och avistakonton hos Riksgälden var negativ under 2019. Från och med den 8 januari 2020 är räntan 0 procent hos Riksgälden.
2. Under 2020 har det varit stora kursförändringar på kort tid. Det innebär det blir stora kursförändringar för utländska leverantörsfakturer mellan uppbokning av leverantörsskuld och betalning av fakturan.

5. Kostnader för personal

(tkr)	2020	2019
Lönekostnader exkl. arbetsgivaravgifter, pensionspremier och andra avgifter enligt lag och avtal	-10 447 868	-10 112 902
Varav arvoden	-34 531	-34 817
Sociala avgifter enligt lag och avtal samt pensionskostnader	-5 868 253	-5 532 361
Övriga personalkostnader	-579 350	-647 130
Summa	-16 895 471	-16 292 394

Sociala avgifter har procentuellt ökat mer än lönekostnaderna. SPVs premier har ökat bland annat beroende på sänkt diskonteringsränta och högre löneunderlag.

6. Kostnader för lokaler

(tkr)	2020	2019
Hyror	-2 642 692	-2 406 863
Övriga lokalkostnader	-145 090	-122 860
Summa	-2 787 783	-2 529 723

7. Övriga driftkostnader

(tkr)	2020	2019
Hyra mark och anläggningar ¹⁾	-723 648	-384 669
Kostnader för reparationer och underhåll	-2 958 003	-2 607 343
Kostnader för rekryter, officersaspiranter och hemvärnet	-969 819	-960 034
Köpta resetjänster ²⁾	-416 435	-687 474
Inköp av varor ³⁾	-2 321 962	-1 565 570
Förändring av varulager m.m. ⁴⁾	-1 389 337	1 083 067
Forskningsuppdrag och utveckling	-7 529 915	-7 344 098
Datajänster	-722 370	-704 612
Post, tele, frakt	-274 746	-219 299
Operationell leasing	-202 814	-220 413
Konsulttjänster	-474 592	-630 687
Köpta tjänster	-5 721 705	-6 523 465
Övrigt	-169 402	-182 840
Summa	-23 874 747	-20 947 438

1. Under 2019 bokades ett antal motsvarande fakturer mot annat huvudbokskonto.
2. Lägre kostnader 2020 på grund av inställd verksamhet som följd av coronapandemin.
3. Ökningen 2020 beror bland annat på kostnader för omvärderad materiel (materiel som har värderats till 0 kr), inköp av ammunition som varierar mellan åren samt variationer i pågående arbete hos FMV.
4. Ökade kostnader beror på lagerförändring av beredskapsvaror.

Beloppen från 2019 är omräknade då noten har fått en ny uppställning.

8. Finansiella kostnader

(tkr)	2020	2019
Ränta på räntekonto hos Riksgäldskontoret ¹⁾	-377	-15 497
Realiserade kursförluster ²⁾	-11 838	-7 683
Övriga finansiella kostnader ³⁾	-1 688	-11 278
Summa	-13 903	-34 458

1. Räntesatsen för ränte- och avistakonton hos Riksgälden var negativ under 2019. Från och med den 8 januari 2020 är räntan 0 procent hos Riksgälden.
2. Under 2020 har det varit stora kursförändringar på kort tid. Det innebär det blir stora kursförändringar för utländska leverantörsfakturer mellan uppbokning av leverantörsskuld och betalning av fakturan.
3. I beloppet för övriga finansiella kostnader 2019 ingår en periodiseringspost på 10 mnkr som avser en ränteskuld till SPV.

9. Avskrivningar och nedskrivningar

(tkr)	2020	2019
Avskrivningar för verksamhetsinventarier		
Lånefinansierade immateriella anläggningstillgångar	-97 755	-227 798
Lånefinansierade materiella anläggningstillgångar	-488 435	-420 958
Summa avskrivningar för verksamhetsinventarier	-586 190	-648 756
Avskrivningar för beredskapsinventarier	-5 760 130	-7 281 831
Summa	-6 346 320	-7 930 587

10. Intäkter av avgifter m.m. som inte disponeras

(tkr)	2020	2019
Återbetalning av lån för svenska FN-styrkor	39 955	119 437
Summa	39 955	119 437

Skillnaden beror till största delen på färre flygtransporter under 2020.

11. Lämnade bidrag

(tkr)	2020		2019	
	Lämnat	Regleringsbrev/motsv.	Lämnat	Regleringsbrev/motsv.
Bidrag till frivilliga försvarsorganisationer	-49 716	-49 800	-48 800	-48 800
Bidrag till militära tidskrifter och idrottsförbund	-1 700	-1 700	-1 700	-1 700
NATO OTAN	-7 000	-7 000	-5 000	-5 000
NATO GLOBAL NAF	-1 410	-4 400	-433	-1 500
Geneva Center for Security Policy (GCSP)	-500	-500	-500	-500
Statsbidrag Veteranstöd ¹⁾	-21 990	-30 000	-25 924	-30 000
FN	-450	-450	-2 000	-2 000
Övrigt	-5	0	-28	0
Summa	-82 771	-93 850	-84 385	-89 500

1. Verksamhet har inte kunnat genomföras enligt plan av de olika stödföreningarna på grund av coronapandemin.

12. Årets kapitalförändring

(tkr)	2020	2019
Förändring av beredskapsvaror i lager	-1 562 080	1 036 669
Av- och nedskrivningar på beredskapsinventarier	-5 760 130	-7 281 831
Avyttring av beredskapsinventarier	-8 214	0
Förändring av avsättning för avhjälpande av miljöskador	-217 997	-409 605
Summa	-7 548 422	-6 654 767

Noter till balansräkningen

13. Immateriella anläggningstillgångar

(tkr)	Balanserade utgifter för utveckling	
	2020-12-31	2019-12-31
IB Anskaffningsvärde	3 632 298	3 647 631
Årets anskaffningar	0	5 173
Årets försäljningar/utrangeringar	0	-20 506
UB Anskaffningsvärde	3 632 298	3 632 298
IB Ackumulerade avskrivningar	-3 530 121	-3 302 323
Årets avskrivningar	-97 755	-227 798
UB Ackumulerade avskrivningar	-3 627 876	-3 530 121
Summa	4 422	102 177

14. Materiella anläggningstillgångar för verksamheten

(tkr)	Förbättringsutgifter på annans fastighet		Maskiner, inventarier, installationer m.m.		Pågående nyanläggningar	
	2020-12-31	2019-12-31	2020-12-31	2019-12-31	2020-12-31	2019-12-31
IB Anskaffningsvärde	1 219 644	1 158 656	6 547 129	5 563 838	131 698	322 137
IB Överförda anläggningstillgångar från annan myndighet ¹⁾	0	15 381	0	398 616	0	16 023
Årets anskaffning	102 686	27 833	463 219	400 169	193 720	101 968
Omföring från pågående nyanläggningar till färdigställda	41 168	31 368	47 904	277 062	-89 072	-308 430
Årets försäljningar/utrangeringar	-42 809	-13 593	-150 536	-92 556	0	0
UB Anskaffningsvärde	1 320 690	1 219 644	6 907 715	6 547 129	236 346	131 698
IB Ackumulerade avskrivningar	-863 926	-806 338	-4 781 158	-4 287 001	0	0
IB Överförda anläggningstillgångar från annan myndighet ¹⁾	0	-7 138	0	-229 344	0	0
Årets avskrivningar	-84 661	-64 042	-403 774	-356 916	0	0
Årets försäljningar/utrangeringar	42 587	13 593	149 366	92 102	0	0
UB Ackumulerade avskrivningar	-906 000	-863 926	-5 035 566	-4 781 158	0	0
Summa	414 690	355 718	1 872 150	1 765 971	236 346	131 698

1. I samband med verksamhetsövergången från FMV 2019 övertog Försvarsmakten anläggningstillgångar till ett nettovärde av 193 537 tkr.

15. Beredskapstillgångar

Beredskapsvaror i lager, till exempel ammunition, reservmateriel och beklädnadsmateriel, redovisas i balansräkningen som beredskapstillgångar. De omsätts i varierande grad i förbandsverksamheten och hanteras därför med nödvändighet som omsättningstillgång i den löpande redovisningen. Årets lagerförändring ingår i årets kapitalförändring men omförs i början av nästa år till statskapital.

(tkr)	Beredskapsinventarier		Beredskapsvaror i lager	
	2020-12-31	2019-12-31	2020-12-31	2019-12-31
IB Anskaffningsvärde	161 249 860	179 333 688	0	0
IB Bokfört värde lager	0	0	28 750 774	26 229 032
IB Överförd anläggningstillgång till annan myndighet ¹⁾	-21 344	-19 935 830	0	0
Årets anskaffning inventarier	135 065	58 778	0	0
Årets försäljningar/utrangeringar	-376 095	0	0	0
Årets överföring av inventarier från Försvarets materielverk	5 061 774	1 793 224	0	0
Årets anskaffning lager ²⁾	0	0	1 269 768	1 152 220
Årets invärdering lager ³⁾	0	0	2 012 942	-16 389
Årets lagerändring	0	0	-1 562 080	1 036 669
Årets överföring av lager från Försvarets materielverk	0	0	343 418	349 241
UB Anskaffningsvärde	166 049 259	161 249 860	30 814 821	28 750 774
IB Ackumulerade avskrivningar	-114 279 674	-107 002 438	0	0
IB Överförd anläggningstillgång till annan myndighet ¹⁾	4 525	4 595	0	0
Årets avskrivningar/hedskrivningar	-5 760 130	-7 281 831	0	0
Årets försäljningar/utrangeringar	367 880	0	0	0
UB Ackumulerade avskrivningar	-119 667 399	-114 279 674	0	0
Summa	46 381 861	46 970 186	30 814 821	28 750 774

1. Beredskapsinventarier har överförts till SMHI för nettovärdet 16 819 tkr (16 778 tkr). Under 2019 har beredskapsanläggningar under uppbyggnad för 19 914 457 tkr förts över till FMV enligt ny finansiell styrmodell.
2. Avser de lager som redovisas i system PRIO. Lager som hanteras utanför system PRIO ingår i posten årets lagerförändring.
3. Årets invärdering av lager avser korrigering av lagervärdet för under tidigare år anskaffade beredskapsvaror och återtagande av mellanlager från FMV. Årets invärdering av lager har bokförts direkt mot balansposten statskapital (se även not 25 – Statskapital).

16. Varulager och förråd

(tkr)	2020-12-31	2019-12-31
Trycksaker	59 483	31 238
Drivmedel	394 336	451 035
Övrigt	22 868	28 722
Summa	476 687	510 995

17. Fordringar hos andra myndigheter

(tkr)	2020-12-31	2019-12-31
Kundfordringar	227 644	192 996
Skattefordringar	5 612	997
Ingående moms	577 721	672 751
Summa	810 976	866 745

18. Övriga kortfristiga fordringar

(tkr)	2020-12-31	2019-12-31
Fordringar på personalen	6 838	8 779
Deposition utlandshyror	3 201	2 464
Övriga fordringar	717	718
Summa	10 756	11 961

19. Förutbetalda kostnader

(tkr)	2020-12-31	2019-12-31
Förutbetalda hyror	2 273	996
Licenser	255 939	214 699
Pågående arbete hos Försvarets materielverk	210 458	243 470
Övriga förutbetalda kostnader	52 166	21 509
Summa	520 835	480 674

20. Upplupna bidragsintäkter

(tkr)	2020-12-31	2019-12-31
Livsmedelsverket	0	215
Försäkringskassan ¹⁾	4 924	0
Summa	4 924	215

1. Upplupna bidragsintäkter från Försäkringskassan avser ersättning för höga sjuklönekostnader i december.

21. Övriga upplupna intäkter

(tkr)	2020-12-31	2019-12-31
Exportåtagande	70 616	68 486
Kostnader som ska vidarefaktureras	0	7 737
Pågående arbete i Försvarmaktens verkstäder	18 170	41 226
Övriga upplupna intäkter	5 695	30 165
Summa	94 481	147 614

22. Avräkning med statsverket

(tkr)	2020-12-31	2019-12-31
Uppbörd		
Ingående balans	0	0
Redovisat mot inkomstitel	-39 955	-119 437
Uppbördsmedel som betalats till icke räntebärande flöde	39 955	119 437
Skulder avseende uppbörd	0	0
Anslag i icke räntebärande flöde		
Ingående balans	347	1 613
Redovisat mot anslag	45 269	54 746
Medel hänförliga till transfereringar m.m. som betalats till icke räntebärande flöde	-43 748	-56 011
Fordringar avseende anslag i icke räntebärande flöde	1 868	347
Anslag i räntebärande flöde		
Ingående balans	178 855	-270 428
Förändring av anslag mot IB ¹⁾	0	-16 342
Redovisat mot anslag	42 370 902	41 061 715
Anslagsmedel som tillförts räntekonto	-43 781 991	-40 713 374
Återbetalning av anslagsmedel	187 378	117 285
Skulder avseende anslag i räntebärande flöde	-1 044 856	178 855
Fordran avseende semesterlöneskuld som inte har redovisats mot anslag		
Ingående balans	77 647	109 881
Redovisat mot anslag under året enligt undantagsregeln	-29 717	-32 234
Fordran avseende semesterlöneskuld som inte har redovisats mot anslag	47 930	77 647
Övriga fordringar/skulder på statens centralkonto i Riksbanken		
Ingående balans	-5	0
Inbetalningar i icke räntebärande flöde	41 474	119 648
Utbetalningar i icke räntebärande flöde	-45 275	-56 227
Betalningar hänförliga till anslag och inkomstitlar	3 793	-63 425
Övriga fordringar/skulder på statens centralkonto i Riksbanken	-12	-5
Summa	-995 071	256 844

1. Under 2019 har medel flyttats mellan anslagspost 6:1.3.1 och 6:1.3.2 motsvarande FMV:s andel av ingående överföringsbelopp för anslaget.

23. Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret

(tkr)	2020-12-31	2019-12-31
Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret	7 444 326	8 199 354
varav belopp att reglera till räntekontot för december	904	971
Räntekontokredit	1 200 000	1 200 000
Övriga kreditramar	1 000 000	2 000 000
Maximalt utnyttjad kredit	0	0

24. Myndighetskapital

Förändring av myndighetskapitalet (tkr)	Statskapital	Balanserad kapitalförändring	Kapitalförändring enligt resultaträkningen	Summa
Utgående balans 2019	81 975 142	-22 345	-6 654 767	75 298 030
A Ingående balans 2020	81 975 142	-22 345	-6 654 767	75 298 030
Justering av IB - överföring av beredskapsinventarier/-varor ¹⁾	-16 819	0	0	-16 819
Föregående års kapitalförändring	-6 245 161	-409 605	6 654 767	0
Årets anskaffning beredskapsinventarier	135 065	0	0	135 065
Årets anskaffning beredskapsvaror i lager	1 269 768	0	0	1 269 768
Årets överföring av beredskapsinventarier från FMV	5 061 774	0	0	5 061 774
Årets överföring av beredskapsvaror från FMV	343 418	0	0	343 418
Årets invärdering beredskapsvaror i lager	2 012 942	0	0	2 012 942
Årets försäkringstekniska omvärdering av pensionsavsättning	0	-5 442	0	-5 442
Årets kapitalförändring	0	0	-7 548 422	-7 548 422
B Summa årets förändring	2 560 986	-415 047	-893 656	1 252 283
C Utgående balans 2020	84 536 127	-437 392	-7 548 422	76 550 313

1. Under 2020 har beredskapsinventarier överförts till SMHI.

25. Statskapital

(tkr)	2020-12-31	2019-12-31
IB Statskapital		
Beredskapsinventarier	54 252 022	79 701 811
Justering av IB - överföring av beredskapsinventarier/-varor ¹⁾	-16 819	-19 931 235
Beredskapsvaror i lager	27 714 100	26 764 769
Konst och andra ej avskrivningsbara inventarier	9 020	9 020
Summa IB Statskapital	81 958 323	86 544 365
Årets förändring		
Årets anskaffning beredskapsinventarier	135 065	58 778
Årets anskaffning beredskapsvaror i lager	1 269 768	1 152 220
Årets överföring från FMV beredskapsinventarier	5 061 774	1 793 224
Årets överföring från FMV beredskapsvaror i lager	343 418	349 241
Årets invärdering beredskapsvaror i lager ²⁾	2 012 942	-16 389
Avskrivningar och avyttringar föregående år	-7 281 831	-7 370 556
Förändring beredskapsvaror i lager föregående år	1 036 669	-535 742
Summa Årets förändring	2 577 805	-4 569 223
UB		
Beredskapsinventarier ³⁾	52 150 210	54 252 022
Beredskapsvaror i lager ⁴⁾	32 376 897	27 714 100
Konst och andra ej avskrivningsbara inventarier ⁵⁾	9 020	9 020
Summa UB	84 536 127	81 975 142

1. Beredskapsinventarier har överförts till SMHI under 2019 och 2020. Under 2019 har beredskapsanläggningar under uppbyggnad förts över till FMV enligt ny finansiell styrmodell.
2. Årets invärdering av lager avser korrigering av lagervärdet för under tidigare år anskaffade beredskapsvaror. Årets invärdering av lager har bokförts direkt mot balansposten statskapital (se även not 15 – Beredskapstillgångar).
3. Utgående balans motsvarar beredskapsinventariers bokförda värde i föregående årsbokslut med tillägg av årets anskaffning, årets invärdering och med avdrag för inventarier som under året, utan ersättning, överförts till annan myndighet. Avskrivningar och avyttringar bokförs mot statskapital först påföljande år.
4. Utgående balans motsvarar bokfört värde för beredskapsvaror i lager i föregående årsbokslut med tillägg av årets anskaffning och årets invärdering. Förändring av lager bokförs mot statskapital först påföljande år.
5. Utgående balans motsvarar konst och andra ej avskrivningsbara inventariers bokförda värde i föregående årsbokslut med tillägg av årets anskaffning och årets invärdering.

26. Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser

(tkr)	2020-12-31	2019-12-31
IB Avsättningar för pensioner	228 411	215 389
Periodens pensionskostnad	118 489	80 292
Periodens pensionsutbetalningar	-75 113	-67 889
Övertagen pensionsskuld verksamhetsövergång FMV	0	619
UB ^{1), 2)}	271 787	228 411

	2020	2019
1) Beräknat av Statens Pensionsverk för de personer där utbetalning har påbörjats	219 307	199 992
1) Beräknat av Försvarmakten för fattade beslut utan påbörjad utbetalning	52 480	28 418
2) Antal personer där utbetalning har påbörjats	134	123
2) Antal personer där utbetalning ännu ej har påbörjats	19	15
2) Summa antal personer	153	138

27. Avsättningar för avhjälpande av miljöskador

(tkr)	2020-12-31	2019-12-31
Ammunitionsrester	91 912	77 012
Deponier och vrak	70 850	65 950
Drivmedel och olja	49 820	39 370
Övriga föroreningar	39 710	25 510
Pågående rättsliga tvister miljöärenden	489 800	345 000
Summa	742 092	552 842

(tkr)	Årets förändring	2020-12-31	2019-12-31
Del av avsättningen som ej redovisats mot anslag	217 997	649 582	431 584
Del av avsättningen som redovisats mot anslag enligt övergångsbestämmelse	-28 747	92 510	121 258
Summa	189 250	742 092	552 842

Belopp som ännu inte har anslagsavräknats och som avser saneringsåtgärder beräknas inte belasta anslaget inom de närmaste tre åren. Miljötvister belastar anslaget vid rättsliga utfall.

28. Övriga avsättningar

(tkr)	Beräknas regleras under 2021	Årets förändring	2020-12-31	2019-12-31
Ändamål:				
Engångspremier för uppsagd personal	0	-100	0	100
Kompetensväxlings- och kompetensutvecklingsåtgärder	0	11 687	204 227	192 540
Återställande av lokal, Ronneby	0	-13 410	0	13 410
Avveckling materiel enligt beslut	-150 000	119 275	329 275	210 000
Återställande av hyrd materiel, Minusma	-33 835	-332	33 835	34 167
Summa	-183 835	117 120	567 337	450 217

29. Lån i Riksgäldskontoret

(tkr)	2020-12-31	2019-12-31
IB	2 180 269	1 997 844
Nya lån	718 065	829 612
Amorteringar	-607 415	-647 186
UB	2 290 920	2 180 269
Beviljad låneram	2 650 000	2 698 300
Utnyttjad låneram	2 290 920	2 180 269

30. Kortfristiga skulder till andra myndigheter

(tkr)	2020-12-31	2019-12-31
Leverantörsskulder	2 155 252	3 070 731
Arbetsgivaravgifter	275 259	271 010
Utgående moms	82 828	88 911
Summa	2 513 339	3 430 652

31. Övriga kortfristiga skulder

(tkr)	2020-12-31	2019-12-31
Personalens källskatt	248 471	250 966
Övriga skulder	2 427	2 195
Summa	250 898	253 161

32. Upplupna kostnader

(tkr)	2020-12-31	2019-12-31
Ledighetsskuld och övrig upplupen lön	1 207 158	1 247 571
Sociala avgifter på ledighetsskuld och övrig upplupen lön	618 700	626 046
Pågående arbete hos Försvarets materielverk	1 036 389	707 273
Övriga upplupna kostnader	747 317	531 789
Summa	3 609 564	3 112 679

33. Oförbrukade bidrag

(tkr)	2020-12-31	2019-12-31
Polismyndigheten	0	1 800
Summa	0	1 800

34. Övriga förutbetalda intäkter

(tkr)	2020-12-31	2019-12-31
Förutbetalda intäkter	433	1 301
Summa	433	1 301

35. Ansvarsförbindelser för avhjälpande av miljöskador

Åtagandet för avhjälpande (sanering/efterbehandling) av de av PFAS förorenade områden som Försvarsmaktens verksamhet givit upphov till är svårbedömt. Det beror på att en tillförlitlig uppskattning av kostnaden för att sanera dessa områden inte är möjlig, bland annat för att det i dagsläget inte finns några tillämpbara efterbehandlingsmetoder för PFAS. Till detta kommer även att föroreningarnas utbredning generellt är mycket osäkra. En uppskattning av de större kända PFAS-föroreningarna har dock gjorts som uppgår till mellan 2-6 miljarder kronor.

Arbetet med att beräkna resterande objekt fortgår varefter avsättningen prövas. En prolongering med motsvarande beräkningsmetod ger det totala värdet för resterande objekt till ca 930 mnkr. I beloppet ingår inte PFAS, målområden, oexploderad ammunition (OXA) och övriga områden.

Åtagandet för efterbehandling av Försvarsmaktens målområden är mycket osäker och beloppet för dessa objekt går därför inte att tillförlitligt uppskatta. Som ansvarsförbindelse hanteras av samma anledning OXA. I dagsläget redovisas därför ingen kostnadsuppskattning för varken målområden eller OXA.

Noter till anslagsredovisningen

36. Redovisning mot anslag

Anslag		Beslut och kommentarer
Anslag inom utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap		
1:1.1	Förbandsverksamhet och beredskap	Regeringsbeslut 5 2020-10-29 Fö2020/00953 För anslagspost 1:1.1 Förbandsverksamhet och beredskap hade Försvarmakten en utnyttjad anslagskredit vid årets början om 405 mnkr vilket reducerade de disponibla medlen med motsvarande belopp jämfört med regleringsbrevets tilldelade 30 376 mnkr. 2020 har präglats av coronapandemin med förändrade prioriteringar och har främst påverkat planerad utbildnings- och övningsverksamhet. Ambitionen har varit att förändrade prioriteringar ska få en så liten negativ påverkan som möjligt på måluppfyllelsen att öka den operativa förmågan i krigsförbanden. Utfallet uppgick till 29 406 mnkr varav drygt hälften, 56 procent (16 570 mnkr), utgör personalrelaterade kostnader. Kostnader för lokalhyror utgör knappt elva procent (3 171 mnkr) och materielunderhåll ca nio procent (2 721 mnkr av utfallet. Köpta tjänster utgör sex procent (1 819 mnkr) av totalt anslagsutfall och resterande del utgörs av kostnader relaterade till bl.a. resor, konsulttjänster, förbrukningsmateriel etc. Jämfört med föregående års utfall har bl.a. kostnader för resor minskat med drygt 40 procent (motsvarande drygt 270 mnkr) vilket är en konsekvens kopplat till pandemin och till del bidragande orsak till underskridandet. Årets sista prognos pekade på utfall i nivå med disponibla medel men det totala utfallet innebär ett sparande om 565 mnkr. Detta beror på lägre utfall än prognosticerat under slutet av året och hänförs bl.a. till överföring avseende arbetstidskostnader för materielunderhåll och vidmakthållande, från förbandsverksamheten till anslagspost 1:1.3 (176 mnkr), för högt förutbetalda köpta tjänster av FMV (82 mnkr), högre externa exportintäkter (57 mnkr) samt ännu lägre kostnader för resor (61 mnkr). Ambitionen att under sista kvartalet återta framskjuten verksamhet genom ett antal inplanerade åtgärder gick inte att uppnå.
1:1.2	Statlig ålderspensionsavgift	Regeringsbeslut 5 2020-10-29 Fö2020/00953 Inom anslagspost 1:1.2 Förbandsverksamhet och beredskap – Statlig ålderspension tilldelades Försvarmakten 105 mnkr. Anslagsposten avser statliga ålderspensionsavgifter för totalförsvarsskyldiga som fullgör värnplikt. Utbetalning har i stort skett till SPV enligt tilldelad ram.
1:1.3	Vidmakthållande av materiel och anläggningar	Regeringsbeslut 5 2020-10-29 Fö2020/00953 Vid ingången av 2020 hade Försvarmakten ett sparande om 64 mnkr att överföra från 2019 till anslagspost 1:1.3 Vidmakthållande av materiel och anläggningar vilket ökade de disponibla medlen med motsvarande belopp jämfört med regleringsbrevets tilldelade 7 404 mnkr. Utfallet uppgick till 7 248 mnkr vilket innebär ett sparande om 220 mnkr. Årets sista prognos pekade på utfall i nivå med disponibla medel men med anledning av produktionsstörningar främst orsakade av pandemin blev utfallet under senhösten lägre än prognosticerat. Åtgärder har vidtagits för minska produktionsnedgången exempelvis genom tidigareläggning av delar i investeringsplanen men detta har inte fullt ut kompenserat för den uteblivna produktionen.
1:1.4	Militära underrättelse- och säkerhetstjänsten	Regeringsbeslut 5 2020-10-29 Fö2020/00953 För anslagspost 1:1.4 MUST hade Försvarmakten en utnyttjad anslagskredit vid årets början om 2 mnkr vilket reducerade de disponibla medlen med motsvarande belopp jämfört med regleringsbrevets tilldelade 1 087 mnkr. Verksamheten har fortsatt varit omfattande men något lägre än planerat med anledning av pandemin. Utfallet uppgick till 1 053 mnkr och innebär ett sparande om 32 mnkr vilket redogörs för i särskild ordning av MUST.
1:2.1	Försvarmaktens väpnade insatser internationellt samt Athena	Regeringsbeslut 5 2020-10-29 Fö2020/00953 Vid ingången av 2020 hade Försvarmakten ett totalt sparande om 35 mnkr för bägge anslagsposterna inom anslag 1:2 att överföra från 2019 som tillfördes anslagspost 1:2.1 Försvarmaktens väpnade insatser internationellt samt Athena. Därmed ökade de disponibla medlen med motsvarande belopp jämfört med regleringsbrevets tilldelade 1 118 mnkr. Utfallet för anslagsposten uppgick till 953 mnkr vilket innebär ett underutnyttjande om 200 mnkr. Underskridandet beror framför allt på att återställningskostnaderna för att avveckla verksamheten i Timbaktu (Mali) har blivit lägre då huvuddelen av materielen kommer att transporteras hem först under 2021. Vidare har personalen i insatsen SWE TF i Irak tagits hem med anledning av pandemin vilket medfört lägre personalkostnader.
1:2.2	Försvarmaktens övriga insatser internationellt	Regeringsbeslut 5 2020-10-29 Fö2020/00953 För anslagspost 1:2.2 Försvarmaktens övriga insatser internationellt motsvarade de disponibla medlen regleringsbrevets tilldelade 62 mnkr. Utfallet för anslagsposten uppgick till 51 mnkr, vilket innebär ett underutnyttjande om 11 mnkr. Underutnyttjandet beror framför allt på lägre kostnadsutfall avseende EUTM insatsen i Centralafrikanska republiken samt Nato-insatsen i Irak.
1:3.2	Anskaffning av materiel och anläggningar	Regeringsbeslut 5 2020-10-29 Fö2020/00953 Vid ingången av 2020 hade Försvarmakten en anslagskredit att reglera från 2019 om 58 mnkr inom anslagspost 1:3.2. De disponibla medlen reducerades därmed med motsvarande belopp jämfört med regleringsbrevets tilldelade 2 912 mnkr. Utfallet uppgick till 2 824 mnkr vilket innebär ett sparande om 30 mnkr.
1:4.1	Forskning och teknik-utveckling	Regeringsbeslut 5 2020-10-29 Fö2020/00953 Inom anslag 1:4 tilldelades Försvarmakten 717 mnkr. Utfallet uppgick till drygt 730 mnkr vilket innebär ett nyttjande av anslagskredit om knappt 14 mnkr.

Anslag inom Utgiftsområde 5 Internationell samverkan		
1:2.1	Freds- och säkerhets- främjande verksamhet	Regeringsbeslut I:3 2020-11-05 UD2020/16363 Vid ingången av 2020 hade Försvarmakten ett sparande om 2 mnkr att överföra från 2019 till anslagspost 1:2.1 vilket ökade de disponibla medlen med motsvarande belopp jämfört med regleringsbrevets tilldelade 55 mnkr. Under året har coronapandemin bitvis påverkat förutsättningarna och verksamheten inom insatserna, vilket främst tagit sig uttryck i försenade och fördröjda materiel- och personalflöden. Utfallet uppgick till 45 mnkr vilket innebär ett sparande om 12 mnkr.

Noter till finansieringsanalysen

37. Kostnader

(tkr)	2020	2019
Kostnader enligt resultaträkning	-49 918 225	-47 734 600
Justering för ej likviditetspåverkande poster		
Avskrivningar och nedskrivningar enligt resultaträkning	6 346 320	7 930 587
Realisationsförluster	9 606	20 959
Förändring avsättning för pensioner och liknande förpliktelser	37 935	13 088
Förändring övriga avsättningar	306 370	620 949
Summa likviditetspåverkande poster	-43 217 993	-39 149 017

38. Ökning/minskning kortfristiga fordringar

(tkr)	2020	2019
Förändring av fordringar	-104 779	-430 383
Förändring av periodavgränsningsposter	8 262	1 019 074
Summa	-96 517	588 690

39. Ökning/minskning av kortfristiga skulder

(tkr)	2020	2019
Förändring av skulder m.m.	-2 322 814	126 866
Justering för investeringslån	-110 650	-182 426
Justering för leverantörsskulder avseende anläggningstillgångar	43 164	1 814 036
Förändring av periodavgränsningsposter	494 217	79 669
Summa	-1 896 083	1 838 145

Revision, granskning, kontroll och tillsyn

Försvarsmaktens internrevision

Försvarsmaktens internrevision är direkt underställd överbefälhavaren och är självständig i förhållande till den granskade verksamheten. Överbefälhavaren beslutar om riktlinjer i form av direktiv för internrevisionen, revisionsplan samt om åtgärder med anledning av internrevisionens iakttagelser och rekommendationer. Baserat på analys av verksamhetens risker granskar internrevisionen myndighetens interna styrning och kontroll samt föreslår förbättringar.

SFS
2006:1228

Internrevisionen har enligt fastställd Revisionsplan 2020 utfört granskningar av åtta organisationsenheter samt följt upp tidigare granskningar. Resultaten från genomförda granskningar rapporteras löpande till myndighetens ledning samt redovisas i Internrevisionens rapporter.

Internrevisionen har bevakat implementeringen av IT-strategin, utvecklingen av totalförsvarsförmågan samt personal- och kompetensförsörjningen. Med anledning av coronapandemin har vissa uppgifter försenats eller inte kunnat genomföras, exempelvis uppföljning av totalförsvarsövning 2020 (TFÖ 20).

I uppgifterna ingår att ge råd och stöd till myndighetsledningen vilket har skett under året. Internrevisionen har medverkat i utvärderingen av hantering av pandemin samt i interna utbildningar för att öka förståelse och kunskap om internrevisionens arbete samt om intern styrning och kontroll.

Under 2020 har samverkan med andra tillsyns- och kontrollfunktioner inom Försvarsmakten och internrevisorer inom statliga myndigheter skett, framförallt inom försvarssektorn. Internrevisionen har även varit aktiv bl.a. inom den svenska delen av den globala organisationen *The Institutet of Internal Auditors* (IIA) och i fortsatt utveckling av nätverk för internrevisorer inom totalförsvaret.

Försvarsinspektören för hälsa och miljö

Försvarsinspektören för hälsa och miljö (FIHM) har under året utövat tillsyn och kontroll i enlighet med uppdraget i 21 § förordningen (2007:1266) med instruktion för Försvarsmakten.

SFS
2007:1266
21 §

FIHM har under 2020 genomfört tillsyn och kontroll i huvudsak i enlighet med tillsyns- och kontrollplan. Med anledning av pandemin har viss verksamhet, exempelvis tillsyn av försvarsmaktsövning 2020, inspektion med platsbesök Mali 12 samt tillsyn och kontroll av hemvärnets övningsverksamhet inte kunnat genomföras då Försvarsmakten ställt verksamheten eller risken för smittspridning varit för stor. Av denna anledning genomfördes ytterst få platsbesök under första halvåret. Viss tillsyn och kontroll har dock kunnat genomföras på distans under perioden.

Under andra halvåret återupptog FIHM planerade tillsyns- och kontrollbesök och inspektioner. Del av uppskjuten verksamhet kunde genomföras under hösten, dock inte granskning av övningsverksamheten.

Tillsyn enligt Miljöbalken har haft fokus på verksamhetsutövarens egenkontroll och omfattar även EU:s kemikalielagstiftning REACH. Central kemikalietillsyn och tillsyn av förorenad mark har utövats och ett omfattande arbete har ägnats åt samverkan kring och tillsyn av PFAS-föroreningar. En ökning av inkommande ärenden till följd av Försvarsmaktens tillväxt, vid exempelvis Visby garnison, har registrerats.

Livsmedelskontroller har genomförts enligt plan baserad på verksamheternas riskklass. Kontroller har skett på militärrestauranger, mässar, förbandsförplägnad, vattenverk, dricksvattenledningsnät, och fartyg. I samband med dessa kontroller har uppföljning även skett av att tillräckliga anpassningar genomförts i matsalar och vid servering utifrån försvarsmaktsinterna styrningar med anledning av pandemin.

Enstaka djurskyddskontroller har genomförts i samband med övningsverksamheten.

Tillsynen av hälso- och sjukvård har i likhet med tidigare år inriktats mot central ledning och vårdgivarens egenkontroll. Tillsyn av hälso- och sjukvård inom marinen har prioriterats.

Resultaten från genomförd tillsyn och kontroll redovisas i FIHM:s verksamhetsberättelse 2020.

Flygsäkerhetsinspektören

I samband med ändringen av luftfartsförordningen (2010:700) bemyndigas flygsäkerhetsinspektören (FSI) vid Försvarmakten att utöva tillsyn över att bestämmelserna i luftfartslagen och föreskrifter som meddelats med stöd av lagen följs i fråga om militär luftfart. Vid utövandet av tillsyn är FSI inte underställd överbefälhavaren.

SFS 2007:1266
21 a §

FSI generella bedömning av flygsäkerhetsläget är att detta är godtagbart. Verksamheten präglas fortsatt av en hög ambitionsnivå och påtaglig vilja att lösa uppgifterna. Detta gäller i stort alla verksamhetsutövare. Pressade tidskrav, utveckling av nya förmågor i organisationer som normalt har ont om resurser ställer mycket stora krav på att verksamheten är i balans.

Under året har inga haverier med dödlig utgång förekommit inom den militära flygverksamheten. Vid analys av flygvapnets händelserapportering har ett antal fokusområden identifierats för tillsyn under nästkommande år för att få ner antalet händelser inom dessa områden, inga tydliga förbättringar har hittills identifierats.

Baserat på detta har tillsyn i samband med övningsverksamhet och delar av flygunderhållstjänsten prioriterats, med avsikten att få ner antalet händelser inom dessa områden inom nästkommande år.

Genomförda tillsynsaktiviteter har skett enligt plan, vilket har varit cirka 60 stycken. Ytterligare tillsyn har genomförts efter uppkomna behov. Tillsynen omfattar såväl nationella som internationella aktörer. Som exempel kan nämnas Försvarmaktens flygverksamhet, FMV, Saab och internationella organisationer som Turbomeca, Marshall, NHI och Agusta Westland. Tillsyn har till stor del genomförts på distans på grund av coronapandemin, på kortare sikt bedöms detta fungera väl.

Arbetet med certifiering av JAS 39 E fortsätter med hög prioritet. Vidare pågår kontinuerlig verksamhet med vidmakthållande av militära typcertifikat; Hkp 14, Hkp 15, Tp 84, Fpl 100 och JAS 39 C/D.

Utvecklingen av Regler för militär luftfart (RML) har fortsatt under året samt stöd för implementering av nyutgivna RML delar.

Flygsäkerhetsinspektionen har vidare medverkat vid utvecklandet av ett gemensamt europeiskt regelverk för militär luftfart. Det gäller främst gemensamma kravdokument för luftvärdighet.

Chefen för säkerhetsinspektionen

Säkerhetsinspektionen har genomfört inspektioner, tillsyn och revisioner i Försvarmakten, FMV och Fortifikationsverket med viss reducerad omfattning m.a.a. rådande pandemi samt med det särskild anpassning. I stort har verksamhetssäkerheten i Försvarmakten samt vid annan inspekterad myndighet (enligt ovan) hanterats på ett godtagbart sätt. Vissa större brister kvarstår avseende hantering av brandfarliga varor. Nära dialog är genomförd med MSB varvid ett förbättringsarbete påbörjats. För att fullt ut klara alla behov som fortsatt kvarstår krävs även en nära dialog med FortV.

Sjösäkerhetsinspektionen (SJÖI) generella bedömning är att sjösäkerheten är godtagbar. Verksamheten präglas fortsatt av en hög ambitionsnivå och påtaglig vilja att lösa uppgifterna. Fortsatt finns utmaningar inom uppbyggnaden av ny regelstruktur/reglementen vilket skapar eftersläpningar i sjösäkerhetsledningssystemet. Områden som fortsatt måste prioriteras är utvecklingen av interna revisioner, dokumenthantering och regel-efterlevnad i samband med modifieringar av materiel.

Regelomläggningsarbetet fortgår alltjämt och ett antal bestämmelser har omarbetats till föreskrifter (FFS/ FIB), dock föreligger ytterligare förseningar jämfört med planeringen. Försvarmakten har till regeringskansliet hemställt om egen föreskrivningsrätt avseende den militära sjöfarten.

Militära säkerhetstjänsten och tillsyn av säkerhetsskyddet

Militära säkerhetstjänsten

Den militära säkerhetstjänstens uppgift är att förebygga, upptäcka och motverka säkerhetshot som riktas mot Försvarmakten och dess intressen i Sverige och utomlands. Säkerhetstjänsten genomför även kontroll av säkerhetsskyddet inom Försvarmakten, tillsyn av säkerhetsskyddet inom försvarssektorn samt leder och samordnar signalskyddet i totalförsvaret.

Utländska underrättelsetjänsters aktiviteter har legat på en konstant hög nivå och bedömningen är att det är en flerårig trend som fortsätter.

För att skydda medarbetarna mot säkerhetshot samt för att skydda Försvarmaktens skyddsvärden har Försvarmakten beslutat att rekommendera personalen att undvika resor till Ryssland, Kina och Iran. Rekommendationen gäller all personal, dvs. både kontinuerligt och tidvis tjänstgörande personal, hemvärns-soldater, frivillig personal, officersaspiranter och värnpliktiga under grundutbildning. All kontinuerligt tjänstgörande personal ska dessutom i förväg anmäla resor till Ryssland, Kina och Iran. Beslutet gäller från och med 1 juni 2020.

Avseende kartläggning av skyddsobjekt har det under året väckts ett antal åtal gällande grov obehörig befattning med hemlig uppgift av stor betydelse för rikets säkerhet. Flera åtal har också lett till fällande domar, varav en i hovrätten. Åtalen är en del av en större utredning och flera förundersökningar pågår. Försvarmakten ser allvarligt på dessa överträdelse, särskilt med tanke på att underrättelsehotet är högt. Fallen har väckt medial uppmärksamhet.

Under året har Försvarmakten, FRA, MSB, Säkerhetspolisen (Säpo), Polismyndigheten, FMV och Post och telestyrelsen (PTS) fortsatt att fördjupa sin myndighetssamverkan inom cybersäkerhetsområdet och förberett inrättandet av ett nationellt cybersäkerhetscenter. Den fördjupade samverkan har sedan februari samlats i ett myndighetsgemensamt projekt. Projektet har syftat till att skapa förutsättningar för ett framtida nationellt cybersäkerhetscenter genom att samverka i frågor rörande bl.a. lokalisering, säkerhet och juridik. Därtill har de ingående myndigheterna inom ramen för projektet publicerat två gemensamma rapporter: "Cybersäkerhet i Sverige – hot, metoder, brister och beroenden" och "Cybersäkerhet i Sverige – rekommenderade säkerhetsåtgärder".

Den 10 december 2020 fattade regeringen beslut om att inrätta ett nationellt cybersäkerhetscenter. De ingående myndigheterna fortsätter nu att fördjupa myndighetssamverkan inom ramen för centret.

Under 2020 ändrades lag och förordning om elektronisk kommunikation så att Försvarmakten och Säkerhetspolisen ska pröva om tillståndsansökan för användning av radiosändare kan orsaka skada för Sveriges säkerhet innan tillstånd ges av PTS. Trots att samrådsprocessen berör cirka 10 000 ärenden per år kan Försvarmakten svara PTS med korta ledtider.

Ett specialfall av samrådsyttrande har genomförts inom ramen för fördelningen av 3,5 och 2,3 GHz-bandet, dvs. de frekvensband som lämpar sig väl för 5G. I detta arbete har Försvarmakten, tillsammans med Säpo, bidragit med kunskap om säkerhetshotande verksamhet. Syftet har varit att säkerställa att information i 5G-nätet inte kan styras, manipuleras eller missbrukas av utomstående.

En regelverksöversyn har pågått under året till följd av den nya säkerhetsskyddslagen. Arbetet med att revidera reglementen och handböcker har fortsatt och bl.a. har Försvarmaktens interna bestämmelser (FIB) om säkerhetsskydd fastställts. Reglemente säkerhetsskydd träder i kraft 1 januari 2021.

Försvarmakten ansvarar också för att försörja signalskyddsystemen inom totalförsvaret med kryptonycklar. Under året har ca en halv miljon nycklar producerats och distribuerats.

Tillsyn av säkerhetsskyddet

Försvarmakten ska kontrollera säkerhetsskyddet i den egna verksamheten enligt säkerhetsskyddslagen (2018:585). Det är chefen för den militära underrättelse- och säkerhetstjänsten (Must), tillika Försvarmaktens säkerhetsskyddschef, som ansvarar för kontrollen av säkerhetsskyddet.

Kontroll av säkerhetsskyddet genomförs för att identifiera ett eventuellt behov av säkerhetsskyddsåtgärder där risker och sårbarheter i en säkerhetskänslig verksamhet inte omhändertagits. Under året har cirka 30 säkerhetsskyddskontroller genomförts inom Försvarmakten, att jämföra med 65 kontroller föregående år. Minskningen beror på resursbrist vid de regionala staberna som stödjer kontrollverksamheten samt restriktioner med hänsyn till coronapandemin.

Must har analyserat resultatet och de brister i säkerhetsskyddet som identifierats utgör underlag för hur fortsatta kontroller ska inriktas.

Försvarmakten är även tillsynsmyndighet och ska enligt säkerhetsskyddsförordningen (2018:658) kontrollera säkerhetsskyddet (så kallad tillsyn) vid de myndigheter som hör till Förvarsdepartementet samt Försvars-
högskolan och Fortifikationsverket. Under 2020 har Must genomfört tillsyn av säkerhetsskyddet vid följande tre myndigheter: Försvarets materielverk (FMV), Försvarets radioanstalt (FRA) samt Fortifikationsverket (FortV). Resultatet har redovisats för Regeringskansliet (Förvarsdepartementet).

Försvarmaktens interna styrning och kontroll

3 § i myndighetsförordningen (2007:515) och förordningen (2007:603) om intern styrning och kontroll

Försvarmakten har vid sin uppföljning och bedömning av risker inte identifierat brister i den interna styrningen och kontrollen som är av sådan art att de bedöms utgöra väsentligt underlag för regeringens uppföljning, prövning och budgetering av verksamheten.

Försvarmakten har systematiserat arbetet för intern styrning och kontroll med målsättningen att säkerställa att myndigheten med rimlig säkerhet fullgör sina uppgifter, uppnår verksamhetens mål och uppfyller kraven i 3 § myndighetsförordningen (2007:515). I den interna styrningen och kontrollen ingår att förebygga att verksamheten utsätts för korruption, otillbörlig påverkan, bedrägeri eller andra oegentligheter.

Försvarmakten har ett system för myndighetsledning som består av att styra verksamheten med arbetsordningar, verksamhetsplaner, uppdrag och order samt att kontrollera genomförandet av verksamheten genom uppföljning. I ledningssystemet finns chefer med delegerad beslutanderätt för verksamheten. Ansvar att inför överbefälhavaren säkerställa en intern styrning och kontroll som fungerar betryggande följer delegationen av beslutanderätt från myndighetschefen till fyra direkt underställda chefer med uppdrag och uppgifter.

Riskhantering är ett resultat av de utvärderingar och bedömningar som sker på alla nivåer för att genomföra verksamhet. Inom Försvarmakten används olika analysmetoder beroende på vilken typ av verksamhet som ska riskbedömas.

Direkt underställda chefer till överbefälhavaren, med uppdrag och uppgifter, redovisar att de planerar, leder och följer upp verksamheten och dess ekonomi på ett sådant sätt att verksamheten bedrivs i enlighet med lagar, förordningar, regler, bestämmelser och fastställda processer samt med iakttagande av god hushållning och hög säkerhet. Nödvändiga åtgärder vidtas för att myndigheten med rimlig säkerhet ska kunna fullgöra sina uppgifter, uppnå verksamhetens mål och uppfylla kraven i 3 § myndighetsförordningen (2007:515). Vidare har iakttagelser från Riksrevisionen och interna granskningsenheter hanterats. Överbefälhavaren kan med detta som grund göra sin bedömning av den interna styrningen och kontrollen. Även avvikelser redovisas, som en del av den interna styrningen och kontrollen. Uppföljning syftar till att identifiera de mest väsentliga riskerna och om åtgärderna fungerar på avsett vis.

Försvarsmakten genomförde i början av mars en konferens i syfte att höja organisationens generella kompetens gällande intern styrning och kontroll. På grund av pandemin har fortsatt arbete med att höja organisationens kompetens inom intern styrning och kontroll fördröjts, flera utbildningstillfällen och förbandsbesök har ställts in.

De mest väsentliga riskerna relativt Försvarsmaktens mål och uppgifter i instruktion, regleringsbrev och särskilda regeringsbeslut redovisas i den operativa värderingen och hanteras i den årliga avvägningen som beslutas av överbefälhavaren.

Under året har Försvarsmakten bl.a. arbetat med följande risker i verksamheten:

- *På grund av pandemin förelåg risk att uppsatta produktionsmål ej nåddes. Pandemins påverkan på verksamheten har följts och omplanering av verksamhet har genomförts.*
- *Risken för oegentligheter inom myndigheten. Risken har reducerats genom förankring och spridning av myndighetens metod för förebyggande och upptäckande åtgärder. Vidare sker kontinuerlig granskning och uppföljning av bl.a. inköp, representation, resor, hantering av betalkort och kontroll av underlag inför löneutbetalningar.*
- *Risk relaterad till materielområdet baserad på antaganden om minskad effektivitet gällande materiels leveranstakt, framtida materielsystem, förändrad anslagsstruktur och dispositionsrätt som en följd av kvarstående effekter av verksamhetsövergången från FMV till Försvarsmakten. Genomförda åtgärder är uppföljning av beställarförmågan, övertagande av avtal samt förebyggande av produktionsförseningar.*
- *Risk att Försvarsmakten har svårt att upparbeta de ekonomiska tillskott och ökade ambitioner som nuvarande planering innehåller. Begränsningar i produktionskapaciteten hos Försvarsmakten, FMV och industrin kan uppstå p.g.a. personalbrist i olika funktioner med försenade materielleveranser som följd, vilket kan resultera i att förmågeuppbyggnaden i krigsförbanden försenas. Risken har hanterats genom kontinuerliga prioriteringar inom förbandsproduktionen och dialog med stödmyndigheter för att säkra produktionskapaciteten.*
- *Infrastrukturinvesteringar: Det finns ett antal risker avseende Försvarsmaktens infrastrukturinvesteringar. Riskerna har reducerats genom dialog med Fortifikationsverket. Dialogen har syftat till samordning och prioritering och att tidigt upptäcka och avhjälpa avvikelser.*
- *Risk att rekryteringsmålen för militär personal i organisationen inte uppnås, vilket kan resultera i att förutsättningarna för tillväxt försämrats och förmågeuppbyggnaden i krigsförbanden försenas. Riskreducerande åtgärder vidtagna, exempelvis skapandet av fler utbildningsplatser för specialistofficerare och officerare. Vidare har Försvarsmaktens anställning av GSS/K ökat.*

Försvarsmaktens organisation

Försvarsmakten är en enrådsmyndighet som leds av överbefälhavaren.

Myndighetsledningen utgörs av överbefälhavaren och generaldirektören.⁴¹

Försvarsmaktsledningen består av Försvarsmaktens högsta chefer vilka har till uppgift att samordna verksamheten och ge överbefälhavaren beslutsunderlag. Vid myndigheten finns även ett insynsråd.

Försvarsmaktens grundorganisation består av organisationsenheter (förband, centrum, skolor och staber) som leds av försvarsgrensstaberna för stridskrafterna armén, marinen och flygvapnet och stridskraftsavdelningarna⁴² vid Högkvarteret. I Försvarsmakten ingår även Hemvärnet. Dessa stridskrafter framgår av Förordningen (2007:1266) med instruktion till Försvarsmakten och av nedanstående tabell. 1 februari 2020 inrättades de fyra militärregionstaberna som egna organisationsenheter.

Krigsförbanden, med undantag för hemvärnsförbanden, ska efter riksdagsbeslut vara beredda att delta i militära insatser utanför Sveriges gränser. Vissa förband eller förbandsdelar ur samtliga stridskrafter är även anmälda till olika internationella styrkeregister.

Arméns krigsförband övas och tränas i huvudsak för att kunna uppträda i brigad. Kärnan i brigadsystemet utgörs av brigadledningar med mekaniserade och motoriserade bataljoner understödda av artilleribataljoner, ingenjörbataljoner och luftvärnsförband. Utanför brigadorganisationen finns bl.a. livbataljonen, militärpolisbataljonen, säkerhetsbataljonen, lätta skyttebataljonen, underrättelsebataljonen, mekaniserade stridsgruppen på Gotland, jägarbataljonen och CBRN-kompaniet.

De marina krigsförbanden består bl.a. av flottiljledningar, korvett-, minröjnings- och ubåtsdivisioner, amfibiebataljon, marinbas och underhållsförband.

Flygvapnets krigsförband består av flygflottiljer, stridsflygdivisioner, helikopterflottiljen, transport- och specialflygdivision samt stridslednings- och luftbevakningsbataljonen.

Specialförbanden består av specialförbandsledning, specialförband samt specialoperationsförband och sammanställs till uppgiftsanpassade stridsgrupper.

Lednings- och underrättelsekrigsförbanden består bl.a. av ledningsförband, telekommunikation- och informationssystemförband, sambands-, meteorologi-, telekrigsförband och förband för psykologiska operationer.

Logistikkrigsförbanden består av fasta och rörliga logistikförband, sjukvårds- och transportledningsförband samt förband för teknisk tjänst.

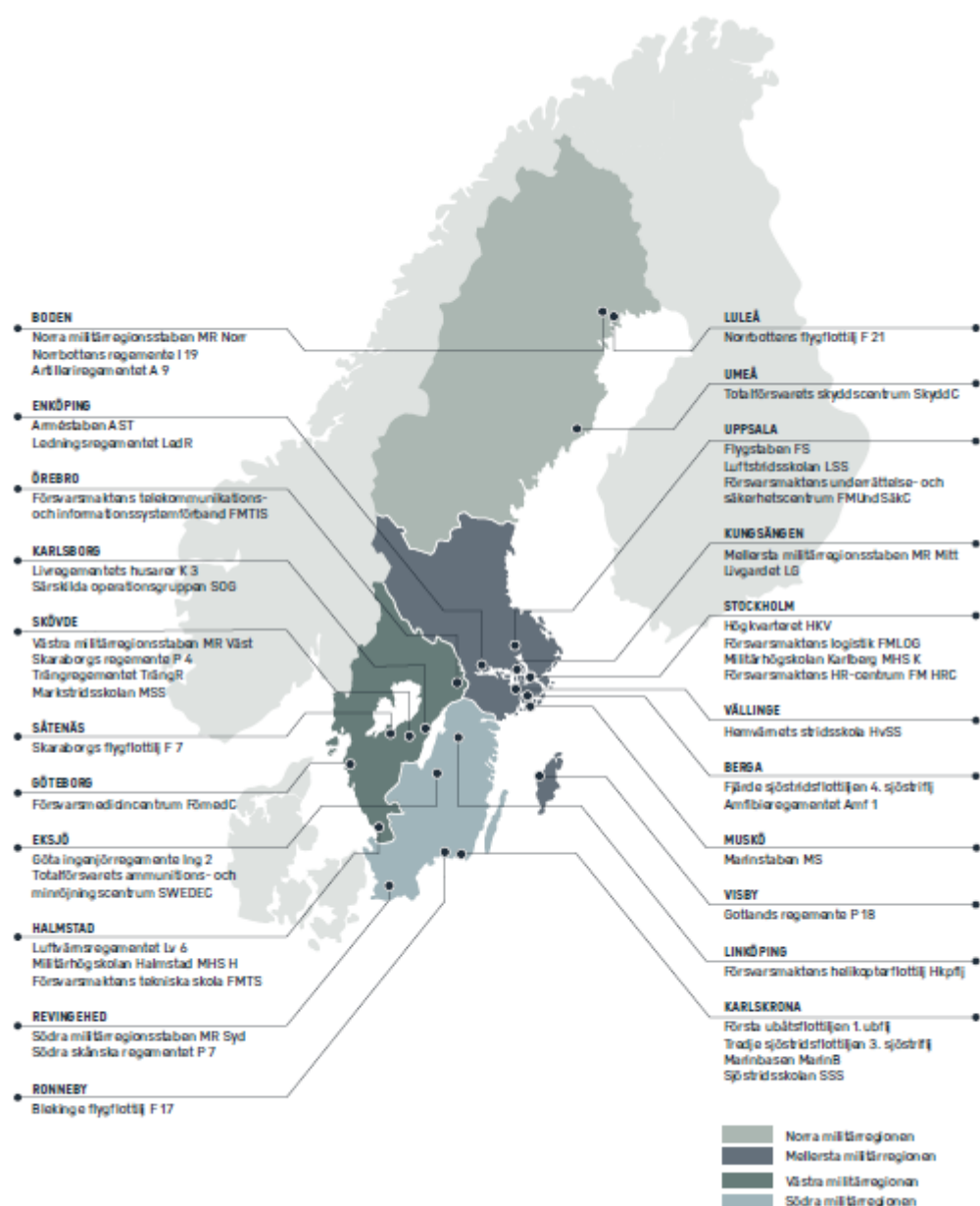
Hemvärnets krigsförband är inriktade mot nationella uppgifter. Hemvärnsförbanden består av hemvärnsbataljoner, hemvärnsunderrättelsekompanier och funktionsförband av typen båt-, CBRN-, pionjär-, trafik-, lednings- och granatkastarplutoner.

Därutöver finns förbandsreserven som består av icke iståndsatta krigsförband, vars organisation och materiel finns definierad. Förbandsreservens krigsförband ska kunna vara iståndsatta senast tre år efter anvisning från regeringen, varför personal och materiel i förväg finns krigsplacerade i dessa förband. Förbandsreservens krigsförband är i huvudsak av plutons- och kompanistorlek och där viktigare materiel består av stridsfordon, granatkastare, luftvärnsrobotar, lätta kustrobotar, haubitsar och pansarvärnsrobotar. Materielen är förrådsställd och vidmakthålls i befintlig status.

---

⁴¹ Generaldirektörens befattning är vid årsslutet vakant efter Peter Sandwall

⁴² Lednings- och underrättelsestridskraftsavdelningen samt Logistikstridskraftsavdelningen

Figur 5 Försvarmaktens lokalisering av förband, skolor och centrum

Organisationsenhet	Lokalisering	Enheter, Funktioner	Krigsförband IO20 ⁴³
Högkvarteret (HKV)	Stockholm	Ledningsstaben Produktionsledningen Insatsledningen Militära underrättelse- och säkerhetstjänsten Högkvarterets stab Internrevisionen Säkerhetsinspektionen Försvarsinspektör för hälsa och miljö (FIHM) Militära flyginspektionen	HKV med stabsförband Nationella underrättelseenheten (NUE) Specialförbanden
Arméstaben (AST)	Enköping	TVK ⁴⁴ Mark i Skövde	-
Marinstaben (MS)	Muskö	TVK Marin	-
Flygstaben (FS)	Uppsala	TVK Flyg i Lidköping/ Såtenäs, Luleå, Ronneby, Linköping	-
Norra militärregionstaben (MR N)	Boden	Västernorrlandsgruppen i Härnösand Fältjägargruppen i Östersund Västerbottensgruppen i Umeå Norrbottensgruppen i Boden Lapplandsjägargruppen i Kiruna	Regional stab Nord 10. hemvärnsbataljonen 11. hemvärnsbataljonen 12. hemvärnsbataljonen 13. hemvärnsbataljonen 14. hemvärnsbataljonen 15. hemvärnsbataljonen 16. hemvärnsbataljonen
Mellersta militärregionstaben (MR M)	Kungsängen	Livgardesgruppen i Kungsängen Dalregementsgruppen i Falun Gävleborgsgruppen i Gävle Södermanlandsgruppen i Strängnäs Upplands- och Västmanlandsgruppen i Enköping Södertörnsgruppen i Haninge	Regional stab Mitt 17. hemvärnsbataljonen 18. hemvärnsbataljonen 21. hemvärnsbataljonen 22. hemvärnsbataljonen 23. hemvärnsbataljonen 24. hemvärnsbataljonen 25. hemvärnsbataljonen 26. hemvärnsbataljonen 27. hemvärnsbataljonen 28. hemvärnsbataljonen 29. hemvärnsbataljonen
Västra militärregionstaben (MR V)	Skövde	Skaraborgsgruppen i Skövde Bohus-Dalsgruppen i Uddevalla/ Skredsvik Elfsborgsgruppen Hallandsgruppen i Halmstad Örebro- och Värmlandsgruppen i Örebro	Regional stab Väst 19. hemvärnsbataljonen 20. hemvärnsbataljonen 38. hemvärnsbataljonen 39. hemvärnsbataljonen 40. hemvärnsbataljonen 41. hemvärnsbataljonen 42. hemvärnsbataljonen 43. hemvärnsbataljonen 44. hemvärnsbataljonen 45. hemvärnsbataljonen

⁴³ Beteckningen (-) avser att del av krigsförbandet återfinns i annan organisationsenhet.

⁴⁴ TVK står för Teknik och vidmakthållandekontor

Organisationsenhet	Lokalisering	Enheter, Funktioner	Krigsförband IO20 ⁴³
Södra militärregionstaben (MR S)	Revinge	Blekingegruppen i Karlskrona Kalmar- och Kronobergsgruppen i Växjö Livgrenadjärgruppen i Linköping Norra Smålandsgruppen i Eksjö Skånska gruppen i Lund/Revinge	Regional stab Syd 30. hemvärnsbataljonen 31. hemvärnsbataljonen 33. hemvärnsbataljonen 34. hemvärnsbataljonen 35. hemvärnsbataljonen 36. hemvärnsbataljonen 37. hemvärnsbataljonen 46. hemvärnsbataljonen 47. hemvärnsbataljonen 48. hemvärnsbataljonen 49. hemvärnsbataljonen
Livgardet (LG)	Upplands- Bro/ Kungsängen	SWEDINT Försvarmaktens hundtjänstenhet i Sigtuna och Sollefteå Försvarmusiken i Stockholm och Karlskrona Verksamhet även i Stockholm och Ekerö	Livbataljonen 11. militärpolisbataljonen 12. motoriserade skyttebataljonen 13. säkerhetsbataljonen (-) Depå Kungsängen
Norrbottnens regemente (I 19)	Boden	Försvarmaktens vinterenhet (FMVE) i Boden och Arvidsjaur Lokalplaneringsenhet norr (LPLE N) Verksamhet även i Arvidsjaur och Kalix	3. brigadstaben 3. brigadspaningskompaniet 191. mekaniserade bataljonen 192. mekaniserade bataljonen 193. jägarbataljonen 1. tungtransportkompaniet (-) Depå Boden (-)
Livregementets husarer (K 3)	Karlsborg	Försvarets överlevnadsskola (FÖS) Flygenhet	31. lätta skyttebataljonen 32. underrättelsebataljonen Depå Karlsborg
Skaraborgs regemente (P 4)	Skövde	Verksamhet även i Borås, Enköping, Karlsborg, Motala/Kvarn, Villingsberg och Älvdalen	2. brigadstaben 2. brigadspaningskompaniet 41. mekaniserade bataljonen 42. mekaniserade bataljonen 1. tungtransportkompaniet (-) Depå Skövde (-)
Gotlands regemente (P18)	Visby	Gotlandsgruppen	32. hemvärnsbataljonen 18. mekaniserade stridsgruppen Gotland Depå Visby
Södra skånska regementet (P 7)	Lund/Revinge	Verksamhet även i Helsingborg, Hässleholm, Kristianstad, Malmö, Simrishamn och Ystad	71. motoriserade skyttebataljonen 72. mekaniserade bataljonen Depå Revinge
Artilleriregementet (A 9)	Boden	Artilleriets stridsskola (ArtSS)	91. artilleribataljonen 92. artilleribataljonen Depå Boden (-)
Luftvärnsregementet (Lv 6)	Halmstad	Luftvärnets stridsskola (LvSS) Luftvärnsenhet	61. luftvärnsbataljonen 62. luftvärnsbataljonen Depå Halmstad (-)
Göta ingenjörregemente (Ing 2)	Eksjö	Fältarbetsskolan (FarbS) Verksamhet även i Skillingaryd	21. ingenjörbataljonen 22. ingenjörbataljonen Depå Eksjö (-)

Organisationsenhet	Lokalisering	Enheter, Funktioner	Krigsförband IO20 ⁴³
Ledningsregementet (LedR)	Enköping	Ledningsstridsskolan (LedSS) omfattande: Ledningsskolan (LedS), Totalförsvarets signalskyddsskola (TSS) och Försvarmaktens ledningsträningssentrum (LTC) Meteorologiskt och oceanografiskt centrum (METOCC) TVK ledsyst Miljöprövningsenheten (MPE) Verksamhet även i Boden, Göteborg, Ronneby och Stockholm	2. brigadledningskompaniet 2. brigadsambandskompaniet 3. brigadledningskompaniet 3. brigadsambandskompaniet 5. ledningsbataljonen 8. operativa sambandsbataljonen 13. telekrigsbataljonen 10. PSYOPS-förbandet TKSE (telekrigsstödenhet) METOCC (Meteorologiskt och oceanografiskt centrum) Depå Enköping
Trängregementet (TrängR)	Skövde	Försvarmaktens logistik- och motorskola (LogS)	1. brigadlogistikbataljonen (-) 2. brigadlogistikbataljonen (-) 1. operativa logistikbataljonen (-) 1. trafik- och transportledningskompaniet Depå Skövde (-)
Första ubåtsflottiljen (1. ubflj)	Karlskrona	Verksamhet även i Haninge	1. ubåtsflottiljledningen 11. ubåtsdivisionen Signalspaningsfartyg Ubåtsräddningsfartyg
Tredje sjöstridsflottiljen (3. sjöstriflj)	Karlskrona		3. sjöstridsflottiljledningen 31. korvettdivisionen 33. minröjningsdivisionen 34. underhållsdivisionen
Fjärde sjöstridsflottiljen (4. sjöstriflj)	Haninge	Verksamhet även i Uddevalla och Munkedal	4. sjöstridsflottiljledningen 41. korvettdivisionen 42. minröjningsdivisionen 43. underhållsdivisionen 44. röjdykardivisionen
Amfibieregementet (Amf 1)	Haninge/ Berga	Verksamhet även i Norrtälje, Vaxholm och på Utö, Göteborg	2. amfibiebataljonen 17. bevakningsbåtkompaniet (i Göteborg) 132.säkerhetskompani sjö (ur 13.säkerhetsbataljonen), Depå Haninge (-)
Marinbasen (MarinB)	Karlskrona	Driftstyrningskontor och marinverkstad Lokalplaneringsenhet syd (LpIE S) Verksamhet även i Haninge, Kosta och Uddevalla	Marinbasen (i Göteborg, Visby och på Muskö) Depå Karlskrona (-)
Skaraborgs flygflottilj (F 7)	Lidköping/ Såtenäs	Flygverkstad Verksamhet även i Linköping, Karlsborg, Stockholm/Arlanda samt Thailand och Ungern	7. flygflottiljen 71. stridsflygdivisionen 72. stridsflygdivisionen 73. transport och specialflygdivisionen Depå Såtenäs
Blekinge flygflottilj (F 17)	Ronneby/ Kallinge	Verksamhet även i Hagshult och Visby	17. flygflottiljen 171. stridsflygdivisionen 172. stridsflygdivisionen Depå Ronneby

Organisationsenhet	Lokalisering	Enheter, Funktioner	Krigsförband IO20 ⁴³
Norrbottnens flygflottilj (F 21)	Luleå	Flygverkstad Verksamhet även i Jokkmokk, Vidsel	21. flygflottiljen 211. stridsflygdivisionen 212. stridsflygdivisionen Depå Luleå
Försvarmaktens helikopterflottilj (Hkpflj)	Linköping/ Malmen	Verksamhet även i Luleå och Ronneby	Helikopterflottiljen Depå Linköping
Försvarmaktens logistik (FMLOG)	Stockholm		FMLOG
Försvarmaktens telekommunikations- och informationssystemförband (FMTIS)	Örebro	Anläggningsenheten (Anl E) Verksamhet även i Arboga, Arvidsjaur, Boden, Berga, Bålsta, Eksjö, Enköping, Göteborg, Halmstad, Hårsfjärden, Härnösand, Hässleholm, Karlsborg, Karlskrona, Kungsängen, Lidköping, Linköping, Luleå, Ronneby, Skövde, Solna, Stockholm, Såtenäs, Södra Sandby, Umeå, Uddevalla, Uppsala, Visby, Örebro, Östersund	Försvarmaktens telekommunikations- och informationssystemförband (FMTIS) IT-försvarsförbandet (med FM CERT) Depå Örebro
Militärhögskolan Karlberg (MHS K)	Solna	Försvarmaktens idrotts- och friskvårdsenhet (FMIF) Kadettbataljonen Managementenheten (ManE) Lokalplaneringsenhet mitt (LplE M) Veterancentrum	Depå Vällinge (-)
Militärhögskolan Halmstad (MHS H)	Halmstad	Försvarmaktens ledarskaps- och pedagogikenhet (FM LOPE), Utbildningsenhet, GSS- och specialistofficersenheten	Depå Halmstad (-)
Markstridsskolan (MSS)	Skövde	Verksamhet även i Motala/Kvarn	Depå Skövde (-)
Sjöstridsskolan (SSS)	Karlskrona	Försvarmaktens dykeri och navalmedicincentrum (FM DNC) Verksamhet även i Haninge	Depå Haninge (-) Depå Karlskrona (-)
Luftstridsskolan (LSS)	Uppsala	Flygvapnets flygbefälsskola (FBS) Flygvapnets stridslednings- och luftbevakningsskola (StrilS) Basbefälsskolan (BBS) Flygskolan (FlygS) i Linköping/ Malmen Verksamhet även i Bålsta, Hässleholm, Lidköping/Såtenäs och Luleå	16. flygflottiljen 161. stridslednings- och luftbevakningsbataljonen 135.säkerhetsmarkplutonen i Uppsala (ur 13. Säkerhetsbataljonen) Depå Uppsala (-)
Hemvärnets stridsskola (HvSS)	Salem/ Vällinge		Depå Vällinge (-)
Försvarmaktens tekniska skola (FMTS)	Halmstad	Utbildningsenhet (UtbE), Funktionsutvecklingsenhet. Verksamhet även i Boden, Eksjö, Kungsängen, Lund och Skövde Verkstäder	1. brigadlogistikbataljonen (-) 2. brigadlogistikbataljonen (-) 1. operativa logistikbataljonen (-) Depå Halmstad (-)

Organisationsenhet	Lokalisering	Enheter, Funktioner	Krigsförband IO20 ⁴³
Totalförsvarets ammunitions- och minröjningscentrum (SWEDEC)	Eksjö		Depå Eksjö (-)
Totalförsvarets skyddscentrum (SkyddC)	Umeå	CBRN-skolan	1. CBRN-kompaniet (inklusive CBRN-stab) Depå Umeå
Försvarsmaktens underrättelse- och säkerhetscentrum (FMUndSäkC)	Uppsala	Försvarets tolkskola (TolkS) Verksamhet även i Halmstad	Depå Uppsala (-)
Försvarsmaktens HR centrum (FM HRC)	Stockholm	Specialistenheten (SpecE), Administrativa enheten (AdmE) Dokumenthanteringsenheten (DokE) Inköpsenhet Logistikkontoret Stöd och serviceenhet Verksamhet även i Boden	Depå Vällinge (-)
Försvarsmedicincentrum (FömedC)	Göteborg	Försvarsmedicinska enheten (FömedE) i Göteborg och Linköping. Lokalplaneringsenhet Väst (LplE V)	1. sjukhuskompaniet 2. sjukhuskompaniet Depå Göteborg

Tabell 18 Försvarsmaktens organisation 2020 inklusive fastställda krigsförband IO20

Bilagor

Bilaga 1 (öppen) Personalberättelse

Bilagan är en detaljerad redovisning av personalområdet.

Bilaga 2 (öppen) Materielberättelse

Bilagan omfattar detaljerad redovisning av materieförsörjningsområdet

I underbilaga 2.1 (hemlig) redovisas i förekommande fall hemlig information avseende resultatet av planerade och beställda materielinvesteringar samt prognos för vissa materielinvesteringar.

I underbilaga 2.2 (sekretessklassificerad) redovisas ekonomiskt resultat av planerade och beställda materielinvesteringar.

I underbilaga 2.3 (öppen) redovisas effektivitet materieförsörjningen.

Nedan bilagor(samt hemlig underbilaga 2.1ovan) redovisas och insänds till regeringen i särskild ordning:

Bilaga 3 (kvalificerat hemlig) Försvarmaktens operativa förmåga 2020

Bilagan redovisar Försvarmaktens operativa förmåga och hur denna har värderats.

I underbilaga 4.1 redovisas nationell och internationell beredskap samt nationella operationer 2020.

Bilaga 4 (kvalificerat hemlig) Sammanställning krigsförbandsvärdering

Bilagan redovisar en sammanfattning av respektive krigsförbands krigsduglighet.

Bilaga 5 (hemlig) Övrig redovisning

Bilagan redovisar stridskrafternas utveckling (del av).

Sökregister återrapporteringskrav i årsredovisningen

Av tabell på nästföljande sidor framgår ställda krav på återrapportering i årsredovisning 2020 och följer numrering i regleringsbrev 2020 (RB) och särskilda regeringsbeslut är angivna som SRB. Längst ner i tabell återfinns hänvisning till avsnitt som är reglerat i förordningar.

RB p/ SRB	Namn återrapporteringskrav inklusive beskrivning	Redovisas i dokument	Avsnitt i huvuddokument, personal- och materielberättelse (bilaga 1 och bilaga 2) Öppen redovisning
1	Försvarsmaktens operativa förmåga		
	Krigsorganisationsvärdering		
	Försvarsmakten ska redovisa en bedömning av den säkerhetspolitiska och militärstrategiska utvecklingen i närområdet.	Bilaga 3	
	Försvarsmakten ska redovisa resultatet av myndighetens arbete med att öka den operativa förmågan i enlighet med myndighetens ansvar och uppgifter enligt 1-3 a §§ förordningen (2007:1266) med instruktion för Försvarsmakten. Redovisningen ska omfatta: • En värdering av respektive krigsförbands krigsduglighet. • En värdering av myndighetens samlade operativa förmåga. Värderingen ska utgå från krigsförbandens krigsduglighet, genomförd operativ planering samt myndighetens bedömning av aktuell förmåga i närområdet. Av redovisningen ska bl.a. framgå myndighetens bedömning avseende förmågan att mobilisera hela krigsorganisationen samt att tillsammans med övriga delar av totalförsvaret möta ett väpnat angrepp. Redovisningar avseende krigsduglighet under nuvarande inriktningsperiod ska jämföras med budgetunderlaget för 2017. Eventuella skillnader ska förklaras.	Bilaga 3 Bilaga 4	
	Krigsplacering		
	Försvarsmakten ska redovisa: • Krigsplacerad personal i krigsförbanden och i reserver. Resultatet ska jämföras med myndighetens bedömning av behovet av krigsplacerad personal. • Inventerings- och krigsplaceringsläget för materiel, fördelat på organisations- och effektbestämmande materiel respektive övrig materiel. Resultatet ska jämföras med myndighetens bedömning av behovet av krigsplacerad materiel. Vidare ska arbetsläget vad avser förbandsnära förrådshållning framgå av redovisningen.	Bilaga 5	
	Övningar		
	Försvarsmakten ska redovisa samtliga försvarsmaktsövningar, krigsförbandsövningar samt repetitionsutbildningar med inkallad totalförsvarspliktig personal. Av redovisningen ska bland annat framgå i vilken utsträckning hela krigsförband har övats och i vilken utsträckning totalförsvarspliktiga har repetitionsutbildats.	Huvuddokument Bilaga 4 Bilaga 5	Övningsverksamhet på sidan 24
	Brigadförmåga		
	Försvarsmakten ska redovisa myndighetens förmåga att agera samtidigt med två brigader med godtagbar förmåga.	Bilaga 5	
2	Skyddet för de mest skyddsvärda verksamheterna		
	Försvarsmakten ska redovisa hur arbetet med att utveckla skyddet för de mest skyddsvärda verksamheterna inom försvarssektorn mot de allvarligaste hoten har utvecklats. Utvecklingen av verksamheten och samarbetet med Försvarets radioanstalt och Säkerhetspolisen ska analyseras och kommenteras.	Bilaga 5	

RB p/ SRB	Namn åiterrapporteringskrav inklusive beskrivning	Redovisas i dokument	Avsnitt i huvuddokument, personal- och materielberättelse (bilaga 1 och bilaga 2) Öppen redovisning
3	Internationella militära insatser		
	Försvarsmakten ska redovisa resultat och erfarenheter från genomförda internationella militära insatser.	Huvuddokument	Internationella insatser start på sidan 31
	Försvarsmakten ska redovisas hur insatserna påverkat förbandsproduktionen och krigsförbandens utveckling.		Verksamhetens bidrag till förmågeutveckling start på sidan 12
	Även resultatet av genomförda insatser inom säkerhetssektorreform ska redovisas.		Insatser för säkerhetssektorreform, SSR start på sidan 3535
	Utfall i förhållande till budget ska redovisas i enlighet med särkostnadsmodellen.		Ekonomiskt utfall per insats under utgiftsområde 6, anslag 1:2 på sidan 38
4	Försvarsmaktens övriga internationella engagemang		
	Försvarsmakten ska redovisa samarbetet med andra svenska myndigheter kring freds-, säkerhetsfrämjande och konfliktförebyggande verksamhet samt hur erfarenheterna tas om hand inom myndigheten.	Huvuddokument	Fredsfrämjande insatser på sidan 39
5	Internationellt samarbete		
	Försvarsmakten ska särskilt redovisa hur myndighetens arbete i det svensk-finska samarbetet samt det trilaterala samarbetet mellan Sverige, Finland och USA fortskrider. Myndigheten ska även samlat redovisa sina samarbeten med Danmark, Estland, Frankrike, Lettland, Litauen, Nederländerna, Norge, Polen, Storbritannien, Tyskland och USA. Vidare ska Försvarsmakten redovisa sitt samarbete med Nato, EU, FN, Nordefco, Joint Expeditionary Force (JEF), Framework Nations Concept (FNC), European Intervention Initiative (EI2). Försvarsmakten ska därtill redovisa myndighetens deltagande i Pesco-projekt. Av redovisningarna ska framgå vilka aktiviteter som har genomförts, vilka resultat som har uppnåtts och hur resultatet har påverkat Försvarsmaktens operativa förmåga. Vidare ska resultatet av samarbetet med andra svenska myndigheter framgå	Huvuddokument	Internationellt samarbete start Internationellt samarbete på sidan 51
6	Personalförsörjning		
	Personalberättelse		
	Försvarsmakten ska lämna en personalberättelse inklusive en redovisning av frivilliga försvarsorganisationer. Redovisningen ska bl.a. omfatta mål och utfall för alla personal- och befattningskategorier, åldersstrukturer samt fördelningen av kvinnor och män.	Bilaga 1	Personalförsörjning Frivilliga försvarsorganisationer
	Försvarsmakten ska i särskilt synliggöra hur myndigheten arbetar för att förebygga, motverka och hantera sexuella trakasserier i den egna verksamheten enligt diskrimineringslagen.		Arbetet med likabehandling och icke-diskriminering
	Grundutbildning med värnplikt		
	Försvarsmakten ska redovisa antalet totalförsvarspliktiga som har påbörjat respektive slutfört grundutbildning med värnplikt. Av redovisningen ska även framgå avbrottsstatistik med orsakerna till avbrott samt vidtagna och planerade åtgärder för att minska antalet avbrott.	Bilaga 1	Grundutbildning med värnplikt
	Jämställdhetsarbete samt arbete för att öka andelen kvinnor inom Försvarsmakten		
	Försvarsmakten ska redovisa resultat av de åtgärder avseende jämställdhetsintegrering	Bilaga 1	Arbetet med jämställdhetsintegrering

RB p/ SRB	Namn åiterrapporteringskrav inklusive beskrivning	Redovisas i dokument	Avsnitt i huvuddokument, personal- och materielberättelse (bilaga 1 och bilaga 2) Öppen redovisning
	som vidtagits för att myndighetens verksamhet ska bidra till att uppnå målen för jämställdhetspolitiken Försvarsmakten ska redovisa resultatet av vidtagna åtgärder för att öka andelen kvinnor inom myndigheten, inklusive andelen kvinnor under grundutbildning med vämplikt		Åtgärder för att öka andelen kvinnor
7	Materielförsörjning		
	Investeringsplaner och objektsbeskrivningar Försvarsmakten ska redovisa resultatet av planerade och beställda investeringar. Eventuella avvikelser mot ursprunglig budget, efterföljande beslut och tidigare resultatredovisningar ska redovisas. Konsekvenserna av avvikelserna för den operativa förmågan och vilka åtgärder som vidtagits med anledning av detta ska kommenteras. Redovisningen ska omfatta ekonomi, tid och förmåga. Försvarsmakten ska lämna en slutredovisning för de materielobjekt som överförs från Försvarets materielverk under året. Försvarsmakten ska för större materielobjekt som har tagits i drift redovisa väsentliga skillnader mellan myndighetens aktuella investeringsplan för vidmakthållande och den plan för vidmakthållande som upprättades vid anskaffningen. Av redovisningen ska framgå eventuella skillnader i ekonomi jämfört med ursprunglig plan och vilka åtgärder som vidtagits.	Bilaga 2, Underbilaga 2.1 Underbilaga 2.2 Bilaga 2,	Resultatredovisning materielinvesteringar Väsentlig verksamhet och ekonomi – Investeringsplaner (per objektgrupp)
8	Forskning och utveckling		
	Försvarsmakten ska redovisa resultatet av genomförd forskning och utveckling. Resultatet ska analyseras med utgångspunkt i regeringens beslut från den 18 december 2017 med inriktning för Försvarsmaktens verksamhet från 2018 till och med 2020 (Fö nr 7). Av redovisningen ska bl.a. framgå vilka överväganden som legat till grund för den forskning och utveckling som har beställts, hur resultaten avses användas i verksamheten och hur forskningsresurser nyttjats i övrigt. Vidare ska redovisas hur medlen för försvarsunderrättelseforskning har använts.	Huvuddokument	Utveckling start på sidan 44
9	Försvarsgrensstaber		
	Försvarsmakten ska redovisa arbetet med att inrätta försvarsgrensstaber. Av redovisningen ska resultatet för personalförsörjningen och omstrukturerings- samt infrastrukturella kostnader framgå.	Huvuddokument	Arbetet med ledning för ett starkare försvar start på sidan 65
10	Militärregionsstaber		
	Försvarsmakten ska redovisa arbetet med att inrätta militärregionsstaber. Av redovisningen ska resultatet för personalförsörjningen och omstrukturerings- samt infrastrukturella kostnader framgå.	Huvuddokument	Arbetet med ledning för ett starkare försvar start på sidan 65
19	Vind- och vågkraft		
	Försvarsmakten ska i sina yttranden i våg- och vindkraftsärenden utveckla förmågan till tidig dialog och samverkan med övriga samhället. Försvarsmakten ska analysera jämförbara länders och grannländers erfarenheter av fungerande samexistens mellan	Huvuddokument	Vind- och vågkraft start på sidan 73 Inget satt datum för när detta ska lämnas in, varför redovisning av läget framgår i årsredovisningen 2020

RB p/ SRB	Namn åiterrapporteringskrav inklusive beskrivning	Redovisas i dokument	Avsnitt i huvuddokument, personal- och materielberättelse (bilaga 1 och bilaga 2) Öppen redovisning
	<i>försvarsmakt och kraftigt utbyggd vindkraft inom samma geografiska område. Försvarsmakten ska återkomma med förslag på hur det svenska systemet kan förbättras i det avseendet.</i>		
26	Upphandling <i>Försvarsmakten ska redovisa antalet upphandlingsskadeavgifter som myndigheten blivit ålagda under året, respektive belopp och totalt belopp. Försvarsmakten ska även redovisa respektive bakomliggande upphandlingsärendet och anledning till den ålagda avgiften.</i>	Huvuddokument	Upphandling/Överprövningar och ålagda upphandlingsskadeavgifter på sidan 71
	<i>Försvarsmakten ska redovisa hur arbetet med strategiskt inköpsarbete utvecklats efter övertagandet från Försvarets materielverk.</i>		Arbete med strategiskt inköpsarbete och hållbarhetsfokus start på sidan 71
	<i>Försvarsmakten ska redovisa hur myndigheten påverkat de nationella miljö kvalitetsmålen genom sin upphandlande verksamhet. Försvarsmakten ska även redovisa nyckeltalet upphandlat belopp där miljökrav ställts i förhållande till myndighetens sammanlagda upphandlingsvärde.</i>		Arbete med strategiskt inköpsarbete och hållbarhetsfokus start på sidan 71
SRB - 9	Rambeslut avseende Försvarsmaktens deltagande i internationell utbildnings- och övningsverksamhet under 2020-2021 (2019-11-28) Fö2019/01256/MFI		
	<i>Försvarsmakten ska redovisa genomförd internationell utbildnings- och övningsverksamhet samt till den kopplade erfarenheter i årsredovisningen.</i>	Huvuddokument	Internationellt samarbete start på sidan 51
SRB - 5	Uppdrag till Försvarsmakten att stödja den östafrikanska fredsstyrkan under 2020 (2019-11-28) Fö2019/01171/MFI (delvis)		
	<i>Försvarsmakten ska i årsredovisningen för 2020 redovisa resultatet av det svenska bidraget.</i>	Huvuddokument	EASF, Kenya på sidan 37
SRB - 5	Uppdrag till Försvarsmakten att bidra med Natos fond för kapacitetsuppbyggnad av den afghanska armén (2019-12-11) Fö2019/00009/MFI (delvis) ⁴⁵		
	<i>Försvarsmakten ska i årsredovisningen för 2020, utifrån Natos sedvanliga kvartalsredovisning för ANA Trust Fund, redovisa vilken verksamhet som genomförts för det svenska bidraget.</i>	Huvuddokument	NATO ANA Trust Fund på sidan 37
SRB - 5	Uppdrag till Försvarsmakten avseende försvarsrelaterat samarbete med Ukraina under 2020 (2019-12-17) Fö2019/00945/SI (delvis)		
	<i>Försvarsmakten ska redovisa genomförd verksamhet och uppnådda resultat i samband med årsredovisningen för 2020</i>	Huvuddokument	Ukraina på sidan 36
SRB - 6	Uppdrag till Försvarsmakten avseende försvarsrelaterat samarbete med Georgien under 2020 (2019-12-17) Fö2019/00945/SI (delvis)		
	<i>Försvarsmakten ska redovisa genomförd verksamhet och uppnådda resultat i samband med årsredovisningen för 2020.</i>	Huvuddokument	Georgien på sidan 36
SRB - 7	Uppdrag till Försvarsmakten att lämna stöd till säkerhetssektorreformat i		

⁴⁵ Ingår även i styrningen RB p 3

RB p/ SRB	Namn återrapporteringskrav inklusive beskrivning	Redovisas i dokument	Avsnitt i huvuddokument, personal- och materielberättelse (bilaga 1 och bilaga 2) Öppen redovisning
	<i>Moldavien under 2020 (2019-12-17) F62019/00945/SI</i>		
	<i>Försvarsmakten ska redovisa genomförd verksamhet och uppnådda resultat i samband med årsredovisningen för 2020.</i>	Huvuddokument	Moldavien på sidan 36
Förordningsstyrt			
5 B §	<i>Förordning (2007:1266) med instruktion för Försvarsmakten - Vind- och vågkraft</i>		
	<i>Försvarsmakten ska till Regeringskansliet (Försvarsdepartementet) årligen redovisa myndighetens medverkan i beredningen av ärenden rörande vind- och vågkraft samt de åtgärder myndigheten har vidtagit för att bidra till att nå den nationella planeringsramen för vindkraft. Förordning (2010:650)</i>	Huvuddokument	Vind- och vågkraft start på sidan 73
Kap 3, 3 §	<i>Förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag (FÅB)</i>		
	<i>Kompetensförsörjning Myndigheten ska redovisa de åtgärder som har vidtagits i syfte att säkerställa att kompetens finns för att fullgöra de uppgifter som avses i 1 § första stycket. I redovisningen ska det ingå en bedömning av hur de vidtagna åtgärderna sammantaget har bidragit till fullgörandet av dessa uppgifter. (F. 2008:747)</i>	Bilaga 1	Kompetensförsörjning

Tabell 19 Sökregister återrapporteringskrav i årsredovisning 2020

Särskilda redovisningar som skett under 2020

Av tabell på nästföljande sidor framgår särskilda redovisningar som skett under verksamhetsåret 2020 och följer *kronologisk ordning* i regleringsbrev 2020 (RB), särskilda regeringsbeslut är angivna som SRB. Näst längst ner följer de krav som redovisats löpande under året. Tabellen avslutas med övriga redovisningar (utgående från särskild begäran/förordningar) inom miljö- och hållbarhetsområdet vars benämning framgår av respektive rubrik på återrapporteringskrav.

RB p/ SRB	Namn återsrapporteringskrav inklusive beskrivning	Redovisat datum	FM-Beteckning/övrig info
16	Övningar med internationellt deltagande		
	Försvarsmakten ska till Regeringskansliet (Försvarsdepartementet) den <u>25 januari</u> respektive den <u>15 juni 2020</u> redovisa genomförda övningar med internationellt deltagande under det senaste halvåret samt planerade övningar med internationellt deltagande för det kommande halvåret. Redovisningen ska innefatta deltagande länder samt en kort beskrivning av det svenska bidraget i respektive övning.	2020-01-29 2020-06-08	FM2019-26031:4 Återsrapportering övningar med internationellt deltagande FM2019-26031:10 Återsrapportering övningar med internationellt deltagande
31	Prognoser		
	Försvarsmakten ska redovisa prognoser för 2020-2023 vid nedanstående prognostillfällen. Prognoserna ska kommenteras per anslagspost. Av kommentarerna ska framgå bakomliggande antaganden, osäkerhetsfaktorer samt ekonomiska och verksamhetsmässiga orsaker till eventuella förändringar. Prognoserna ska kommenteras både i förhållande till föregående prognostillfälle och i förhållande till budgeten. Vid väsentliga avvikelser mot tilldelade medel och gällande planering ska myndigheten ange vilka åtgärder som har vidtagits eller som planeras. <u>Prognoserna lämnas i informationssystemet Hermes senast den 10 februari, 4 maj, 27 juli och 23 oktober.</u>	2020-02-10 2020-05-04 2020-07-27 2020-10-23	Anges ej i Hermes
29	Delfaktorer försvarsprisindex		
	Försvarsmakten ska senast den <u>15 februari 2020</u> till Regeringskansliet (Försvarsdepartementet) redovisa anslagen 1:1 Förbandsverksamhet och beredskap för anslagspost 1 och 3 och 1:3 Anskaffning av materiel och anläggningar för anslagspost 2 fördelade för 2019 på delfaktorer i försvarsprisindex enligt bilaga 5.	2020-02-14	Delfaktorer har redovisats per mejl till Rk. FM2019-26031:15 Försvarsmakten - delfaktorer till Försvarsprisindex (FPI)
24	Samverkan med Lantmäteriet		
	Försvarsmakten ska den <u>22 februari 2020</u> redovisa hur myndigheten samverkar med Lantmäteriet inför deras beslut om spridningstillstånd enligt lagen (2016:319) och förordningen (2016:320) om skydd för geografisk information.	2020-10-07	Anstånd med redovisning som skett i särskild ordning.
26	Upphandling		
	Försvarsmakten ska den <u>22 februari 2020</u> redovisa vilka åtgärder som vidtagits, inom ramen för myndighetens upphandlingsverksamhet, för ökad öppenhet och för att förebygga korruption och jäv.	2020-02-22	FM2018-20355:12 (ÅR 19 Huvuddokument sid 19, med hänvisning till RB 19 pkt 12)
30	Rapportering enligt den nationella handlingsplanen om kvinnor, fred och säkerhet		
	Försvarsmakten ska bidra till genomförandet av Sveriges nationella handlingsplan avseende perioden 2016-2020 gällande FN:s säkerhetsrådsresolutioner om kvinnor, fred och säkerhet (UD2016/07898/KH, UD nr 1:5).	2020-02-20	FM2019-2723:2 FM 1325 rapport matris avseende 2019
	Försvarsmakten ska den <u>22 februari 2020</u> redovisa resultatet av det arbete		

RB p/ SRB	Namn återrapporteringskrav inklusive beskrivning	Redovisat datum	FM-Beteckning/övrig info
	<i>myndigheten bedrivit utifrån handlingsplanen om kvinnor, fred och säkerhet. Den fastställda rapporteringsmatrisen som har tagits fram utifrån den nationella handlingsplanen ska ligga till grund för myndighetens redovisning.</i>		
25	Frivilliga försvarsorganisationer <i>Försvarsmakten ska tillsammans med Myndigheten för samhällsskydd och beredskap genomföra en översyn av de frivilliga försvarsorganisationernas roll inom totalförsvaret. Översynen ska göras med utgångspunkt i Motståndskraft (Ds 2017:66). Myndigheterna ska i dialog med organisationerna analysera hur den frivilliga försvarsverksamheten kan utvecklas för att möta behov av bl.a. rekrytering, utbildning och övning i såväl det civila som det militära försvaret. Uppdraget ska redovisas senast den <u>30 april 2020</u>.</i>	2020-04-29	FM2020-5377:1 Återrapportering av regeringsuppdrag pkt 25
18	Förorenade områden <i>Försvarsmakten ska senast den <u>1 juni 2020</u> redovisa en handlingsplan för PFAS-förorenade områden. Försvarsmakten ska också redovisa myndighetens vidtagna och planerade åtgärder för efterbehandling av förorenade områden senast den <u>22 februari 2021</u>. Försvarsmakten ska samverka med övriga myndigheter inom försvarssektorn samt samverkansgruppen för statligt förorenade områden och utgå ifrån Naturvårdsverkets rapport Vägledning och samverkan för hantering av statens förorenade områden (NV rapport 6888). Redovisningen ska även innehålla en bedömning av möjligheten till att ytterligare öka takten för efterbehandling av förorenade områden. Försvarsmakten ska vidare redovisa hur myndigheten rapporterar förorenade områden till relevanta myndigheter. Av redovisningen ska det framgå hur Försvarsmakten avser hantera eventuella framtida krav på skadestånd enligt de regler som gäller för skadestånd utan att det påverkar myndighetens arbete med förorenade områden.</i>	2020-06-01	FM2020-12174:1 Försvarsmaktens handlingsplan för PFAS-förorenade områden Ytterligare redovisning sker per 22 februari 2021
20	Medfinansieringsmekanism <i>Försvarsmakten ska med stöd av Försvarets materielverk senast den <u>1 juni 2020</u> redovisa ett förslag till utformning av en medfinansieringsmekanism, syftandes till att öka förutsättningarna för svenskt deltagande i projekt inom ramen för den Europeiska försvarsfonden, EDF. Mekanismen ska understödja beslut om finansiering av projekt. Mekanismen ska utformas på ett sådant sätt att finansiering av projekt är möjlig över anslaget 1:3 Anskaffning av materiel och anläggningar och andra relevanta anslag för det militära försvaret inom utgiftsområde 6. Mekanismen ska inte begränsa berörda myndigheters möjlighet att värdera projektförslag, eller regeringens slutliga ställningstagande. Försvarsmakten och Försvarets materielverk kan begära stöd hos Ekonomistyrningsverket för utformningen av medfinansieringsmekanismen.</i>	2020-05-29	FM2019-26031:9 Försvarsmaktens förslag till medfinansieringsmekanism EDF

RB p/ SRB	Namn återrapporteringskrav inklusive beskrivning	Redovisat datum	FM-Beteckning/övrig info
17	<i>Cyberförsvaret med aktiva förmågor</i>		
	<i>Försvarmakten ska redovisa förmågan att genomföra aktiva operationer i cybermiljön för ett förstärkt cyberförsvaret. Uppgiften att genomföra aktiva operationer i cybermiljön ska genomföras med stöd av Försvarets radioanstalt och eventuella övriga berörda myndigheter.</i> <i>Försvarmakten ska redovisa till Regeringskansliet (Försvarsdepartementet) senast den 12 juni 2020. Av redovisningen ska framgå ekonomi uppdelat per anslagspost.</i>	2020-09	Redovisning är genomförd i september, efter överenskommelse före sommaren med Fö. FM2020-22532:1 Sekretessbelagd handling
SRB 5	<i>Uppdrag till Försvarmakten avseende försvarsrelaterat samarbete med Ukraina under 2020 (2019-12-17) Fö2019/00945/SI (delvis)</i>		
	<i>[...] En delredovisning ska lämnas i samband med att Försvarmakten lämnar förslag till årsplan för samarbetet med och stödet till Ukraina under 2021, senast den 20 september 2020.</i>	2020-09-14	FM2020-16449:1 Hemställan om genomförande av verksamhet med UA, GE, MD och BiH samt FM verksamhetsförslag för SSR 2021
SRB 6	<i>Uppdrag till Försvarmakten avseende försvarsrelaterat samarbete med Georgien under 2020 (2019-12-17) Fö2019/00945/SI (delvis)</i>		
	<i>[...] En delredovisning ska lämnas i samband med att Försvarmakten lämnar förslag till årsplan för samarbetet med och stödet till Georgien under 2021, senast den 20 september 2020.</i>	2020-09-14	FM2020-16449:1 Hemställan om genomförande av verksamhet med UA, GE, MD och BiH samt FM verksamhetsförslag för SSR 2021
SRB 7	<i>Uppdrag till Försvarmakten att lämna stöd till säkerhetssektorreformarbetet i Moldavien under 2020 (2019-12-17) Fö2019/00945/SI (delvis)</i>		
	<i>[...] En delredovisning ska lämnas i samband med att Försvarmakten lämnar förslag till årsplan för samarbetet med och stödet till Georgien under 2021, senast den 20 september 2020.</i>	2020-09-14	FM2020-16449:1 Hemställan om genomförande av verksamhet med UA, GE, MD och BiH samt FM verksamhetsförslag för SSR 2021
14	<i>Arbetsätt och samverkan avseende materielförsörjning</i>		
	<i>Försvarmakten ska i samverkan med Försvarets materielverk redovisa arbetet gällande arbetsätt och samverkan mellan Försvarmakten och Försvarets materielverk avseende materielförsörjning. Redovisningarna ska lämnas till Regeringskansliet (Försvarsdepartementet) den 29 september 2020.</i> <i>Redovisningarna ska ta sin utgångspunkt i de tidigare givna uppdragen till båda myndigheterna i regleringsbrev för budgetåret 2018 samt regeringens beslut den 24 maj 2018 (Fö nr 15 och 16), vilka redovisades den 1 oktober 2018. Av redovisningen ska bl.a. framgå myndigheternas hantering av kommersiella risker avseende upphandling, överföring av avtal från Försvarets materielverk till Försvarmakten, planering och dimensionering av inomstatliga tjänster avseende vidmakthållande samt förutsättningsskapande verksamhet inom materielförsörjningen.</i>	2020-09-28	FM2019-26031:12 Arbetsätt och samverkan mellan Försvarmakten och Försvarets materielverk avseende materielförsörjning

RB p/ SRB	Namn åiterrapporteringskrav inklusive beskrivning	Redovisat datum	FM-Beteckning/övrig info
23	Samverkan med Försvarshögskolan		
	Försvarsmakten ska samverka med Försvarshögskolan om officersutbildningens dimensionering inför kommande års antagningsomgångar. Uppdraget ska redovisas till regeringen (Försvarsdepartementet) senast den <u>22 februari 2021</u> .		Redovisning sker per 22 februari 2021
Löpande/muntligen etc.			
15	Löpande uppföljning av investeringsplanering		
	Försvarsmakten ska i samverkan med Försvarets materielverk <u>löpande</u> följa upp och redovisa utvecklingen av pågående och planerade materielanskaffningar av större och mer strategisk betydelse. Redovisningen ska ske <u>muntligt kvartalsvis</u> och inrikas närmare av Regeringskansliet (Försvarsdepartementet).		Löpande redovisningar och kvartalsvisa möten har genomförts
21	Planering och rapportering av internationella möten		
	Försvarsmakten ska <u>hålla Regeringskansliet (Försvarsdepartementet) informerat</u> om planeringen för internationella möten där överbefälhavare, generaldirektör eller försvarsgrenschef deltar. Planeringen ska ske i samverkan med Försvarets materielverk och Totalförsvarets forskningsinstitut. Senast <u>en vecka efter genomfört möte</u> ska Försvarsmakten redovisa en skriftlig rapport. En rapport ska även redovisas efter möten på policynivå i EU eller bi- och multilaterala mötesfora där myndighetens personal företräder Sverige.		FM höll under 2020 Regeringskansliet löpande orienterat avseende berörda chefers möten. FM redovisade enligt rutin under 2020 skriftliga rapporter efter berörda chefers genomförda möten.
Övriga redovisningar (utgående från särskild begäran/förordningar)			
	Förordning (2007:1266) med instruktion för Försvarsmakten - Miljöarbete		
§ 5	Med beaktande av de krav som uppgifterna enligt 1–4 §§ ställer ska Försvarsmakten ta miljöhänsyn i sin verksamhet i fred. Inom ramen för detta miljöarbete ska Försvarsmakten bidra till att det generationsmål för miljöarbetet och de miljö kvalitetsmål som riksdagen har fastställt nås samt vid behov föreslå åtgärder för miljöarbetets utveckling. Försvarsmakten ska i fråga om sitt miljöarbete enligt första stycket andra meningen rapportera till Naturvårdsverket och samråda med verket om vilken rapportering som behövs		2019 års redovisning finns publicerad på https://www.forsvarsmakten.se/siteassets/4-om-myndigheten/vart-arbetsatt/vart-miljoarbete/miljoredovisningar/forsvarsmaktens-miljoredovisning-2019.pdf Redovisning för 2020 sker under andra kvartalet 2021.

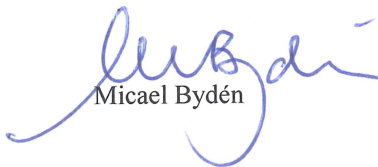
Tabell 20 Särskilda redovisningar som skett under 2020

Överbefälhavarens intygande av myndighetens årsredovisning

Jag intygar att årsredovisningen ger en rättvisande bild av verksamhetens resultat samt av kostnader, intäkter och myndighetens ekonomiska ställning.

Jag bedömer att den interna styrningen och kontrollen vid myndigheten har varit betryggande under den period som årsredovisningen avser.⁴⁶

Micael Bydén

---

⁴⁶ Grundar sig på redovisningen i avsnitten *Intern styrning och kontroll* samt *Revision, granskning, kontroll och tillsyn*.

FÖRSVARSMAKTEN